This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

55/2

UC-NRLF
$B 70 172

Digitized by Google

Digitized by Google

57

THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

PRESENTED BY
PROF. CHARLES A. KOFOID AND
MRS. PRUDENCE W. KOFOID

Digitized by Google

Digitized by Google

HANDLEIDING

TOT HET KWEEKEN VAN

GROENTEN,

Gras- en Klaversoorten,

WORTELGEWASSEN,

ZAADBLOEMEN EN BLOEMBOLLEN.

DOOR

D. TURKENBURG.

Tweede Duizend.

Gedrukt bij G. B. van GOOR ZONEN,
TE GOUDA. — 1877.

Digitized by Google

Digitized by Google

SB99
N35T8
1877

VOORBERICHT.

Toen de exemplaren mijner vorige Handleiding geheel waren uitverkocht, besloot ik, aangemoedigd door het gunstige debiet, tot een tweede uitgave.

Geheel herzien, aanmerkelijk uitgebreid en toch zooveel mogelijk beknopt en duidelijk, bied ik thans deze vernieuwde Handleiding aan, mij vleiende, dat de koopers zich niet teleurgesteld zullen zien.

De Groentezaden komen ook hier in alphabetische orde voor, even zoo de Bloemzaden, behalve in het begin der Collectiën en Specialiteiten, welker Botanische namen in het algemeen weinig worden gebezigd of bekend zijn en dus door vele gebruikers met moeite zouden worden gevonden.

Bodegraven. DE SCHRIJVER.

M374753
Digitized by Google

Digitized by Google

INLEIDING.

Ik begin met de verklaring, dat deze handleiding niet is geschreven voor warmoeziers of tuinlieden of voor die echte liefhebbers, wier tuinen men bezien moet, om dadelijk den indruk te ontvangen: »hier is kennis en vlijt in schoone harmonie"

Daar, waar theorie en practijk zulke resultaten te zien geven, is mijne handleiding totaal overbodig.

Maar men ziet ook tal van tuinen, waarover men die lofspraak moet terughouden, tuinen, waarvan de opbrengst verdubbeld kon worden, zoo eenige kennis en lust aanwezig is; waar vele vruchten verloren gaan door verkeerde behandeling of verzuim, en als gevolg dezer teleurstelling, gaat de liefde voor den groentenbouw over in eene werkelooze onverschilligheid.

Voor minkundigen is dit werkje geschreven en, zoo ik met dit geschrijf de belangstelling en de beoefening in den groentenbouw iets bevorderde, 't zou mij een streelend genoegen zijn.

Belangrijk toch en voordeelig is de tuinbouw voor de huishouding; van hoe klein plekje gronds, kan bij kundige behandeling, dagelijks de tafel van heerlijke groenten voorzien worden; een genot door allen geliefd en een bij uitnemendheid weldadig voedsel, bijna onontbeerlijk voor de gezondheid van ieder mensch.

Maar ook de tuinarbeid zelf, is van hoogst gunstigen invloed op den beoefenaar; dubbel heilzaam vooral voor hem, die niet werktuigelijk klauw of schoffel hanteert, maar ook een oog heeft voor het schoone en wonderbare, dat hem omringt, en zich ook daarmee onledig houdt

Te arbeiden in de vrije en vroolijke natuur, in 't genot der zuivere en frissche lucht, de dagelijksche zichtbare ervaring, dat zijn arbeid met den besten uitslag wordt bekroond; de afwisseling aan den Tuinbouw eigen, dat reeds — is machtig den vaak somberen mensch in betere stemming te brengen, en bemoedigd en tevreden huiswaarts te doen keeren.

De handelaar op zijn kantoor, de geleerde op zijn studeerkamer, worden door inspanning en eentonigheid dikwerf afgemat en dof naar lichaam en geest, maar, dat zij zich één uur verpoozen in het

Digitized by Google

verrichten van tuinarbeid, en zij zullen zich verrassend versterkt gevoelen, meer nog dan van eene wandeling, tot hervatting hunner vorige werkzaamheden.

De meeste Tuinlieden worden oud; gezondheid en opgeruimdheid zijn veelal het deel van hen, die den Tuinarbeid beminnen; een geneesmiddel voor enkele werkelijke of ingebeelde gebreken; en vaak, zal zijn geest zich verheffen en opklimmen naar de oorzaak van al dat schoone en heerlijke, tot den Schepper, die dat alles heeft geformeerd of de kiem daartoe heeft aangebracht, die schier heel de aarde zoo heerlijk heeft getooid door een plantenrijk even wonderbaar in rijkdom van verscheidenheid als pracht, die dat alles den mensch, als 't ware aanbiedt tot voeding en verkwikking zijns lichaams, tot ontwikkeling en veredeling van zijn geest.

Men staat verbaasd over de bijna ontelbare soorten, die in de afdeeling groenten- en bloemzaden bestaan; ik bezit een Duitsche Catalogus, waarin meer dan 16000 (zegge zestien duizend) nummers voorkomen, die op Europeeschen grond gedijen en ons, zaadhandelaars worden aangeboden.

Behoudens enkele afwijkingen bepaal ik mij tot die oude bekende groentezaden, waarvan wij weten, dat zij op onzen Nederlandschen bodem hunne volle ontwikkeling bereiken, wanneer zij met kennis worden gekweekt.

Jammer voorzeker is het, dat de tuinliefhebber, trots het beste overleg en de meeste zorg, zijne pogingen zoo vaak ziet mislukken, door vele dikwijls van hem onafhankelijke omstandigheden; hagel en storm herscheppen op eens soms den heerlijksten tuin in een wildernis, bij wier aanblik de tuinvriend schier tot moedeloosheid vervalt; — wat al vogelen, hazen, honden, katten, mollen, rupsen, luizen, vlooien, slakken, wormen, enz. die, terwijl de tuinman in zoete rust nieuwe krachten vergaart, ijverig in de weer zijn, zijne met zooveel moeite en zorg gekweekte vruchten te vernielen.

En, wat heeft niet het pas gezaaide, reeds vele vijanden, namelijk die menigte insekten en vogelen, die het zaad beschouwen alsof het voor hen gestrooid ware; of, langdurige scherpe droogte, die het zaad doet wegstuiven, en de ontwikkeling belet; of, aanhoudende koude zware regens, waardoor het geheel of gedeeltelijk verrot; terwijl het daarenboven nog te spoediger vergaat, wanneer het zaad zelf slecht is ingeoogst; want het is voor ieder duidelijk, dat (even als elke andere teelt) het eene jaar krachtiger zaadgewas oplevert, dan het andere, en dat, bij een zwak en tegenslaand gewas, de zaden na het zaaien ook minder tegenstand kunnen verdragen.

Digitized by Google

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

Spitten. Diep spitten met smalle speten; 't is licht te begrijpen dat zulks van grooten invloed is; — in een diepgespitten grond zullen aanhoudende zware regens minder kwaad doen, daar het overtollige water een weg vindt naar beneden; en daarentegen bij langdurige droogte de planten minder lijden, daar de vochten uit de diepte ongehinderd naar boven kunnen stijgen; ook kunnen des te beter lucht en warmte den grond doordringen.

De spitter moet, daarenboven elke speet, die hij omgooit, een of tweemaal doorsteken, want als later de teedere haarwortels der planten naar beneden dringen, en zij op groote harde aardbrokken stuiten, spreekt het van zelf, dat dit hun groei belemmeren zal; — is de grond goed diep en fijn omgewerkt, dan kunnen de wortels naar welgevallen zich in den grond verspreiden, dat gewis weldadig op de ontwikkeling der planten werken moet.

Het spitten in den herfst is voor zware kleigronden aan te bevelen, omdat daardoor de bovenaarde, door de vorst kruimelig gemaakt, de bewerking in het voorjaar gemakkelijker wordt, en het zaad en de planten beter ontkiemen en groeien.

Bemesting. Heeft men een zwaren kleigrond dan is paardenmest zeer dienstig om de stugheid er van wat te voorkomen; terwijl ze een kouden en natten grond verwarmt en droger maakt; overigens is paardenmest wel schielijk in werking (voor de broeibakken daarom onmisbaar) maar kort van duur. Koemest is al bijzonder voor den groentenbouw geschikt.

Het beste is, een diepe wijde put te graven, en daarin alles te gooien, wat rotten kan, ook asch, roet, zand en vooral ook dat, wat onze privaten opleveren; dit 't heele jaar bijeengegaard, vervolgens met koemest door elkander en in den grond gewerkt, geeft eene voortreffelijke bemesting.

Digitized by Google

Gier of met water verdunden mest, is bij den groententeelt ook van groot gewicht; door hare aanwending verbetert men den grond, harde of traagkiemende zaden, na 't zaaien begierd, zullen spoediger ontkiemen en groeien.

Planten, eenige uren in een dunne brij van vloeibare mest gezet (met de wortels) kunnen na 't verplanten beter hitte en droogte weerstaan en zullen eerder den groei hervatten.

Op reeds te veld staande gewassen toegepast, wordt de groei verbazend bevorderd, en ook vele ongedierten worden daardoor vernietigd of verdreven.

Men zij echter bedacht, dat die gier zeer dun moet zijn, anders vormt zich eene korst op den grond, waardoor kleine plantjes in hunnen groei belemmerd zouden worden; ook is 't aan te raden, na het gieren de planten met schoon water over te gieten.

Zaden. Goed zaad is natuurlijk een eerste vereischte, want al heeft men den grond nog zoo goed bereid, en het zaad deugt niet, dan is men daardoor geen stap verder.

Wat de soort betreft, dat berust op weinige uitzonderingen na, geheel op vertrouwen, bijv. de vele soorten koolzaden zijn door niemand van elkander te onderscheiden, en zoo heeft men tal van soorten; daarom is men in de verplichte noodzakelijkheid dit op den zaadkooper te wagen, en de zaadhandelaar hangt weer af van de teelders; bij nauwkeurige administratie is echter voor verwarring geen bezwaar.

Wat het kiemvermogen betreft, dit kan men zeer gemakkelijk beproeven, door een weinig zaad in vochtig zand te zetten, of anders neemt men een gewoon groot tafelbord. met een weinig water er in, bedekt dit met een ruw grauw papier, beter nog met een flanellen lap; daarop strooit men zeer enkel eenige zaden, en legt er een lapje flanel overheen; men zorge, dat het papier of het flanel steeds vochtig blijft aan den onderkant, en plaatst het bord in een gematigd warm vertrek; op die wijze kan men verscheidene soorten op één bord te spruiten zetten.

Vóór het zaaien, kan men vele soorten in het water weeken, of in vochtig zand zetten, om de ontkieming te bevorderen, en daardoor het opkomen na de zaaiing verhaasten; toch is het over 't algemeen af te raden, om de fijne zaden zoolang te doen kiemen, dat zij puntwortelijes schieten, daar deze dan minder groei vatten en een knurftachtig gewas opleveren, vooral bij dat zaad, dat later onverplant moet doorgroeien, inzonderheid bij alle wortelzaden.

Velen echter, ook deskundigen, zijn bepaald tegen het weeken, beschouwende het als onnatuurlijk, en bewerende, dat het gewas uit geweekt zaad voortgekomen, minder aan de verwachting voldoet, dan dat men de natuur geheel voor zijne eerste inwendige ontwik-

Digitized by Google

keling zorgen laat, — waarheid is het, dat veel zaad door het weeken wordt bedorven, 't zij door te lang te weeken, 't zij door scherpe droogte te treffen op het pas gezaaide, dat doorgaans dan geen — of een half voldoend gewas voortbrengt, in elk geval mag het zaad niet langer dan 24 uren in het water blijven staan, en bij droog weer, na de zaaiing, vooral dien grond vochtig houden.

Zaaien. Het is voor ieder duidelijk, dat men den tijd van zaaien of dien van andere werkzaamheden met geen vasten datum kan bepalen, aangezien het gunstige of ongunstige seizoen hierin dikwerf eene noodwendige wijziging brengt.

Enkele liefhebbers beginnen bij zacht en droog weer reeds in Januari al heel wat te zaaien — nu! al 't kwaad dat er van komen kan, is 't verlies van tijd en 'n beetje zaad, eene totale mislukking is in dit geval nog zoo'n slag niet.

Die liefhebbers weten dan ook zeer goed, dat op dat gezaai bijzonder weinig te rekenen valt, en al kan men in Februari meer wagen dan in Januari, toch dient men voorzichtig te zijn, om dien niet al te veel toe te vertrouwen; want door enkele schoone dagen schijnt hij veel te beloven, maar geeft dikwijls niets.

Zelfs op Maart kan men nog weinig rekenen, al is het ook dat men hier reeds knoppen ziet zwellen, daar botten uitloopen, ginds zelfs enkele bloemen en struiken ziet bloeien; onbestendig als hij wezen kan, kunnen zijne bekende buien al den vroegeren arbeid en aanvankelijken groei, waarop de tuinvriend bereids trotsch was, in weinig tijds vernietigen.

Evenwel, de echte tuinliefhebber laat zich niet door zijne wisselvalligheid afschrikken, hij is druk bezig met zaaien en planten alsof hij zeker van zijne zaak is: trouwens in 't laatst dier maand kan men met veel kans van welslagen, reeds tal van zaden uitstrooien.

Maar nu hebben we April! doe nu wat ge wilt; pas op als 't waar is — April is dikwijls gelijk aan een grillig mensch. je weet niet wat je aan 'm hebt, nu overdreven vriendelijk en pleizierig, dan weer aan een bromtol gelijk — den eenen dag in April is 't volop zomer, enkele ontdoen zich reeds van hunne winterkleeren en den anderen dag is men erg blij als men binnenwerk heeft, bij een gloeienden kachel.

April kan 't dus geducht van eieren maken; dat in eene maand met zorg en vlijt is opgebouwd, breekt hij soms in éénen nacht of dag weer af.

De tuinvriend is dus gansch nog niet wis van zijn werk, maar wis of niet wis, hij gaat door, hij zaait en plant bijna alles vol, en Moeder Natuur is over 't geheel zeer weldadig en loont zijne kennis en zijn arbeid honderdvoud

Digitized by Google

Toch blijft het altijd aangeraden, tot meerdere zekerheid, niet al te vroeg te beginnen, en zoo men het wagen wil, men doe dit dan altijd met een gedeelte der zaden, om bij mislukking andermaal te kunnen beginnen.

De tuinvriend echter, die van een of meer ramen of kouden bak is voorzien, heeft merkelijk veel voor, daar hij de zaden en planten voor vorst, hagel, koude zware regens, vogelen, insecten, enz. kan beschutten, en daardoor veel vervroegen, zoowel tot verkrijging van volledige vrucht, als: vroege kropsalade, kers, radijs, postelein, dunsel, krulsla, wortelen, spinazie, enz., als ook voor plantenteelt, om later in den vrijen grond te worden uitgeplant, als: kropsalade, komkommers, augurken, bloemkool, uien, selderij, groote boonen, doperwten, peulen, enz.

Wil men zaaien, dan maakt men natuurlijk eerst bedden gereed van 1 Ned El breedte, dat is zoo de gewone manier; ik heb ze van 4 voet breedte, maar deze zijn nog al lastig vooral als men veel wieden moet; smalle bedden zijn weer schadelijk, daar men dan te veel grond verliest voor de paden.

Is men daarmee gereed, dan met den klauw (op enkele plaatsen noemt men het een hark) met lange ijzeren punten, de bovenaarde goed fijn en goed gelijk gemaakt.

Vervolgens zaait men.

Op zeer enkele uitzonderingen na moeten alle fijne zaden met zand vermengd, gezaaid worden, tot meerdere zekerheid eener gelijke zaaiing; — alsdan met een klauw met korte, stompe punten instooten, want gaat men met de klauw heen en weer, dan loopt men gevaar, dat de zaden onevenredig worden verplaatst.

Na dien arbeid, neemt men een platte schop of geschaafde plank, en plakt de aarde tamelijk vast, opdat deze dadelijk haar vocht aan de zaden mededeele tot zwelling; vroeg in 't voorjaar, of bij regenachtig weer, of op zware gronden, is plakken minder noodig.

In plaats van het gezaaide met een klauw in te stooten, is het nog beter (schoon iets werkelijker) het zaad met een dun laagje fijne aarde te bestrooien en daarna aan te drukken.

Het vast of gelijk drukken van den grond is ook vooral dienstig voor die groenten, die later kort bij den grond worden afgesneden, dat men dan veel netter doen kan; zooals dunsel, krulsla, kers, postelein, enz.

Zaait men een bed of eene plek gronds voor de tweede maal, dan moet men het onkruid behoorlijk verwijderen, voorts een weinig mest, liefst belegen staalaarde, er over strooien, en 't zij met of zonder mest, met een groote hak of hakker den grond goed diep omhakken, en weer met een klauw de aarde fijn en gelijk maken.

Wanneer men takken op de bezaaide bedden legt, ook tot wering

Digitized by Google

van vele schadelijke tuinbezoekers, geschiedt dit altijd met de dunne einden naar het zuiden.

Verplanten. Er zijn slechts zeer weinig groenten, die het verplanten, wanneer het met de noodige voorzichtigheid geschiedt, niet verdragen; voor vele soorten is het zelfs hoogst nuttig.

In den regel moeten de planten zoo diep gezet worden als zij gestaan hebben.

Enkele echter kunnen dieper geplant worden opdat zij van boven nieuwe wortels maken, bijv. de koolsoorten, boonen, erwten, augurken, komkommers, meloenen en pompoenen.

Maar bij kropsalade verhindert het dieper planten niet alleen, dat zij grooter kroppen maken, maar vallen dikwijls geheel weg; zet men de andijvieplant te diep, dan sterft de plant meestal, want hoe lang ook de bladeren zijn, de hartbladeren toch zitten diep daaronder; plant men de uien te diep, het nadeel zal niet achterbijven, enz., daarom is 't niet geraden, dit werk aan geheel onkundigen over te laten.

Hierbij wordt nog herinnerd, wanneer men zaait om planten te hebben, daartoe geen al te kleine ruimte te nemen, vooral voor kool, andijvie, kropsalade, enz.

Zoo de planten te dik staan, bijtijds uitdunnen, want een korte, dikke, krachtige plant is een volstrekt hoofdvereischte, om een schoone volslagen vrucht te kunnen verwachten.

Gieten. Een grond, die altijd vochtig genoeg is voor den wasdom der planten of ook nimmer te veel vocht heeft, bestaat wel niet.

Men behoort of water toe te voegen (al is het dan ook niet gestadig) of middelen te bezigen om het overtollig water te verwijderen of af te leiden.

Bij aanhoudende droogte wordt de aarde tamelijk vochtig gehouden door ze te begieten, liefst met regenwater, anders stroom- of rivierwater, bij gebrek van dit, slootwater, nimmer welwater, tenzij dit eerst 2 à 3 dagen in de zon heeft gestaan. Zonder genoeg water is geen algemeene groententeelt denkbaar.

In het voorjaar giet men 's morgens, in den zomer des avonds; evenwel wanneer het heet weer is, dan is het begieten des avonds op een heeten drogen grond minder verkieselijk, en wel om den sterken overgang; want giet maar eens des avonds op een warmen drogen grond, en — luister dan eens — 't is of het kookt; daarom is het beter, den nacht eerst te laten voorbijgaan, dan is de grond afgekoeld, de planten zijn dan meestal nog nat van den dauw, en dus meer voorbereid tot het ontvangen van meerder vocht.

Bij zaden en opgegane plantjes, in 't algemeen bij jeugdige plantjes, is het geraden wel dikwijls maar niet sterk te gieten; want

Digitized by Google

het is genoeg dat deze zoover bevochtigd wordt als de wortels der plant reiken; bij droog weer behoort men dan ook het pas gezaaide dagelijks te begieten, minstens tot zoo lang ze zijn opgekomen.

't Is het beste om zaden, die lang wegblijven eer ze ontkiemen, met takken te beleggen, de dunne einden naar het noorden of bij zonnige dagen met zakken of matten te beleggen, zooals wortelen, uien, krooten, mangelwortelen, peterselie, selderij, enz. om het uitdrogen te verhinderen en het dikwijls gieten te vermijden.

Alle snelgroeiende planten moeten zoo begoten worden, dat de geheele aarde, zoover de wortels reiken, doordrongen is; want wanneer de ontwikkeling het sterkst is, hebben de planten ook het meeste water noodig; die planten die uitgegroeid zijn of zoogenaamde »afgaande" planten behoeven weinig water.

Bij langdurige droogte zal echter het dagelijks gieten meer schaden dan baten; zoo bijvoorbeeld zal men postelein door dagelijks gieten gemakkelijk doen opkomen, maar wanneer middenzomer de droogte met dagelijkschen zonneschijn aanhoudt, zal men doorgietende de plantjes weer zien verdwijnen; is het mogelijk de planten te beschaduwen, dat is aan te raden; — ook den grond te bedekken met een dun laagje mest of andere stof om de kool of andere op zich zelf staande planten, dan zal dit het uitdrogen van den grond zeer beletten, tot groot voordeel der planten.

Door het gieten worden ook vele insecten verdelgd of verdreven, die eene gestadige besproeiing niet kunnen verdragen.

Moet men bij droog en heet weer groenten afsnijden, die weer moeten aangroeien, dan zij men bedacht dit 's avonds te doen, daar zij anders groot gevaar loopen te verbranden; wordt het echter op den dag gedaan en men begiet den grond, dan zal de schade daardoor vermeden worden.

Bij aanhoudende droogte zijn de groenten niet zoo malsch als bij afwisselend weer.

Plaatst men een tuinmuur of schutting, of een heining van rietmatten enz., dan geeft men deze zulk een richting, dat de planten spoedig de ochtendzon hebben, want deze missende en later op eens de volle heete zon ontvangende, zal die overgang te sterk voor de planten zijn, en minder gunstig op hare ontwikkeling werken

Dat het onkruid de planten beklemt, en ze daardoor ruimte en lucht, ook haar voedsel ontneemt, en dit daarom zorgvuldig en aanhoudend moet worden uitgeroeid, is even zichtbaar als algemeen bekend.

Digitized by Google

GROENTEZADEN.

Andijvie.

Breeblad Andijvie. Sint Jan (24 Juni) zaaien; dit is zoo de van ouds bekende en ook wel de geschiktste tijd, evenwel is 't niet noodig zich juist aan dien datum te houden; — doet men het echter veel vroeger dan loopt men gevaar, dat de planten doorschieten, vooral als men een gunstig najaar treft; en wacht men tot half Juli dan verkrijgen de planten zelden de gewenschte grootte.

Wanneer men zaait, dan neemt men daartoe eene flinke ruimte, opdat de planten dik en sterk kunnen worden, want kleine zwakke planten verdragen ter nauwernood het verplanten.

Bij 't verpoten dient vooral gelet te worden, dat zij niet dieper gezet worden dan zij gestaan hebben, daar dit op de verdere ontwikkeling allernadeeligst werken zou, en vele planten zelfs doen wegvallen; — de sterkste planten laat men op de plaats zelve staan, welke dan vroeger goed zijn.

Met droog weer moetende verpoten, doopt men eerst de geheele plant, welker bladeren men eerst afsnijden moet tot op eene hand breedte boven den wortel, in regenwater, en slingert den wortel in fijne aarde, of nog beter in verdunden koemest, daarna plant men ze op 1½ voet (4½ palm) afstand.

De Andijvie verlangt veel water; een drukke begieting bij droog weer zal haren groei en hare malschheid zeer bevorderen, en het doorschieten langen tijd tegenhouden.

Den grond met een hakker goed los houden is aan te raden; zoo ook moet het opbinden bij droog weer plaats hebben.

Om lang versche Andijvie te eten wordt zij des winters met de wortels in vochtig zand gezet op een vorstvrije plaats; enkele begraven ze geheel (met de stronk omhoog) in turfmolm of droog zand.

Deze soort is wel de beste om in te maken.

Digitized by Google

De Andijvie verlangt een diepen, lossen en versch gemesten grond.

Krul-Andijvie. Dezelfde kweeking.
Deze wordt, meest als de bladeren geel zijn, zeer fijn gesneden en als salade gebruikt.

Zomer-Andijvie. Deze wordt van half Maart tot half Juni gezaaid naarmate men ze vroeger of later begeert; men kan ze ook in 't laatst van Februari in een bak zaaien om later uit te planten; — ook kan men deze half Augustus zaaien, maar dan niet verpoten en bij strenge vorst met ruigt dekken.
Overigens dezelfde eischen als het Breeblad.

Gele Andijvie. Deze onderscheidt zich van de andere, dat zij van nature geel is, ook reeds bij 't opkomen.
Zij wordt gezaaid van half Maart tot 't laatst van Juni, daar zij zoowel geschikt is, als Salade gebruikt als om gestoofd te worden; op nagenoeg 1 voet afstand (3 palm) uitgedund of verplant behoeft zij niet opgebonden te worden.
Zie verdere teelt bij het Breeblad.

Roode Andijvie. Een vroege soort, die door hare kleur ook een sierlijke plant in den tuin is, en gestoofd uitnemend voldoet.
Cultuur als de Gele Andijvie.

Vroege Krop-Andijvie. Deze maakt een vaste bos met breede bladeren, die de opbinding onnoodig maakt, wanneer men ze op nagenoeg 1 voet (3 palm) uitdunt of verplant.
Men zaait ze van 't laatst van Maart tot 't laatst van Juni, daar zij zoowel in den Herfst en Winter als in den Zomer gebruikt kan worden.
Bij droog weer druk begieten, daardoor wordt niet alleen haar groei en malschheid bevorderd, maar loopt zij ook minder gevaar om door te schieten.
Voor den winter aan den stronk in een vochtigen kelder opgehangen laten zij zich lang bewaren; zoo ook wanneer men ze evenals het Breeblad in droog zand of turfmolm legt.

Angelica.

Een tweejarige plant, die 4 á 5 voet (1½ el) hoog wordt.
Zij wordt in April gezaaid, en in Mei verplant, op een tamelijk

Digitized by Google

vasten, goed vruchtbaren grond, ofschoon 't verplanten niet noodzakelijk is, daar zij ook kunnen blijven staan waar ze gezaaid zijn.

In den winter wordt zij gedekt tegen de vorst en wel liefst met aarde; — in Juni van 't volgende jaar snijdt men ze bij den grond af.

De bladeren en zaden worden ook door Banketbakkers en Likeurstokers gebruikt.

Anijs.

In 't begin van April zaaien, op een luwe zonnige plaats, waarna men de aarde goed vast drukt.

Zij wil liefst een zandigen goed bemesten grond en in den zomer bij droog weer veel water.

Het zaad moet geoogst worden eer het rijp is, wijl het rijpe zaad afvalt; — het wordt, geoogst zijnde, in een goed gesloten houten doos of blikken trommel bewaard tot behoud zijner geur.

Artischokken.

De groote groene, von Laon, is de meestgevende en ook wel 't best geschikt voor ons land daar zij 't sterkst is; vele gebruiken echter de gewone groene en violette.

Zij worden in 't laatst van Februari tot half Maart in een bak gezaaid, of in potten voor een zonnig raam; — in 't laatst van April of Mei in den vrijen grond uitgeplant op goed gemest land 3 voet (9½ palm) van elkander; de aarde goed om de wortels houden.

Deze planten maken in den nazomer reeds sterke bloemstengels, waarvan de ongeopende bloemen gebruikt worden.

In Mei kan men ze in den vrijen grond zaaien op de plaats waar zij moeten blijven staan.

Ontdekt men planten wier bladeren prikkelend zijn, die gooit men weg; — als de vrucht gaat zetten dan niet verzuimen bij aanhoudende droogte te gieten; — wanneer de laatste vruchten zijn geoogst, snijdt men die loten tot den grond toe af, en in 't laatst van October ook de buitenste groote bladeren tot op een half voet boven den grond; vervolgens worden de binnenste bladeren goed verzorgd en bij goed droog weer zoo hoog aangeaard, dat de bovenste punten slechts zichtbaar blijven.

Als 't koud wordt, moet men ze bedekken met stroo; heeft men

Digitized by Google

eiken- of walnotenloof, dat is beter, om de muizen verwijderd te houden die zeer op den Artischokken gesteld zijn; -- op die bedekking gooit men wat aarde voor 't wegwaaien.

Half Maart ontbloot men ze weer, en brengt rondom de plant wat nieuwe aarde aan met koemest vermengd.

In 't tweede jaar dragen zij vrucht in September en October; zij duren doorgaans 4 jaar.

Zij verlangen een open, maar voor den noordenwind beschutte plaats en een zeer diepen, lossen, goed vruchtbaren grond.

Asperges.

De Asperges worden in 't laatst van Maart gezaaid op een goed gemest bed, dat ietwat beschaduwd ligt; — zij moeten vooral niet dicht gezaaid worden, daar anders de wortels in elkander loopen; de planten dienen 2½ palm van elkander te staan; treft men droogte op de zaaiing dan moet men gieten.

In 't volgende voorjaar (April) kan men overgaan tot het verplanten; — men kan dit in 't tweede jaar ook wel doen, maar de verplanting der eenjarige slaagt beter.

De plaats voor Asperges moet luchtig en zonnig zijn en beschermd tegen de noorden- en oostenwinden; een van nature vochtigen grond willen zij niet; in gewone lossen, drogen, goed genesten grond willen zij goed gedijen, en op een zwaren, vruchtbaren met zand vermengden grond, nog beter.

Om Asperge-bedden aan te leggen, gaat men thans veel eenvoudiger te werk dan voorheen.

In 't najaar wordt de grond ruim 1 voet (3½ palm) omgespit met smalle speten en tevens goed gemest; in Maart of April wordt de bovengrond eerst fijn en gelijk gemaakt en gezuiverd; daarna maakt men breede geulen van 2½ palm diep, en 1 Ned. el van elkander.

In 't laatst van Maart of begin van April, eer ze gaan werken, worden daarin de planten gezet op een Ned. el afstand; dit is nu wel op veel grooter afstand dan vroeger maar 't geen men aan getal verliest, zal men aan grootte en vooral aan qualiteit winnen.

In de gemaakte geulen strooit men eerst een goeden laag, met aarde vermengde, goed verganen mest; daarna maakt men op een El afstand, met de handen, kleine hoogten en zet daarin de planten, de wortels voorzichtig en goed uitspreidende, en bedekkende met 5 Ned. duimen gewone tuinaarde, die men met de hand een weinig aandrukt; vervolgens weer een weinig mest, die men weer met 6 Ned. duimen aarde bedekt

Digitized by Google

In den loop van dien zomer wordt de grond bij droog en warm weer druk begoten, en — een paar keeren gieren is uitmuntend. Half October worden de loten, op ruim 1 palm van den grond afgesneden; men ontbloot den hals en strooit om de plant weer een goede laag verganen mest.

Half Maart bedekt men de planten weer, en maakt den grond gelijk · — acht dagen daarna maakt men eene hoogte over den plant met fijne aarde van omstreeks 2½ palm, waarin de Asperges ontwikkelen en als de koppen te voorschijn komen, worden ze dadelijk gestoken, zoo men ze althans wit wil hebben; verlangt men ze met een iets bitteren smaak, dan laat men ze ¼ palm lang worden, waardoor ze hare blankheid verliest, en een groene tint krijgt.

Is het steken afgeloopen, 't geen vooral niet langer dan half Juni plaats mag hebben, dan worden de hoogten weer weggenomen; — gieten is dan minder noodig geworden; — het zaaddragen wordt belet, waardoor de voeding geheel aan den plant blijft.

Op die wijze blijft een Aspergebed van 12 tot 16 jaren vrucht geven, maar men moet niet karig zijn in het toebrengen van mest; qualiteit en quantiteit hangen daarvan af.

De vroege Asperge van Argenteuil wordt thans veel gebruikt, en door velen boven de gewone Hollandsche verkozen.

De Asperge is een uitnemende vrucht, die te meer gewaardeerd wordt, daar zij in een tijd gereed is, waarin de tuin nog weinig groenten oplevert.

Augurken.

Half April op een goed beschutte zonnige plaats zaaien; niet alle pitten gelijk leggen, om het bij mislukking nog in Mei of Juni te kunnen hervatten.

Men legt ze op eene rij midden op het bed; op 2 voet (ruim 6 palm) afstand uitdunnen of verplanten; — wanneer de planten in groei stilstaan, maakt men met de vingers de aarde om de planten los, en strooit daarop kippenmest of roet maar niet tegen den stengel; - eerst den grond, later de planten veel begieten.

Om de ontwikkeling der vrucht te bevorderen, nijpt men de loten af als ze 5, 6 á 7 blaadjes hebben; om in te maken laat men ze vooral niet te groot worden, nauwelijks een pink dikte is genoegzaam, vandaar dat men dagelijks plukken moet, en zoo men grootere ontdekt, deze verwijderen, daar deze zeer veel voedsel na zich nemen tot groote schade voor de anderen; — nadat zij afgeplukt zijn laat men ze 2 à 3 dagen liggen.

Digitized by Google

Zij verlangen een lossen, vetten, zelfs versch gemesten grond; zoo men een zwaren grond heeft, zal men wel doen op de plaats, waar men de Augurken planten wil, een paar spitten uit te graven en deze te vullen met belegen staalaarde of andere lichtere vruchtbaren specie.

Basilicum.

Het best is, deze half Maart eerst in potten te zaaien, of in een bak om later als er geen nachtvorsten meer te wachten zijn, in den vrijen grond uit te planten op eene warme standplaats, 2 palm van elkander.

Om ze rechtstreeks in den kouden grond te zaaien, wachte men tot 't laatst van April of 't begin van Mei.

Zij wordt 3 palm hoog; hare bladeren, geurig en glad, worden als toekruid gebruikt.

De Basilicum verlangt een goed gemesten grond, losse aarde en veel vocht.

Boonen.

Tuinboonen, groote of roomsche Boonen.

Hiervan heeft men vele soorten.

De *breede Haarlemmer* wordt het meest gebruikt, daar zij kloek van stuk is en goed draagt.

De *lange Leidsche* zijn kleiner van boon maar veel in getal.

De *Engelsche* zijn bekend om hare malschheid, geven echter weinig boonen, maar vergoeden zulks weer door hare grootte.

De *groene Windsor* (ook een Engelsch soort), zijn groot van boon, dragen sterk en zijn daarbij zeer malsch.

De *Roode* dragen goed, zijn malsch, maar ontsieren den schotel door hare donkere kleur.

De *kleine Massagan* of *lage Amerikaansche* zijn klein van stuk, geven evenwel veel boonen, en kunnen daarbij den toets eener fijne tong doorstaan. Beide soorten (die vroeg zijn) kunnen ook voor inmaak worden aanbevolen.

Men legt de Tuin- of Groote Boonen bij gunstig seizoen in 't laatst van Februari (5 Ned. duim diep) tot zelfs in 't begin van Juli (8 Ned. duimen diep), hopende op een gunstig najaar. Enkele leggen ze bij gunstig weer reeds in Januari in den kouden grond en soms met goede uitkomst, toch blijft deze handelwijze vrij onzeker, want hoe sterk die boon ook is, en hoeveel leed zij

Digitized by Google

ook verdragen kan, men kan van haar toch wel te veel vergen; beter is het dan, ze in vochtig zand te zetten, om ze als planten later uit te poten. De veehouder zet ze doorgaans in een bak en plaatst die achter 't rundvee bij een raam, aan de zuid- of oostzijde.

Na April moet men geen boonen meer verpoten, daar zij, geen penwortel makende, niet diep genoeg gaan, om in den zomer het benoodigde vocht te zoeken; ook door haren penwortel staan de niet verplante boonen veel vaster, en kunnen dus veel meer wind weerstaan.

Het vroeg verplanten en een trage groei geeft veelal een rijken oogst; de lijdende boon is draagbaarder, de niet lijdende malscher; zoo ook, wanneer men hare toppen afnijpt, wordt wel haar groei verhaast, en wint de boon in kloekheid, maar verliest daardoor weer iets van hare malschheid.

De Boonen worden aangeaard wanneer zij bloeien; vroegtijdig de toppen der planten afnemen is niet alleen zeer dienstig voor de tusschenstaande vruchten, wijl ze daardoor meerder licht en lucht krijgen en behouden, maar vooral ook voor de zwarte luis die de planten geducht kunnen teisteren, en juist in de toppen een veilige schuilplaats hebben; daarenboven kan men die toppen, als ze natuurlijk zuiver zijn, als groenten gebruiken, welke bereid worden even als de Spinazie.

Door enkele wordt ook de schede gegeten als zij namenlijk nog jeugdig is (van een vinger dikte) die dan gesneden wordt evenals de Snijboon.

De Tuinboonen zijn een gewas dat zelden mist. De teelt is verschillend, enkele leggen of poten 3 regels boonen, op bedden van 4½ voet (1.4 el) breedte, de boonen op 1 voet (3 palm) afstand; — andere, dubbele regels, de boonen in lengte en breedte op 2 palm afstands, met een tusschenruimte van 4½ voet (1.4 el), in welke ruimte vele vroege groenten, en aan den zuidkant der regels, kool, stamboonen enz. gezaaid of geplant worden; — weer anderen leggen enkele rijen, de boonen op 2 palm afstand, tusschenruimte 2½ voet (8 palm), waartusschen ook kool, stamboonen enz. geplaatst worden. Legt men ze in 't vrije veld, bijvoorbeeld als rand om een aardappelakker, dan is 't aan te raden twee boonen in een gaatje te leggen, opdat zij aan de soms sterke winden meer weerstand bieden kunnen.

Stamboonen. (Bruine, gele, roodbonte, enz.) Hiervan heeft men een groote verscheidenheid, waarvan ik de beste op de Prijscourant genoteerd heb, die alle goed dragen, en na gedorscht te zijn, zeer malsch koken.

Bij gunstig weer half April leggen, anders in Mei. Heeft men een lossen, vruchtbaren grond, dan de boonen 4 palm van elkan-

Digitized by Google

der, twee in een gaatje en in 't verband; — heeft men een mageren, stuggen grond, dan is 3 palm voldoende.

Heeft men bedden van 3½ voet (1.1 el) breedte, dan 3 regels, de boonen ruim 1 voet (3½ palm) van elkander; men legt ze ook op enkele rijen, de boonen een palm van elkaar met een tusschenruimte van 2 voet (6 palm).

Aanaarden is aan te bevelen.

Zij beminnen wel een vetten, maar geen versch gemesten grond.

Stok-Snijboonen

De *lange breede* (Slagzwaard) wordt het meest begeerd. Zij heeft een grooten schoonen vorm, hoewel het niet de rijkste drager is.

De *korte breede* draagt zeer sterk en is daarom het voordeeligst waarom zij dan ook door de warmoeziers 't meest geteeld wordt; ook om in te maken is zij aan te bevelen.

De *lange smalle* — een milddragende boon, die vooral ook om, in te maken veel gebruikt wordt, daar de *lange breede* in den winter wel eens gevaar loopt slijmerig te worden.

De *vroege* beveelt zich aan door haar snellen groei, vroegere rijpte en is ook zeer rijkdragend.

De *zwarte* en vooral de *blauwe* met hare donkere bloesems en blauwe schokken zijn als variëteiten in den tuin aan te bevelen; ze zijn ook malsch in 't gebruik.

Bij zeer gunstig seizoen, kan men met leggen half April beginnen (met een gedeelte); in verreweg de meeste gevallen wachte men daarmede tot het begin of de helft van Mei; is het dan nog te koud of te nat, dan kan men gerustelijk Juni afwachten, want zij kunnen weinig tegenstand verdragen en willen liefst van den aanvang af zwellen, ontkiemen en onverhinderd doorgroeien; voor *Naboonen* kan men ze leggen tot 't laatst van Juni, ofschoon men de verwachting daarvan niet hoog spannen moet, daar de opbrengst doorgaans niet rijk is; ik heb eens den 16den Juli Stok-Snij- en Suikerboonen bij ontruimd erwtenrijs gelegd en — met voldoende uitkomst, maar dit zijn uitzonderingen.

De Snijboonen verlangen liefst een lossen vetten, doch geen versch gemesten grond.

Bij mageren of stuggen grond is het goed om elken stok wat belegen staal- of vaaltaarde of anders boeren-stoepzand door de aarde te roeren; — eer men de boonen legt, make men den grond om de staken goed diep los en fijn; — bij vochtig weer legt men de boonen nauwelijks 1 Ned duim diep; — een nestje boonen leggende voor mogelijke achterblijvers, doet men dit 4 à 5 dagen later, daar deze altijd spoediger opkomen.

Zoodra de twee eerste blaadjes zich ontplooid hebben, moet

Digitized by Google

men ze verpoten, verzuimt men dit, en laat men de plant grooter worden, is dit hoogst nadeelig, want te laat verplante boonen geeft zeer zelden een goed gewas.

Verplante boonen zullen merkelijk rijker dragen, dán die onverplant doorgroeien; maar 't verplanten heeft bij aanhoudend droog weer, in hoogen drogen of zwaren gronden nog al tegen; 't beste is dan de aarde goed los en nat te maken en na de planting een weinig kroost om de plantjes te leggen; — voor 't overige is het zeer nuttig, wanneer de plantjes aan den groei zijn, met de vingers de aarde om de plantjes los te maken en te houden; — later vóór den bloei is aanaarden aan te raden.

Gewoonlijk legt men 5 boonen om een staak; laat men er later maar 3 staan, dan verkrijgt men evenveel en daarbij zwaarder vrucht; — bovendien moet men de boonen niet te dicht tegen den stok leggen, daar dan de wortels te veel in elkander werken, dat natuurlijk een zeer ongunstigen invloed moet uitoefenen op plant en vrucht; ik leg ze een palm van den stok; daardoor hebben ze wel iets langer werk om den stok te bereiken, maar men laat eerst de ranken maar een behoorlijke lengte krijgen, die men dan met een stillen dag om de stok leidt of luchtig bindt.

Verder loopt men er telkens langs om de ranken, die den stok willen verlaten, op nieuw er om heen te leiden; — binden doe ik nooit, ik zie daarin geen noodzakelijkheid, en vooral als men het anderen laat doen, worden de bandjes al spoedig te vast aangehaald, dat zeer schadelijk is

De stokken (of staken) worden verschillend gestoken; de meesten zetten ze op bedden van 3½ à 4 voet (1 á 1¼ el) breedte, de stokken aan beide zijden van het bed 1½ voet (4½ palm) van elkander. van boven over elkander kruisende, te zamen gebonden met een lat.

Anderen zetten de stokken op bedden van 4 voet (1¼ el) breedte, 4 stokken hoog in den top, stevig bijeengebonden, van elke zijde van het bed 2 staken nemende, welke aan de binnenzijde 3 voet (9½ palm) en aan de buitenzijde 1 voet (3 palm) van elkander staan.

Van deze bedden (vooral volgens de laatste methode) kan men natuurlijk nog vroege groenten trekken, als Kers, Dunsel, Spinazie, Radijs, enz., ook zelfs Wortelen, Postelein, vroege Bloemkool, vroege Aardappelen, vroege Stam-Suikerboonen, Krooten, Chalotten, Kropsalade, enz.

De Warmoeziers, die de Snijboonen in massa ter markt brengen, hebben stokken, veel dikker dan gewone boonstaken, maar niet zoo lang, deze zetten zij rechtop in den grond, iedere stok geheel op zich zelf; en hebben dan een hoogte van circa 6 voet of 2 el.

Digitized by Google

Deze plaatsen zij op regels, 2 voet (6 palm) van elkander, met een tusschenruimte (tusschen de regels) van circa 5 voet (1.6 el) waarin eerst vroege Doperwten, Peulen, enz. geteeld worden. Altijd wordt door hen de boon eerst gekuild, daarna zeer jeugdig bij de stokken geplant.

Stok-Suikerboonen, ook wel *Heeren- Princessen-* of *Spergieboonen* genaamd, waarvan een schoone verscheidenheid bestaat, welke allen goed zijn.

Door groote en drukke gezinnen worden meest de *dubbele* of *extra groote*, vooral die begeerd welke *geen haar* of *draden* hebben en dus niet behoeven afgehaald te worden; anderen kiezen weer *enkele* en *trosjes*, daar deze iets fijner en malscher zijn; ook de *zwarte*, vooral de *goudgele* bevallen zeer goed, zijn rijkdragend en malsch.

Om in te maken of te drogen, gebruikt men de *enkele* en *trosjes*.

Men legt 6 Suikerboonen om een staak, laat men er 4 opklimmen, dit is wel zoo goed; — bij hooge peulrijs, slagen zij ook uitmuntend; — de verdere behandeling is gelijk die der Stok-Snijboonen.

Stam-, Snij- en **Suikerboonen**. Wanneer het einde Maart gunstig weer is, dan waagt men het, om eenige weinige regels vroege Stam-Suikerboonen te leggen, bij voorkeur *valen* en nog het liefst *fijne valen;* half April de tweede leg; in 't laatst van April de derde leg, maar altijd *vroege* soorten; is men daarmee gelukkig, dan zal men spoedig in 't bezit zijn van deze bijna algemeen begeerde en beminde vrucht; van zelf zal men daarvoor een zooveel mogelijk luwe en zonnige plaats uitkiezen.

Met de gewone *witte* (enkele of dubbele) wacht men tot Mei, totdat de warmte den grond is ingedrongen; deze kan men leggen tot half Juli, hopende op een gunstig najaar.

De *Stam-Snijboonen* worden ook dikwijls gebroeid, en reeds in Januari en Februari in een bak van goed broeienden paardenmest gelegd, en de bakken telkens gelucht; — tusschen die planten wordt dan Latuw, Postelein, enz. gezaaid.

Men kan ze ook vervroegen, door ze in 't begin van April in een gewonen bak te leggen, die men, nadat de boonen zijn opgekomen, op den dag openzet om de planten te versterken; hebben ze twee blaadjes, dan neemt men twee plantjes te gelijk op, maar voorzichtig, opdat de aarde zooveel mogelijk om de wortels blijft; daarna verplant men ze op een luwe, zonnige plaats op 4 palm afstand in 't verband, en zet er 24 uren een bloempot overheen, daarna enkel des nachts, zoolang het koud of vriezend weer is of verwacht wordt.

Digitized by Google

Op een mageren of zeer zwaren grond legt men ze 1 voet (3 palm) van elkander en in 't verband; heeft men een lossen, vruchtbaren grond dan 4 palm; 2 boonen in een gaatje.

Ook legt men ze wel op enkele rijen, de boonen 1 palm van elkander met een tusschenruimte van 2 voet (6 palm); de eerste wijze houd ik voor de beste.

De laatste zaaiing (in Juli) geschiedt vooral op een zonnige, luwe plaats; — aanaarden is aan te bevelen, en mogt het zijn, dat enkele ranken zich vertoonen (met den besten wil kan men dit niet altijd voorkomen) deze nijpt men eenvoudig af.

Ook gebeurt het dikwijls, dat *schoten* voor ranken worden aangezien, en 't werkelijk toch niet zijn, het zijn slechts dunne stengels van circa ½ el lengte die dan knop maken; — deze, enkele dagen omhoog geheven, gaan spoedig door de zwaarder wordende knop liggen, waarna men geene ranken meer bespeurt, maar later wel zeer veel boonen waarneemt.

Zij beminnen wel een vetten, maar geen versch gemesten grond.

Boonerwten. Van half April tot begin van Mei leggen; zoo men langer wachten moet, worden zij zelden allen droog en rijp ingeoogst; 3 à 4 boonen om een staak is voldoende; druk de ranken om een stok, leiden of binden, daar zij weinig klimhaar hebben; verdere cultuur als de Stok-Snijboonen. Droog gewonnen, zijn ze een uitnemend voedsel van bijzonder lekkeren smaak, 't midden houdende tusschen bruine boonen en kastanjes.

Pronk-Boonen. Van 't begin tot half April leggen; is het dan nog te koud of te nat, dan later zoo spoedig mogelijk, zoo men al de boonen droog wil winnen; — 3 à 4 boonen om een staak; verdere cultuur als de Stok-Snijboonen.

Zij dragen sterk, en versieren den tuin met hare witte en roode bloemen, waarom men haar aan de beide uiteinden plaatst van de Snij- en Suikerboonen, waarvoor zij tegelijk tot beschutting dienen voor sterke winden wegens haar zwaarder loof; — wanneer men de Pronkboonen eerst een nacht in het water zet, met een weinig zout er in, dan is vooral de Witte Pronkboon zeer goed te gebruiken.

Boonenkruid.

Even vóór het bloeien der Groote Boonen zaaien, waarbij het als toekruid wordt gebruikt; — het kan ook tot wintergebruik gedroogd worden, maar dan moeten de planten worden opgeno-

Digitized by Google

men eer ze volwassen zijn, en op een droge, warme plaats worden opgehangen.

't Is niet kiesch op plaats en grond.

Borage.

Overblijvend. Half April zaaien; zij is niet kiesch op plaats en grond; hare bladeren en kleine blauwe bloemen worden als toevoegsel bij salade gebruikt.

Chalotten.

Men poot deze in Februari, Maart of April nagenoeg ¼ voet (1½ palm) van elkander en in 't verband; of beter nog in October of November, waardoor 't gewas merkelijk zwaarder is.

Ook onder de Stokboonen slaagt deze teelt uitmuntend, 2 à 3 regels in het midden van het bed; want eer de boonen hare hoogte bereikt hebben, zijn de Chalotten uitgewassen; en als haar loof verdort, kan men ze opnemen en op zolder brengen; eerst geschild, zijn ze zeer geschikt om in te leggen.

De Chalot bemint een zonnigen, vruchtbaren, maar geen versch gemesten grond.

Citroen-Melissen.

Ook wel Citroenkruid genaamd. Overblijvend.

Men zaait ze in April, en wel liefst in een bakje, waarna men ze in Mei uitplant.

Of anders in Mei in den vrijen grond zaaien. Zij verlangt liefst een vruchtbaren, zandigen grond en zonnige standplaats.

De plant wordt gewoonlijk circa 3 palm hoog; hare bladeren geven een aangename citroengeur, en worden dikwijls als toekruid gebezigd, vooral bij Paling, enz.

Aan 3 à 4 planten heeft men doorgaans genoeg; — in den winter worden de planten gedekt of in een bak overgehouden.

Dille.

Deze wordt in de eerste helft van April gezaaid; wil men ze in den herfst gebruiken dan niet vóór Mei zaaien.

Digitized by Google

Men kan ze ook in Augustus en September zaaien; — zij neemt alle gronden voor lief.

De bladeren zijn geschikt voor keukengebruik en het zaad dient ook tot het inleggen van Augurken.

Dop-Erwten.

Ook hierin bestaat een opmerkelijke verscheidenheid, waarvan de voornaamste op de prijs-courant zijn genoteerd; alsmede welke *vroege*, *middelvroege* of *late* soorten zijn, zoo ook de hoogte van haren groei, omtrent die groeihoogte zij echter opgemerkt, dat deze met geen bepaalde juistheid kan worden aangegeven, aangezien een lichte of zware, een magere of vette grond, het zeer gunstige of ongunstige weer daarin van zelf eene wijziging brengt.

Men legt ze bij gunstig seizoen van half Februari tot 't laatst van April; na half April geen *vroege* soorten meer leggen.

De van Mei af gezaaide gedijen minder, dan met vochtige zomers; beter gaat dit weer in 't begin van Juli tot Augustus met de herfstdoppers; ik heb den 15n Juli nog doperwten en peulen gelegd, en van 't laatst van September tot half October veel vrucht gehad; zij verlangen een tamelijk gemesten grond, niet al te vet, want daardoor krijgt men wel meer stroo — maar minder vruchten. Op nieuwe grond slagen de Erwten en Peulen het best.

Om in magere gronden met weinig mest goed te slagen, graaft men eene grep, van eene schuine spit diep, strooit daarin (liefst jarige) mest of staalaarde, daarop de helft der aarde, welke er uitgegraven is, vervolgens legt men daarop de erwten, en dekt ze met de overige aarde toe; — zeer vroeg erwten leggende, steke men stokjes aan de noordzijde van den regel, het boveneinde over de erwten heen, naar het zuiden hellende; tegen die stokjes zette men een breede plank, die de zonnestralen opvangt, en de noordewinden onschadelijk maakt; heeft men een drogen grond, dan de erwten 6 à 7 Ned. duimen diep leggen, daardoor zullen zij rijker dragen en zijn ook beter tegen droge zomers bestand; in April 8 duim diep; is de grond laag en koud, dan vermindert men dit tot op de helft.

Men kan deze ook verplanten, doch na half April is het beter dat zij onverplant doorgroeien; — breedgetakte iepenveeren zijn het beste rijs; — heeft men weinig rijs, dan kan men met één rij volstaan; alsdan steekt men ze aan de noordzijde van den regel kort tegen en bijna in de erwten; de open gaten bezette men goed met kleine takjes.

Digitized by Google

Is het loof een palm hoog dan een weinig aanaarden, later iets hooger vóór hun bloei; — wordt het stroo later te zwaar om in het rijs te blijven, dan omspant men haar met ruw touw, hier en daar aan het stevigste rijs vasthechtende, — men kan ook de rijpheid en grootte der vrucht bevorderen, door de punten of toppen harer ranken af te nijpen, maar dan eerst wanneer na haren bloei genoeg erwten zichtbaar zijn.

Wil men veel en goede vrucht verwachten, dan geven men haar eene flinke ruimte; heeft men geen gelegenheid de rijen geheel afzonderlijk te zetten, dan legge men de 3 voet (1 el) hoog groeiende op 3½ voet (1,1 el) en de hoogere op 4½ voet (1,4 el) tusschenruimte — 1 ons gewone erwten is genoegzaam voor een 15 voet (ruim 4½ el) langen regel; zijn de erwten groot van stuk dan slechts 12 voet (3,8 el).

De Warmoeziers, — voor wie de erwten- en peulenteelt een aanzienlijk deel van hun bestaan oplevert, en die vooral zich beijveren, deze vrucht, zoo vroeg mogelijk ter markt te brengen, vooreerst om daarvoor een hoogen prijs te bedingen, en ook, om in hunne plaats weer spoedig andere vruchten te teelen — gaan op de volgende wijze te werk:

Zij zetten half December (ook half Januari) doperwten en peulen 2 dagen in het water; daarna in een mandje waarin ze gaan spruiten.

Is dan de grond bevrozen, zoodat zij niet gelegd kunnen worden, dan telkens de erwten omgooien en losmaken, anders gaan ze broeien, en al breken er spruiten af, dat is geen bezwaar.

Zoodra de grond ontdooid is, worden zij op één bed dicht bij elkander gelegd, zoo dicht, dat bijna geen aarde zichtbaar is, maar niet op elkaâr.

Zij worden dan met eenig ruigt gedekt voor de strenge vorst.

Later worden zij verplant, 3 planten bijeen, op 1 palm afstands.

Kruipdoppers, of lage erwten, waarbij geen rijs noodig is, groeiende slechts 2 palm hoog, legt men op 3 palm afstands en in 't verband; 3 in een gaatje.

Dragon.

In April zaaien op een zonnige plaats; de fijne zaden worden zeer weinig bedekt, en de aarde tamelijk vochtig gehouden tot ze zijn opgekomen; later wil zij liefst een beschaduwde plaats en een vruchtbaren liefst zandigen grond; — men plant ze op 2 à 3 palm afstand.

Digitized by Google

Wél zoo zeker slaagt men, als men ze eerst in een bakje zaait en later uitplant.

't Is een overblijvende plant, van circa 2 voet (6 palm) hoog, die in den herfst (of beter nog in Maart) afgesneden, op nieuw weer uitloopt; — 't is goed de planten in den winter te dekken met bladeren, stroo of zand.

De geurige bladeren worden als toekruid over de Salade gebruikt, alsmede bij 't inmaken van Augurken.

Op een zeer gemakkelijke wijze maakt men daarvan de Dragonazijn; men neemt een deel der blaadjes, doet ze in een flesch, welke men daarna met wijn-azijn vult, en behoorlijk gekurkt, 12 à 14 dagen aan de zon blootstelt.

Dunsel.

Half Maart zaaien, verder om de twee weken; vroeger zaaiende kiest men van zelf een luwe, zonnige plaats uit.

Enkele wagen het reeds bij gunstig weer in Januari, maar 't spreekt van zelf, dat de uitkomst zeer onzeker is; zoo ook nog in Februari; daarbij is deze zelden malsch.

Wil men ze bepaald vroeg en malsch, men zaait ze in Januari, Februari of Maart in een bak.

Voor de bakken echter neme velen bij voorkeur Fransche Latuw.

Men vergete na het zaaien der Dunsel niet, om de bovenaarde netjes gelijk te plakken, om later des te beter te kunnen snijden; laat men de Dunsel te lang worden, dan wordt zij stug; — bij aanhoudende droogte is het goed te begieten, waardoor ook het doorschieten zeer wordt tegen gehouden.

De Dunsel (wit zaad) is malsch, maar heeft een min of meer bitteren smaak; de Krulsla (zwart zaad) iets zoeter maar iets harder van blad, en beter tegen de koude bestand.

Erwten.

Zie Dop-Erwten en Peulen.

Kervel.

Van half Maart om de 3 weken een kleine hoeveelheid zaaien; dit kan men tot half September doen.

Na half April zaait men in de schaduw, daar zij anders spoedig

Digitized by Google

doorschiet; — in Augustus zaait men weer in opene ligging; — die men in den nazomer zaait wordt in den winter gedekt.

Na de zaaiing is het goed den grond vochtig te houden om het opkomen te bespoedigen.

Zij wil een vetten, vochtigen grond, en bij droog weer drukke begieting.

Knol-Kervel of Kervelraap.

Zaait men ze in 't laatst van Maart, dan levert zij in den herfst reeds bruikbare wortels op.

Het beste is, van half Augustus tot half September te zaaien, op een zandigen, maar geen pas bemesten grond, en liefst ietwat in de schaduw; — bij voorkeur op regels zaaien van 2 palm afstand; — in 't voorjaar dunt men de planten tot op 1 palm van elkander.

In 't laatst van Juni zijn ze rijp; — bij het rooien doet men de Knolwortels van elkander, waarvan de kleinste of dadelijk of liever in 't najaar weer gepoot worden op 1 palm afstand, die dan in 't volgende jaar grooter worden.

Die men voor de keuken bestemt, bewaart men op een droge plaats; — men gebruikt ze niet eer, als circa 10 dagen nadat ze gerooid zijn

Deze betrekkelijk nog weinig bekende vrucht, en die toch eene meerdere attentie verdient, gelijkt op een korte witte peen, en heeft een zeer aangenamen smaak.

Knollen of Rapen.

Mei- of Zomerknollen Van half Maart tot half April zaaien; zelfs half Mei wanneer de grond vochtig is; — op 2 palm afstand uitdunnen.

De knollen zijn zoeter en zuiverder op magere, zandige dan op vette, zware gronden.

De Witte en Gele zijn van ouds bekend; de roode is een ronde, vroege en ook zeer malsche knol; — de Zwarte, die door enkele boven alle andere soorten verheven wordt, is van buiten wel zwart maar van binnen zuiver wit; zij wordt 't geheele jaar door gezaaid en is zoowel voor zomer als wintergebruik uitnemend geschikt; zaait men ze in 't begin van Augustus op een in 't voorjaar goed gemesten grond, dan kunnen zij met eenige bedekking van stroo of ruigt den geheelen winter buiten blijven, voor het

Digitized by Google

gebruik beschikbaar; men zorge slechts dat zij niet te dik gezaaid worden 2 à 3 palm van elkander.

Herfst- of Winterknollen, in Augustus zaaien. — De meest gebruikte tijd is Sint Laurens (10 Augustus); — de Knollen van 2 tot 3 palm uitdunnen; — door de Knollen bij droog en warm weer telkens te begieten, wordt de groei maar ook de malschheid zeer bevorderd, zoo men er behoefte aan heeft kan men het loof na September afsnijden zonder nadeel voor de Knol; — zoo 't eenigszins mogelijk is, moeten de Knollen (en alle wintervruchten) bij droog weêr worden binnengehaald, daar zij dan langer goed blijven.

Ook in de Herfstknollen heeft men een groote verscheidenheid.

De witte worden het meest gebruikt; zij worden groot en zijn malsch, en geven het zwaarste loof voor veevoeder.

De gele — zijn iets zoeter en minder waterig.

De gele Teltower — zijn zeer klein èn malsch, en voor inmaak uitmuntend.

De zwarte — zie bij de Mei- of Zomerknollen.

De lange (Nijmeegsche rapen) zijn van lekkere smaak en geven bij genoegzame ruimte een groot beschot.

De lange gele — zijn ook van goede hoedanigheid, maar worden niet zoo groot.

De half — lange zijn bizonder dun van schil, malsch en geven een groote opbrengst.

De roodbonte — zijn kloek van stuk en malsch.

De violette — zijn klein en worden zeer geroemd.

De oranje — worden op enkele gronden zeer groot.

Men stelle ook het binnenhalen der knollen, vooral voor keukengebruik, niet te lang uit, niet dat de Knol zoo gevoelig is voor de vorst, maar zij verliest door vriezend weer haar eigenaardige smaak; — men neme daarvoor ook niet de grootste Knollen, want de kleine duren langer en worden minder voos.

Knoflook.

Deze wordt hier te lande hoogst zelden gevraagd om voort te telen; meest om enkele spijzen te kruiden, wegens haren zeer sterken geur en smaak; enkele gebruiken ze ook bij 't inmaken van Augurken.

Om ze te telen, verdeelt men den bol, en legt ze van half Maart tot half April, of ook van half September tot half October 4 Ned. duimen diep in den grond op 1½ palm afstand.

Digitized by Google

Het loof, dor zijnde, neemt men ze op, laat het eenigen tijd op het bed liggen, waarna men het bijeen bindt en op een droge plaats ophangt.

Zij verlangt een drogen, lossen, en wel een krachtigen, maar vooral geen versch gemesten grond.

Komkommers.

Ook hiervan heeft men onderscheidene soorten; ik heb slechts 4 soorten genoteerd;

de gele — is om hare zachtheid en lieve kleur het meest in gebruik;

de witte — is in deugd aan de gele gelijk;

de groene — wordt kloeker en draagt wel zoo sterk;

de *reuzen*-komkommers worden bijzonder groot, en bevallen in 't gebruik ook uitmuntend; worden circa 2 voet lang.

Bij zacht weer legt men ze in de eerste dagen van Mei; doch niet *alle* pitten; om bij mislukking andermaal te kunnen zaaien — tot einde Mei.

Men legt slechts één regel — midden op het bed — de pitten of planten 2 voet van elkander. Staan de planten in groei stil, dan maakt men met de vingers de aarde om de planten los, en strooit daarop wat kippenmest of roet, maar niet tegen den stengel. — Eerst den grond, later de planten druk begieten; — men zorge ook, dat niet op de ranken wordt getrapt, daar de vrucht dan bitter wordt.

Men kan de Komkommers ook vervroegen door ze in 't begin van April in een bak of in potten voor een zonnig raam te zaaien, en later heel voorzichtig met kluit over te planten, in gaten, waaronder men versche paardenmest heeft gelegd.

Velen achten het beter, ze tegen 6 voet hooge stokken te doen opklimmen, daar dan de vrucht meerder en smakelijker is; — alsdan goed aanaarden en de ranken telkens aanbinden

Zij willen een lossen, vetten, zelfs verschgemesten grond; heeft men een mageren of zwaren grond, dan is 't aan te raden, op de plaats waar men de komkommers leggen of planten wil, een paar speten uit te graven, en weer te vullen met belegen staalaarde of andere lichtere vruchtbare specie.

Kool.

Bloemkool. Om vroeg in 't voorjaar planten of weeuwen te hebben, zaait men den 8sten September of 2 à 3 dagen later; doet

Digitized by Google

men het vroeger, en men treft een gunstig najaar, dan loopt men gevaar, dat de planten, nadat zij in 't voorjaar uitgepoot zijn, verkeerde harten krijgen, en nimmer goede koolen voortbrengen.

In 't begin van October zet men die planten in een kouden bak, op 1 palm afstand — later veel luchten, opdat de planten niet te snel groeien; — bij strenge vorst wordt de bak met een rietmat of kleed gedekt; de dorre bladeren vooral gestadig afknijpen.

In 't laatst van Februari of begin van Maart begint men ze uit te planten in den open grond, en zoo de planten het gedoogen (dat zij niet te groot worden), dan om de 8 dagen telkens een gedeelte, en — zoo weer vorst mogt invallen, dan de planten die buiten staan dekken met bloempotten.

Zijn de planten goed aan 't doorgroeien, dan gooit men bij elke plant een schep gier (die van onze privaten is daarvoor uitstekend). — Wil men ze in den bak laten koolen, dan moeten zij minstens 3 palm aarde hebben, daar de wortels niet in den mest mogen komen.

Ook kan men het zaad in de eerste helft van September zaaien, op een rabat voor een muur of schutting, maar altijd aan de westzijde; — bij toenemende vorst dekt men ze met rietmatten, afhellend, ook tot bevordering eener goede afwatering; — bij gebrek van rietmatten, zet men er goed wat takken overheen, of men dekt ze met bladeren; — bij gewone winters blijven de planten op deze wijze zeer goed over.

Men kan ze ook in Januari of Februari in een bak zaaien om later uit te planten; men vergete nimmer te letten, dat zij ook als planten reeds eene behoorlijke ruimte hebben, en bij 't verplanten moet men nauwkeurig toezien, of de planten gezonde harten en gave wortels hebben.

Op den kouden grond zaait men voor zomergebruik in 't laatst van Maart tot half April, en voor herfstgebruik van half Mei tot half Juni zelfs tegen 't begin van Juli; maar dan neemt men gewone vroege Bloemkool of liever vroege Erfurter.

Gewoonlijk wordt eerst het zaad op een apart bed gezaaid, waaruit later de planten worden genomen om ze uit te planten op een onderlingen afstand van circa 2 voet.

Men heeft echter gronden, waarop het beter is, de zaden dadelijk op den vereischten afstand te leggen en onverplant te laten doorgroeien; men legt dan op elke plaats meer dan een zaadje, niet vlak bij elkaar, en laat de sterkste plant staan.

Dikwijls begieten in droge zomers is vooral aan te raden, 't geen ook zeer nuttig is ter beteugeling der rupsen; zoo ook is bij aanhoudende droogte, een grondbedekking met ietwat verdunde koemest (of andere stof) waardoor een korst op den grond

Digitized by Google

blijft, uitnemend om het uitdrogen der aarde te verhinderen.

Zoodra de bloem of kool zich vertoont, wordt een blad geknakt en er overheen gebogen, opdat de kool blank en gesloten blijft; of anders — en dit wordt door velen beter geacht — de gezamentlijke bladeren van boven aaneen gebonden.

Is de Bloemkool volgroeid en op haar schoonst, en is men bang voor doorschieten, zoo doet men wel de kool af te snijden en in den kelder te bewaren, hoe kouder de kelder, des te langer de duur.

In den herfst afgesneden en aan een touw, met de kool naar beneden, in een kelder opgehangen, blijven zij ook lang zich goed houden, vooral ook als zij zorgvuldig nagezien, de schimmel verwijderd en van vuil zuiver gehouden worden.

In Duitschland neemt men de schoonste koolen met de wortels uit den grond, bindt de bladeren van boven bijeen, zoodat de bloem bedekt is, en hangt ze daarna met de wortels naar boven in een kelder of in eene andere vorstvrije plaats, en, wanneer men ze dan behoorlijk naziet en zuivert, heeft men tot in Februari uitmuntende Bloemkool.

Wanneer de koolen in October nog niet volgroeid zijn, neemt men de planten met de aardkluiten op, doet de groote bladeren er af en zet ze in den kelder op de lichtste plaats, waar de koolen dan nog grooter worden, en tot Nieuwjaar of langer goed blijven.

De Bloemkool verlangt eene luwe, vochtige plaats, en liefst een lossen vetten bodem; heeft men een drogen grond, dan druk begieten; de bloemkool wil veel vocht, en 't gemis daarvan is veelal oorzaak van mislukking; en waar vroeger geen Bloemkool heeft willen groeien, raad ik nogmaals aan, wanneer de planten fiks aan den groei zijn, een schep gier (liefst uit de privaat) er om heen te gooien.

Bij de reeds bekende soorten heeft men thans nog de *vroege Erfurter*, een zeer vroege, reinwitte en vaste kool, die 't meest geschikt is om in de bakken te kweeken, daar zij weinig ruimte behoeft; maar ook voor den vrijen grond, vroeg en laat is zij uitnemend, vooral houdt zij zich goed bij groote hitte; men plant ze op 1½ voet (4½ palm) afstand.

De *Reuzen-Bloemkool* wordt van half April tot half Mei gezaaid; zij is zeer aanbevelenswaardig, wijl zij zeer laat in den herfst na alle andere soorten, zeer groote, blanke, goed gesloten koolen levert, die zelfs tot laat in den winter bewaard kunnen worden; men plant ze op 2½ voet (8 palm) afstand.

Ook nog de *Lenormand* Bloemkool, Kortbeen; zij wordt in 't begin van Maart gezaaid, en op 1½ voet (4½ palm) afstand geplant. 't Is een schoone witte krop, die zeer vroeg is en daar deze soort het best de zomerhitte verdraagt, is zij vooral voor zomergebruik

Digitized by Google

zeer aan te bevelen; daarbij is zij zeer geschikt in bakken te worden gekweekt.

Brocoli. In Juni gezaaid, worden zij in Juli verplant op een luwe, zonnige plaats, 2 voet (6 palm) van elkander, bij 't verplanten, de aarde zooveel mogelijk om de wortels houdende.

Vóór de vorst neemt men de planten uit den grond en plaatst ze in bakken, of lichte kelders of andere vorstvrije plaatsen, om, zoodra de winter voorbij is, ze weer uit te planten.

Heeft men het geluk geen strengen winter te krijgen, dan kunnen zij met bedekking buiten blijven; zelfs is dit beter. Ze worden dan gedekt door stroo, na eerst de bladeren opgebonden en den stam sterk te hebben aangeaard tot de bladeren Telkens als men denkt, dat de vorst voorbij is, verwijdere men het stroo, om ze lucht te geven; de bladeren worden losgemaakt en de aarde om den stam verwijderd.

Komen er koolen in, dan de bladeren er overheen gebogen, om ze wit te houden.

Op deze wijze heeft men reeds half April of begin van Mei, kleine maar vaste bloemkooltjes van uitmuntenden smaak.

De Brocoli wil een goed gemesten liefst zwaren vochtigen grond, en evenals de Bloemkool verlangen zij veel vocht.

Witte Kool. Van half Maart tot half Mei zaaien, liefst op een zwaren, zeer vetten maar geen versch gemesten grond; men zaaie nimmer koolzaad op versch gemesten grond, daar men dan gevaar loopt, dat de wortels der planten gaan knollen of knotten en men uitwassen verkrijgt, die de planten ziek maken, en nooit koolen zullen geven van eenige beduidenis, vooral moet versche paardenmest, varkensmest en die van onze privaten worden vermeden.

Het knollen of knotten der koolwortels wordt ook bevorderd, door plotseling tegenslaand weer, waardoor de plant in groei geheel stilstaat; — de sappen verhinderd wordende naar boven te stijgen, misvormen de zachte wortels, (stilstaande planten, welke ook, krijgen spoedig gebreken) en, al is het ook dat later bij groeizaam weer, de planten schijnbaar tieren, de gebreken onder den grond worden grooter, tot totaal bederf der geheele vrucht.

Anderen beweren, dat de aanleiding dier wortelgezwellen te zoeken is, bij de koolvlieg. Deze vlieg legt bij voorkeur hare eieren in den stam, vooral in de wortelkransen van de koolplanten, waaruit witte, gladde, kegelvormige maden ontstaan, die den wortel in alle richtingen doorwoelen. De door haar beschadigde plaatsen, meer toevoer van sappen ontvangende, veroorzaken die knolachtige uitwassen.

Ik geloof echter niet, dat nog bepaald besliste oorzaken van

Digitized by Google

het knollen of knotten of knolvoeten der koolwortels zijn aangegeven, evenmin als afdoende voorbehoedmiddelen.

Na de zaaing is het goed, het bed met kippenmest te bestrooien, of met roet, dat 8 à 14 dagen vooraf heeft buiten gelegen, tot bestrijding der aardvloo en tot bevordering van den groei.

De planten behooren 1 palm van elkander te staan, tot verkrijging van korte, dikke, sterke planten; daarom is het beter zelven planten te kweeken dan planten te koopen.

Neemt men de planten op, om ze te verpoten, en de grond is droog, dan giet men eerst het bed goed nat; dan zullen bij het opnemen de fijne haarwortels minder afgetrokken worden, zooals al te dikwerf gebeurt door ruwe behandeling; want door het gemis der haarwortels wordt de plant zeer belemmerd op nieuw groei te vatten.

De witte kool op 2½ voet (8 palm) afstand in 't verband.

Druk schoffelen of liever het telkens ombakken of loshouden van den bovengrond (maar niet al te dicht bij de plant) zal den groei zeer bevorderen. Aanaarden is aan te bevelen.

Als men koolen inmaakt, dan doe men dit altijd dadelijk na de afsnijding; want laat men ze eerst nog enkele dagen liggen, dan zullen zij daardoor in smaak verliezen.

Des winters hangt men ze aan den stronk op, of men zet ze met den stronk in het zand op vorstvrije plaatsen.

Wil men witte kool in den herfst zaaien (voor weeuwen) om de planten te doen overwinteren, dan volge men denzelfden regel, als bij de Bloemkool; men neme daarvoor bij voorkeur, *Witte Suikerbroodskool.*

Men heeft thans ook de Joanet- of Nanteesche Witte Kool; deze moet de vroegste van allen zijn, met zeer korten stam, en vaste koolen.

Men zaait ze bij gunstig weer in de laatste helft van Maart; en plant ze op een afstand van 5 palm.

De Kool heeft twee geduchte vijanden: de aardvloo en de rups.

De aardvloo is wel de algemeenste plaag; zij doet de in den vrijen grond staande koolplanten groote schade en houdt ze weken lang in hunne groei tegen, en verderft in heete zomers zelfs geheele plantengroepen; even schadelijk ook voor radijs, rammenas, kers, enz.

Men heeft talrijke middelen voorgeslagen en opgegeven tot hare verdelging en alle helpen iets maar niet geheel; de hoofdzaak is, dat men de koolsoorten, die wel het meest van haar te lijden hebben, in goed vruchtbare grond zaait of plant, en dikwijls met verdunden mest (of gier) begiet, opdat zij snel groot worden, en de aardvloo dan enkel de kleine kiest.

De grootste vijand van dit insect is de nattigheid, weshalve zij

Digitized by Google

bij regenachtig weer wel niet te gronde gaan maar toch lijden, daarbij komt nog, dat bij zulk weer de planten sterk groeien en dus van het aangrijpen van dien vijand minder nadeel gevoelen; daarom is dikwijls begieten zoo nuttig, en geschiedt dit op den vollen dag, dan wordt daardoor de aardvloo meest geschaad; want dan zijn zij 't meest in de weer; heeft men daarbij gelegenheid de planten te beschaduwen, dan zal de uitkomst nog meer bevredigend zijn.

Men strooit op de planten ook wel (in den vroegen morgen als de blaadjes nog nat zijn) asch, tabaksstof, roet, kalkstof, vooral beenzwart, maar al deze middelen helpen slechts voor korten tijd en moeten daarom meermalen herhaald worden; toch zijn ze zeer aan te raden, want wordt de aardvloo daardoor ook al niet geheel vernietigd, dan toch voor een groot deel, terwijl dit ook de vermenigvuldiging weerhoudt.

Daar de gewone Tuinkers (Sterrekers) wel het liefst door hen wordt begeerd, en het zaad goedkoop is, zoo zaaien enkele om de koolplantenbedden en ook wel daartusschen, eenige regels van deze voor de aardvloo zoo geliefde kost; en — met goed gevolg, daar dan de koolplanten zoo niet geheel dan toch veel verschoond blijven.

Ook de rups kan een totale mislukking bewerken; wij raden sterk aan, 't zoo in te richten, dat bij of om de kool de Doperwten en Peulen komen te staan, alsmede enkele planten hennip in hare nabijheid te laten groeien. De vlinder legt bij voorkeur hare eieren op hun loof, waarop zij niet uitkomen, en de kool wordt daardoor geheel of gedeeltelijk verschoond.

Ook is het hoogst nuttig bijtijds de gele eitjes, die aan de onderzijde der bladeren zich bevinden, stuk te wrijven.

Wordt de kool reeds van de rups geplaagd, en heeft men gelegenheid woudmieren tusschen de kool te gooien, dan zijn de rupsen spoedig verdwenen.

Yorksche Witte Kool. Een der vroegste soorten, die vaste koolen geeft van langwerpig ronden vorm, en zeer fijn.

Men zaait ze in 't laatst van Februari of Maart, en dan leveren ze bij gunstig weer in het begin van Juni reeds fiksche koolen. Zij wil wel eens spoedig doorschieten, maar als men ze maar vroeg zaait, dan zal men daar zelden last van hebben; vooral die in April worden gezaaid loopen daarvan groot gevaar.

In 't laatst van Augustus gezaaid, worden ze in Maart op een liefst vochtigen grond uitgeplant, op 4 palm afstand. Enkelen planten ze reeds in den herfst op hare plaats waar zij koolen moeten; men neme daarvoor dan altijd eene luwe, zonnige plaats; heeft men het geluk deze planten over te houden, dan geven zij in 't laatst van April of Mei reeds bruikbare koolen.

Digitized by Google

Suikerbroodskool. In soort en ook in teelt gelijk aan de Yorksche; zij komt met hare vrucht 2 à 3 weken later; de koolen worden iets grooter, waarom men haar op 5 palm afstand zet.

Deze witte varieteit is ook langwerpig, welke spits toeloopt; om in den herfst te zaaien en hare planten over te houden is zij uitnemend geschikt, en wordt daarvoor dan ook veel gebruikt.

't Is niet aan te raden voor een gewoon gebruiker, van de *vroege* soorten een groot getal planten op te zetten, daar zij voor vroeg gebruik bestemd niet lang bewaard kunnen worden.

Groote Roode Kool. Afstand 2 voet (6 palm). Verdere teelt als de *Witte* Kool.

De beste wijze om de Roode Kool te bewaren is ze in een hoogen drogen grond te graven met den stronk omhoog; men gooit dan goed wat ruigt boven op dien grond om ook bij vorst in den grond te kunnen komen.

Fijne Zwarte Roode Kool. Voor deze is een onderlingen afstand van 1½ voet (4½ palm) voldoende; verdere teelt als de Witte.

Men moet deze vooral niet op al te vetten grond plaatsen, want dan komt zij niet tot hare eigenaardige vastheid, en verliest hare schoone donkere kleur.

Deze laat zich in den winter nog beter en langer bewaren dan de *Groote Roode*.

Ook is dit de beste soort om in den herfst gezaaid te worden voor weeuwplanten.

Kapperkool. Cultuur als de Witte Kool. — Hare buitenste bladeren zijn meer of min paarsachtig, en ofschoon niet van algemeen gebruik, willen velen toch haar niet missen, vooral niet bij 't bereiden der zuurkool.

Savoije Kool. Men onderscheidt deze voornamelijk in Gele en Groene, waarvan weer verscheidenheden bestaan; zij worden minder vast als de witte en roode, maar hare gekrulde en gegolfde bladeren zijn malscher in gebruik en zoowel voor zomer- als wintergebruik een zeer beminde groente.

De *Groote Gele* — is wel het meest in gebruik; zij geeft een kloeke goed gesloten kool en is tamelijk tegen vorst bestand.

Men zaait ze van half April tot zelfs half Juni om ze dan nog in 't laatst van Juli op ontruimde bedden te verplanten; zij worden op een afstand van 2 voet (6 palm) geplaatst; voor 't overige zie men bij de Witte Kool.

De *Fijne Gele* — van minderen omvang, is vroeger tot het gebruik gereed; men zaait ze van half Maart tot het begin van

Digitized by Google

April, en verplant ze op 4 palm afstand. Ook zijn deze zeer geschikt om in Augustus gezaaid te worden, om ze half October uit te planten, waar ze moeten blijven staan; maar aan te raden is het, een gedeelte der planten op een beschut kweekbed te houden, om die in 't voorjaar te verpoten.

Gewone *Groene* — is ook een uitmuntend soort, levert goed gesloten koolen en van fijnen smaak; teelt als de Groote Gele.

Groote late Groene — wordt in de eerste helft van April gezaaid en op ruim 2 voet (6½ palm) afstand geplaatst. Deze kunnen buitengewoon groot worden, maar ze zijn niet zoo fijn als de gewone groene.

Zie verdere cultuurwijze bij de Witte Kool.

Vroege Groene — is eene uitnemende vroege soort. Men zaait ze van half Maart tot half April en verplant ze op 4 palm afstand. Enkele zaaien ze ook, om ze vroeger te hebben, in Februari in een bak, waarna ze in Maart worden uitgeplant.

Zie verdere bewerking bij de Witte Kool.

Bloemendaalsche — deze is de beste om den winter door op 't vrije veld te blijven, daar zij goed de vorst weerstaat en daardoor zelfs malscher wordt; zij wordt dan ook vrij algemeen daarvoor aangewend.

Kweeking als de Groote Gele.

Spruitkool. Men zaait deze van half April tot half Mei; doet men het later, dan loopt men gevaar geen voldoende spruiten te krijgen.

't Gebeurt echter wel eens, dat van het gezaai van half Juni nog vrij goede spruiten komen, maar 't is hoogst onzeker.

Wil men ze vroeg hebben, dan half Maart zaaien op een luwe, zonnige plaats; men plant ze op een afstand van 1½ voet (4½ palm)

In de eerste helft van October snijdt men 't hart uit, (zoogenaamd toppen) waardoor de roosjes daardoor meerder voedsel ontvangende in grootte zullen toenemen.

Zoo ook als de plant goed ontwikkeld is, snijdt men de groote bladeren van onderen tot op de helft af, maar niet vlak bij den stam afsnijden, de steelen moeten van af den stam een lengte van ongeveer 1 palm behouden.

Zij weerstaan goed de vorst. In 't voorjaar, wanneer de groei aanvangt, gaan de spruiten open en worden voor 't gebruik ongeschikt. Zie verdere cultuur bij de Witte Kool.

Krul- of **Boerenkool.** Men zaait ze van half April tot 't laatst van Mei, en verplant ze later op een afstand van nagenoeg 2 voet (6 palm.)

Zij is niet kiesch op plaats en grond; groeit ook in de scha-

Digitized by Google

duw; doorstaat de strengste vorst, wordt zelfs daardoor malscher; 't is goed in December of in Januari de topeinden af te snijden.

Bonte- of Dessertkool. Deze behoort ook tot de krul- of Boerenkool; zij vereischt dezelfde behandeling en wordt ook evenals deze voor de keuken bereid, maar meer wordt ze geteeld tot sieraad in den tuin en tot 't gebruik harer bladeren aan het dessert tot versiering der fruiten.

Zee- of Meerkool. Deze groente wordt hier weinig verbouwd en verdient toch alle aanbeveling. Het zaad, dat moeielijk door zijne hardheid ontkiemt, behoort eerst van zijne buitenste bast te worden ontdaan Enkele zaaien ze eerst in een bak om later uit te planten, maar meest worden ze in de eerste helft van April gezaaid op een luwe, zonnige plaats; de korrels 1 Ned. duim diep onder de aarde; de planten moeten reeds 1 palm van elkander staan. In 't laatst van Juni neemt men de planten voorzichtig op, zonder de wortels te kwetsen, en plant ze op bedden van 4 voet (1½ el) breedte, 3 rijen, 1½ voet (4½ palm) van elkander.

Die bedden moeten 2 voet (6 palm) diep gespit worden en ook goed bemest, en zoo de grond niet zandig is, deze daarmee vermengen; ook is het goed, in dat zand wat gewoon keukenzout te mengen.

Bij droog weer is begieten aan te raden.

In het tweede maar liefst in het derde jaar worden zij gebleekt; in 't begin van Maart, wanneer er ontwikkeling komt, maakt men om elke plant een hoogte van omstreeks 2½ palm met bladeren, zand of mestaarde, waardoor ze heengroeien en de spruiten bleek en zacht blijven.

't Is een zeer smakelijke en gezonde groente en daarom door velen zeer gewaardeerd, wijl ze in een tijd bruikbaar is, waarin de tuin nog bijna niets oplevert; men bereidt ze evenals de Asperges en ook de smaak heeft met dezen veel overeenkomst.

Na de inzameling worden de hoogten goslecht en laat men ze onverlet doorgroeien.

Zulk een bed blijft 5 à 6 jaren vruchten opleveren; lichten de planten zich later op, dan brengt men daarop zandige aarde.

De Zeekool wil gaarne een vetten, zandigen grond.

Boterkool. Van half Juli tot einde van Augustus uitgezaaid, geeft deze snijkool de eerste voorjaarsgroente.

Mocht het zijn dat de planten door de vorst veel te lijden hebben, dan groeien zij toch in de meeste gevallen in 't voorjaar weer uit; de bladeren gestoofd leveren eene smakelijke groente op.

Ook zaait men ze van half Maart tot 't laatst van April; ze wor-

Digitized by Google

den in Mei of Juni uitgeplant op een goed vruchtbaren grond, op een afstand van 1½ voet (4½ palm.)

Koolrapen.

Door velen worden deze ook *Kool-Arabie* of *Arabische Knollen* genaamd. Deze verlangen liefst een zwaren ook wel een vetten, maar vooral geen versch gemesten grond, daar enkele gebreken aan de knollen door de versche mest ontstaan.

Wel kan men de planten op een in 't voorjaar met schapenmest bereiden grond zetten want, schapenmest is uitnemend voor koolrapen, daardoor worden zij sappig en zoet van smaak; varkensmest werkt daarentegen zeer nadeelig.

Men zaait ze van half April tot zelfs begin van Juli; vooral dient gezorgd, dat reeds de planten ruim 1 palm van elkander staan, waarom men bijtijds de planten moet uitdunnen en op genoemden afstand brengen.

Ook de Koolrapen hebben soms veel te lijden van de aardvloo en de rups, (zie 't geen bij de *Witte Kool* daarvan is gezegd.)

Eer men gaat verplanten, den grond waarop de planten staan sterk begieten, waardoor de planten hare haarwortels bij het opnemen behouden en meer aarde om de wortels blijft; men geve haar een ruimte van 1½ voet (4½ palm) in 't verband.

Die in 't begin van Juli worden gezaaid, kunnen nog in Augustus verplant worden, maar dan is een onderlinge afstand van 3 à 4 palm voldoende.

Beter is het, dat de Koolrapen niet verplant worden, maar de zaden direct op 4½ palm afstand worden gelegd; en daar 't zaad goedkoop is legt men meer dan één zaadje op elke plaats, om later de sterkste plant te kunnen laten staan.

In de eerste weken is het zeer nuttig de aarde tusschen de planten goed los te houden, later de planten aanaarden is zeer aan te bevelen, om het groen worden der knollen tegen te gaan.

Bij droog weer druk begieten, is mede zeer noodig, daar zij anders gevaar loopen stokkerig te worden.

De Koolrapen moeten niet geheel uitwassen, maar groeiende opgenomen worden, waardoor zij malscher blijven en smakelijker, en ook veel langer kunnen bewaard worden.

Met droog weer in den herfst binnengehaald, snijdt men de bladeren af, zonder de kruin te beschadigen; daarna legt men ze op een droge, luchtige vorstvrije plaats, of in zand; men moet daarvoor niet de grootste uitzoeken, wijl de kleinere langer duren en minder voos worden.

Digitized by Google

De *Gele* wordt het meest gebruikt; want ofschoon de *Witte* en *Groene* grooter opbrengst geven, en ook op vochtige kleigronden beter gedijen, zoo verkiest men toch de Gele, daar zij zoeter, malscher en droger is en ook een bevalliger kleur op de tafel geeft; ook groeit zij beter dan de andere op minder krachtigen grond en is sterker tegenover vriezend weer.

De *Blauwe* is ook zoowel voor vroege als voor wintergebruik bijzonder geschikt, enkele verkiezen haar zelfs boven de Gele, vooral om haren langeren duur; en, wanneer men nog in Juni of in de eerste dagen van Juli Koolrapen wil zaaien, dan neme men bij voorkeur blauwe.

De *vroege fijne blauwe* is eene uitnemende vroege soort, die in 't laatst van Maart en in April gezaaid wordt; heeft men een bak om ze in 't laatst van Februari te zaaien en later uit te planten, nog beter. Ook is deze aan te bevelen om in 't laatst van Juli of begin van Augustus te zaaien.

Ook als veevoeder zijn de Koolrapen uitnemend geschikt; 't vee is er zeer op gesteld en wat voeding betreft, zijn zij veel beter dan de gewone Mangelwortelen en Knollen.

Twee ons zaad, gezaaid op een bed van 4 voet (1¼ el) breed en 24 voet (7½ el) lang, daarmede kan men ruim 40 Ned. roeden beplanten (of 280 rijnl. roeden.)

Zaait men op rijen, dan heeft men 2½ kilo zaad noodig per bunder; de rijen op 2 voet (6 palm) afstand; later de planten op 4 palm afstand uitdunnen.

Daar de Koolraap tot in Augustus kan verplant worden is zij ook als stoppelgewas voor den landbouwer van hooge waarde.

Koriander.

Men zaait deze in 't begin van April tot half September, doorgaans in rijen op 1½ palm afstand.

Zij verlangt liefst een warme standplaats en lichte, zandige aarde.

De jeugdige bladeren worden door liefhebbers gaarne in soepen begeerd, of ook wel bij salade gebruikt.

De zaden, die in Augustus of September geoogst worden, dienen ook als specerij; door enkelen wordt een gedeelte daarvan in roggebrood vermengd.

Krooten.

Bieten voor de keuken. In 't laatst van April op een mageren, en in 't begin van Mei op een vruchtbaren grond zaaien of poo-

Digitized by Google

ten. Men kan ze ook nog wel in 't laatst van Mei of begin van Juni zaaien, maar ze blijven dan meestal te klein, en zaait men op een vruchtbaren grond te vroeg (in Maart of April) dan loopen zij gevaar door te schieten, en zoo dat al niet gebeurt dan worden zij te rijp, want ook de Krooten moeten groeiende gerooid worden, waardoor zij hare malschheid behouden en van langeren duur zijn. Te vroeg zaaien is dan ook veelal de oorzaak van de klacht, dat de Krooten niet malsch zijn en niet goed gaar koken.

Meestal poot men de zaden 3 à 4 in een gaatje op een onderlingen afstand van 2½ palm, later neemt men de overtollige weg en laat de sterkste staan. Daar 't zaad lang weg blijft is 't goed den grond vochtig te houden, om de ontkieming te bevorderen.

Als men Krooten verplant dan wachte men tot de planten goed sterk zijn, daar 't verpoten van kleine plantjes veelal mislukt; ook moet men de planten voorzichtig uit den grond nemen, opdat ze niet geschonden worden, want een gekwetste plant wordt zelden een gave malsche Kroot.

Druk begieten, den grond goed loshouden, later een weinig aanaarden zal uitnemend werken op groei en malschheid

De zwartste zijn de malschte maar ook de kleinste.

In November worden zij bij droog weer uit den grond genomen; de bladeren snijdt men af zonder de kruin te beschadigen; de wortels laat men haar behouden (zoo ook als men ze kookt) want door het kwetsen der kruin en de wortels verliezen zij hare roode kleur.

Zij worden in een kelder onder zand bewaard, of op een andere vorstvrije plaats.

De Krooten willen geen versch gemesten grond, liefst op de klei, zonder schaduw.

Krop-Salade. — Zie Salade.

Krulsla. — Zie Dunsel.

Latuw.

Deze snij-salade wordt meest gebruikt om in Januari, Februari en Maart in de bakken te zaaien.

Het raam gesloten houdende verkrijgt men zeer spoedig de zoozeer gewenschte salade.

Hoe warmer de bak is, des te malscher zal de Salade zijn.

Digitized by Google

Lavendel.

Men zaait deze in 't laatst van Maart en April. Zij bemint een luchtigen, zeer vruchtbaren grond en zonnige standplaats. Men plaatst ze op een onderlingen afstand van 1 voet (3 palm); in Augustus wordt zij afgesneden en in den winter een weinig gedekt.

Veelal wordt ze ook door verdeeling der wortels in 't voorjaar of door stekken voortgeplant.

Zij geeft een zeer aangenamen geur van zich en wordt door enkelen ook in den bloementuin gekweekt.

Lepelblad, of Lepelkruid.

Bij zacht weer in 't laatst van April of begin van Mei zaaien; men kan ze ook in Augustus zaaien, dan heeft men in den winter of vroeg in 't voorjaar salade. in smaak overeenkomende met waterkers; het dient ook tot kruidensoep en is ook een middel tegen tandvleeschbederf, (scorbut.)

Zij groeit op alle gronden, liefst in de schaduw; de planten moeten 8 à 10 Ned. duimen van elkander staan.

Lieve-vrouwen-bedstroo, (Waldmeister.)

In 't laatst van April of in Mei zaaien, om later uit te planten, liefst in de schaduw.

't Is een overblijvende plant, wier bladeren gebruikt worden om de Mei- of Kruidenwijn geuriger te maken.

Majoraan (of Marjolan.)

In 't laatst van Maart in een bak zaaien of in potten voor een zonnig raam; zijn de plantjes 3 Ned. duim hoog, dan verplant men ze in den open grond 2 palm van elkander.

In 't laatst van April of in Mei kan men ze in den vrijen grond zaaien, de zaden zeer weinig bedekkende.

't Is een overblijvende plant, die hoewel op alle gronden goed gedijen willende, toch liefst een lichten en vruchtbaren grond bemint en een luwe zonnige standplaats.

Digitized by Google

Als ze bloeien dan snijdt men de stengels af tot gebruik; zij is van fijnen smaak en aangenamen geur en wordt bij Salade, Erwten, Boonen enz. als toekruid gebezigd.

Melde, (Tuinmelde.)

Deze groente begint meer en meer bekend en bemind te worden en verdient dit ook; 't is een zeer smakelijke en gezonde groente, wier bladeren als spinazie worden bereid, (waarbij men ook Zuring gebruikt) en door enkele liefhebbers boven de gewone Spinazie begeerd; ook in groentensoep neemt zij een eerste plaats in.

Ofschoon zij niet kiesch op plaats en grond is, zal zij op een vruchtbaren, lossen, zandigen grond 't best gedijen.

Men kan ze zaaien van 't begin van April tot 't laatst van Augustus; op 1 a 1½ palm afstands uitdunnen of verplanten.

De bladeren jeugdig zijnde, gebruikt men die geheel, later enkel de toppen der bladeren; men heeft de *Gele* en de *Roode*, de Gele wordt het meest gebruikt; de Roode is tevens een sierplant.

Meloenen, (voor de Bakken.)

Men verdeelt de Meloenen, ten eerste in gestrikte of Net-Meloenen. ten tweede in Fantaloupen of Wratmeloenen, ten derde in gladde, dunschalige of Aziatische Meloenen.

Tal van soorten worden in de buitenlandsche Catalogussen aangeboden, waarvan doorgaans de beste soorten worden uitgezocht en in de prijscouranten genoteerd.

Men legt ze half Maart in een warmen bak, of begin van April in een gewonen bak; zoo zij 3 bladeren hebben, nijpt men het hart er uit om beter te gedijen; later, met of na de bloeiing, de waterloten afsnijden, en, die ranken waaraan men vrucht ziet, 4 leden boven de vrucht afnijpen; 6 weken na de bloeiing zorge men dat de vrucht, de zon geheel hebbe; daartoe verwijdert men ook de bladeren die er voor hangen.

Niet de plant zelve, maar de omliggende aarde goed vochtig houden; daarvoor zette men een bloempot, ruim 1 voet van de plant, half in den grond, dien men herhaaldelijk met water vult.

Meloenen die in droge jaren te weinig bevochtigd worden, geven kleine, taaie vruchten; ook is de vruchtbaarste aarde hun 't liefst, zonder rijke bemesting kan men niet veel verwachten.

Digitized by Google

Dikwijls luchten, en bij zeer heete dagen de scherpe zonnestralen keeren.

Wanneer de vrucht van den steel begint los te laten, is ze rijp, waarna men ze nog eenige dagen uit de zon laat liggen.

Meloenen, (voor den vrijen grond.)

Op een luwe, zonnige plaats graaft men een rond gat van 3 voet (of 1 el) middellijn en 3 palm diep; dit gat vult men met gewone tuinaarde goed met oude koemest vermengd en wel anderhalf voet boven den grond, daarover weer nagenoeg ¼ voet (of 1½ palm) gewone welige tuinaarde zonder koemest; in 't begin van Mei bij zacht weer legt men daarop 6 pitten; ook kan men half April de pitten in een bak zaaien of in potten voor een zonnig raam en deze later overplanten; niet meer dan 2 planten laten staan of overplanten op elke hoogte.

Na de zaaiing of planting zet men er dadelijk een groote glazen stolp overheen, maar het glas aan de zonzijde wat besmeeren om het verbranden der planten te voorkomen.

Hebben de planten haar vierde blad, dan nijpt men den top af, waardoor zijspruiten ontstaan; komen die zijspruiten tegen het glas, dan beurt men den stolp op, zet 3 steenen op hun kant, en daarop de stolp, zoo hoog, dat de ranken er onder door kunnen en meer niet.

Bij verderen groei bedekt men de hoogte rondom met wat stroo, waarover de ranken heen groeien; de geneele hoogte wordt tamelijk vochtig gehouden.

Niet meer dan 4 vruchten aan elke plant laten staan; zijn ze zoo groot als een hoenderei, dan snijdt men de rank twee bladeren boven de vrucht af; zoo ook snijdt men die stengels af die geen vruchten dragen; zijn de vruchten zoo groot als een groote appel, dan legt men daaronder een glasruit of een gewone dakpan.

Op deze wijze zal men zelfs dikwijls slagen de gewone Meloenen, voor den bak bestemd op den kouden grond te teelen.

Mosterd, Bruine en Witte.

Dit artikel verkoop ik meer ten behoeve der huishouding als wel om te zaaien, daar het in deze streken hoogst zelden voorkomt.

De Mosterd wordt in Maart of April gezaaid, naarmate de droogte zulks toelaat, want hij houdt van geen vochtigen grond, liefst een

Digitized by Google

zandige, goed bewerkte, vette aarde. De oogst heeft gewoonlijk in Augustus plaats.

Het jeugdige loof, is een best voeder voor het vee; ook wordt het vooral gebezigd door den landbouwer als groene bemesting, waarvoor zij gezaaid kan worden van Juli tot begin van September op velden, waarvan de gewassen reeds geoogst zijn. Het maakt niet alleen den grond vruchtbaarder, maar ook losser, en zuivert den grond van veel onkruid.

Patientie, (of Engelsche Spinazie.)

In het begin van Mei tot 't laatst van Augustus zaaien, op een beschaduwden, liefst vochtigen grond

Uitdunnen op een half voet afstand; men snijdt ze herhaaldelijk af en gebruikt ze als spinazie, en heeft dit voordeel, dat daarbij geen zuring noodig is, daar zij van zich zelve een frisschen, rinschen smaak bezit. Zij doorstaat de winterkoude, weshalve, men ze ook in 't najaar zaaien kan, om in den winter of vroeg in 't voorjaar spoedig en malsche spinazie te hebben.

Peper. — Zie Spaansche peper.

Peulen.

Erwten die niet gepeld of gedopt, maar met de schil gegeten worden. Hiervan heeft men ook een ruime keuze van vroege en late, hooge en lage peulen, zooals op de Prijs-courant wordt aangeboden. De kweeking daarvan is gelijk die der doperwten, waarom ik de vrijheid neem daarnaar te verwijzen om herhaling te vermijden.

Kruip-Peulen. Kweeking als de Kruipdoppers. — Zie Doperwten.

Pieterselie.

Bij gunstig weer kan men deze reeds in Februari zaaien; verder zaait men ze tot in Augustus voor wintergebruik.

Zaait men ze niet vroeg dan bij droog weer telkens begieten, opdat de aarde vochtig blijve, daar 't zaad langen tijd tot ontkieming noodig heeft, van 3 tot somtijds 5 weken; daarom zetten

Digitized by Google

enkelen 't zaad vooraf 10 dagen in vochtig zand op een donkere warme plaats.

Zeer nuttig is het ook, na de zaaiing den grond met roet te bestrooien, zoowel voor den groei, als tot wering van insecten.

Om krachtige planten te krijgen, moet men ze op 1 palm afstand uitdunnen.

Daar zij van veel vocht houdt, gedijdt ze beter op lage dan op hooge gronden; overigens wil zij gaarne een voedzamen grond en ietwat schaduw, daar dan de bladeren altijd een frissche groene tint behouden.

Peterseliewortel. Van half Maart tot Mei zaaien, liefst op een zandigen diep omgewerkten grond en eene eenigszins beschaduwde plaats; bij droogte dikwijls begieten, daar ook dit zaad lang kan wegblijven.

Uitdunnen op 1 voet (3 palm) afstand.

Pimpernel.

Men zaait ze van 't begin van April tot half Augustus, liefst in losse zandige aarde en zonnige standplaats; de planten op een afstand van twee palmen van elkander, de planten niet laten bloeien, maar telkens afsnijden, opdat zij weer op nieuw uitloopen; de bladeren worden als toekruid bij de salade gebruikt; de planten kan men in Maart scheuren, de wortels inkorten en diep planten. Om de twee à drie jaar versche zaaien.

Pinksternakel (of Pastinaak voor de keuken.)

Om vroeg in 't voorjaar malsche worteltjes te hebben, zaait men ze in 't laatst van Juli, die men den winter door in den grond laat, daar zij strenge vorst verdraagt.

Voor zomergebruik zaait men zoodra de winter voorbij is.

Voor wintergebruik wordt in 't begin van Juni gezaaid; in den winter wordt zij minder als wortelen, dan wel als kruid in de soep gebezigd.

Pompoenen. (Eetbare)

Deze worden door enkele voor keukengebruik of om in te maken geteeld, 't geen meer in Duitschland en in 't zuiden van Europa plaats heeft, dan hier te lande.

Digitized by Google

Bij zacht weer in 't begin van Mei zaaien, de aarde tamelijk vochtig houdende, beter is het in April in een bak of in potten voor een zonnig raam te zaaien en in Mei uit te planten 3 à 4 voet (ruim 1 el) van elkander. Bij droog weer telkens den grond begieten zonder de plant erg nat te maken. Men laat slechts 2 à 3 vruchten aan elke plant; men snijdt de zijranken in en zorgt dat niet op de ranken getrapt wordt.

Postelein.

Bij gunstig seizoen half April zaaien, anders wachte men tot Mei, daar zij geen vorst verdragen kan; verder kan men doorgaan met zaaien tot half Augustus.

Heeft men een kouden bak, dan kan men reeds in Maart zaaien. In een warmen bak wordt zij in Februari gezaaid, doorgaans op de plaats waar later de Meloenen komen.

't Zaad moet na de zaaiing zeer weinig bedekt worden; heeft men bij aanhoudende droogte postelein gezaaid, dan 's morgens en 's avonds flks begieten tot zij is opgekomen, maar dan ook ophouden want zij zou gietende spoedig verdwijnen; heeft men dan gelegenheid ze te beschaduwen, dat zal tot haar behoud veel bijdragen.

Deze smakelijke en gezonde groente is tevens een der meest gevende, daar zij afgesneden zijnde, herhaaldelijk weer uitgroeit.

Men gebruikt niet alleen de bladeren, maar ook de jeugdige stelen, waarin de meeste sappen zijn; wil men alleen bladeren, dan zeer enkel zaaien, waardoor deze niet alleen grooter, maar ook dikker en saprijker worden

De groene wordt het meest gebruikt, zijnde iets sterker, saprijker en het zaad goedkooper; ook om in te maken gebruikt men (op enkele uitzonderingen na) altijd groene.

De gele staat veel sierlijker in den tuin; zij moet niet dik gezaaid worden, opdat de plant, vooral haar blad, zich beter kunne ontwikkelen; ook niet op mageren grond, daar zij dan hare zeer fraaie gele kleur verliest.

De Postelein wil liefst een lossen, zandigen, vruchtbaren maar geen verschgemesten grond.

Bij droog weer is 't zeer goed telkens te begieten.

Prei.

Men zaait de Prei van half Maart tot in Juni. Enkele zaaien ze reeds in Februari, maar dat gezaai is vrij onzeker. Velen ge-

Digitized by Google

ven de voorkeur ze eerst in een bak te zaaien om later uit te planten, waardoor de Prei veel sterker wordt.

Zijn de planten een pijpensteel dik, dan worden zij goed diep verplant, men snijdt daartoe de bladeren en een gedeelte der stengels af; later worden zij aangeaard. Die in of na Mei gezaaid worden, willen liefst onverplant doorgroeien.

Ofschoon niet kiesch op plaats en grond, zal een vette, liefst zware grond, zeer voordeelig op haar werken. Door schapen- en varkensmest verliest zij haren aangenamen smaak; van tijd tot tijd te gieren met verdunde koemest, is een uitstekend middel om ze dik te krijgen.

Enkele snijden, wanneer de plant bijna volwassen is, de buitenste bladeren af, waardoor de bladscheuten vermeerderen; dit doet men later nog een paar keeren — altijd de buitenste bladeren — een palm hoogte van den grond; ook door deze handeling zal de dikte zeer toenemen.

De Prei is tegen de vorst bestand; men kan voor gebruik een gedeelte in den kelder leggen, daar strenge vorst het opnemen bemoeilijkt.

Wanneer in 't voorjaar de planten neiging krijgen door te schieten en men ze langer wil behouden (daar doorschieters voor het gebruik ongeschikt zijn) dan neemt men de planten uit den grond en zet ze weer daarin, maar met de bladeren naar beneden; op die wijze kunnen ze tot half Mei goed blijven.

De dikke *Brabandsche* is de meest gezochte, men verplant deze op 16 Ned. duimen afstand.

De groote *Gele* is een varieteit met gele bladeren en korten zeer dikken stengel, die door gebruikers zeer geprezen wordt; zij is echter iets minder tegen de vorst bestand; zij wordt verplant op 18 Ned. duimen.

De Prei *von Rouen* is de grootste der Preisoorten, die zeer snel groeit en uitstekend voldoet; verplanten of uitdunnen op 2 palm afstand.

De dunne *Zomerprei* zaait men dichter, behoeft niet verpoot en is vroeg tot gebruik gereed.

Raapstelen, of Steelmoes. (Keelen.)

Begin van Maart tot einde April op een zonnige, luwe plaats zaaien, liefst op een door versche paardenmest doorwerkten grond, moet dik bezaaid worden wijl ze dan beter opschiet en de bladeren fijner blijven.

Om die fijnheid en malschheid te behouden zaait men om de 14 dagen bij kleine vakjes te gelijk.

Digitized by Google

Enkele zaaien ze reeds in Januari, schoon met weinig kans van welslagen; ook het gezaai van Februari levert zelden veel goeds.

Door enkele liefhebbers worden ze ook in Augustus gezaaid, ook om ze dan in te maken.

Radijs.

De Witte Broeiradijs is uitnemend geschikt om in de bakken te zaaien, daar hun loof zeer kort blijft; reeds in Januari wordt daarmee een aanvang gemaakt.

Wil men met Nieuwjaar radijs hebben, men zaait deze soort in September in een bak.

Enkele liefhebbers beginnen reeds in Januari op den kouden grond radijs te zaaien, maar weten 't ook wel, dat op dat gezaai niet veel te rekenen valt, daar zelfs Februari nog zeer wisselvallig is; wil men het wagen, men neme er dan een luwe zonnige plaats voor en bij invallende vorst eenige bedekking.

Ook zijn er, die ze in Februari in potten of schotels of bakjes zaaien en ze later bij gunstig weer in den vrijen grond uitplanten op 4 Ned. duimen afstand.

Gewoonlijk begint men half Maart op den vrijen grond radijs te zaaien, en wil men steeds radijs hebben, dan zaait men om de 14 dagen; daardoor heeft men ook altijd malsche radijs; want als zij oud of te groot wordt, dan verliest zij hare malschheid en wordt stokkerig.

In Juni zaait men geen radijs meer; wil men dit, dan neemt men daarvoor Lange radijs en eene beschaduwde plaats, en ook bij droog weer dagelijks begieten, tot bevordering van haren groei en hare malschheid en tot bestrijding der aardvloo. In de maand Augustus zaait men ze weer met beter resultaat.

De radijs wil wel een vruchtbaren, maar geen al te vetten, vooral geen versch gemesten grond. Heeft men een zeer lichten grond, dan is het goed, vóór de zaaiing den grond vast te treden, daar anders hare knollen niet mooi rond worden.

De *Roode* en *Witte* (ronde) wordt bijna algemeen gemengd, begeerd en gezaaid.

De *Witpuntige* of rozeroode met witte punten, begint meer en meer ingang te verkrijgen en voldoet zoo uitnemend, dat ik tuinlieden heb, die meestal Witpuntige radijs opgeven; zij is zeer sierlijk op de tafel, en is ook voor laten zaai beter dan de roode en witte.

De *Lange* radijs is ook voor laten zaai uitmuntend te gebruiken, daar zij beter de warmte verdraagt en niet spoedig voos wordt.

Digitized by Google

Radijs in alle kleuren en vormen is eene vermenging van 12 soorten, in 6 verschillende kleuren, in ronden, halflangen en langen vorm, 't geen een eigenaardig effect op de tafel maakt.

Een der grootste vijanden van de radijs is ook de aardvloo; wij verwijzen, naar 't geen daarvan gezegd is, bij de Witte Kool.

Rammenas.

Voor zomergebruik zaait men in 't laatst van April tot half Mei op geen al te zonnige plaats; het zaad nagenoeg 2 Ned duimen diep; uitdunnen of met een regenachtigen dag verplanten op ¾ voet (1½ palm) afstand.

Voor herfst- en wintergebruik in 't laatst van Juni tot midden Juli zaaien; het best is dan de zaden te poten 3 à 4 korrels in een gaatje, 2 Ned. duimen diep op 1 voet (3 palm) afstand; later laat men ééne plant staan, de overige kan men naar believen elders verplanten.

Men kan ze ook nog in 't begin van Augustus zaaien met vrij goede uitkomst; uitdunnen op 2 palm afstand.

Hoogst nuttig is het bij droogte, ze van tijd tot tijd te begieten, daar zij anders gevaar loopt hare malschheid te verliezen; ook den grond tusschen de planten los te houden, is aan te raden.

In October neemt men ze op, daar zij geen vorst verdraagt, waarna men ze in vochtig zand in den kelder of op een andere vorstvrije plaats bewaart; men moet echter daarvoor niet naar de grootste zoeken, daar de kleinere langer duren en minder voos worden.

De Rammenas verlangt een vochtigen en wel een goed vruchtbaren, maar vooral geen versch gemesten grond; schapenmest is hoogst nadeelig, waardoor zij geheel haar eigenaardigen smaak verliest.

Ook deze planten hebben in hare jeugd dikwijls veel van de aardvloo te lijden, zie daarover bij de Witte Kool.

Rhabarber.

Begin van April in een bak zaaien of in potten voor een zonnig raam, de aarde tamelijk vochtig houdende; of in 't laatst van April of lager van het in de vrijen grond; zij worden geplant op bedden die 2 voet (6 palm) diep gespit zijn en goed gemest; éene rij op het midden der bedden 3¼ a vier voet (1½ el) van elkander.

't Is een overblijvende plant, die de vorst goed weerstaat, maar toch is het goed ze met bladeren wat te dekken, de stengels en bladeren vooraf af te snijden zonder de jeugdige blaadjes te schenden.

Digitized by Google

De Bladeren, eer ze geheel volwassen zijn, worden even als de Zuring afgerist en als Spinazie bereid en gegeten.

De Stelen der bladeren, worden eerst van de buitenste bast ontdaan; daarna als Nero aan stukjes gesneden, en verder bereid als Appelmoes, 't geen een zeer geurig en even smakelijke spijs oplevert.

De Bloemknoppen, zoolang ze nog niet uit zijn, smaken als Bloemkool uitnemend.

Rozemarijn.

Deze wordt in April en Mei meest in potten gezaaid en gekweekt, met lichte maar goed vruchtbare aarde, die in den winter in den bak wordt overgehouden.

't Is een struikachtig heestertje dat in soepen en sausen met vrucht wordt aangewend, en ook in zoete melk gekookt, haar een zeer aangenamen smaak geeft.

Salade, (Krop-Salade.)

In Januari, Februari en Maart zaait men in een warmen bak het *Broei-geel*, een bij uitnemendheid malsche krop.

Ook kan men in een gewonen bak bij gunstig weer in 't laatst van Januari kleingeel en vroege Bruintjes zaaien, en, daar zij in dien tijd het verplanten verdragen als men de aarde zooveel mogelijk om de wortels houdt, zoo kan men de overtollige planten in den vrijen grond brengen; dit slaagt doorgaans goed.

Heeft men een gedeelte van den bak disponibel om daarin de gewone *Zomerkroppen* te zaaien, om vroeg de planten in den vrijen grond over te brengen, dan zal men daarmee met voordeel werken.

In den *vrijen grond* zaait men voor de eerste maal half Maart, of bij gunstig weer in 't begin van Maart *kleingeel* of *vroege Bruintjes* op een luwe zonnige plaats: deze willen liefst niet verplant worden, waarom men ze wat ruim moet zaaien en zoo zij te dicht staan uitdunnen op 2 palm afstand.

Tegelijk zaait men ook Groote zomerkroppen, die omdat zij grooter worden, bruikbaar zijn, als het kleingeel en de vroege Bruintjes is opgeruimd; verder zaait men om de twee weken een kleine hoeveelheid, om steeds in het bezit te zijn van goede kroppen. Men verplant of dunt ze op ruim 1 voet (3 ½ palm) afstand.

Digitized by Google

In verreweg de meeste gevallen neemt men voor de verdere zaaiingen de gewone *Zomerkroppen* (zwartzaad) die op elken grond ook zeer goed slaagt; maar in deze salade bestaat een groote en schoone verscheidenheid, waarvan ik vele soorten op de prijscourant aanbied, die allen goed zijn en dikwerf een zeldzame grootte bereiken.

Om echter beslist te zeggen, welke de beste soorten zijn, die overal en door ieder zullen geroemd worden, gaat moeilijk, daar niet alle soorten op dezelfden grond even goed gedijen Zoo een soort op een lichte grond uitmunt. is 't gansch niet zeker, dat zij ook op een zwaren grond. dezelfde gunstige uitkomst zal geven; zoo ook in omgekeerden zin.

En toch is 't voor iederen gebruiker gemakkelijk te onderkennen, welke soorten 't best op zijn grond naar eisch voldoen; want van elke soort is voor 5 centen te verkrijgen, dus, 't zij men dit in één jaar wil weten of in 2 of 3 jaren, door zoodanige proeven komt men van zelf tot de ontdekking, welke soorten de beste zijn op dien grond, die hij bezit; om in 't vervolg die puike soorten te ontbieden; ik ben er zeker van, dat niemand zich over dergelijke proefnemingen zal beklagen.

Toch moet ik hierbij eene opmerking maken: men zal bijvoorbeeld de *Cirius-krop* afkeuren, omdat zij niet goed sluit en dus geen *vaste* krop geeft, en toch! is zij goed, zelfs uitstekend goed, als zij een natten zomer treft, of bij gebreken van dien, dagelijks goed begoten wordt; zoo kan men niet altijd in één jaar beslissen of eene soort niet deugt.

Zoo ook zult gij, die een lossen, vruchtbaren grond hebt, over eene soort uiterst tevreden zijn, terwijl uw buurman, wiens grond arm is en vast, van hetzelfde zaad zal zeggen, »dat het zoo spoedig doorschiet"; 't is 't zelfde zaad met verschillende resultaten, die daarvan geheel onafhankelijk zijn.

In de laatste helft van Juli zaait men voor 't laatst Groote Zomerkroppen of andere groote soorten.

Verder tot half Augustus *Herfstkroppen*, die ook ruim gezaaid moeten worden, daar zij liefst onverplant willen doorgroeien.

In 't laatst van Juli of begin van Augustus zaait men de *Winterkrop*, die uitnemend voldoet, daar de vorst haar niet licht onbruikbaar maakt; schoon ze op zwaren grond nog al eens verloren gaat, minder door de vorst, dan wel door te veel vocht, weshalve men wel zal doen, voor eene goede afwatering zorg te dragen.

Heeft men een bak disponibel, om er kropsla in te planten, die men bij vriezend weer met ramen dekt, dan kan men daarin nog zeer laat groote en malsche kroppen behouden.

Voor *Weeuwen* — of voor planten, die men den winter wil overhouden — zaait men Kleingeel, Zomerkroppen of Zweedsche,

Digitized by Google

in de eerste helft van September, op een beschutte plaats; velen houden de Zweedsche voor de geschiktste.

Heeft men een bed Boerenkool staan, waaronder men Kropsla zaait, dat is zeer verkieselijk; het onkruid, dat tegelijk met de kleine plantjes opwast, moet men niet uittrekken, daar ook dit de planten veel beschermt; men verpoot ze in het voorjaar even na de vorst, maar vooral goed de aarde om de wortels houden; het beste is met een klein schopje de planten uit te lichten.

Staan de planten langs een muur of eene schutting, dan is het aan te raden, bij toenemende vorst ze met rietmatten te dekken, afhellend, 't geen ook tot afwatering zeer dienstig is.

Heeft men ze in 't vrije veld gezaaid, dan is 't goed de planten in October te verplanten (1 palm van elkander) op een luwe plaats of langs een muur of eene heining, waar echter de winterzon vóór 12 ure niet schijnen kan, daar de winter-voormiddagzon dien planten zeer nadeelig is, zij moeten enkel de namiddagzon hebben.

In 't voorjaar dunt men ze op ruim 1 voet (3¼ palm) afstand; de planten die men heeft uitgelicht, zet men op een andere plaats; op die wijze kan men van één bed eene menigte kroppen krijgen, terwijl de planten die blijven staan eerder bruikbaar zijn, worden deze door de andere spoedig vervangen.

Zaait of poot men de planten op ¼ palm afstand in een gewonen bak, die bij strenge vorst gedekt wordt, dan is men van zelf zekerder van welslagen; zulke bakken worden zeer dikwijls gelucht, om den groei zooveel mogelijk te temperen.

Ook voor de Kropsla geldt het als regel, dat ook de kleine plantjes reeds een goede ruimte hebben en niet tegen elkander staan, men lette daar vooral op; alsmede zij men bedacht bij het verpoten, de planten vooral niet dieper in den grond te zetten dan zij gestaan hebben, daar dit zeer nadeelig op haar verderen groei werken zou, niet alleen dat deze geen groote, vaste kroppen zullen worden, maar ze kwijnen reeds als plantjes, waarop de dood dikwijls volgt.

Wanneer in den zomer de kroppen groot en vast zijn, geeft men eene snede, dwars tot op de helft in haren stam, *boven* den grond, om het doorschieten zooveel mogelijk tegen te gaan; bij heete zomers, waardoor het doorschieten wordt bevorderd, is het goed elken avond sterk te begieten, 't geen ook gunstig werkt op den groei en de malschheid.

De Kropsalade verlangt liefst een lossen, maar vooral een vetten grond.

Salie.

De Salie neemt alle gronden voor lief, bij voorkeur een lossen

Digitized by Google

drogen grond en zonnige standplaats; men zaait ze in April en ze wordt later verplant op ruim 1 voet afstand.

Zij wordt gebezigd om vele vleeschspijzen te kruiden, ook in soepen, maar vooral om de bekende saliemelk te maken.

In Juni snijdt men ze af om te drogen.

Schorseneeren, (Nero.)

Wil men onze gewone Schorseneeren in het eerste jaar gebruiken, dan in 't laatst van Maart of begin van April zaaien; ze te poten is wel zoo goed, 2 à 3 in een gaatje 1½ palm van elkander in 't verband; later trekt men de overtollige uit.

Voor tweejarige kan men ze nog van Mei tot half Augustus, zelfs tot in September zaaien; de laatstgezaaide heeft tot voordeel, dat zij in den winter niet door de muizen wordt vernield.

Wanneer bij 't zaaien of poten de grond droog is, moet men dien begieten en dit herhalen tot ze zijn opgekomen; de zaadstengels verwijdert men daar deze tot nadeel der wortels zijn; bij 't rooien gaat men voorzichtig te werk, daar zij spoedig afbreken; in den winter worden zij op vorstvrije plaatsen bewaard, in zand, zonder de kruin af te snijden, daar zij dan te veel uitdrogen.

De Schorseneeren verlangen een met ouden mest bereiden grond; hij moet vooral diep gespit en goed fijn gemaakt worden; daarom moet de spitter den grond met smalle speten omwerken, opdat de wortels onverhinderd naar beneden kunnen; de Nero gelukt dan ook beter op lichten dan op kleigrond.

In vruchtbaren lossen grond tijdig gezaaid, kunnen zij ook in 't eerste jaar reeds gebruikt worden, wel worden ze in het tweede jaar heel wat grooter, maar die van 't eerste jaar zijn malscher.

Russische Schorseneeren. Dezelfde kweeking.

Deze zijn van snelleren groei, waardoor zij in één jaar schier dezelfde grootte krijgen, als de gewone in twee jaren.

Witte Schorseneeren, (Eenjarige.)

In 't laatst van Maart tot 't laatst van April of bij gunstig seizoen half Maart zaaien of poten op ongemesten grond op 2 palm afstand; in het tweede jaar kunnen deze niet meer voor de keuken dienen, daar zij dan stug worden en spoedig zaadstengels ontvangen.

Ook op zwaren grond slaagt de witte Nero uitnemend.

De jeugdige spruiten der overwinterde planten, kunnen als zij 5 a 6 duim lang zijn, afgesneden en gegeten worden, en komen in smaak overeen met de Asperges.

Digitized by Google

Selderij.

Voor zomergebruik van half Maart tot half Mei zaaien; zoo de grond droog is, telkens vochtig houden, tot rasscher ontkieming, daar dit zaad weken lang in den grond kan blijven eer het opkomt

Voor wintergebruik zaait men de selderij van half Mei tot half Juni op een vochtige goed beschaduwde plaats; half Augustus verplanten op rijen ruim een halven voet van elkander, dan heeft men schooner en malscher selderij. dan van de in het voorjaar gezaaide

Zij is niet kiesch op plaats en grond, maar verlangt veel vocht; varkensmest is uitnemend. daar zij niet alleen op den groei maar ook op den smaak zeer gunstig werkt.

Knol-Selderij. Liefst in 't begin van Februari in een bak zaaien of anders zoo vroeg mogelijk bij gunstig weer in Maart, op een goed gelegen plaats.

Men kan ze ook tot 't laatst van April uitzaaien maar beter is het, de planten zoo vroeg mogelijk te bebben en ze op ruim 1½ voet (5 palm) afstand van elkander, uit te planten, op sterk gemesten grond.

Druk begieten en de bovenaarde goed loshouden is zeer aan te bevelen.

Begin van Augustus, de onderste bladeren, die op den grond hangen, afsnijden en het overige loof iets neerdrukken.

Vòor den winter de knollen opnemen, de fijne wortels afsnijden, benevens de bladeren om ze daarna in zand in den kelder of op een andere vorstvrije plaats te bewaren, waar zij tot in Mei goed blijven.

Erfurter Knol-Selderij. Deze onderscheidt zich in meerderen geur van de Knollen, ook worden zij grooter dan de gewone.

Rozeroode Reuzen-Selderij-Wortel. Eene nieuwe aanbevelenswaardige soort, wier knollenvleesch met roode aderen doortrokken is.

Snijbiet, (Winterspinazie.)

Men kan ze half Maart zaaien; het beste is echter, wanneer men ophoudt gewone spinazie te zaaien, met deze te beginnen;

Digitized by Google

men snijdt ze telkens af, waarna ze opnieuw weer uitloopt, schoon de eerste snede de smakelijkste is; die, welke men des winters of in 't voorjaar wil eten, zaait men in Augustus. Worden soms de bladeren wat groot dan rist men ze af, evenals de zuring. Zij is niet kiesch op plaats en grond.

Spaansche Peper.

In 't laatst van Maart of begin van April zaaien in een half warmen bak; later de planten in potten zetten en in den bak bewaren, totdat het weer warm genoeg is in den vrijen grond uit te planten op een zonnige plaats, 1 voet (3 palm) van elkander.

Geen bak hebbende legt men de zaden half April in potten voor een zonnig raam, en verplant ze later buiten, de aarde goed om de wortels houdende.

Druk begieten is aan te raden; want ze houden van veel vocht.

Spinazie.

Van begin van Maart om de 2 weken zaaien tot half Juni; van Mei tot half Juni liefst op beschaduwde plaatsen; die men in den nazomer zaait weer in 't open veld.

Enkele liefhebbers beginnen bij gunstig weer reeds in Januari te zaaien, en ofschoon het zaad zeer sterk is, blijft een gunstig resultaat zeer twijfelachtig; in Februari bestaat van zelf meer kans vooral in 't laatst der maand, maar de veelal sterke afwisseling van koude en vocht is haar zeer nadeelig, zoodat het zeer vroege zaaien zelden veel vroege vrucht levert, evenwel het zaad is goedkoop en bij gevolg eene mislukking geen groot bezwaar.

Men zaait ze tamelijk dik, alsdan vroegtijdig telkens de grootste plantjes er uitplukkende die met den wortel gegeten kunnen worden, mits de haarworteltjes er afgesneden of afgeplukt zijn; op die wijze voortgaande, door gestadig de grootste planten er uit te nemen, kan men van een bed een tijd lang vrucht genieten; want snijdt men ze af dan behoeft men op de tweede snede niet te wachten, daar deze te weinig oplevert.

Deze wijze volgende, is het goed, dat het zaad met ongelijke diepte in den grond komt om een even ongelijke opkomst te bewerken, 't geen met een klauw met lange punten zeer goed geschieden kan.

Wil men groote, breede bladeren, dan moet men zeer enkel

Digitized by Google

zaaien, opdat de planten eene ruimte hebben van circa ½ voet (1½ palm); druk begieten bevordert haren groei, hare malschheid, het breed worden der bladeren en ze zullen niet zoo spoedig in het zaad schieten.

In de eerste helft van Augustus zaait men voor herfstgebruik.

In 't laatst van Augustus en September wordt zij liefst op droge gronden en op een zonnige plaats voor wintergebruik gezaaid, en ook om te overwinteren.

Nieuw-Zeelandsche Spinazie. Deze is vooral bestemd om de gewone Spinazie te vervangen; de smaak houdt het midden tusschen Spinazie en Andijvie, en wordt door enkelen boven alle andere Spinazie gewaardeerd.

Men legt eerst de pitten 2 dagen in lauw water, en legt ze in de eerste helft van Maart in een bak; later zet men de planten in potten, om ze in 't begin van Mei in den vrijen grond uit te planten (de aarde goed om de wortels houdende) op een afstand van 2½ voet (8 palm.)

Zij verlangt eene warme standplaats en een goed vruchtbaren, liefst lossen grond; bij droog weer druk begieten.

Is het weer warm, en heeft zij genoegzaam vocht, dan is haar groei zeer snel, zoodat 10 à 12 planten voor een tamelijk gezin voldoende is.

Men snijdt de punten der takken af en plukt de bladeren voor 't gebruik; worden de bladeren wat stug dan enkel de toppen der bladeren.

Heeft men geen bak, dan kan men de korrels in potten leggen, 3 in een pot en ze dan voor een zonnig raam plaatsen, om ze later, liefst met een regenachtigen dag uit te planten; is het weer droog, dan na de verplanting goed begieten.

In 't begin of half Mei kan men ze in den vrijen grond zaaien, op een luwe, zonnige plaats; men zal echter ook dan wel doen, eerst de zaden een paar dagen in lauw water te laten weeken, en na de zaaiing den grond tamelijk vochtig houden tot ze zijn opgekomen; alsdan uitdunnen of verplanten op 1½ voet (4½ palm) afstand.

Sterkers, (Tuinkers.)

Bij gunstig weer half Februari zaaien, verder om de 2 weken. Zij moet heel ondiep gezaaid, in 't voorjaar op een zonnige plaats, later liefst in de schaduw, daar zij in de sterke zon, kleur en geur verliest. Reeds in den winter kan men ze in schotels aarde zaaien, voor een zonnig raam.

Digitized by Google

't Is een gezond en smakelijk kruid, dat gewoonlijk 's morgens bij 't ontbijt wordt gebruikt; door enkelen wordt ze ook gebezigd om de Salade te kruiden.

Waterkers. Deze wordt ook als Salade gebruikt en is tevens een zeer heilzaam middel tegen tandvleeschbederf (scorbut.)

In Juni, Juli of Augustus neemt men schotels, welke men nagenoeg de helft met gewone tuinaarde vult, verder met water, waarop men het zaad zaait; later zal men wel doen het water van tijd tot tijd te ververschen.

Winterkers. Deze soort kan men eigenlijk den geheelen zomer door zaaien, maar wil men ze voor wintergebruik kweeken, dan zaait men ze in Augustus en verplant ze later op ¼ palm afstand, waardoor men den ganschen winter deze vrucht in bezit heeft, welke, schoon iets bitterder, veel overeenkomst heeft met de gewone tuinkers.

Suikerij, (Cichoreiwortel.)

Van half April tot Juni zaaien en op 1½ palm uitdunnen.

Vóór de vorst gerooid, worden de bladeren afgesneden en de wortels in ronden kring in den kelder opgestapeld, met de kruinen naar buiten en de punten gezamenlijk naar 't middenpunt gericht. Op de eerste laag strooit men een dun laagje aarde, vervolgens weer wortels, en aarde, enz. Op die wijze ontstaan spoedig jeugdige, gele, zachte bladeren, die, wanneer zij groot genoeg zijn, afgeplukt worden en een gezonde en keurige groente leveren.

Worden de wortels te droog, dan ziet men wat water in het binnenste van den hoop te brengen.

De wortels worden ook tot koffie-cichorei gebezigd.

Thijm.

Welriekend. Half April zaaien, en ofschoon men ze op alle gronden kweeken kan, wil ze liefst een lichten, drogen grond en zonnige standplaats; zij wordt bijtijds uitgedund en op 2 palm afstand gebracht.

De bladeren worden zoowel groen als droog gebruikt in sausen, soepen, enz.

Digitized by Google

Tomaten.

In April in een warmen bak of in potten zaaien; al spoedig wanneer de plantjes 3 blaadjes hebben in potten overplanten; in 't laatst van Mei kan men de ramen er afnemen, maar 's nachts nog dekken.

Na acht dagen zet men ze buiten in een lossen niet al te vetten grond op 2 voet (6 palm) afstand,

Voorts moeten de planten behoorlijk gesneden worden, om zijtakken te vormen, en later weer die zijtakken afnijpen, als namenlijk die vrucht gezet is, tot betere zwelling.

Men zet ze tegen een muur of eene schutting en zorgt om ze telkens vast te binden; men kan ze ook tegen latwerk in open terrein leiden, maar de vruchten zijn dan niet zooveel en niet zoo vroeg.

De *roode* wordt het meest gebruikt.

De *Trophij* is de vroegste, zeer welsmakend, enorm groot en van langen duur.

Uien.

De Uien houden evenmin van een zeer lichten, als van een kleigrond; ook niet van zandgronden; liefst een tamelijk zware grond, zonnige ligging en wel een zeer vruchtbare, maar vooral geen versch gemeste grond.

Varkensmest, schapenmest, vooral vogelmest is veel beter voor de uienteelt, dan koemest.

Bij gunstig seizoen half Maart zaaien; verder nog tot Mei, maar hoe vroeger hoe beter; na de zaaiing met kippenmest bestrooien, bij gebrek aan deze, paardenmest zonder stroo, of roet

Bijtijds uitdunnen of verplanten op ruim 1 palm afstands; ook kan men ze half Februari in een bak zaaien, om later uit te planten met regenachtig weer, maar vooral niet diep, slechts enkel de haarworteltjes in den grond en niet stijf aandrukken. De bovenaarde, tusschen de planten, met de vingers telkens losmaken is zeer nuttig.

Ook is het goed, als de Uien haren wasdom nagenoeg bereikt hebben, het loof met de hand plat te drukken, om de anders naar boven stijgende sappen beneden te houden en meer voor de Uien zelven dienstbaar te maken.

Is het loof geheel verdord, dat meestal in September plaats heeft, dan neemt men de Uien uit den grond, en laat ze een paar dagen

Digitized by Google

op het bed liggen, waarna men ze op een droge, luchtige plaats bewaart, niet al te hoog op elkander.

Bij strenge vorst met zakken enz. dekken, en mocht het zijn, dat ze bij zeer strenge vorst bevriezen, dan laat men ze maar geheel onaangeroerd liggen, want later trekt de vorst er weer bijna geheel uit.

Uit de hand gezaaid heeft men 5 ons zaad noodig voor 40 à 45 Rijnlandsche roeden (6 Ned. roeden) grond.

Zaait men ze eerst op een kweekbed om later uit te planten, dan kan men van 5 ons zaad, 60 Rijnl. roeden (8¼ Ned. roede) grond beplanten.

Bleeke roode (Zeeuwsche) willen op bijna alle gronden goed gedijen; leveren goede, groote, zeer smakelijke uien, en zijn 't best geschikt om lang te bewaren.

Bloedroode of paarsche worden groot, met sterken geur en van langen duur, maar bereiken niet op alle gronden de verlangde grootte en fijnheid.

Gele — zijn platte zeer schoone en groote uien; lekker van smaak en kunnen ook lang bewaard worden.

Zilverwitte — zijn zeer fijn en zeer geurig, maar kunnen niet zoolang in den winter bewaard worden als de anderen.

Madera. Deze kunnen een zeldzame grootte bereiken, als zij vroeg gezaaid en nog jeugdig zijnde, verplant worden op 12 Ned. duimen afstand; maar zooals daar straks gemeld is, enkel de haarworteltjes in den grond, en nimmer het knolletje, daar zij anders gevaar loopen zoogenaamde pijpuien te worden.

Heeft men gelegenheid ze eerst in een bak te zaaien, in 't laatst van Februari of begin van Maart, om ze later uit te planten, dit is veel beter.

Kleine witte of inmaakuitjes. Deze worden in 't begin van April gezaaid, en daar deze klein moeten blijven, dik uitgestrooid, daar zij anders te groot worden; men neemt daartoe: 1 ons zaad op een oppervlakte van een Rijnlandsche roede of 12 voet in 't vierkant.

Blanke — (voor zomergebruik) te zaaien in September, op een luwe maar niet beschaduwde plaats; aan te raden is het er wat veldsla door te zaaien, die de uien veel beschermt tegen scherpen wind en vorst; de veldsla vroeg in 't voorjaar voorzichtig er uittrekkende tot meerdere ruimte der uien; voorts zuivert men het

Digitized by Google

bed geheel van onkruid en strooit daarop kippen- of paardenmest. Het loof des winters doodvriezende, spruit op nieuw weer uit.

Men kan ze ook in Augustus zaaien, en in October op een luw en zonnig gelegen rabat verplanten. De Blanke Ui is in 't begin van Mei bruikbaar, maar ongeschikt om haar te bewaren.

Poot-uien. Het zaad van deze wordt in Augustus, liefst in 't midden der maand gezaaid, om in 't voorjaar te verplanten op ruim 1 palm afstand.

De Poot-uien zijn vroeg, zeer kloek, schoon en lekker.

Gewone gebruikers hebben aan 20 à 40 centen zaad genoeg; de warmoeziers zaaien, bijvoorbeeld 5 ons zaad op een kweekbed, waarvan zij later 60 Rijnl. roeden (8½ Ned roede) kunnen beplanten.

Kleine witte Poot-uitjes. Deze zijn ook bijzonder geschikt om in te maken. Haar teelt is bij uitstek gemakkelijk en voordeelig. Men poot die uitjes in September of October op een palm afstand, waarna zij spoedig opkomen en de vorst goed weerstaan.

Men behoeft hen ook niet de beste plaats in den tuin te geven, daar ze niet kiesch op plaats en grond zijn; evenwel zou ik 't niet aanraden om ze in de schaduw te plaatsen.

In den zomer, wanneer het loof begint te dorren, worden zij gerooid, maar de fijne korrel-uitjes laat men liggen; daarna maakt men het bed weer goed gelijk, waarna zij in menigte weer opkomen; men heeft verder daaraan geen moeite dan het zuiver te houden van onkruid.

Zulk een bed duurt tal van jaren.

Zoo men het bed elk jaar, een à tweemaal fiks begiet met verdunden varkens- of schapenmest, of na de rooiing het bed bestrooit met kippen- of duivenmest, dat zal de opbrengst werkelijk doen toenemen.

Veld-Salade.

Van half Augustus tot half September om de 2 weken zaaien voor herfst- en wintergebruik; in October zaait men ze, voor 't voorjaar als eerste salade; de veldsla mag vooral niet diep gezaaid worden, en zonder schaduw; zij bemint een lossen, vetten, vochtigen grond, en is tegen de vorst bestand,

Italiaansche — is eene verscheidenheid, met iets breeder, donkerder blad, die op dezelfde wijze, kan worden aanbevolen.

Digitized by Google

Venkel.

Begin van April als het zacht weer is zaaien op een zonnige plaats; zij heeft eene ruimte noodig van 2½ a 3 voet (8 a 9 palm) de stengels des winters bevriezende, loopen op nieuw weer uit; de oude planten in Maart scheuren, de wortels inkorten en in zandige, vruchtbare aarde diep uitplanten.

De zoogenaamde »Zuren" vooral de Augurken worden door haar gekruid, zoowel door de bladeren als door het zaad, 't geen geplukt wordt, als het behoorlijk rijp is.

Enkele beminnen ook Venkel in het brood.

Wortelen, (Tuinwortelen of Peen.)

De Tuinwortelen willen een diepgespitten, vasten, vruchtbaren maar geen verschgemesten grond, daar deze, vooral met droge zomers de wortelen wormsteken maakt.

Te vette grond is niet aan te raden, daar die vrucht dan wel wilder in loof wordt en ook wel grooter wortels maakt, maar haar eigenaardigen geur verliest.

Na de zaaiing is het goed, vooral op lichte gronden, de bovenaarde vast te plakken om het opkomen te bespoedigen; bij droog weer de aarde vochtig houden is mede zeer nuttig, daar 't zaad niet spoedig ontkiemt.

Bijtijds en zoo mogelijk met vochtig weer en natten grond uitdunnen of weiden.

De wortelen voor wintergebruik vóor de vorst met droog weer binnenhalen en niet alleen het loof, maar ook de kruin afsnijden waardoor het uitloopen wordt verhinderd; daarna worden zij in den kelder of op een andere vorstvrije plaats, opgestapeld met de kruin naar den buitenkant, men strooie er goed wat zand tusschen.

Vroege Korte vroege deuvik. Eerste vroege wortelen op den kouden grond; kort maar zeer malsch, vooral op zwaren grond uitstekend.

Door enkelen worden ze, bij gunstig weer, reeds in Januari gezaaid en ofschoon 't zaad nog al wat verdragen kan, zoo kan men op een gunstig resultaat weinig staat maken; ook Februari blijft nog onwis, schoon de kans voor welslagen merkelijk meerder is geworden, zoodat velen half Februari reeds beginnen.

Deze soort zaait men tot half April, (afstand 10 Ned. duimen.) In 't laatst van Juli en begin van Augustus begint men deze weer

Digitized by Google

te zaaien; en deze laatste zaai (begin van Augustus) bestemt men om den geheelen winter in den grond te blijven, teneinde vroeg in 't voorjaar versche wortelen te eten; deze worden echter in den winter, met ruigt, bladeren of aarde gedekt.

Zomer (half lange Hoornsche) Eene zeer fijne en malsche soort, welke de »vroege korte" opvolgen.

Ze zijn iets voordeeliger in de teelt, wijl ze langer wortel maken, haar loof is zwakker, zoodat op zwaren grond het uittrekken met de hand nog al eens mislukt.

Men zaait ze van 't laatst van Maart tot half Juni afstand 10 Ned. duim.

Late (lange roode Winter.) Deze worden in Mei gezaaid, (niet later) en, als 't goed is, moet men van deze niet vóor half October gaan gebruiken.

't Is een lekkere, zoete wortel van iets donkerder kleur; zij is voor herfst-gebruik, maar vooral voor de winterprovisie uitnemend geschikt. Afstand 12 N. duimen.

Nijmeegsche (groote lange roode Winter.) In Mei zaaien (niet later) en niet vóor den winter er van gebruiken, daar zij niet alleen lang maar ook tamelijk dik moeten zijn, waarom zij ook een onderlingen afstand behoeven van 15 Ned. duimen.

Voor wintergebruik zeer aan te bevelen.

Zwijndrechtsche. Eene uitnemende soort, die tusschen de korte vroege en de halflange zomerwortels instaat, zij wordt van 't laatst van Maart tot half Mei gezaaid (afstand 10 Ned. duimen.)

Broei of korte vroege bakwortel.

Deze wordt reeds van half December in de bakken gezaaid, die behoorlijk met broeimest zijn voorzien; in Januari en Februari ook in de koude bakken. Afstand 4 Ned. duimen.

Ronde Parijsche. Eene soort, die zoowel in de Bakken als voor vroege Tuinwortelen uitnemend geschikt is, men geve haar eene ruimte van 10 Ned. duimen.

Wijnruit.

Begin van April zaaien, later verplanten op 2 voet (6 palm) afstand; de bladeren, die ook als toekruid worden gebruikt, moeten

Digitized by Google

telkens worden afgesneden, daar zij evenals de pimpernel niet mogen bloeien; waardoor men ook tevens jeugdige bladeren voor de keuken behoudt.

Zij wil gaarne een lossen, vruchtbaren, liefst nieuwen grond, geen schaduw, en niet veel vocht; daarom zal zij beter slagen op een hoogen dan op een lagen natten grond.

De jeugdige bladeren, worden ook door enkelen, die zwakke magen hebben, op boterbrood gegeten.

Zuring.

Van half Maart tot in Augustus zaaien, uitdunnen of verplanten op 15 Ned. duimen afstand dan verkrijgt men groote bladeren, 't Is een der gezondste en meestgevende groente, daar zij telkens afgesneden, spoedig op nieuw weer uitloopt, en tot laat in den herfst, ja tot in 't voorjaar goed blijft; maar wanneer zij alsdan op nieuw gaat groeien, dan schiet zij in 't zaad, waarna men de planten uittrekt, in de mestput gooit en opnieuw zaait; heeft men planten, of zoogenaamde *Spaansche* zuring, dan is jaarlijksche zaaiing onnoodig, en dus veel verkieselijker; deze planten, op krachtigen grond geplaatst op 3 palm afstand kunnen 5 jaren op dezelfde plaats blijven staan, waarna het goed is, ze te scheuren en een nieuwe plaats te geven De zuring wil liefst een lichten vochtigen grond en heeft dit voordeel, dat zij ook in de schaduw een goed gewas oplevert.

Nobel-Zuring. Deze geeft grooter blad, van krachtig zuur.

Zij wordt gezaaid van half Maart tot half Juli, en uitgedund of verplant op nagenoeg 2 palm.

Wanneer men de stengels gestadig afsnijdt dan kan men deze een tijd lang met vrucht gebruiken.

Zij kunnen ook door scheuring worden voortgekweekt.

Digitized by Google

LANDBOUWZADEN.

Roode Klaver.

(*Trifolium pratense.*)

Zaaitijd Februari, Maart, April — Augustus tot half September 10 kilo per Bunder.

't Maakt echter een beduidend verschil, welken grond men bezaaien moet; op een mullen, goed verkruimelden grond kan men met 8 à 9 kilo volstaan; terwijl men op een harden, kluiterigen grond 11 à 12 kilo behoeft; daarom behoort de zaaier de gesteldheid van den grond in acht te nemen omtrent de hoeveelheid der benoodigde zaden.

Vele landbouwers nemen echter wat ruim zaad tot meerdere zekerheid van een met klaverplanten goed gevulden grond te krijgen, niet alleen om des te grootere opbrengst te verwachten, maar vooral, omdat een goed gesloten klaverveld meer weerstand kan bieden tegen de nadeelige invloeden der vorst, doordat het een het ander beschermt.

De meeste landbouwers nemen Bovenrijnsch of Keulsch klaverzaad, omdat het zaad zuiverder is, het opkomen wisser en het ook meer bestand is tegen de vorst, en bovendien iets zwaarder gewas oplevert dan andere soorten, en daardoor de iets hoogere prijs ruimschoots wordt vergoed.

De roode klaver wordt (voor langer dan eenjarige weiden) meest vermengd gezaaid met witte klaver; de verhouding daarvan is nog al uiteenloopend; gewoonlijk neemt men tweede derde roode en een derde witte klaver; andere vragen een gelijke hoeveelheid, terwijl sommige, ook zeer bekwame landbouwers een derde rood en twee derde wit begeeren; de eerste wijze is echter de meest gebruikelijke.

Zij bemint (vooral in 't voorjaar) warmte, en ook wel vocht, maar langdurige nattigheid is haar nadeelig; droog weer schaadt haar niet spoedig, zelden althans verdroogt de wortel geheel.

Digitized by Google

De roode klaver verlangt wel een goed bemesten grond, maar dit valt haar zelden te beurt, aangezien zij (op enkele uitzonderingen na) slechts in het eind van de wisseljaren gezaaid wordt.

Nieuwe grond, bijv. pas droog gemaakte polders, is haar veelal bijzonder gunstig.

Een vaste grond geeft een zekerder opkomst van het zaad en wisser gewas, dan een losse grond; men kan dit duidelijk merken, daar juist aan de einden der akkers, waar den grond het meest wordt betreden, ook het gewas 't zwaarst is.

Op kleiachtige gronden groeit zij met mindere bewerking beter, en in droge jaren zekerder.

Op mergelachtigen en krachtigen grond slaagt zij bijna altijd uitnemend.

Overigens wil zij op elken gezonden grond goed gedijen, maar zooals iedere andere vrucht, op den eenen grond vrij wat beter dan op den anderen.

De klaver wordt tegenwoordig zeer weinig alleen gezaaid, maar onder een ander gewas, omdat zij in het jaar, waarin zij gezaaid wordt, zelden een belangrijke opbrengst geeft.

Door het gewas boven haar wordt zij eerst weldadig beschut, en later ontwikkelt zij des te krachtiger, wanneer bovenstaand gewas is ontruimd.

Evenwel dit bovengewas mag nooit zwaar zijn; want vooral de klaverplant bemint het licht, zij kan een te bedekte stand niet lang weerstaan; zij kwijnt en sterft, indien het gewas boven haar zeer dicht staat en vooral als dat gewas gaat leggen.

Verwacht men een zwaar gewas, dan is het niet geraden de klaver vroeg te zaaien; bij een te dicht bovengewas zullen kleine klaverplanten eerder overblijven dan vroeg gezaaide, groote planten.

Begin van April is wel de beste tijd van zaaien, ook zal dat gezaai minder van de late nachtvorsten en aardvloo te lijden hebben, die haar zeer kunnen benadeelen.

Zoo verkeert ook het zaad in groot gevaar, wanneer de grond ternauwernood vochtig genoeg is tot ontkieming, maar daarop een droog, schraal voorjaar invalt.

Gewoonlijk wordt de klaver na de vorst in 't winterkoren gezaaid, of tegelijk met het zomergraan.

Het ineggen van het zaad is gevaarlijk, daar veel zaad dan een te zware bedekking krijgt en in den grond verstikt, daarom is het onderwerken met omgekeerde egge verkieselijker en bij vochtig weer zelfs het rollen voldoende.

Wanneer het bovengewas is geoogst, gebeurt het dat nog zeer weinig van de klaver te zien is; zoodra echter een doordringende regen valt, komt ze voor den dag en wordt soms zwaar genoeg om nog gemaaid te worden; dit moet echter niet later dan half

Digitized by Google

September plaats hebben, aangezien bij tegenslaand weer de plant te weinig uitloopt, en alsdan door het winterweer eer wordt benadeeld.

Beter is het, zoodra mogelijk, met paarden of rundvee te laten beweiden, tot 't laatst van September, ook wel tot 't laatst van October, maar met nat weer moeten zij er af.

Het beweiden is vooreerst een voorbehoedmiddel tegen het zoogenaamd »opvriezen" der planten, daar de grond door het vee wordt vast geloopen, en ook heeft men minder gevaar dat de klaverplanten door de muizen zullen benadeeld worden.

Het beweiden met schapen kan in den herfst geen kwaad, maar zeer vroeg in 't voorjaar kunnen zij zeer veel nadeel aan de klaver toebrengen, door haar *te* kort aan den grond af te bijten.

De gemaaide klaver heeft meer van de vorst te lijden dan die beweid zijn.

In het voorjaar, bij droog weer, is rollen aan te raden, vooral op lichte gronden.

't Gebeurt wel eens, dat men na den winter geen teeken van leven in de klaver bespeurt, daarom is zij nog niet verloren en kan zich zeer goed herstellen; maar wanneer men klaverplanten ziet, die groen beginnen te worden en met de hand gemakkelijk kunnen uitgetrokken worden, met achterlating der wortels, dan is haar leven in groot gevaar, want niet dan onder zeer gunstige omstandigheden maken die planten weer genoegzaam wortels.

De beste tijd om de klaver te maaien is, wanneer men over het veld een rooden gloed bespeurt, die ontstaat door de zich openende bloemknoppen

Maait men haar vroeger, dan is dit tot groote schade, daar de klaver juist in die dagen haar grootste schot doet, en acht dagen een verschil van bijna de halve opbrengst kan geven; maait men haar later, dan verkrijgt men wel meer kwantiteit maar de kwaliteit wordt merkelijk minder, aangezien de stengels spoedig stugger worden, ook wordt de groei den volgende snede daardoor merkelijk benadeeld.

Wordt de klaver enkel als groene stalvoedering gebezigd, dan begint men te maaien zoodra men haar met de zeissen vatten kan, want eer men de laatste heeft afgesneden, is de eerstgemaaide meer genoegzaam uitgegroeid voor de tweede snede.

De roode klaver is bestemd tot een- (*) of tweejarig gebruik daar de opbrengst in het derde en vierde jaar te gering wordt; ook heeft men gronden waar de klaver in het eerste jaar voorbeeldig was, maar reeds in het tweede jaar in het oogloopend vermindert; daarentegen treft men velden aan, waarop zij in

(*) Eenjarig beteekent niet 't zelfde jaar waarin de klaver gezaaid is, maar het daaropvolgende.

Digitized by Google

't tweede jaar eerst in volle kracht komt betreffende uitstoeling en vulling van den grond.

Waarschijnlijk is de oorzaak gelegen in diepte of ondiepten van den grond; op ondiepen grond worden in het tweede jaar de wortels belemmerd door te dringen of stuiten op minder geschikten grond, de groei wordt dus van zelf tegengewerkt; in diepen bodem wordt juist in het tweede jaar de plant volle kracht verleend.

Bij eenjarig gebruik wordt zij doorgaans tweemaal gemaaid en het derde gewas ondergeploegd tot groene bemesting, waarop het winterkoren, vooral de tarwe meestal uitmuntend slaagt.

Ook is zulk land weer uitnemend geschikt om daarop vlas te telen, 't geen daarenboven gunstig werkt op de daarop volgende gewassen.

Bij eenjarig gebruik, maait men in 't eerste jaar driemaal en in 't tweede jaar eenmaal om van Juli af een braakbewerking te geven; staat zij echter zeer gesloten en zuiver dan maait men vaak tweemaal, terwijl men de derde maal onderploegt en daarmee handelt evenals bij de eenjarige.

Hierbij wordt nog herinnerd dat, wil men bij een tweejarig gebruik een goed gesloten klaverveld houden, men in het voorafgaande jaar, opnieuw moet overzaaien, zooveel, als de gesteldheid van het land noodig heeft.

Roode Klaver vermengd met Gras.

Zaaitijd Maart, April, Mei, Augustus tot half September per Bunder 6 kilo roode klaver.

» 1 » witte »

» 8 » Timothij gras.

Deze teelt is wel 't doelmatigst om gelijk met het zomerkoren uit te zaaien, of liever, nadat het zomerkoren is ondergeëgd, te zaaien, en met omgekeerde egge onderwerken, daar klaver en vooral graszaad een lichtere bedekking vorderen.

Aan te raden is, met een lichte schoof, tevreden te zijn, daar bij zwaar bovengewas klaver en grasplanten gevaar loopen weg te vallen.

Verlangt men een zware schoof van de Gerst of andere vrucht, dan is het beter enkel de klaver gelijk met de Gerst te zaaien, maar het graszaad, onmiddellijk nadat de Gerst van het land is ontruimd; zoo men dan vochtig weer treft is rollen voldoende; en

Digitized by Google

men dan op een spoedig gewas gesteld, dan neemt men in plaats van Timothij 20 kilo Italiaansch Graszaad, daar dit van zeer snellen groei is; en nimmer zal men zich beklagen wanneer men 5 a 10 kilo meer zaad gebruikt.

Velerlei zijn de voordeelen omtrent het zaaien van klaver met gras.

De opbrengst is aanzienlijker; de teelt zekerder daar de klaver door het gras meer tegen de vorst wordt gedekt; en, is het dat de klaver wegblijft of verongelukt, dan kan het gras krachtiger uitstoelen en nog een goeden oogst geven.

Zoo is het ook bij min gunstig weer zeer moeilijk klaverhooi te winnen van goede hoedanigheid, namelijk groen van kleur met behoud van het blad; dit nu gelukt veel beter in vereeniging met gras geteeld; waarschijnlijk daardoor, dat het gras, het dicht op elkander liggen der klaver verhindert waardoor er altijd meerdere trekking van lucht en indringen van zon en warmte plaats heeft.

Door dit voordeel, heeft het hooi meerdere waarde, want hoe sneller de plant gedroogd wordt, des te krachtiger en geuriger is het hooi.

Ook heeft men gevallen van opgeblazenheid van het vee door het gebruik van enkel klaverhooi; dit nu zal geen plaats hebben wanneer ze in vermenging met gewoon hooi wordt gevoederd.

Niet genoeg kan in deze ook worden aanbevolen, tijdig te maaien of kort te weiden; nog jeugdig, is de plant saprijk en malsch, daarna wordt zij stugger en hard, 't geen voor het vee een onaangenaam en minder nuttig voedsel is.

Witte Klaver.

(*Trifolium repens.*)

Zaaitijd Februari, Maart, April, Augustus tot half Sepember 9 à 10 kilo per Bunder.

Dezelfde opmerking bij de roode klaver gedaan, omtrent de hoeveelheid van het zaad voor verschillende gronden, geldt ook bij deze.

De witte klaver neemt alle gronden voor lief; evenwel, op de beste gronden tiert zij natuurlijk het weligst.

Zij wordt niet zoo hoog als de roode, maar vult meer den grond, is van langeren duur en verdraagt beter droogte en vocht.

De witte klaver wordt meest in vermenging met de roode uitgezaaid, zooals bij de beschrijving der roode klaver is aangegeven.

Wordt zij alleen gezaaid om gemaaid te worden, dan vordert zij een krachtigen grond; zij geeft echter maar eene snede, wijl ze

Digitized by Google

daarna bij den grond blijft; het hooi echter overtreft dat van de roode klaver in malschheid, voeding en melkgeving.

Als weide staat zij in de schatting der landbouwers in hooger aanzien dan de roode, wegens hare uitnemende eigenschappen, als: snellere bladgroei, sterkere uitstoeling en overweldigende invloed in de vernieling van het onkruid door hare voortrankende wortels.

Sommige landbouwers gebruiken zelfs enkel witte klaver om blijvende weide te maken, zonder graszaad daarbij te voegen, en wanneer het land zoogenaamd grasachtig van nature is, dan is de uitkomst daarvan zeer bevredigend.

Men kan haar ook evenals de roode, vóór den winter met het winterkoren uitzaaien, maar meestal heeft dit in 't voorjaar plaats. Hare eerste ontwikkeling is zeer traag, want in 't voorjaar gezaaid, laat zij zich in den nazomer nog weinig gelden, zelfs, gezaaid met de roode is zij bij de eerste snede (als deze wat vroeg komt) nog klein, maar dan ook kan men op de witte klaver rekenen.

In enkele gevallen wordt zij ook als groene bemesting aangewend, en ofschoon haar loof zich daartoe minder aanbeveelt dan de roode, omdat het niet zoo zwaar wordt, zoo heeft daarentegen haar wortelwerk daarvoor weer meerdere waarde.

Men zegt, dat te veel witte klaver in eene weide ongunstig werkt op de zuivelbereiding; in hoeverre dit waarheid bevat, kan ik niet beoordeelen.

Lucerne Klaver.

(*Medicago Sativa.*)

Zaaitijd begin van April; 25 tot 30 kilo per Bunder.

De teelt van dit merkwaardig en belangrijk gewas is lang niet op alle gronden met goed gevolg uitvoerbaar; slechts enkele streken in ons Vaderland waar zij hare volle ontwikkeling en duur, volgens hare natuurlijke eigenschappen bereiken kan.

Geene oppervlakkige kennis van den grond is genoegzaam om te beslissen of deze al of niet daarvoor geschikt is.

't Komt met de teelt van dit gewas meer op den ondergrond dan op den bovengrond aan; de bovengrond kan ook tijdens den groei der Lucern bemest worden, en is ook van geen geringe waarde van welke gehalte zij is en hoe zij gedurende den groei onderhouden wordt; maar de penwortels worden steeds langer en uitgebreider en 't is de ondergrond, die over het al of niet goed gelukken van de Lucern beslist, want niet minder dan vier voet

Digitized by Google

diepen grond is onmisbaar noodig, om aan de eischen der Lucerne te voldoen.

Ontmoeten de wortels bijvoorbeeld een kleilaag, waarop bovendien het water blijft staan en niet dieper kan wegzakken, dan worden ze gestoord in hunne werking, waardoor de plant in haren groei stilstaat, kwijnt en sterft.

Vandaar dat ook bij uiterlijke gunstige gesteldheid van den grond vele proefnemingen zoo vaak zijn mislukt.

Wel kan men door omdelven de verschillende aardlagen met elkander vermengen en gelijksoortig maken, maar aangezien minstens 4 voet diepte daartoe noodig is, deinst men voor zoo'n arbeid lang terug.

Taaie klei is volstrekt ongeschikt voor goede ontwikkeling der Lucerne, want al is het dat de bovengrond nog zoo goed wordt bewerkt, de harde ondergrond belet den wortels hunne natuurlijke werking.

In diepen zandigen grond kunnen de wortels wel vrij naar beneden, maar ook deze is ongeschikt, want de plant blijft zwak en schraal, en lijdende; bij aanhoudende droogte vallen hare bladeren af.

Een kalkachtige of leemhoudende ondergrond is wel de meest geschikte.

De grond die voor Lucerne bestemd is, wordt zoo diep mogelijk geploegd en van alle onkruid gezuiverd, vooral mogen er geen kweek- of graswortels in blijven; waar gras is, verdwijnt de Lucerne.

Ook het zoogenaamde »warkruid" is in sommige streken een groot ongerief.

Eene vooraf krachtige bemesting is hoogst nuttig, opdat men dan het later overmesten langer kan uitstellen tot voedsel der nog jeugdige planten.

Bij de zaaiing behoort de bovenaarde goed fijn te zijn; zaait men bijvoorbeeld onder zomergerst dan wordt eerst de gerst gezaaid en geëgd, daarna de Lucern gezaaid en met omgekeerde egge ondergewerkt, daar het zaad niet diep moet liggen; op enkele gronden is het dienstig nog eens te rollen.

In de Lente onder wikken gezaaid, kan zij in 't eerste jaar onder gunstige omstandigheden, reeds twee a driemaal gemaaid worden.

In 't voorjaar moet de Lucern sterk worden opgeëgd, dit is eene onmisbare bewerking ter instandhouding der planten; en indien er gras te voorschijn komt moet men dit herhalen; in 't eerste jaar wanneer de planten nog niet zoo sterk zijn slechts matig maar vervolgens kan het opeggen niet te krachtig geschieden zoo sterk, dat het veld er als geheel nieuw bewerkt uitziet.

De Lucerne komt des te krachtiger te voorschijn naarmate het land dieper is losgerukt.

Digitized by Google

Na zoo'n sterke bewerking zal de bemesting des te meer vrucht doen want om de twee jaren moet de Lucerne bemest worden tot bevordering van den groei en tot instandhouding der planten.

Wil men dat de planten weer snel en sterk uitgroeien dan maait men de Lucerne voor dat zich hare bloemknoppen vertoonen.

Bij gunstig slagen kan de Lucern drie a viermaal in een jaar gemaaid worden en neemt iedere snede in opbrengst toe, vooral in warme zomers.

De laatste helft van September is wel de geschiktste tijd voor de laatste snede, hetzij tot grazing of hooiwinning, als het weêr dit nog toelaat; 't is niet geraden later te maaien, want de plant moet vóor den winter nog behoorlijk uitgroeien, om beter bestand te zijn tegen den winter, en in 't voorjaar des te krachtiger te ontwikkelen; dus na de maaiing niet meer afweiden. Maait men echter (voor 't laatst) in Augustus, dan zullen de planten van zelf grooter gewas maken, maar dan heeft men veel gevaar van muizen, die zeer op deze planten gesteld zijn.

De Lucern is een der belangrijkste meestgevende klaversoort, die van 6 tot 8 jaren op dezelfden grond kan blijven staan, daarbij geeft zij ook dit voordeel, dat zij een verbazend groote hoeveelheid wortels achterlaat, waardoor de grond zeer los en vruchtbaar wordt gemaakt, tot groot voordeel voor de daarop volgende gewassen, als Tarwe, Haver, Vlas enz. die op een Lucern klaverveld uitstekend gedijen.

Het Lucerne-klaverhooi wordt door het vee gaarne gegeten en is een zeer belangrijk voedingsmiddel; zoo ook als groen voeder voor Paarden.

Inkarnaat Klaver.

(*Trifolium incarnatum.*)

Zaaitijd: half Augustus tot begin van September.

20 kilo per Bunder.

Zij verlangt een zachten, kruimeligen grond; eenmaal ploegen en goed eggen is voldoende.

Meest wordt zij in de roggestoppels gezaaid, welke eerst sterk worden opgeëgd; na de zaaiing met omgekeerde egge onderwerken; bij vochtig weer is op zandigen lossen grond rollen voldoende.

Vroeg in 't voorjaar levert zij eene uitmuntende weide, 't geen voor den Landbouw een groote waarde heeft.

't Is een gezond en door het vee gaarne gebruikt voeder en zoo er al gevallen zijn van opgeblazenheid bij het vee, behooren deze tot de zeldzaamheden.

Digitized by Google

Wil men ze maaien, dan vooral, vóordat de bloesem zich vertoont, beginnen.

Zij wordt ook met veel vrucht als groene bemesting, ondergeploegd.

De Inkarnaat klaver, geeft een grof en fluweelachtig blad en stengel; hoewel minder algemeen bekend, kan zij ten zeerste worden aanbevolen, en hare teelt gaat vrij zeker.

Engelsch Raijgras.

(*Lolium perenne.*)

Zaaitijd: laatst van Maart tot 't laatst van Mei ook in Augustus tot half September.

50 kilo per Bunder.

Over 't algemeen is men veel te karig met het zaad; tal van gebruikers die slechts 25 kilo per Bunder gebruiken, velen zelfs nog minder.

Wanneer men nu het zaad op 14 centen per $^1/_2$ kilo berekent (zooals nu eenige jaren geweest is) dan geeft dit eene besparing van zeven gulden per Bunder en als men dan de tegenwoordige duurte van het gras in aanmerking neemt, wat is dan zeven gulden meerdere uitgaaf, wanneer men daardoor een veel rijker gewas verkrijgt.

Als een landbouwer 3 bunders land bezaait; een bunder met 25 kilo zaad, een bunder met 50 kilo, en een bunder met 100 kilo, zal hij gewis van het laatste bunder het meeste voordeel hebben, ook na aftrek van de meerdere uitgaaf van het zaad.

Daarbij heeft het ook dit voordeel, dat een dicht bezaaide grond, door het spoedig opkomend en snelgroeiend gras, het onkruid voor een groot gedeelte onderdrukt en doet verdwijnen.

Het oordeel over het Engelsch Raijgras is nog al uiteenloopend; terwijl de een het hemelhoog verheft, wordt het door een ander minder gunstig bejegend; die verschillende gevoelens of ervaringen moeten gewis meer aan de omstandigheden, onder welke de kweeking plaats heeft, dan wel aan de plant zelve geweten worden.

Het neemt alle gronden voor lief en is voor den wisselbouw van grooten waarde. Nog jeugdig zijnde, wordt het door het vee gaarne gegeten, later wordt het stugger, waarom het sterk aan te raden is, òf kort te weiden òf dikwijls te maaien.

Het duurt van 3 tot hoogstens 5 jaar, zoo het echter gezaaid is tot blijvende weiden, dan heeft in dien tijd het natuurlijke gras zijn plaats meestal vervangen.

Eer het gezaaid wordt, behoort de bovengrond goed gelijk en

Digitized by Google

zoo mogelijk fijn gemaakt te worden, na de zaaiing geëgd, maar zoo licht mogelijk, beter met een omgekeerde egge, want als het zaad te diep valt, komt het niet op; daarom als de grond ietwat vochtig is, is het beter niet te eggen maar enkel te rollen, en zoo men na de zaaiing regenachtig weer treft dan behoeft men er niets aan te doen.

Wil men wat witte klaver door het gras zien, dan is 1 kilo per Bunder voldoende; deze kan echter niet gelijk met het graszaad gezaaid worden, waarom dan een dubbele zaaiing noodzakelijk wordt.

Italiaansch Raijgras.

(*Lolium Italicum.*)

Zaaitijd: in de laatste helft van Maart tot 't laatst van Mei, ook in Augustus tot half September.

50 kilo per Bunder.

Wat van het zaadverbruik en de behandeling van het Engelsche gezegd is, is ook op deze soort van toepassing.

Haar duur is van 3 tot hoogstens 5 jaar, maar tot blijvende weide gezaaid, heeft vóór hare verdwijning het gewone gras ook hare plaats reeds ingenomen.

Het Italiaansche graszaad is het meest in gebruik, het groeit ook op alle gronden, maar is nog van sneller groei dan het Engelsche, en ook beter dan dit geschikt op kleigronden, minder grof en tevens rijker aan voedende kracht.

Het groote en steeds toenemende gebruik van deze grassoort is dan ook een afdoend bewijs, dat zij hoog bij den landbouw in aanzien is.

Op een vruchtbaren grond in den nazomer gezaaid (liever in Augustus dan in September) geeft het in 't volgende voorjaar reeds vroeg een schoone weide of snede.

Maar ook in 't voorjaar gezaaid is het door zijn forschen groei spoedig tot weide te gebruiken of om te maaien geschikt.

Wil men geen grof gras of hooi, dan vooral kort weiden of dikwijls maaien.

Zoo men onmiddellijk, nadat het gras gemaaid is (maar dan ook liefst op denzelfden dag) dit gieren kan, verkrijgt men verbazende uitkomsten.

Een dichte zaaiing is ook daarom zeer aan te bevelen, naardien deze grassoort door haren zeer snellen groei het onkruid spoedig achter zich laat, overwint en verstikt.

Digitized by Google

Thimothij-gras.

(*Pleum pratense.*)

Door enkelen ook wel Beemd Doddegras genaamd.

Zaaitijd: in 't laatst van Maart tot 't laatst van Mei, ook wel in Augustus en September.

Van alle overblijvende grassoorten is deze het meest bekend, en in gebruik om blijvende weide te maken.

Zij neemt alle gronden voor lief en is vooral voor lage, vochtige gronden uitnemend geschikt.

Ook deze moet vooral niet diep gezaaid en na de zaaiing zeer licht geëgd worden; beter nog met omgekeerde egge, of bij vochtig weer enkel rollen.

Zij groeit niet zoo snel als het raijgras, maar spreidt zich meer uit, waardoor zij den grond meer betrekt; zij levert ook een ruim beschot, en hoewel het hooi een weinig grof is, is het nochtans van goede hoedanigheid.

Om de grofheid van hooi en gras te voorkomen, moet men ook deze soort vooral kort weiden en spoedig maaien

Geploegd land in blijvende weide willende veranderen, waarvan men eerst nog een fiksche schoof gerst of ander gewas wil oogsten, zaait men in 't voorjaar wel klaverzaad bij de gerst, maar 't is niet geraden ook dan reeds graszaad daarbij te voegen, daar het gevaar loopt onder het bovengewas te stikken; maar zoodra de gerst van 't land is, dan dadelijk het graszaad gezaaid en bij vochtig weer enkel maar rollen; ik heb van zoodanige bewerking zeer gunstige resultaten gezien.

Verlangt men slechts een licht bovengewas, dan kan het graszaad tegelijk worden ondergewerkt.

Ook wordt het Timothij-zaad dikwijls vermengd met Engelsch, beter nog met Italiaansch graszaad; ook dit is aan te bevelen, want het Italiaansche geeft door zijn snellen groei een vroege rijke weide of snede, terwijl het Timothij-gras, eer het raijgras verdwijnt, den grond meer betrokken heeft en alzoo van het begin af een dichte weide of snede geeft van aanzienlijke opbrengst.

40 kilo Italiaansch en 10 kilo Timothij-zaad heb ik daarvoor per Bunder geleverd en daarvan verrassende uitkomsten gezien.

Deze zaden kunnen echter niet dooreen geroerd gezaaid worden, maar vorderen een dubbele zaaiing, wijl de korrels in vorm te zeer uiteen loopen.

Goed gehard tegen de vorst is het Timothij-zaad ook bijzonder geschikt in den nazomer uitgezaaid te worden; vooral op lichte, weinig vruchtbare zandgronden is het niet genoeg aan te raden

Digitized by Google

in Augustus te zaaien; de plantjes maken voor den winter nog tamelijk diepgaande wortels om de vorst te weerstaan en kunnen in 't voorjaar dadelijk aan den groei; terwijl op zulke gronden in 't voorjaar met het uitdrogen der bovenste aardlaag het ontkiemen belet wordt en soms de plantjes, hoewel aanvankelijk goed opgekomen, weer doet verdrogen en sterven.

Wortelgewassen.

Deze verlangen een diepen, goed gemesten grond; de op zwaren grond geteelde mogen niet zoo groot worden, ze zijn altijd beter van gehalte, malscher en kunnen langer bewaard worden dan de op lichten grond gegroeide.

Om hunne malschheid en langen duur te behouden moeten de wortelen bij droog weer en nog groeiende gerooid worden; zijn de wortelen uitgewassen dan zijn ze stug en van korteren duur.

Witte wortelen of **Pinksterwortelen** *Pastinaca sativa.*

Zoodra de grond in het voorjaar bekwaam is, zaaien; ook zaait men ze soms in April met zeer gunstig gevolg; men zaait 6 kilo zaad per bunder, strooit men er 1 kilo meer op, dat kan geen kwaad, daar men ze later, daardoor te beter op de juiste maat brengen kan, en zij zich niet laten verplanten; want zoo de planten al in leven blijven, zullen zij nimmer goede wortelen voortbrengen. Zij behooren 1 voet van elkander te staan. Des winters kunnen zij des gevorderd in den grond blijven.

't Is een buitengewoon goed voedergewas, dat zoowel op de melkgeving als op de vetwording van het vee allergunstigst werkt.

Gele Wortelen Deze worden, evenals de roode. over 't geheel veel te vroeg gezaaid, waardoor zij doorschieten of uitgewassen zijnde, hunne malschheid verliezen, de beste tijd is in 't begin van Mei; men zaait drie en een halve a 4 kilo per bunder; zij behoeven een afstand van 12 a 14 Ned. duimen

Geen landbouwer is onbekend met de voortreffelijke hoedanigheid dezer vrucht en hare heilzame uitwerking zoowel op paarden als rundvee, alsmede hoe gretig deze door die dieren wordt verorberd; zelfs in de keuken. wordt zij door velen op hoogen prijs gesteld.

Liefst groeien die wortels op een in het vorige jaar goed gemesten grond, daar versche mest aanleiding geeft, dat zij wormstekig worden.

Digitized by Google

Roode Wortelen. Kweeking als de gele.

Witte Paardenwortelen. Kweeking als de gele.

Gele Paardenwortelen. Kweeking als de gele.

Mangelwortelen, roode, (*Bieten.*) Deze zijn algemeen bekend, om hare gemakkelijke, bijna zekere teelt, grootte, beschot en hooge waarde als veevoeder; schoon zij bij het melkvee meer op de hoeveelheid der melk, dan wel op de hoedanigheid en vetwording gunstig werken.

Zij verlangen een diepen, tamelijk vochtigen, zamenhangenden grond en gedijen ook goed op zandigen en kleiachtigen grond, mits deze vooral goed gemest zij.

Ook deze worden dikwerf te vroeg gezaaid; de beste tijd is in 't laatst van April of in begin van Mei; zelfs verhaalde mij een voornaam landbouwer, dat hij in 't jongst verloopen jaar den 28ste Mei mangelwortelen gezaaid had, en een rijke opbrengst had verkregen; nu is 't natuurlijk niet geraden het uiterste af te wachten maar zeker is het, wanneer het zaad te vroeg gezaaid wordt, dat zulks allernadeeligst op de vrucht werken zal.

Het beste is, het zaad met vinger en duim te poten; daartoe wordt het land in den Herfst diep omgeploegd en eer men poot, twee à driemaal geëgd en vervolgens gerold; het poten is eerst wel werkelijker, maar beter om ze op de juiste maat te brengen, ook kunnen zij daardoor later, veel gemakkelijker van het onkruid worden zuiver gehouden.

Men poot 3 a 4 zaadjes in een gaatje; 3 Ned. duimen diep, op een afstand van ruim 1 voet in 't verband.

Op deze wijze heeft men vier a vier en een halve kilo zaad per bunder noodig.

Zaait men met de machine of uit de hand dan 7 kilo per bunder.

Voor plantenteelt zaait men ze op regels van 10 Ned. duimen afstand, de zaden 5 Ned. duimen van elkander; men verplant ze wanneer zij een kleine pink dikte hebben, alvorens de bladeren en de wortels te hebben ingekort.

Gele Mangelwortelen. Dezelfde behandeling.

Vele landbouwers verheffen deze boven de gewone roode, daar zij vaster van inhoud zijn en meer op de qualiteit der melk gunstig werken.

Suikerbieten. Dezelfde behandeling, behalve, dat men deze voor eigen teelt op 36 à 38 Ned. duimen afstand plaatst.

Digitized by Google

Voor de fabrieken is 24 Ned. duimen afstand voldoende, wijl een mindere grootte van den wortel daarvoor verkozen wordt.

Deze thans zoo zeer gezochte vrucht, die veel meer suikerdeelen bevat dan de gewone mangelwortel, wordt ook als beestenvoeder door den landbouwer zeer geëerd.

Knollen of Rapen. Deze worden door alle herkauwende dieren gaarne gegeten; hoewel weinig voedend, oefenen zij een gunstigen invloed uit op de quantiteit der melk doch niet op qualiteit.

Men zaait deze in de eerste helft der maand Augustus, drie en een halve kilo per bunder, zij kunnen een verbazend grooten oogst opleveren, schoon zij nog al eens blootstaan aan mislukking, door de aardvloo en door droogte te treffen na de zaaiing.

Door enkele landbouwers worden zij ook als groene bemesting aangewend, maar meest als veevoeder, en om daarvan al het voordeel te hebben, dat zij geven kunnen, dit zal grootendeels afhangen van een zachten winter, daar zij zich buiten den grond niet lang laten bewaren.

Digitized by Google

BLOEMZADEN.

Digitized by Google

Digitized by Google

INLEIDING.

Evenals goede muziek streelend is voor 't gehoor, schier altijd weldadig op den mensch inwerkt, zelfs in netelige onstandigheden hem opbeurt, zijn geest aangenaam afleidt, versterkt, met nieuwen moed bezielt — evenzoo ook zal de rijke en schoone natuur, wanneer wij ons verlustigen in de kleurenpracht der bloemen, hare liefelijke geuren inademen en alles rondom ons tot leven en vroolijkheid dwingt, naar lichaam en geest ons verkwikken.

Maar, hoe betrekkelijk weinigen zijn in de gelegenheid telkens goede muziek te hooren, en tijd en middelen ontbreken zoo velen Arnhem en omstreken, of andere door de Natuur zoo rijk bedeelde plaatsen te bezoeken, of dáár dikwerf te vertoeven, waar geen kosten of moeite is gespaard om de schoonste bloemen en planten in al hare treffende verscheidenheid en pracht en kunstigen aanleg, tot de hoogste volkomenheid te brengen.

't Is zoo; — maar, dat is gelukkig ook niet noodig. Zoo enkel de vermaarde muziek van onze grenadiers bevrediging kon schenken, 't zou gewis een karige bedeeling zijn, daar zoo velen ze nooit hooren. Zoo enkel de schoonste landdouwen, de kostelijkste, kunstigste parken onze oogen streelen konden, hoe arm zou in deze veler genot zijn.

Daarom — al is men niet in het bezit, of heeft men geen vrij gebruik van buitenplaatsen, zoo als onder andere van die van Z. K. H. Prins Frederik onder Wassenaar, waar Natuur en kunst en weelde bewondering afdwingen, — men kan zich met een klein stukske grond een genot bereiden, dat ons iederen dag eene heilzame afleiding schenkt en ons doet verpoozen van de zorgen des levens, een genot, dat de Natuur overal en zoo mild aanbiedt, namenlijk in het zelf aankweeken van bloemen.

Ziet het in den bloemliefhebber, hoe hij met ijver en studie in de weer is in het zaaien en poten en hoe hij met zelfvoldoening en trots u wijst op de schoone uitkomsten, door hem verkregen.

Digitized by Google

Eene boerin of boerendochter, die zelve den bloemtuin bezaait, beplant en schoon houdt, tien tegen een, of zij smaakt nog meer genoegen dan de rijke mevrouw, die ronddwaalt in hare uitgestrekte en rijke wandeldreven; ja zelfs de werkman, die geen voet grond heeft, maar voor wiens raam wij bloemen opmerken, hij zal dagelijks met welgevallen zien naar — of wijzen op zijn mooie geranium, fuchsia of uit zaad gekweekte bloemen.

De bloemen zijn een dier schoone gaven door den Schepper der natuur met kwistige hand alom op de aarde gestrooid, tot nut en genoegen harer bewoners.

Dat het eene deel der aarde daarin meer is bevoorrecht dan het andere is buiten kijf, zoo is het zuidelijk gedeelte van Europa schooner getooid dan het noordelijke, maar ook dat heeft zijn nut, want, evenals met zooveel andere producten, levert het eene deel onzer aarde zijne natuurvoortbrengselen aan het andere, waardoor de algemeene maatschappelijke band nauwer wordt toegehaald en de welvaart wordt bevorderd.

Ook de meeste bloemen, die in onze Nederlandsche tuinen worden gekweekt, zijn uit andere rijken en werelddeelen tot ons overgebracht, en velen daarvan hier reeds genaturaliseerd.

Zeer dikwijls wordt echter geklaagd over mislukking; dat, of het zaad niet opkomt, of ook bij behoorlijke ontkieming niet die resultaten geeft, die men daarvan verwachtte, en in de meeste gevallen krijgt het zaad of de leverancier daarvan de schuld.

Nu zal niet één zaadhandelaar beweren, dat dit van tijd tot tijd niet soms plaats kan hebben. Op zeer enkele uitzonderingen na, worden alle bloemzaden uit het buitenland ingevoerd, dus, niet een kan met zekerheid voor aller deugd instaan, daarom is het dan ook in het belang van den zaadhandelaar zelven, de beste en vertrouwdste bronnen in het buitenland op te sporen, ten einde hij in deze gerust, bewuste artikelen aan zijne begunstigers kan aanbieden, en die bronnen zijn er te over. Daarom kan men zeker zijn, dat behoudens zeer enkele gevallen, de meeste ongunstige uitkomsten niet bij het zaad, maar bij den zaaier moeten gezocht worden; evenwel die vijanden, die (zie Inleiding) bij de groentezaden zijn opgegeven, zijn ook hier van toepassing, waartegen de beste zorg en de meeste kennis vaak niets vermogen.

Overigens wordt ontzettend veel, zelfs ook na goede ontkieming door verkeerde behandeling bedorven, om eens iets te noemen:

Men heeft een perk gezaaid, en het zaad is best opgekomen, en men verblijdt zich in die schoone jeugdige planten; de plant, wanneer zij bloeit heeft een ruimte noodig van 3 palm, en wat doet men? men laat ze eenvoudig groeien zooals zij opgekomen zijn, namelijk 1 palm van elkander verwijderd; nu is het immers onmogelijk, dat zulke planten gewenschte uitkomsten opleveren kunnen!

Digitized by Google

Ondanks die waarheid, blijft het voor den zaadhandelaar hoogst onaangenaam en nadeelig, daar bij herhaalde mislukking, de ambitie wordt uitgedoofd.

Om dit te voorkomen, om deze zelfs aan te wakkeren, heb ik eenige algemeene en bijzondere regelen omtrent de wijze van behandeling bijeengebracht.

Ik wil echter mijn geschrijf niet aangemerkt hebben als ook aan bloemisten of deskundigen gericht, daar 't wis (en te recht) als zeer onvolledig zou beschouwd worden.

Mijn doel is, om gewone gebruikers, heeren, boeren en burgers (de dames vooral niet te vergeten) die omtrent het zaaien en kweeken der zaaibloemen geen genoegzaam zelfvertrouwen bezitten en gaarne eenig onderricht verlangen, zoo beknopt en duidelijk mogelijk hierin voor te lichten.

Digitized by Google

Digitized by Google

Algemeene Opmerkingen.

Het zaaien in den vrijen grond. Een lichte, zwarte grond met goede ligging. die daarbij goed is bewerkt en vooral sterk gemest, is voor de bloementeelt uitnemend geschikt; dan eerst kunnen de planten en bloemen zich volkomen ontwikkelen en bloeien, en iederen dag zal hare aantrekkelijke schoonheid, de zorg daaraan besteed, ruimschoots vergoeden.

Heeft men een zwaren grond, dan is 't geraden, dezen vóór den winter te doen bemesten en spitten, men laat dan den grond maar ongelijk liggen, waardoor lucht, regen en sneeuw meer vrijen toegang heeft, maar vooral de vorst den grond meer doordringen kan en dien losser maakt tot gemakkelijker en betere bewerking; daarbij worden ook door het vroeg omdelven tal van insecten of hunne eieren ontbloot en verdelgd.

Is zware grond minder geschikt voor bloementeelt dan een lichte grond, zeer veel kan men verhelpen door dien goed met paardenmest, zand, turfmolm, bladaarde, enz. te bewerken, waardoor de grond losser en warmer wordt.

Voor lichtere en zandgronden is koemest weer veel beter dan paardenmest.

Over 't geheel worden de bloemzaden dadelijk op de plaats gezaaid waar ze moeten ontkiemen, groeien en bloeien. meestal in perken.

Wanneer wij van perken spreken, bedoelen wij de gewone ronde of in zulke vormen, waarvan hier achter enkele modellen zijn aangegeven, die uitsluitend voor bloemen bestemd zijn.

Deze zijn of worden omzoomd met graszoden van circa een halven voet breedte ($1^1/_2$ à 2 palm.)

Liggen deze perken te midden van grasvelden, dan komen de daarin geplaatste bloemen altijd schooner voor en het geheel maakt altijd een schoon effect.

Digitized by Google

Moet men grasranden maken en heeft men daarvoor geen zoden (dat altijd verreweg het verkieselijkst is) dan neme men daartoe Thimothij-graszaad met een weinig wit klaverzaad.

Niet onverschiliig is het, waar de perken gelegen zijn; wel zijn er enkele soorten van bloemen, die liefst in de schaduw groeien, zooals later zal worden opgegeven, maar onder boomen is het altijd schadelijk, vooreerst door den drop, en ook omdat die grond dikwerf schraal gehouden wordt, daar hunne wortels de voedzame deelen uit de aarde wegnemen.

De bloemperken behooren een zonnige plaats te hebben, liefst wat beschermd tegen den noordewind. Zij mogen ook niet klein zijn, zelfs niet in kleine tuinen; want het staat veel sierlijker een of twee groote perken, dan dat diezelfde ruimte verdeeld is in vele kleine perkjes.

De perken, voor bloemzaden bestemd, moeten goed diep omgespit worden voor goede doorwatering, en wel met zeer smalle speten, opdat in den grond geen dikke klompen aarde zijn, waardoor de wortels in hunne uitbreiding belemmerd worden.

Heeft nu zoo'n perkje al eenigen tijd gelegen eer men zaait, dan hakt men den bovengrond nog eens goed diep om, altijd met een klauw met lange punten, de bovenaarde goed fijn en gelijk makende.

Het middelpunt van een flink groot perk behoort 1½ voet (ruim 4 palm) hooger te zijn dan het gras, en van daar gelijkmatig en boogsgewijze af te dalen; perken van minder grooten omvang kunnen met 2 à 4 palm volstaan; dus nimmer plat, maar altijd een bolronde ligging,

Een golvende ligging van den gond ('t zij van nature of zoo de grond niet te laag en te vochtig is, door bewerking) maakt altijd een uitnemend effect; ziet maar eens te Zeist en Driebergen en in andere schoone streken in ons Vaderland, hoe waarlijk verrassend die gezichten zijn, die prachtige kostbare perken in allerlei kunstige figuren, afgewisseld door groepen of alleenstaande schoone sierbladplanten, enz.

Zoo iets kan van zelf in geen kleinen tuin van toepassing zijn.

Voor men aan 't zaaien gaat, bestrooie men eerst het perk met een weinig zand en plakt de aarde zachtkens gelijk met een plankje of platte schop. Hierna gezaaid hebbende dekt men het zaad met een weinig zeer fijne aarde goed met zand vermengd, dat men er dun overheen strooit. Als 't maar even bedekt is, is 't voldoende, naardien er veel door te diep zaaien verloren gaat. De groote korrels kunnen iets dieper liggen, bijv. 1 Ned. duim, dikwerf worden ze met vinger en duim gepoot. Is het zaad bedekt, dan drukt men weer de aarde met een plankje of schop zeer voorzichtig aan. Als men daarbij den grond tamelijk vochtig houdt, zal het zaad spoedig

Digitized by Google

ontkiemen en opkomen; de wortels der plant kunnen zich dan vrij uitspreiden, en vinden genoegzame voeding tot geheele ontwikkeling.

Dat ook voor de bloemzaden geen vasten datum kan opgegeven worden, wanneer zij gezaaid moeten worden, is voor ieder duidelijk. De maand April van het eene jaar bijv. is soms zeer verschillend met die van het andere; daarom, wordt er opgegeven: in 't begin van April zaaien, en is de natuur nog koud en nat, dan wachte men zoo lang, dat er een gunstige verandering komt en de warmte den grond is ingedrongen. Juist door te vroeg te zaaien, gaan zeer veel bloemzaden verloren (bij koude voorjaren kan men de Meimaand afwachten.)

Staan de plantjes te dicht op elkander, dan dunne men ze uit en wel op de maat, die zal worden aangegeven, daar anders nimmer schoone, krachtvolle planten en bloemen kunnen voortkomen

Treft men heete, droge zomers, dan begiete men de planten, later de bloemen met regen- of rivierwater, maar altijd zoo, dat het den wortel raakt. In 't voorjaar giete men 's morgens, totdat men geen nachtvorsten meer te duchten heeft, verder des avonds.

Heeft men soorten, die traag groeien, dan begiete men ze met gier (koemest goed met water verdund) maar altijd met een gieter schoon water overgieten.

Heeft men langs een muur of eene schutting te beschikken over een bed met vruchtbare aarde, dan kan men daarop tal van zaden uitstrooien in kleine vakjes. Zeer doelmatig is het, dit rabat met een stroo- of rietmat te beschutten tegen mogelijke nachtvorsten, hagel, slagregens of scherpe zon.

Zulk een bed kan men als een kweekbed beschouwen; hebben de plantjes zich genoeg ontwikkeld, zoo verpoot men ze op een reservebed of op hare plaats.

De meeste der zaadbloemen strooien hunne zaden in den herfst uit. Deze zaden gaan al spoedig tot ontkieming over en vormen vóór den winter reeds plantjes, of zij blijven op of in de aarde liggen en kiemen eerst in 't voorjaar.

De daarvan ontstane planten zijn meestal krachtiger en schooner, de bloemen grooter, de kleuren levendiger.

De herfstuitzaaiing heeft tot voordeel, dat de planten en bloemen niet alleen sterker en fraaier zijn, maar ook veel vroeger bloeien, zoodat deze bij de voorjaarszaaiingen een tweeden en derden bloei kunnen geven.

Die zaaiing moet echter niet te vroeg geschieden, want sterk ontwikkelde planten zullen eer door de vorst, enz. benadeeld worden dan kleinere planten, daarom is bij elke bloemsoort, die daarvoor geschikt is, de tijd van zaaiing in het najaar aangegeven. Op de

Digitized by Google

Prijs-courant, die in den nazomer verschijnt, worden die soorten daarvoor aangeboden.

Het zaaien in een bak. Heeft men een gewonen bak, dan kan men tal van soorten vervroegen, 't zij men in den bak zelf zaait of in potten, die men in den bak plaatst, om later de plantjes of in potten te planten, om ze daarin te laten bloeien, of om die in den vrijen grond uit te planten

De beste ligging van een bak is, dat zij gericht is naar het zuidoosten en door een muur of eene schutting tegen de scherpe noorden noordoostenwinden beschut wordt.

Men zaaie ook in de bakken niet te dicht.

De fijne zaden moeten weinig of niet bedekt worden met zeer lichte aarde bijv. zeer zandige heide- of bladaarde, die men door een fijne zeef heeft laten gaan, of anders met oplettendheid heeft fijn gewreven. Wanneer echter de aarde vochtig is en gehouden wordt, is het voldoende, het fijne zaad enkel met een glad plankje aan te drukken.

De aarde houde men tamelijk vochtig met een gieter met zeer fijne gaatjes, opdat het zaad onder 't gieten zich niet verplaatse; ook zet men bij elke soort, die men gezaaid heeft, een klein dun plankje met den naam van het zaad (niet kwaad ook den datum van uitzaaiing) 't beste is op platte houtjes, die men met den vinger een weinig besmeert met witte of gele verf en terwijl die nog nat is, met een zacht potlood beschrijft; 't geen zeer lang goed leesbaar blijft, ook in de vrije lucht.

Zoolang de zaden niet zijn opgekomen is 't goed die te beschaduwen, later gewent men ze langzaam aan het licht.

Wanneer men bij 't uitdunnen die plantjes wil behouden en ruimte te kort komt, kan men die plantjes ook in potten zetten, vele plantjes in één pot, om ze later òf in andere potten over te planten òf in den vrijen grond te brengen; men keert dan den pot om, opdat de plantjes ieder op zich zelve onbeschadigd en met een kluitje aarde om de wortels kunnen verpoot worden.

Heeft men soorten, die zich moeilijk laten verplanten, dan is het beste in potten te zaaien, in elk potje ééne plant te laten staan, om later met kluit en al verplant te worden òf in grootere potten òf in den vrijen grond.

Zulke zaden, welke door hare fijnheid weinig of niet mogen bedekt worden, is het beste altijd in potten of schotels te zaaien, gevuld met lichte aarde, liefst vermengd met zandige bladaarde; men zorge dat die aarde bij de uitzaaiing goed vochtig is; na de zaaiing een weinig aangedrukt, bedekt men den pot met een glasruit, waardoor het uitdrogen der aarde wordt verhinderd; 't is echter goed,

Digitized by Google

die glasruiten telkens af te drogen, om het afdroppelen te verhoeden, 't geen voor kiemende zaden altijd nadeelig is.

In den bak of in potten gezaaid, komen de zaden over 't geheel veel zekerder en regelmatiger op, dan in den vrijen grond.

Hoofdzaken zijn: niet te dicht zaaien, de aarde tamelijk vochtig houden, bijtijds de plantjes uitdunnen en veel lucht geven.

Potcultuur. Verlangt men dat de planten in potten bloeien, dan worden de planten uit den bak of groote potten in gewone bloempotten overgezet, welke, of weer in den bak worden geplaatst tot haren bloei, of die potten worden in den vrijen grond gegraven om het sterk uitdrogen te beletten, en wanneer zij bloeien naar willekeur verplaatst; maar men vergete niet, als de planten groot worden, om de 8 of 10 dagen de potten op te lichten of een paar keeren in de rondte te draaien, om het doorgroeien der wortels (door de potgaatjes) te beletten, daar men anders met het opnemen een groot deel der wortels aftrekt, tot groot nadeel der planten. 't Is daarom dubbel goed telkens te begieten, wijl ze ook daardoor minder zullen doorwortelen.

Die soorten echter, die even vóor den bloei nog kunnen verpoot worden (zooals straks zal worden aangegeven) willen liever uit den broeibak of groote potten eerst in den vollen grond staan, zonder potten, om later als ze ruim halfwassen zijn in potten te worden overgeplant.

Zoo ook kan men de planten van de herfstuitzaaiing, of die in 't voorjaar zijn gezaaid, in potten zetten, en in een bak of voor een zonnig raam vervroegen, of men graaft de potten in den grond.

Heeft men volstrekt geen grond ter beschikking om er in te zaaien en de planten later in potten te zetten, en is men alzoo gedwongen, direct in potten te zaaien, — dan neme men in acht — de groote pitten of korrels een Ned. duim diep te leggen; zaad van gewone grootte ½ Ned. duim, terwijl het fijne zaad, maar even, haast niet bedekt moet worden, de aarde een weinig aandrukkende en daarna matig vochtig houdende.

Het vochtig houden moet zeer voorzichtig geschieden vooral voor het fijne zaad, daar dit spoedig verschuift; met een spons gaat het heel goed.

Hebben de plantjes de hoogte van 1 à 2 Ned. duimen bereikt, dan verpoot men ze zeer behoedzaam opdat men de teedere worteltjes niet beschadigt; zijn de worteltjes wat lang geworden, dan nijpt men een gedeelte af, maakt een gaatje in de aarde van de lengte der wortels, waarin men het plantje zet, met eenige aandrukking van de aarde.

Blijven het kleine plantjes van weinig omvang, bijvoorbeeld: zomer-

Digitized by Google

violieren, resida's, enz. dan kan men in een tamelijken pot 3 plantjes zetten; grootere planten één in een pot.

Wil men ramen, balcons, enz. doen beklimmen en versieren, met Oost-Indische kers, Lathijrus, Ipomea (klimmende Convolvulis) of andere klimplanten, dan neme men groote potten, waarin men 2 à 3 planten zet of laat opgroeien.

't Gebeurt dikwijls, dat men bespeurt, dat de pot te klein wordt voor de plant, of liever dat de plant te groot wordt voor den pot, men kan dan ook midden in den zomer, tot verplanten overgaan in een grooteren pot, als men maar een koelen of regenachtigen dag uitkiest.

Om daarmêe goed te slagen, houdt men de rechterhand op de aarde; keert den pot om, en klopt men den rand van den pot op een paaltje, meest altijd schiet dan de geheele kluit er uit.

Hoe vochtiger de aarde is, des te gereeder laat de kluit zich los Wil 't echter volstrekt niet gelukken men sla dan voorzichtig den pot stuk.

Daarna verwijdert men met de vingers de losse aarde van de kluit van boven en beneden, zonder de wortels te beschadigen; men gooit in den grooteren pot eenige potscherven of steentjes tot goede doorwatering. daarop zooveel versche, vruchtbare aarde, dat de plant een vingerbreedte onder den rand van den pot komt te staan; de bijgevoegde aarde drukt men een weinig aan; voorts zet men ze 2 à 3 dagen in de schaduw, en houdt ze goed vochtig.

Omtrent het vochtig houden of gieten der potplanten, daarvan kan geen vaste bepaling gegeven worden, daar dit afhankelijk is van velerlei omstandigheden.

De eene plant heeft veel meer water noodig dan de andere; daarbij de meerdere of mindere snelle groei der plant (want alle snelgroeiende planten vorderen in den zomer rijkelijke begieting) ook het meer of minder warme weer, terwijl ook de aardsoort in aanmerking komt; want lichte, losse, zandige aarde heeft meer water noodig, dan zware, vaste aarde.

Te weinig water, dan verdroogt de plant en stremt haren groei. Te veel water maakt de plant ziek; men zorge dus, dat de bovenaarde van den pot tamelijk en voortdurend vochtig blijve.

Steeds van *boven* begieten; geen schoteltjes onder de potten, opdat het overtollige water kan wegloopen; daarvoor zijn die gaatjes onder in den pot en legt men eenige steentjes of scherven op den bodem, opdat dit gemakkelijker plaats hebbe.

Men giete tegen den avond, en bij lange en heete zomerdagen is 't goed dit 's morgens te herhalen, de potplanten, een paar keeren in de week, ze wat gier (verdunde koemest) te geven, is zeer aan te raden.

Digitized by Google

Worden de pot-bloemen als kamerplanten gebezigd dan wete men, dat licht en lucht evenals vruchtbare aarde en water, hoofdvoorwaarden zijn tot het welslagen der planten, dat stof zeer nadeelig is, zoodat men wel zal doen, ze er van te vrijwaren of te zuiveren.

Wil men de planten in den winter overhouden, en is men niet in 't bezit van een bak, dan zet men ze voor een zonnig raam, maar niet in de woonkamer, want daar is het op den duur te stoffig; is er gevaar voor bevriezen, dan brengt men ze op een veilige plaats, al is het dan ook wat donker, maar zoodra 't weer eenigzins kan, dan dadelijk weer voor 't raam; de dorre bladeren verwijdert men gestadig, en men zij zeer spaarzaam in het water geven, want dat hebben ze in den winter niet veel noodig.

Nog wordt hierbij herinnerd, dat als men nieuwe bloempotten moet gebruiken, deze vooraf een half uur in het water moeten liggen, doet men dit niet, dan trekken zij de vochten uit de aarde tot zich tot groot nadeel der planten.

Zoo ook, wanneer men niet anders dan zware aarde heeft, moet men deze vermengen met wit zand en zuiveren paardenmest, goed dooreen gewerkt, zoodat de aarde zoo fijn mogelijk worde.

Reserve-bed. Zulk een bed kan op een afgelegen plaats aangelegd worden, of ook wel in den groententuin

Hij is bestemd om bezaaid of beplant te worden met zulke soorten, die later weer verplant knnnen en moeten worden; om uit zulk een bed steeds planten te halen tot vulling van de bloemenmand en bloementuin.

Vooral ook, om daarin zulke soorten te zaaien of te planten, die tot kort vóor haren bloei, (met kluit) nog verplant kunnen worden, om daarmee vroeg uitgebloeide perken dadelijk weer te vullen met volslagen planten, die spoedig bloeien; zooals:

Asters	Iberis pectinata.
Balsaminen.	» umbellata.
Anjelieren	» » nana;
Violen.	Lepthosiphon Hybridus.
Scabiosa.	» aureus,
» Dwerg.	» densiflorus.
Zinnia, (halfwassen.)	Tagetes erecta.
» dwerg.	» patula.
Anthirrhinium majus.	» signata.
» nanum.	enz. enz.

Zoo ook zaait of plant men op 't reserve bed, de twee- of meerderjarige planten, om ze daar zoo lang te houden, tot hare plaats in den bloementuin is aangewezen om daar spoedig te bloeien, en alzoo in den herfst of in 't voorjaar, met kluit, omzichtig te verplanten.

Digitized by Google

Voorts worden gestadig al de bloemen, die beginnen te verwelken of uitgebloeid zijn, afgesneden of afgeknipt, waardoor de aankomende meerder voedsel ontvangen of ook een langere bloei wordt verzekerd.

Het gras wordt dikwijls gemaaid, opdat het altijd kort blijve, en het onkruid daarbij zorgvuldig verwijderd.

Digitized by Google

COLLECTIËN EN SPECIALITEITEN.

Asters.

(*Aster Chinensis fl. pl*)

Chineesche Sterrebloem. Vaderland China en Japan. Eenjarig.

Treffend is de rijke verscheidenheid, die thans in deze bestaat; want er is wel geen plantensoort, waarbij de cultuur een zoo schoone ontwikkeling en menigvuldigheid van vorm en kleuren heeft doen ontstaan, als bij de Asters.

Ofschoon de Asters op elken vruchtbaren grond goed willen gedijen, zoo willen zij liefst een met jarigen mest en zand goed doorwerkten grond. Ook in de schaduw willen zij goed ontwikkelen.

Men zaait ze bij gunstig weer half April of in Mei in den vrijen grond op een luwe zonnige plaats op een reserve-bed; de zaden moeten weinig bedekt worden; de jeugdige plantjes als ze 3 blaadjes hebben, op 't zelfde bed verpoten, waardoor de zijwortels worden vermeerderd, en zoo zij daar zullen blijven, om nog laat verplant te worden, geeft men de hooggroeiende, op 't reservebed, een afstand van nagenoeg 1 voet (3 palm); de laaggroeiende op 1½ palm.

Later verplant men ze op hare plaats, waarna zij tamelijk begoten worden tot ze groei vatten.

De hoogstgroeiende, 1½ à 2 voet (5 à 6 palm), plant men 4 palm van elkander.

Die van middelbare hoogte, circa 1 voet (3 à 4 palm), op 3 palm afstand.

Den Dwerg-asters, nagenoeg 2 palm hoog, geeft men een afstand van 2 palm.

Men kan de Asters ook vervroegen door ze in 't begin van April in een bak te zaaien, of in potten of schotels voor een zonnig raam, gevuld met gewone tuinaarde vermengd met blad- en mest-

Digitized by Google

aarde. Op dezelfde wijze kan men dit ook wel in Maart doen, maar die planten schijnen zich minder te ontwikkelen en geven dus minder gunstig resultaat.

Zij bloeien van Juli tot laat in den herfst.

Die soorten, welke door de zwaarte der bloemen gevaar loopen om te vallen, vooral bij regen en wind, zal men wel doen aan een stokje vast te binden.

Voor perken zijn ze uitnemend geschikt; zoo ook de Dwergasters voor randen, 't zij om hooger groeiende Asters of om andere bloemen.

Als men de kluit aarde om de wortels houdt, laten zij zich nog laat, zelfs tegen den bloei verpoten, waarom zij inzonderheid geschikt zijn, om vroeg uitgebloeide bloemen in de perken te vervangen; men zij echter bedacht, dat bij zulk een late verplanting den avond wordt waargenomen of regenachtig weer; is het droog weer, dan na de verplanting rijkelijk begieten en zoo mogelijk beschaduwen; ook moet men letten, dat zij nimmer geplant worden op een plaats, waarop in het vorige jaar ook Asters gestaan hebben; zelfs al is het twee jaar geleden, zal men een minder guustige uitkomst te wachten hebben.

Voor potcultuur zijn de Dwerg-Chrysanthenum en Dwerg-Bouquet Asters (Boltze) 't meest aan te bevelen; wil men hoogere dan neme men de Paëonie- Rozen- of Pyramiden Asters.

Paëonie Asters, (*Truffaut.*) Deze variëteit is wel tot hare hoogste volkomenheid gebracht; de rijke bloei en even prachtige dubbele bloemen van circa 1 palm diameter, gepaard met de meest mogelijke verscheidenheid in kleuren, maken haar tot bloemen van den eersten rang.

Zij komen in de volgende kleuren voor, als:

Rozerood, helder karmijnrood met wit, violet met wit, sneeuwwit, donkerblauw met wit, helderblauw met wit, karmijn, donkerkarmozijn met wit, koperrood met scharlaken, donkerblauw, karmozijn, donkerrood met wit helderblauw, wit met karmijn, wit met donkerblauw, purper, lilarood met wit, violet, donkerrosa met wit, victoriarood, victoriarood met wit, schitterend karmozijn, donker bloedrood.

Om van elke soort de kleuren op te geven zou te omslachtig worden, daarbij komen in vele soorten dezelfde kleuren voor, ofschoon bij enkele weer kleuren zijn, die bij de Paëonie gemist worden; maar alle variëteiten zijn om hare eigenaardige en tevens schoone verscheidenheid van vormen, zoowel van planten als van bloemen, overwaard gekweekt te worden; en hoe lang en algemeen ook de Asters bekend zijn, zij zullen wel nimmer uit onze tuinen verdwijnen.

Digitized by Google

Violieren.

(*Cheiranthus.*)

Zomer-Violieren, (*Cheiranthus annuus fl. pl.*) Vaderland Zuid-Europa. Eenjarig.

Deze behooren ongetwijfeld tot de fraaiste zomerbloemen, waarom zij in geen bloementuin ontbreken mogen. Een goed geslaagd en bloeiend perk zomerviolieren levert door zijne heldere, prachtige kleuren en langdurigen bloei altijd een uiterst bevallig gezicht, daarenboven verspreiden deze bloemen, vooral des avonds, een zeer aangenamen geur.

In 't begin van April zaaien, liefst op een plaats, beschut tegen noord- of noordoosten winden; wanneer men ze gezaaid heeft, dan is 't goed ze met een fijnen gieter te bevochtigen en daarna met zeer fijne zandige aarde een weinig te bedekken.

Zij worden uitgedund of verplant op 15 Ned. duimen afstand; het verplanten geschiede vooral met vochtig weer, daarbij zooveel mogelijk de aarde om de wortels houdende, daar verplanting der zomerviolieren nog al eens mislukt.

Heeft men gelegenheid de planten wekelijks met gier te begieten (koemest goed met water vermengd) dan worden daardoor de schoonheid en de grootte der bloemen zeer bevorderd, intusschen begiete men ze altijd met gewoon water.

Vertoonen zich bloemen, die *enkel* zijn, dan moet men deze dadelijk uittrekken.

Als men de middenstengel tijdig uitbreekt, ontwikkelen de zijtakken zich te sterker.

Men kan ze ook wel vervroegen, door ze in 't begin van Maart in een bak te zaaien, om later uit te planten. Bij voorkeur plant men dan de eene helft gewone zomer-violieren, de andere helft doorbloeiende, en in 't verband; wanneer dan de gewone uitgebloeid zijn, treden de doorbloeiende in hare plaats.

Zij verlangen liefst een lossen, zandigen, vetten, doch geen versch gemesten grond; kweekt men ze in potten, dan één plant in een pot.

Men zaait ze daarin of ('tgeen beter is) men zet ze, halfwassen zijnde, uit den grond met kluit en al in den pot. Zij worden nauwelijks 1 voet hoog.

Hare kleuren zijn: wit, rosa, violet, karmijn, helderblauw, vleeschkleurig, lichtbruin, lila, donkerbruin, zeemkleur, bruin violet, karmozijn, lakrood, aschgrauw, violet met lavendelblad, koperrood, karmozijn-rosa, kastanjebruin, lilarood. donker karmozijn, aurorakleurig, kanariegeel, bloedrood, zwavelgeel, wit met lakblad, purperkarmozijn.

Digitized by Google

Bouquet-Zomerviolieren. Kweeking als de gewone zomerviolieren. Zij onderscheiden zich in minder getal van kleuren, maar daarentegen zijn ze schooner van vorm en rijker in bloei.

Doorbloeiende Zomerviolieren. Dezelfde kweeking; afstand 2 palm.

Deze prijken met sierlijk gevulde bloemtrossen in 6 kleuren en, wanneer men ze (als zij nagenoeg uitgebloeid zijn) gestadig afsnijdt, duurt haar schoone bloei tot in den herfst.

Pyramide Zomerviolieren. Kweeking als de gewone zomerviolieren; afstand 2 palm. Hare lage stam, maar met stengels van 1½ palm lang, bezet met schoone, groote, dubbele en welriekende bloemen in 10 onderscheidene kleuren, maken haar tot eene uitnemende schoonheid.

Dwerg-Pyramide Zomerviolieren, grootbloemige. Kweeking als de gewone zomer-violieren; afstand 1½ palm.

Een alleszins aanbevelenswaardig nieuwe variëteit, welke in 10 goed uiteenloopende kleuren voorkomt.

Buitengewoon rijkbloeiend en van langen duur, is een perk van deze bloemen uiterst sierlijk.

Zomerviolieren met vernistblad. Kweeking als de gewone zomerviolieren; afstand 1½ palm.

Hare glanzende bladeren maken een eigenaardig en zeer bevallig effect; zij komen in 16 kleuren voor, waaronder ook de donker bloedroode.

Herfstviolieren, vroegbloeiende.

Deze worden ook in April gezaaid en bloeien dan 2 à 3 weken later dan de gewone zomerviolieren, maar hare rijke bloei duurt tot laat in den herfst; zelfs de eerste vorst verhindert haar niet daarin voort te gaan; de planten tijdig in potten geplant en overwinterende, bloeien ook in het daaraan volgende voorjaar.

De herfstviolieren zijn door vereeniging van zomer- en winterviolieren ontstaan en komen in 13 prachtige kleuren voor; hare planten zijn sterker dan de gewone zomerviolieren en verdragen de droogte en vochtigheid beter, daar de wortels dieper in den grond dringen en vezelachtiger zijn.

Een perk van zomer- en herfstviolieren dooreen gezaaid, voldoet uitstekend, daar men dan vroeg in 't bezit is van deze zeer fraaie bloemen, die duren tot de vorst invalt. Ook voor potcultuur zijn ze aan te bevelen, 3 planten in een pot. Zie verdere opmerkingen omtrent het zaaien, enz. bij de gewone zomerviolieren.

Digitized by Google

Keizerviolieren, (*Perpetuelle.*) Kweeking als de zomerviolieren; afstand 2½ à 3 palm.

Overigens zijn ze van denzelfden aard als de herfstviolieren, maar krachtiger zoo van planten als van bloemen, die in elf onderscheidene kleuren voorkomen.

Ook bij deze wordt vooral aangeraden, de stengels, die bijna uitgebloeid zijn af te snijden, waardoor haar bloei des te langer duren zal.

Boom- of reuzenviolieren Wil men deze in Maart en April in bloei hebben, dan moet men ze in Juni en Juli zaaien, en later verplanten op 3 palm afstand.

In 't begin van April gezaaid, bloeien zij nog in 't zelfde jaar, maar lang niet zoo schoon, daar zich dan enkel de zijtakken ontwikkelen.

't Is een prachtige variëteit met zeer groote gevulde bloemtrossen.

Verdere opmerkingen van zaaien, enz. zie bij de zomerviolieren.

Wintervioliéren, (*Cheiranthus incanus fl. pl.*) Vaderland Zuid-Europa. Tweejarig.

Gewoonlijk worden deze in Mei gezaaid, later verplant en in Augustus in potten gezet; zaait men ze in 't begin van April, dan kan men veelal in 't najaar nog ontdekken, welke *enkele* of *dubbele* zijn.

Vóór de vorst brengt men ze in een kouden bak of op een andere, droge, luchtige vooral lichte plaats, daar ze meer licht dan warmte noodig hebben.

In 't voorjaar kan men ze weer in den open grond planten op een zonnige, luwe plaats op een afstand van 4 palm. Zij willen bij droog weer wel druk begoten worden, maar niet te veel water op eens; de nagenoeg uitgebloeide takken vooral afsnijden, waardoor haar bloei aanmerkelijk wordt verlengd.

Wanneer men ze in 't najaar in potten wil planten en hare wortels te grooten omvang hebben, kan men die gerustelijk wat afsnijden.

Zij worden 1 à 1½ voet (3 à 4½ palm) hoog, bloeien lang in 't voorjaar met schoone zeer dubbele bloemen in verschillende kleuren en zijn zeer welriekend.

Zie verdere opmerkingen omtrent het zaaien, enz. bij de zomerviolieren.

Cocardeau Wintervioliéren, dezelfde kweeking.

Deze is een schoone verscheidenheid van de wintervioliéren met zeer groote fraaie, dubbele bloemstengels.

Digitized by Google

Dwerg-Wintervioliéren, dezelfde kweeking.

Een nieuwe variëteit van lageren groei, waarom ze door enkele bemind wordt, schoon ze (althans tot heden) nog in slechts weinige kleuren voorkomt.

Muurbloemen, (*Cheiranthus Cheiri fl. pl*) Vaderland Zuid-Europa. Tweejarig.

In 't laatst van Mei of Juni zaaien, en in Augustus verplant men ze op hare plaats in een vruchtbaren gespitten, goed fijn gemaakten, liefst lichten grond, op 1 voet (3 palm) afstand in 't verband; ook op een steenachtigen grond willen zij vrij goed gedijen.

Zij doorstaan de winterkoude, schoon het goed is ze bij zeer strenge winters met takken te beschermen.

Zoo men ze voor potbloemen wil telen, dan zet men ze ook in Augustus of September in potten (de aarde om de wortels houdende), ze kunnen dan in den grond gezet worden; brengt men ze evenwel vóor de vorst op een vorstvrije, maar altijd luchtige plaats en in 't voorjaar voor een zonnig raam, dan zullen zij zich spoediger ontwikkelen en bloeien, vooral als men ze nu en dan fiks begiet met gier of verdunden koemest.

Men kan ze ook wel in 't voorjaar opnemen en in potten planten.

Zij kunnen ook in potten gezaaid worden, mits men de plantjes behoorlijk vochtig houdt.

De muurbloemen bloeien in April met gele en donkerbruine bloemen en zijn zeer welriekend; zij worden 1 à 1¼ voet (3 á 4½ palm) hoog; hare afgesneden bloemstengels in water gezet, houden zich daarin langen tijd goed, of liever bloeien daarin geheel uit; hare bloemen maken in bouquetten ook een uitnemend effect.

Men heeft ook eene verscheidenheid van *hooge* en *lage* muurbloemen, die als variëteiten zeer zijn aan te bevelen.

Balsaminen.

(*Impatiens Balsamina fl. pl.*)

Vaderland Oost-Indië Eenjarig.

De hooge Balsaminen bereiken een hoogte van circa 1½ voet (4½ palm) — de lage — of dwergen 2 à 3 palm.

In 't laatst van Maart of April in een bak zaaien of in potten voor een zonnig raam, de aarde matig vochtig houdende; veel

Digitized by Google

luchten is aan te bevelen, en voor sterke zonnestralen beschermen is goed, daar ze anders gevaar loopen geel te worden.

Voor de ontwikkeling der planten en om rechtstammige planten te krijgen, moet men de plantjes éér de kiemblaadjes ontvouwd zijn verplanten, en wel tot de kiemblaadjes in de aarde zetten op een afstand van 1½ palm; half Mei, of zoo 't weer ongunstig is, begin van Juni, neemt men de planten op, de aarde om de wortels houdende, en plaatst ze in den vrijen grond; de hooge Balsaminen op 1½ voet (4½ palm) en de lage of Dwergen op 2½ palm afstand.

Op deze aangegeven ruimte in perken van bolronde ligging geplant, maken zij een bevallig effect, maar het sierlijke der planten en bloemen valt meer in 't oog, wanneer elke plant op zich zelve staat, daar de bloemen diep in de oksels der bladeren zitten.

In potten en in de hoogte geplaatst komt hare ware schoonheid eerst recht goed uit; men neemt daartoe de planten uit den vollen grond even voor den bloei, en zet ze met de aardkluit in de potten.

Als rand om groote perken voldoen zij ook bijzonder goed.

Zij verlangen een vetten, liefst lichten ietwat beschaduwden grond, en vooral in den zomer veel water; zij bloeien van Juli tot September.

Bij gunstig weer half April of begin van Mei rechtstreeks in den vrijen grond gezaaid, valt de bloei wel later in, maar men verkrijgt toch even, soms nog krachtiger planten dan van de vroeger in den bak of in potten gezaaide.

De Rozen-Balsaminen met hare groote dubbele bloemen in rozenvorm, in meer dan twaalf verschillende vaste kleuren, handhaven steeds haren alouden roem en blijven altijd een sieraad onzer tuinen.

De Camellia-Balsaminen, met hare schoone witgevlekte bloemen, zijn door hare zachte en lieve kleuren even onmisbaar.

De overige variëteiten brengen als verscheidenheid deze bloemen hare volkomenheid nabij en zijn alleszins waardig gekend en gekweekt te worden.

Riddersporen.

(*Delphinium.*)

Lage Riddersporen. (*Delphinium Ajacis fl. pl.*) Vaderland Zuid-Europa. Eenjarig

In 't begin van April zaaien, alsdan den grond goed vochtig houden, totdat ze opkomen.

Digitized by Google

Beter is het om ze in September te zaaien, op de voor haar bestemde plaats, daar zij zich niet laten verplanten. Des winters bij strenge vorst dekke men ze een weinig met takken of stroo, de planten en bloemen ontwikkelen zich dan veel krachtiger.

Uitdunnen op anderhalve palm afstand Ze worden 2 voet (6 palm) hoog en bloeien van Juli tot September met zeer lange dicht bezette ronde trossen, met groote sterk gevulde dubbele bloemen; hare waarlijk schoone en vele kleuren maken haar voor perken (ook figuurperken) bijzonder geschikt.

In bouquetten maken hare bloemen een goed effect; ook worden hare afgesneden bloemen in verwarmd zand gedroogd, om voor voortdurende bouquetten te worden aangewend.

Lage Riddersporen voor randen. (*Delphinium Cardiopetalum.*) Vaderland Pyreneeën. Eenjarig. Zij worden nagenoeg 1 voet (3 palm) hoog.

Hare kweeking is gelijk aan de gewone lage riddersporen; nog jeugdig zijnde laten zij zich zeer goed verplanten, afstand 1½ palm. Sterk vertakt, maakt zij dichte bossen, zoodat zij als rand om hoogere bloemen zeer geschikt is; hare bloemstengels zijn kort maar zeer talrijk, en bloeien van Juni tot October met schoone blauwe bloemen.

Hooge dubbele Riddersporen (*Delphinum elatior.*) Vaderland Syberië. Overblijvend.

Deze worden 3 à 4 voet (ruim 1 el) hoog; zij maken bloemstengels van ¾ el lang met talrijke azuurblauwe witgevlekte, dubbele bloemen, en bloeien van Juni tot Augustus, maar ook haar bloei wordt zeer verlengd, wanneer men de uitgebloeide bloemstengels gestadig afsnijdt.

Zij nemen alle gronden voor lief en zijn voor groote perken zeer aan te bevelen; men plaatst ze op 2 voet afstand. Verdere kweeking als de lage riddersporen.

Hare fraaie bloemstengels zijn zeer geschikt om in vazen te zetten, terwijl hare bloemen in kleine bouquetten zeer gezocht zijn.

Violier-Riddersporen. (*Delphinium Cansolida fl. pl*)

Cultuur als de lage riddersporen; ze worden 2 voet (6 palm) hoog, en zijn ook voor perken zeer aan te bevelen; afstand 2 palm.

Wanneer men ze gelijk en in vermenging met de gewone lage riddersporen zaait, dan maken zij door hun rijken en langeren bloei en vele zeer schoone kleuren, bijna den ganschen zomer een uitnemend effect.

Ranonkel Riddersporen. (*Delphinium ranunculiflorum fl. pl.*)

Digitized by Google

Deze van gelijke kweeking als de lage riddersporen onderscheiden er zich van, door hoogeren stengel en spitser bloemtrossen; ze zijn van interessanten vorm; zij komen in 6 kleuren voor, waarin echter de witte ontbreekt.

Zij vorderen een afstand van 1½ palm en bloeien van Juni tot September.

Hun afgesneden stengels zijn bijzonder geschikt om in vazen te zetten.

Candalaber Riddersporen. (*Delphinium Consolida Candelabrum fl. pl.*) Kweeking als de lage riddersporen.

Zij worden slechts 1 voet (3 palm) hoog; met de bladeren naar den stam gekeerd, maken zij een dichte fraaie loofmassa, waaruit de bloeitakken met talrijke zijstengels in zeer schoone orde zich op bevallige wijze ten toon spreiden.

Hunne bloemen zijn dubbel en bloeien zeer rijk in 8 à 10 kleuren tot laat in den herfst; ze zijn prachtig in perken; afstand 2 palm.

Keizer-Riddersporen. (*Delphinium imperialis fl. pl.*) Kweeking als de lage riddersporen; afstand 2 palm.

Zij worden nagenoeg 2 voet hoog, in buitengewone schoone vormen, waardoor zij door hunne volheid van bladeren en dubbele bloemen op een bouquet gelijken.

De verwelkte bloemstengels afgesneden, bloeien zij tot laat in den herfst.

Bismarck-Riddersporen. Een nieuwe variëteit van 1½ voet hoogen groei; hunne bloemen zijn lichtrood met rosa gestreept.

Kweeking als de lage riddersporen.

Overblijvende Riddersporen. Deze behooren tot de schoonste van alle riddersporen.

Wil men ze in 't eerste jaar in bloei zien, dan in Februari of Maart in een bak zaaien; later uitplanten, maar vooral de aarde goed om de wortels houden; deze bloeien dan van Juli tot October.

Overigens zaait men ze in Juli; uitdunnen op 2 palm afstand, om ze in den herfst of in 't voorjaar, ook met kluit, te verplanten op een afstand van nagenoeg 2 voet (6 palm.)

Ook kan men ze in September direct op de voor hen bestemde plaats zaaien.

Zij worden van 2 tot 3 voet hoog, en zijn zoowel voor perken als alleenstaande planten zeer schoon; zoo de uitgebloeide stengels gestadig worden afgesneden, bloeien zij van Juni tot laat in den herfst.

Hunne bloemstengels zijn zeer geschikt in vazen.

Digitized by Google

Anjelieren.

(*Dianthus.*)

Chineesche Anjelieren. (*Dianthus Chinensis fl. pl.*) Vaderland China. Één- en tweejarig.

Deze kan men op verschillende tijden zaaien, vooreerst: in 't laatst van Augustus op een rabat aan den zuidkant van een muur of eene schutting; in den winter worden ze dan een weinig gedekt en in April uitgeplant op een afstand van ruim ½ voet (1½ à 2 palm) in 't verband.

Ten tweede: in 't laatst van Maart of begin van April in een bak zaaien, om de jeugdige plantjes later op de bestemde plaats uit te planten.

Ten derde: half April of begin van Mei in den vrijen grond, hetzij om ze daar te laten doorgroeien, en alsdan uitdunnen op ruim 1 palm afstand, of om ze in een perk uit te planten.

Beide wijzen volgende, zal men den ganschen zomer in het bezit zijn dezer schoone rijkbloeiende Anjelieren; in den herfst snijdt men ze af, strooit er wat versche aarde op, waarna zij in 't tweede jaar vroeg in vollen bloei komen.

Zij laten zich zeer goed (met kluit) verplanten, waarom zij ook uitnemend dienstig zijn voor het reserve-bed om de uitgebloeide en ontruimde perken weer te vullen.

Daar ze nauwelijks 1 voet (3 palm) hoog worden, kunnen zij ook voor randen om hoogere bloemen gebezigd worden; kan men ze wat hoog plaatsen, bijv. op een kisting, dan komt hare ware schoonheid te meerder uit.

Vooral een perk van de op de Prijs-courant genoteerde dubbel witte of lage glanzend rozeroode Anjelieren, maakt een prachtig effect.

Keizer-Anjelieren. (*Dianthus Imperialis fl. pl.*) Deze munten uit boven de gewone Chineesche, wegens hare dichtgevulde, talrijke en prachtige bloemen, varieerende van het zuiverste wit tot het donkerbruine.

Zij bloeien den ganschen zomer zeer rijk, en zijn dan ook tot het maken van bloemperken uitstekend geschikt.

Wil men liever ééne kleur, men neme dan de witte of donkerroode of wit en rood gestreepte, die allen dubbel zijn en zeer mild bloeien.

Zij worden 1 voet (3 palm) hoog; hare kweeking is gelijk aan de gewone Chineesche.

Digitized by Google

Dwerg-Anjelieren. (*Dianthus nanus atrosanguineo pl.*) Een lage variëteit met schitterend roode bloemen, uiterst rijkbloeiend, niet genoeg aan te raden tot het aanleggen van een perk van deze merkwaardige anjelier.

Kweeking als de gewone Chineesche.

Gras- of **Pluim-Anjelieren.** (*Dianthus plumarius.*) Overblijvend. In Juni gezaaid, worden zij in Augustus verplant op ruim 1 palm afstand, waar zij in 't volgende jaar moeten bloeien; voorts altijd in Augustus verplanten, in 't najaar afsnijden, waarna zij in 't voorjaar weer uitloopen.

Zij maken vrij dichte bosjes van 1½ palm hoogte, zijn zeer welriekend en rijkbloeiend, en hare bloemen, zoowel dubbele als enkele, bestaan in een zeer groote verscheidenheid van kleuren.

Vooral als randen om perkjes zijn ze bijzonder geschikt.

Dianthus Heddewegi. Vaderland Japan. Één- en tweejarig. Kweeking als de Chineesche.

Eene verscheidenheid van Chineesche Anjelieren met zeer groote bloemen, en bloembladeren met franjevormende rand; de zeldzame kleurschakeeringen maken deze Anjelieren tot een der geliefdste soorten en worden boven de gewone Chineesche verheven.

Dianthus Heddewegi Diadematus. Één- en tweejarig. Kweeking als de gewone Chineesche.

Deze soort levert dubbele met franje voorziene bloemen in waarlijk prachtvolle kleuren.

Dianthus Heddewegi Hybridus fl. pl. Één- en tweejarig. Een variëteit met dubbele bloemen in de schoonste kleuren, zeer rijkbloeiend.

Kweeking als de gewone Chineesche.

Dianthus Heddewegi Laciniatus. Eén- en tweejarig. Deze munten uit door helderder kleuren en grootere bloemen dan de vorige Heddewegi's, waarvan de meeste dubbel zijn. Kweeking als de gewone Chineesche.

Tuin-Anjelieren. (*Dianthus Cariophyllus.*) Vaderland Dalmatië. Overblijvend. Zeer welriekend.

Een eeuwenoude maar altijd nog geliefde bloem, die wel nimmer uit onze tuinen verdwijnen zal; zij wordt ook door afleggen of scheuren vermeerderd, maar ze te zaaien is de eenvoudigste en

Digitized by Google

voordeeligste wijze en men verkrijgt daardoor meerdere nuancen; wel krijgt men daardoor ook planten van mindere waarde, maar die werpt men eenvoudig weg; ook zijn de uit zaad geteelde planten harder, krachtiger en sterker in bloei

Zij worden in Mei en Juni gezaaid, bloeien in 't tweede jaar, enkele planten zelfs eerst in 't derde jaar.

Zaait men ze in potten, dan moeten die potten niet diep zijn, tenzij men ze voor een klein gedeelte vult met potscherven, grof kegelzand of kleine steentjes, daar te veel aarde licht te veel vocht houdt, 't geen voor de planten nadeelig is; en zaait men onder glas, dan de aarde wat hoog houden.

Zij verlangen lichte, losse, zandige tamelijk vruchtbare aarde.

De zaden 24 uren lang in lauw rivierwater te weeken, wordt door velen aanbevolen.

Bij de uitzaaiing in den vrijen grond wordt de aardsoort wel in acht genomen; op zwaren grond verkrijgen de planten zelden haren vereischten vorm, grootte en schoonen bloei.

Zijn de plantjes van 3 tot 5 Ned. duimen groot, dan kunnen zij bij gunstig weer verplant worden op 1 voet (3 palm) afstand; een vrije, luchtige, zonnige en droge ligging van den grond is aan te raden; bij de verplanting zorge men, dat de aarde om de wortels blijve, is de grond droog dan giete men vooraf de planten goed nat eer men ze uitsteekt; na de verplanting worden de planten een paar keeren en bij droog weer in den zomer geregeld begoten, maar met niet te veel water op eens.

Zij doorstaan den winter; echter is het aan te raden ze een weinig te beschutten, zoo ook later voor sterken zonneschijn in Maart; is het, dat de planten opvriezen dan drukt men haar behoorlijk weer vast.

Zij bloeien van Juli tot September, met zeer fraaie bloemen in de schoonste nuancen en verspreiden de heerlijkste geuren.

Zaait men ze in een bak, dan de aarde eerst goed fijn en gelijk gemaakt en een weinig vlak drukken, waarop men de zaden uitstrooit niet al te dicht bij elkander, daarna strooit men daarop een weinig goed fijne, zandige aarde, die men andermaal voorzichtig plakt of aandrukt; voorts de bovenaarde vooral tamelijk vochtig houden met een zeer fijnen gieter en liefst met water dat een weinig lauw is.

Het zaad zal bij goede behandeling na 6 à 8 dagen ontkiemen; scherpe zonnestralen moet men met een lichte bedekking weren; naarmate de plantjes grooter worden, moet men ze hoe langer hoe meer lucht geven en na 3 of 4 weken het raam geheel verwijderen, de planten zoo mogelijk nog beschermen voor al te heete zon of slagregens.

Digitized by Google

Zoodra men de plantjes met de hand vatten kan, moet men de te dicht staande in potten of op een gunstig gelegen bed overplanten op 4 Ned. duimen afstand. Beter is het dat alle plantjes verpoot worden, waardoor zij krachtiger wortel en beteren vorm verkrijgen; later verplant men ze weer, òf in potten òf in den vrijen grond op 3 palm afstand.

Voor potcultuur zijn deze Anjelieren voortreffelijk geschikt; de meeste liefhebbers telen ze ook in potten.

Deze wijze heeft het voordeel, dat men de planten tegen slagregens en *in* den bloei voor al te heete zon kan vrijwaren.

De potten moeten een hoogte van ruim 2 palm hebben; van boven 15 tot 18 Ned. duim middellijn en van onderen 10 tot 12 Ned. duim; zandige tuinaarde vermengd met jarigen koemest, goed fijn gewreven is daarvoor voldoende.

Bij vriezend weer worden de potten binnen gebracht in een luchtig vertrek of in eene schuur; ze behoeven zeer weinig water, waaraan zij in Maart meer behoefte krijgen; bij verderen groei voorziet men den pot van een stok van ¼ el hoogte, waaraan men de stengels met wollige draden opbindt, de bloemen vrij latende.

Tot den voordeeligsten groei van plant en bloemen laat men slechts 3 à 4 van de sterkste stengels doorgaan en snijdt alle overige weg; enkele liefhebbers laten zelfs maar één stengel staan en snijden zelfs aan dezen alle knoppen behalve de hoofdknoppen weg, waardoor zich zeer groote en schoon gebouwde bloemen ontwikkelen.

Zeer nuttig is het, de bovenaarde der potten van tijd tot tijd matig te gieren met verdunden koe- of schapenmest, die 8 dagen te voren bereid is en niet aan de zon is blootgesteld geweest. In 't voorjaar worden de planten 's morgens matig begoten, na Mei des avonds, als de potten afgekoeld zijn. Bij droge zomers giet men dagelijks.

Pot-Anjelieren. (*Dianthus Caryophyllus fl. pl.*) Deze onderscheiden zich door haren bloei, dat zij zich in den zomer meermalen vernieuwen.

Ook in deze komen dezelfde kleuren voor als in de overige, nu eens zijn ze eenkleurig dan weer gestreept, gerand, gevlamd, nu eens gladrandig, dan weer getand, enz

Kweeking als de Tuin-Anjelieren; bij ontwikkeling der plant plaatst men een hekje achter de plant, waaraan men de stengels met wollige draden vastbindt.

Digitized by Google

Groote Engelsche Violen, Pensees.

(*Viola tricolor maxima.*)

Inheemsch. Overblijvend. Hoe lang en algemeen bekend de Viool ook is, steeds wordt die nederige bloem jaarlijks in groote getale geteeld en zal zij wel altijd de beminde blijven; met welgevallen en bewondering wordt zij vaak nauwkeurig bezien, hare zachte, prachtige kleuren en kunstige teekeningen, (vooral de extra groote vijfvlekkige *Odier*) en — altijd hoogst voldaan legt men haar neer met de gedachte of den uitroep — hoe schoon!

Hare schoonheid echter hangt grootendeels af van de wijze der kweeking; 't beste is, om ze in 't laatst van Juli of Augustus te zaaien op een voedzamen grond; hebben ze eenige blaadjes dan verpoot men ze op een andere plaats ¦ palm van elkander; later, 't zij vóór of na den winter, verplant men ze (met kluit) op de voor haar bestemde plaats, op een afstand van bijna 1 voet (3 palm) in 't verband.

Enkele planten beginnen soms vóór den winter al te bloeien, maar men zal wel doen deze af te plukken, tot voordeel der planten, die zich dan meer vertakken en schooner vorm erlangen.

Deze planten bloeien vroeg in 't voorjaar met buitengewone pracht, zelfs den ganschen zomer en, heeft men gelegenheid ze wekelijks te begieten met gier. gemaakt van schapen-, kippen- of koemest, dan zal dit hare schoonheid nog zeer bevorderen.

Men kan ze ook in September zaaien, op de plaats waar zij moeten blijven staan, zonder ze te verplanten; die planten worden echter niet zoo krachtig en de bloemen niet zoo schoon als op de voorgaande wijze.

Zij worden ook dikwijls in Maart en April gezaaid, 't zij op de plaats harer bestemming of op een bijzonder bed, om later te verplanten, maar — de bloei, te sterk bevorderd door de warmte, eer nog de planten tijd gehad hebben zich goed te ontwikkelen, blijft zeer middelmatig en niet te vergelijken met de op de eerste wijze gekweekte; de bloemen zijn wel even talrijk maar kleiner, minder goed geteekend en doffer van kleur; voor den afstand dezer planten is dan ook ruim 1 palm voldoende.

Wil men in 't zelfde jaar nog bloemen, dan is het veel beter ze in de laatste helft van Juni te zaaien op een beschaduwd bed; de bloemen zullen dan in den herfst nog rijk en zeer fraai bloeien.

Ofschoon de Violen niet kiesch zijn op plaats en grond, zoo zal een goede, met ouden koemest bereide grond, plant en bloemen zeer ten goede komen; op mageren grond toch blijven de bloemen kleiner, terwijl juist de grootte der bloemen hare merkwaar-

Digitized by Google

digheid verhoogt; men moet haar echter op geen versch gemesten grond zaaien, daar zij dan bij heet weer gevaar loopen te sterven.

Laat men weinige bloemen aan een plant staan, de andere vóór den bloei afsnijdende, dan zullen die bloemen in grootte toenemen.

De Violen duren vele jaren, evenwel na het tweede en derde jaar beginnen de planten én bloemen hare grootte en ook hare fraaie kleuren te verliezen.

Hanekammen.

(*Celosia Cristata.*)

Vaderland Oost-Indie. Eenjarig.

Half Februari in een warmen bak zaaien, de plantjes 1 palm van elkander; wanneer zij 4 blaadjes hebben dan verpoten; later nog eens of tweemaal verplanten, maar telkens den wortel met stronk gedeeltelijk afsnijden om de planten laag te houden.

Wanneer zij kammetjes krijgen dan in potten zetten, en niet eer buiten brengen voor dat de kammen de halve grootte hebben. Veel water doet de kammen spoedig wegvallen en verrotten, daarom moet men bij het begieten den kam vermijden.

Lage stammen met groote kammen zijn de schoonste. Zij willen een luchtige vette aarde en zonnige standplaats.

Men kan ook op een gemakkelijke wijze daarvan een perk bekomen, als men ze in de laatste helft van Maart of begin van April zaait in een gewonen bak, daarin nog eens verpoot, om ze daarna in den vrijen grond uit te planten op 2 palm afstand.

De planten blijven dan wel niet zoo laag en hare kammen worden niet zoo groot, maar toch is haar bloei lang en zeer fraai en maakt een eigenaardig, bevallig effect.

Nachtschoonen.

(*Mirabilis Jalappa.*)

Ook bekend onder den naam van Wonderbloem (Belle de Nuit.)

Vaderland Oost-Indie. Eenjarig en overblijvend.

Bij gunstig weer half April zaaien; de jeugdige plantjes verpoten om ze in de laatste helft van Mei op de voor hen bestemde plaats uit te planten, op een afstand van 1½ voet (4½ palm.)

Ook kan men ze in Mei direct op hare plaats uitzaaien zonder verplanten. In de schaduw gedijen zij ook zeer goed.

Digitized by Google

Zij verlangen bij droog weer ruime begieting.

Hare kleuren zijn: rood, geel, geel met rood gestreept, wit, wit met rood gestreept, geelbont, 3 en 4 kleurige.

Des avonds gaan de kelken of bloemen open, om, wanneer daags daarna de zon hare hoogte heeft bereikt, zich weer te sluiten; elken morgen zijn ze weer met tallooze bloemen als overdekt en wel van Juni tot September.

De wortels kan men (evenals van de dahlia's) in den herfst uit den grond nemen en droog en vorstvrij bewaard, in 't voorjaar op nieuw planten, waarna hun bloei nog rijker zal zijn, dan van de gezaaide.

Stokrozen.

(*Althea rosea fl. pl.*)

Vaderland Syrië. Overblijvend.

Men kan deze zaaien van Mei tot in September; de plantjes moet men op nagenoeg 3 palm afstand uitdunnen of verplanten; later, in October of November beter nog in 't voorjaar, verpoot men ze (met kluit) op een onderlingen afstand van ruim 2 voet (7 palm.)

Zij worden 6 à 7 voet (circa 2 el) hoog en bloeien van Juli tot September. Uitgenomen zeer strenge winters, doorstaan zij de winterkoude, 't is daarom goed, wanneer men ze in den herfst heeft afgesneden, ze met zand te bedekken; op die wijze duren zij jaren, hoewel ze hare schoonheid op het laatst verliezen.

In lange, smalle perken of in groepen maken zij een goed effect; ook aan weerszijde van een recht pad. Als alleenstaande planten bekoren zij niet.

Hare hoofdkleuren zijn: wit, geel, rood, roza, violet, purper en zwartbruin; en, deze kleuren hebben soms zeer ongewone tusschenschakeeringen; vele variëteiten zijn eenkleurig of met een andere kleur gerand of gesprenkeld en gevlamd en op verscheidene zeer schoone wijze geschakeerd

Zij verlangen een diepen, drogen grond en zonnige standplaats; een koude, vochtige grond alsmede schaduw zijn haar nadeelig, ook zullen zij zich minder schoon ontwikkelen langs een muur of eene schutting, dan in 't open veld.

Indien de bloemstengels afgesneden en in telkens ververscht water worden gezet, houden zij zich lang frisch en de nog niet ontplooide knoppen bloeien daarin uit, waardoor ook de Stokroos tot opsiering van kamers en salons kan gebezigd worden.

Digitized by Google

Papaver Rhoeas fl. pl. (Klaprozen.)

Inheemsch. Eenjarig.

De beste wijze is, ze half September te zaaien, de jeugdige plantjes verpoten en in 't laatst van Maart of begin van April op hunne plaats uitplanten, de aarde goed om de wortels houdende, op 3 palm afstand.

Ook zaait men ze wel in 't laatst van September of begin van October op de plaats, waar zij moeten blijven staan.

Zaait men ze in 't laatst van Maart of April of Mei op hare plaats, dan uitdunnen op 1½ palm, want verpoten kan men die planten niet, althans 't zal meestal mislukken.

Door enkelen worden ze bij gunstig weer reeds in 't laatst van Februari gezaaid met dikwijls goed gevolg.

Zij worden ruim 2 voet (7 palm) hoog en bloeien van Juni tot Augustus met dubbele, bloedroode bloemen met zwarte vlek; evenwel heeft men daarin vele afwijkingen, soms gestreept of gerand, eén- en tweekleurig, telkens met variatie.

In kleine en groote perken maken zij een goed effect; hare bloemen zijn voor het maken van bouquetten zeer geschikt.

Papaver Somniferum fl. pl.
(Slaapbollen.)

Vaderland Perzië. Eenjarig.

Deze worden half Maart (door enkele reeds ultimo Februari) of April gezaaid, welke in Juni en Juli bloeien; ook zaait men ze wel in Augustus of September, die in Mei en Juni in bloei komen.

Zij verdragen het verplanten niet, waarom men ze moet uitdunnen op 1½ palm afstand; ze worden 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog.

Al is dit een ouderwetsche bloem, een perk Papavers in kleuren, vooral in de verte gezien, maakt toch een schoon effect.

Hare hoofdkleuren zijn: rood, violet, rosa, wit; maar vele kleurschakeeringen worden ook bij deze, telkens veranderd, waargenomen.

Zij worden Slaapbollen genoemd, omdat hare sappen een slaapaanbrengende kracht bezitten.

Papaver Murselli fl. pl.
(Chineesche Papaver.)

Vaderland Perzië. Kweeking als de Papaver Somniferum.

Digitized by Google

Ook een perk van deze bloemen met hare heldere en verschillende kleuren geeft een zeer bekoorlijk gezicht.

Hare kleuren zijn: wit, rood gestippeld en gerand, lilarood gesprenkeld en schitterend rosa met wit.

Papaver Paeniflorum fl. pl.

Kweeking als de Papaver Somniferum.

Deze bloemen zijn ook voor perken bijzonder aan te bevelen; hare kleuren zijn: paarsch, donker aschgrauw, donker violet, amarantrood, rosa, vuurrood, scharlaken met wit en violet.

Petunia Hybrida.

Vaderland Brazilië Eenjarig.

Bij zeer gunstig weer zaait men ze half April, of anders tot half Mei in den vrijen grond; daar het zaad zeer fijn is, zaait men in zeer fijne aarde, waarna men ze zeer weinig bedekt en een weinigje aandrukt.

Wanneer de plantjes sterk genoeg zijn, verplant men ze op hunne plaats op een afstand van 3 à 4 palm in 't verband; en wanneer men dan de plantjes aan zich zelven overlaat, vormen zij een sterk vertakte plant, wier stengels zich over den grond uitbreiden en zich oprichten, waarna de heldere bloemen zeer gunstig uitkomen bij het donkere loof der planten; op deze wijze geteeld zijn ze uitnemend voor perken.

Ook zaait men ze in Maart en April in potten of schotels, die van onderen voorzien zijn van gaatjes tot afvoer van overtollig water; men vult de potten met lichte voedzame aarde.

Wanneer het plantjes zijn, dan verpoot men ze, 't zij voor potcultuur in potten of half Mei bij gunstig weer in den vrijen grond; bij de verplanting moet men zooveel mogelijk de aarde om de wortels houden.

Het zaad, dat zij na den bloei laten vallen, komt in 't voorjaar op nieuw op, waarvan men een nieuw perk kan aanleggen.

De kleuren der Petunia's varieeren van zuiver wit – door rosa en violet — in purperrood, gerand, gestreept, gevlekt en gestippeld; vindt men er bij die minder begeerlijk zijn, 't geen met de beste zorg niet kan vermeden worden, dan zal men wel doen deze te verwijderen.

De glans dier kleuren, de schoonheid, rijkdom en grootte der bloemen en haar aangename geur geven haar den welverdienden

Digitized by Google

lof tot een der schoonste zaadbloemen te behooren, en zijn de gewone Petunia's reeds zeer schoon, veel schooner nog de *Petunia Grandiflora* (of Grootbloemige) — maar vooral de Dubbele zijn prachtig.

Vlambloem.

(*Phlox Drummondi.*)

Vaderland Texas. Eenjarig; in kasten overblijvend.

Ook de Phlox is bijna algemeen bekend en bemind, en geen wonder — schier den ganschen zomer en herfst rijkbloeiende in even heldere als schoone kleuren, kan zij als een der sierlijkste zaadbloemen aangemerkt worden, waarom zij in perken door hare vele nuancen een bijzonder effect maakt.

Ook voor potcultuur is zij zeer aan te bevelen.

In 't begin van April in een bak zaaien, om later in den vollen grond uit te planten op ruim 2 palm afstand, zij wordt circa 3 palm hoog.

Wil men ze in potten, dan verpoot men daarin de plantjes, zoodra ze eenige blaadjes hebben.

Zaait men ze half April tot half Mei direct in den vrijen grond op hare plaats, dan uitdunnen op 1½ palm afstand.

't Beste is, ze in 't laatst van Augustus of September te zaaien in den vollen grond; later de plantjes in een gewonen bak planten en in Maart weer buiten brengen op een zonnige plaats, eerst op 1 palm afstand en in April op hare bestemde plaats 2½ palm van elkander in 't verband.

Door velen worden ze ook wel in den herfst gezaaid op een beschutte zonnige plaats, zonder ze in een bak te zetten, maar in den winter goed gedekt, om ze in 't laatst van Maart of begin van April uit te planten en veelal met een gunstig gevolg.

Na den bloei laten zij haar zaad vallen, dat in 't voorjaar weer opkomt, men neme dan de jonge plantjes en poot ze in een ander bereid perk.

De *Phlox Drummondi Cardinalis* en de *Grandiflora* (of Grootbloemige) onderscheiden zich door krachtiger planten en grootere bloemen, beide soorten zijn uitnemend schoon.

Portulaca.

Vaderland Chili. Eenjarig; in kasten overblijvend.

't Is een prachtig gezicht, een perk bloeiende Portulaca's in helderen zonneschijn.

Digitized by Google

Hare levendige, schitterende en vele kleuren bekoren onweerstaanbaar, en zoo ze niet de schoonste zijn, dan behooren zij onder de zaadbloemen gewis tot den eersten rang; de zaadhandelaar weet het beste hoe zij wordt gewaardeerd; bijna geen opgaaf of de Portulac moet er bij, en zij verdienen die waardeering ten volle.

Maar een ieder die Portulaca-zaad koopt, komt daarom nog niet in 't bezit dier fraaie bloemen; die teelt mislukt nog al eens, en waardoor? door te vroeg en te diep te zaaien en — de Portulac duldt geen van beide.

De zonnewarmte moet eerst den grond zijn ingedrongen, dan ontkiemt het zaad en ontwikkelen de planten zich zeer spoedig.

Bij gunstig weer half Mei zaaien op een zonnige plaats; zoo 't weer en de grond dan nog te koud zijn, kan men gerust half Juni afwachten.

Vóór de zaaiing is 't goed den grond fiks te bevochtigen en na de zaaiing ('t zaad maar even bedekkende) den grond te beschaduwen tegen de sterke zon, die hoogst nadeelig op de ontkiemende zaden werken kan; ook kan men ze op 't midden van den dag bij zonnig weer met eene mat of een dunnen zak dekken; op die wijze komt het zaad zeer spoedig op; later dunt men de planten uit op 1½ palm afstand; de uitgetrokkene plantjes kan men elders verplanten.

Zij bloeien van Juli tot September.

Ook kan men ze in April in een bak zaaien, en na ze een paar keeren verplant te hebben in Mei in den vrijen grond uitplanten; daardoor heeft men ze veel vroeger.

Voor laten bloei (in September) zaait men ze half Juli.

In het voorjaar komen de in den herfst gevallen zaden weer op, welker plantjes men weer met vrucht gebruiken kan.

Zij wordt slechts 1½ palm hoog en wil gaarne een zandigen, voedzamen grond.

Ook in potten bevallen zij goed.

Portulaca grandiflora fl. pl. (Dubbele)

In deze verscheidenheid komen vele *dubbele* voor, die op kleine roosjes gelijken, waardoor het perk aan belangrijkheid wint en eene waarlijk zeldzame schoonheid ten toon spreidt.

Wil men alleen *dubbele* behouden, dan verwijdert men de *enkele*, dat met eenige opmerkzaamheid geschieden kan, wanneer de planten reeds knoppen, daar de knoppen der *dubbele* korter en dikker zijn, waarom men de langere en dunnere uittrekt.

De meesten echter laten ze door elkander groeien en bloeien. Ook voor potcultuur zijn ze zeer geschikt.

Kweeking als de vorige.

Digitized by Google

Salpiglossis variabilis.

Vaderland Chili. Eenjarig.

Ook de Salpiglossen behooren tot de schoonste zomergewassen; 't zijn voortreffelijke planten, wier bloemen in de menigvuldigheid harer kleuren een eerste plaats bekleeden, daar zij tinten en teekeningen aanbieden, die zelden bij andere planten worden aangetroffen; vooral het binnenste der bloemen is zeer merkwaardig, en het is voorzeker alleen aan onbekendheid toe te schrijven, dat deze planten niet meer algemeen worden begeerd.

Men zaait ze in 't laatst van April of Mei op een liefst lichten, zandigen grond en zonnige standplaats; deze fijne zaden moeten ook zeer weinig bedekt en de aarde tamelijk vochtig gehouden worden, tot ze zijn opgekomen. Uitdunnen op een afstand van 2 palm, daar verplanten doorgaans zeer nadeelig is.

Zij bloeien van Juni tot in September in vele en schoone kleuren, zij bereiken een hoogte van 2 à 3 voet (6 à 9 palm.)

Zoowel in een perk bijeen, als alleenstaande planten voldoen zij uitmuntend; de bloemen afgesneden en in water geplaatst, blijven daarin verscheidene dagen hare frischheid behouden en bloeien verder daarin uit; ook in bouquetten zijn hare bloemen van groote waarde.

Dwerg-Salpiglossen, is een zeer schoone variëteit van lageren groei, ruim 1 voet (3 à 4 palm) hoog; zij vorderen een afstand van 1½ palm. Kweeking als de vorige.

Scabiosa atropurpurea major.

Purperen rouwbloem uit Indië. Een- en tweejarig.

Zeer fraaie planten, die om haren rijken bloei voor perken uitnemend geschikt zijn, alsmede voor potcultuur.

Men zaait ze in April en Mei, en brengt ze met of zonder verplanting op een afstand van 1 à 1½ voet (3 à 4 palm); zij worden 2 voet (6 palm) hoog; bloeien dan van Juli tot October, riekende naar muscus.

Ook zaait men ze in 't laatst van Augustus en September; liefst voor den winter eens verplanten; zij vorderen voor de vorst een weinig bedekking en in April worden zij op de plaats harer bestemming gebracht. Op deze wijze verkrijgt men sterker planten, schoonere bloemen en een vroegeren bloei, van Juni tot Augustus.

Zij zijn ook uitmuntend geschikt voor het reserve-bed, om vroeg

Digitized by Google

uitgebloeide perken weer dadelijk te vullen, daar de Scabiosa zich laat verplanten tot nabij haren bloei, de aarde echter zooveel mogelijk om de wortels houdende.

Sterke begieting bevordert zeer haren groei.

Ook als alleenstaande planten voldoen zij uitnemend.

Hare bloemen zijn ook voor bouquetten geschikt.

Dwerg-Scabiosa. Eene variëteit van ruim 3 palm hoog met dubbele bloemen, welke meer vertakt en bloemrijker zijn; voor perken zijn zij bijzonder aan te bevelen; men plaatst ze op een afstand van nagenoeg 1 voet (3 palm.)

Verbena Hybrida.

Vaderland Brazilië. Eenjarig; in kasten overblijvend.

Een goed geslaagd perk Verbena's is buitengewoon sierlijk; door 't fraaie groene loof gepaard met de levendige, brillante kleuren harer bloemen, in elke kleur (behalve geel en zwart) alsmede door haren zeer rijken en langen bloei, worden zij met alle recht tot een der schoonste bloemen gerekend, die onze tuinen versieren.

Zij beminnen een lossen, lichten goed gemesten grond en zonnige vrije ligging.

Men zaait ze in 't laatst van Maart of April in een bak; de jeugdige plantjes worden in kleine potjes verplant, welke men in den bak houdt, om ze na half Mei in den vrijen grond uit te planten op een afstand van 2 palm; de planten breiden zich spoedig uit en bedekken weldra den grond door haar loof en bloemen; enkele maken rechtopstaande stammen. Zij worden ruim 1 voet hoog en bloeien van Juli tot October zeer mild en fraai. Bij droog weer telkens begieten is aan te raden.

Ook zaait men ze in Augustus en September in den vrijen grond, of ook wel in potten of kastjes, liefst met voedzame tuin- en bladaarde gevuld. De nog jeugdige plantjes worden in de kleinste potjes verpoot en overwinteren in een vorstvrijen bak, men plant ze in Mei in den vrijen grond uit; deze bloeien dan van Juni tot laat in den herfst.

Dikwijls zaait men ze na half April of Mei direct in den vollen grond op de perken, die dan in den nazomer in vollen bloei komen.

Ook voor potcultuur zijn ze uitnemend geschikt.

Jammer is het, dat het zaad soms zoo koppig is in 't opkomen; en wel zonderling, dat de meeste zorg daarin niets voor heeft, terwijl anderen, die ze haast onverschillig in den grond brengen, zich spoedig in 't bezit zien van een genoegzaam getal planten.

Digitized by Google

't Gebeurt, dat zij zeer ongelijk opkomen, of dat de helft der zaden weg blijft, soms alles. 't Beste is niet te karig te zijn met het zaad; de bovenaarde na de zaaiing een weinig aan te drukken en tamelijk vochtig te houden.

Wij meenen die zoogenaamde willekeur dezer zaden te moeten aanstippen, daar 't licht gebeuren kan (en 't al dikwijls gebeurd is) dat men bij deze ervaring den zaadkooper de schuld geeft en hij dit wezentlijk toch niet verdient.

Verbena Venosa. Brazilië. Overblijvend.

Een variëteit met blauw violette geaderde bloemen, die van Juni tot October zeer mild bloeien.

De kweeking is dezelfde als van de Verbena Hybrida.

Zaait men ze in den herfst en heeft men vóór den winter gelegenheid ramen over de planten te leggen, zoodat zij vast blijven staan en toch voor strenge vorst beschut worden, zoo zal de Verbena Venosa in 't aanstaande voorjaar vroeger en ongemeen rijker bloeien.

Zinnia elegans fl. pl.

Vaderland Mexico. Eenjarig.

De Zinnia's in hare verschillende dubbele variëteiten behooren ongetwijfeld tot onze schoonste bloemgewassen, zoowel om haren schoonen vorm als prachtige kleuren en rijken zeer langen bloei; bijzonder geschikt tot groote bloemperken en ook als alleenstaande planten.

Men zaait ze gewoonlijk in April en Mei op een opene zonnige plaats; hebben de plantjes eenige bladeren, dan verpoot men ze op de voor hen bestemde plaats op een afstand van 1½ voet. Is die plaats nog niet gereed, dan kan men ze eerst nog op een reserve-bed plaatsen, 1½ palm van elkander, om ze later over te brengen, maar dan vooral de aarde om de wortels houden.

Beter is het, om ze in 't begin van April in een bak te zaaien; de plantjes eerst in den bak vepoten en ze in Mei in den vrijen grond (of eerst op 't reserve-bed) uit te planten; daarvan komen verreweg de sterkste planten.

Men kan ze ook in April en Mei in den vrijen grond zaaien, direct op hare plaats, maar die planten zullen zich niet zoo sterk ontwikkelen, minder rijk en later bloeien.

Zij worden van 2 tot bijna 3 voet hoog (6—9 palm); bloeien van Juni tot October, ja zelfs tot de vorst; voor te veel regens en

Digitized by Google

aanhoudende droogte zijn ze gevoelig; ook houden ze niet van een beschaduwde plaats.

Ook voor potcultuur kunnen ze worden aanbevolen.

Hare afgesneden bloemen worden ook gebezigd voor groote bouquetten in vazen.

Dwerg-Zinnia fl. pl. Deze dubbele Zinnia's, die zich hoofdzakelijk onderscheiden in een lageren, bosachtiger wasdom, komen ook in vele treffende kleuren voor en zijn alleszins waardig gekweekt te worden.

Men plaatst deze op een afstand van 2½ palm; overigens dezelfde kweeking.

Digitized by Google

RANKENDE OF KLIMPLANTEN.

Abrobra virdiflora.

Vaderland Zuid-Amerika. Overblijvend.

Deze klimplant verdient wegens haren snellen groei, hare merkwaardige en sierlijke bladeren en vooral door hare schoone scharlakenroode vruchten, een welverdiende plaats in de tuinen, waar zij tot bedekking en opsiering van muren, priëelen, hekwerk, enz. uitnemende diensten kan bewijzen.

Zij maakt een zeer vertakten stengel, die in betrekkelijk korten tijd 5 à 6 el hoog wordt, met uitgesneden bladeren; hare bloemen hangen aan dunne stengels, heldergroen en welriekend als de rijpe pruim (Reine Claude); de zeer talrijke bloemen brengen kleine eivormige vruchten voort, die in 't begin groen zijn, maar bij het rijpen een scharlakenroode kleur aannemen.

Men zaait ze in Maart of April in potten, die men in een bak of voor een zonnig raam plaatst; de plantjes worden in andere potten overgeplant en in Mei op de voor hen bestemde plaats gebracht.

Men zij echter bedacht, ze zooveel mogelijk tegen het zuiden te plaatsen en des winters de stam van onderen goed met bladeren of stroo te dekken.

Na het zaaien bloeit zij in het tweede jaar, tegen het einde van Juni tot laat in den herfst.

Abronia umbellata.

Californië. Eenjarig; in warme kasten overblijvend.

Begin van April zaaien in lichten grond en warme ligging, bijv. aan den zuidkant van een muur of eene schutting.

Beter is het, ze in Augustus te zaaien; de plantjes in potten

Digitized by Google

zetten, die men in een bak doet overwinteren en in Mei op hare plaats uitplant, 1½ à 2 voet (4½ à 6 palm) van elkander.

't Is een fraaie klimmende plant, die 1½ el hoog wordt met roodachtigen stengel, ze bloeit van Juli tot October met violette welriekende bloemen. Bij behoorlijke leiding is zij zeer geschikt tot versiering van muren, hekwerk, priëelen, voor hangers op balcons, terrassen, vensters, enz.

Hiervan laat zich ook een prachtig perk vormen, zoo men ruim 1 palm boven den grond hekwerk maakt en de ranken daarover heen leidt. Ook als rand om een perk maken zij goed effect. Wanneer men ze in potten kweekt, dan de ranken langs dunne takjes opbinden.

Cajophora lateritia, (Loasa.)

Chili. Eenjarig; in kasten overblijvend.

Deze groeit buitengewoon snel en wordt 2 à 3 el hoog; haar rijke en lange bloei, de eigenaardige vorm van hare oranjeroode bloemen maken haar tot een der schoonste klimplanten.

Men zaait ze in September op een gewoon bed liefst in lichte, losse aarde, het zaad maar even bedekkende; de plantjes verpoot men later in potten, op wier bodem men eenige potscherven of kleine steentjes legt, tot goede doorwatering; vóór den winter zet men de potten in een bak om ze te doen overwinteren en in Mei worden ze op hare plaats geplant op een afstand van 2 voet (6 palm) waarna zij bloeien van Juni tot October.

Ook kan men ze in Maart of April in een bak zaaien en in potten verpoten, om ze in de laatste helft van Mei in den vrijen grond uit te planten, welke dan van Augustus tot October in bloei zijn.

't Is aan te raden, de planten niet vlak in het zuiden te zetten, daar dan door de felle zonnewarmte doorgaans de bladeren een min aangename kleur aannemen.

Cobaea Scandens.

Mexico. Eenjarig; in een bak overblijvend.

Men zaait ze in Maart in een warmen bak of in April in een kouden bak; de jeugdige plantjes worden in potten geplant, gevuld met losse, goed vruchtbare aarde; bij verdere ontwikkeling bindt men de ranken aan kleine stokjes en plant ze half Mei in den vrijen grond op een afstand van 3 voet (1 el.)

Digitized by Google

Bij warm weer kan men ze na half Mei in den vrijen grond zaaien op een luwe zonnige plaats.

Zij bloeien den geheelen zomer met groote blauwe of witte kelkvormige bloemen en bereiken met haar schoon loof een hoogte van 6 tot 10 el

Om een tamelijk hoogen boom geleid, klimt zij tot aan den top, valt met het vrije einde naar omlaag en maakt op die wijze guirlandes van zeer schoon effect.

Ook is zij uitnemend dienstig tot bekleeding van muren, hek- of rasterwerk, ook voor bogen, balcons, enz. Daarbij kan zij ook zeer goed op noord- en oostkanten geplaatst worden; zij wil in elken grond goed gedijen, maar geeft de voorkeur aan een lossen grond, goede vruchtbare aarde en in den zomer aan veel water.

't Is een overblijvende plant, die ook door stek en afleggers kan vermeerderd worden; zet men haar in een grooten bloempot, dan overwintert zij in een kouden bak.

Dolichos Lablab.

Slingerboom uit Egypte. Eenjarig.

Deze wordt half April in een warmen bak gezaaid; de jeugdige plantjes in den bak verpoot in 't laatst van Mei of Juni in den vrijen grond uitgeplant op ruim 1½ voet (5 palm) afstand, liefst in lichten grond en op een warme standplaats.

Zij groeit 3 el hoog en bloeit in September en October met violette of roode bloemen in trossen, welke purperen vruchten achterlaten van ½ palm lengte

Ook is zij bestemd tot versiering van priëelen, waranda's, muren, hekwerk, enz.

Ecremocarpus Scaber.

Chili. Eenjarig.

Men zaait ze van Juni tot Augustus in potten of schotels gevuld met losse, lichte bladaarde; de jeugdige plantjes worden in potten geplant en kunnen in een kouden bak overwinteren; in April worden ze in den vrijen grond uitgeplant, 2½ à 3 voet (8 à 9 palm) van elkander; deze bloeien van Mei tot October, met zeer fraaie oranjeroode bloemtrossen.

Ook kan men ze in April in een bak zaaien en in potten overplanten, om ze in 't laatst van Mei of Juni in den vrijen grond

Digitized by Google

uit te planten op een zonnige standplaats; op deze wijze heeft men bloemen van Augustus tot October.

Zij worden 5 el hoog. Aan muren, hekwerk, enz. tegen het zuiden of zuidwesten gelegen, maken zij een prachtig effect.

Ipomœa purpurea.

Zuid-Amerika. Eenjarig. Rankende Winde ook wel klimmende convolvulus genoemd.

Half Maart in een bak zaaien; bij gebreke daarvan in potten voor een zonnig raam, en in April in den vrijen grond uitplanten; deze bloeien van Juni tot September.

Ook zaait men ze in de laatste helft van April of begin van Mei in den vrijen grond op een luwe, zonnige plaats; deze bloeien van Juli tot October.

Die men in Juni zaait geven van Augustus tot October nog talrijke bloemen.

Hare bloemen gaan bij zonneschijn 's morgens 9 à 10 uren dicht; bij bewolkten hemel blijven zij 1 à 2 uren langer open; maar elken morgen heeft men weer nieuwe bloemen, die in 12 à 15 verschillende kleuren kunnen voorkomen.

Deze klimmende plant laat zich gemakkelijk leiden, bijv. langs een stok van 6 à 10 voet lengte stevig in den grond gezet; alsdan 4 à 5 plantjes een half voet van den stok plaatsende, vormt dit eene schoone pyramide.

Die er wat meer arbeid voor veil heeft, zet een 10 à 12 voet langen stok, hecht aan den top touwtjes (niet al te dun) die men met pennen 3 à 4 voet van den stok in den grond steekt; de pennen 2 voet van elkander; bij elke pen (of langs elk touwtje) 2 planten, daarbij de ranken een weinig leidende.

Zelfs zijn ze geschikt tot het maken van groote priëelen, als men er maar touw en wat moeite voor over heeft.

Zij worden ook wel in groote potten gezaaid, die men eerst in den grond graaft, om ze later op balcons te plaatsen of bij stijlen eener waranda, waartegen ze opklimmen.

Ipomœa grandiflora alba. Deze geven groote en welriekende bloemen en zeer schoone bladeren. Men zaait ze in April in potten en plaatst die in een bak of voor een zonnig raam, om later bij gunstig en warm weer uit te planten op een luwe zonnige plaats.

Ipomœa hederacea grandiflora. Kweeking als de I. purpurea. Daar deze iets later bloeit (van Juli tot September) is 't aan te

Digitized by Google

raden deze soort een luwe zonnige standplaats te geven. Zij bloeien zeer rijk met groote, helder azuurblauwe bloemen.

Men heeft ook eene verscheidenheid met zeer schoone paarse bloemen; benevens die met zilverwit gemarmerde, fraai geteekende bladeren.

Ipomœa limbata. Krachtig groeiende planten met groote bladeren en schoone violet-purperen bloemen met witten rand.

Kweeking als de Ip. purpurea.

Lathyrus odorata.

Zuid-Europa. Eenjarig. Spaansche wikke of pronkerwten.

In Maart of April zaaien; wil men ze vroeg in bloei hebben dan in een bak of in potten voor een zonnig raam om ze later uit te planten. Zij worden 3 à 4 voet hoog, bloeien den ganschen zomer in verscheidene kleuren, een heerlijken geur verspreidende als van oranje-bloesem.

't Is een fraai gezicht als men er een heg of haag van maakt en ze evenals erwten bij rijs of takken van 4 voet lengte legt, 2 korrels bij elkander op 1 palm afstand; hebben zij dan hare hoogte bereikt, dan breekt men de doode takken af, die er boven uitkomen.

Zoo ook maakt 't een goed effect, als men in 't midden van een groot perk 6 stokjes plaatst van 3½ voet (1,1 el) lengte, in een cirkel, 3 palm van elkander, de boveneinden aan elkander bindende. waartegen men dan de Lathyrus laat opklimmen, de ranken telkens vastbindende.

Wil men ze voor balcons, dan zaait men ze in groote potten, die men eerst in den grond graaft.

Die men in September zaait, geven krachtiger planten en bloeien in den volgenden zomer 4 weken vroeger.

Daar de bloemen op lange stelen staan, zijn ze in bouquetten zeer aan te bevelen.

Lophospernum Scandens.

Mexico. Eenjarig; in kasten overblijvend.

Deze worden in Juni en Juli gezaaid in lichte aarde en ietwat in de schaduw; de jonge plantjes worden in potten verplant en kunnen in een kouden bak overwinteren, om ze half Mei in den

Digitized by Google

vrijen grond uit te planten, op een afstand van 2 voet (6 palm), ze bloeien dan van Juli tot October.

Ook worden zij in Maart in een bak gezaaid, in potten overgeplant, die men in den bak houdt, om ze in 't laatst van Mei uit te planten; deze wijze volgende, bloeien zij van Augustus tot October.

De zomerzaaiing verdient de voorkeur om den rijkeren en vroegeren bloei. De zaden moeten na de zaaiing maar even bedekt worden.

't Zijn klimplanten van den eersten rang; zij worden 2 à 3 el lang, de bloemkroon schoon rose, dikwijls wit of geelachtig gevlekt, zeer aan te bevelen tot bekleeding van waranda's, hekwerk, bogen, wanden, muren, enz. Zij beminnen een vruchtbaren, lichten grond en groeien zelfs uitmuntend tegen noordelijk en oostelijk gelegen muren, enz.

Maurandia.

Mexico. Eenjarig; in kasten overblijvend.

In Maart of begin van April in een bak zaaien of in potten met zandige aarde; de zaden moeten zeer weinig bedekt worden en tot de ontkieming in de schaduw staan; later zet men de plantjes in potten met losse aarde, maar in den bak houden om ze eerst na half Mei in den vrijen grond uit te planten op een afstand van 2 voet (6 palm) of -- men houdt ze in potten voor kamergebruik.

Ook kan men ze van Juni tot Augustus in den vrijen grond zaaien; de planten zet men in potten om ze in bakken te doen overwinteren, maar dicht bij 't glas, daar te veel vocht ze zeer benadeelen zoude; veel lucht geven is noodzakelijk: zoo men dit, door vergevorderden groei noodig keurt, kan men ze in Januari of Maart nog eens verpotten, ze worden dan in Mei in den vrijen grond uitgeplant.

Zij behooren tot de schoonste klimplanten, die 3 à 4 el hoog worden; de bloemen zijn prachtig en zeer menigvuldig en bloeien van Juni tot den winter. Door hare lange dunne ranken bedekken zij de muren, schuttingen, hekwerk, bogen, enz. op zeer bevallige wijze, zoowel op oostelijke als zuidelijke ligging; ook wel op noordelijke, maar bloeien dan minder rijk.

Op vlak zuidelijke ligging, en dicht tegen een muur geplant, loopen zij veel gevaar bij sterke zonnewarmte te verkwijnen; zet men echter latwerk een weinig van den muur, waartegen zij opklimmen, dan zullen zij geen letsel daarvan ondervinden.

Men kan ze ook tegen gewoon takkenrijs doen opgroeien evenals

Digitized by Google

erwten, waaraan zij, door hare heldergroene en sierlijke bladeren, mooie bloemen en afhangende ranken, een schoon effect maken.

Ook voor balcons, ramen, zuilen, dunne boompjes, enz. zijn ze zeer doelmatig.

Passiflora Coerulea.

Passiebloem uit Peru. Overblijvend.

Een klimmende plant met geklauwierde stengels en sierlijke vreemd gevormde bloemen, wit met blauwe draadkrans, waarna oranjegele vruchten in grootte en vorm gelijk aan kleine kipeieren.

In den zonderlingen vorm en zeldzame kleuren der bloemen heeft men reeds in de 17de eeuw een voorstelling willen zien van de zinnebeeldige kenteekenen van de lijdensgeschiedenis van Christus; zelfs I. B. Ferrari, een Italiaansch kruidkundige, zegt in zijn niet onbelangrijk werk »de florum Cultura" daarvan 't volgende:

»Deze bloem is een mirakel door alle tijden heen.

De Goddelijke liefde heeft daarin met eigen hand de smarten van Christus getoond; de buitenste kelk herinnert aan de doornenkroon; de onschuld van den Verlosser toont zich in de witte kleur der bloembladeren; de gesplitste nectarkroon herinnert aan Zijne gescheurde kleederen; de zuil in het midden der bloem duidt het hout aan, waaraan de Heer gebonden werd; de daarop staande vruchtknoppen zijn de in edik gedoopte spons; de drie nerven zijn de drie nagels; de vijf meeldraden, de vijf wonden; de drielappige bladeren, de lans; de ranken, de geesel; slechts het kruis ontbreekt, omdat de zachte en milde natuur de plaatsing van het toppunt der smarten niet toeliet"

Hoewel meest altijd de voortkweeking geschiedt door stek, afleggers of enting, zoo kunnen zij ook zeer goed door zaden worden vermeerderd.

Men zaait ze in een warmen bak, om ze later in den vrijen grond uit te planten, op een luwe, zonnige standplaats, tegen een muur of schutting, bij hekwerk of palen; ook wel in tobben of groote potten.

Zij verlangen lichte, goed vruchtbare aarde, en gedurende den bloei veel begieting; enkele malen met gier is aan te bevelen, daar zij den grond spoedig uitputten.

Na den bloei snijdt men den stengel even boven den grond af, waarna men ze vóór den winter in potten zet en in den bak bewaart, of in den grond laat staan met zorgvuldige bedekking

Digitized by Google

Phaseolus ensiformis gigas.

Zuid-Amerika. Eenjarig.

Men zaait ze in de eerste helft van Mei of bij zeer gunstig weer in 't laatst van April, waarna zij van Juni tot September bloeien. Die men half Juni zaait, geven in den herfst nog talrijke bloemen.

't Is een zeer rijkbloeiende, schoone klimplant, die 3 el hoog wordt en tot iedere bedekking en omwinding geschikt is; ook zijn hare bloemen voor bouquetten zeer goed te gebruiken.

Zij is wel niet kiesch op plaats en grond, maar in een diep gespitten, vruchtbaren bodem zullen zij het krachtigst en het schoonst gedijen.

Rhodochiton volubile.

Mexico. Eenjarig.

Een fraaie klimplant met houtachtige dunne stengels en schoone donkerbruine gestippelde bloemen.

In April in een bak zaaien; de plantjes in potten overplanten en in Mei in den vrijen grond uitplanten, bij hekwerk, palen, enz. ook is zij zeer geschikt voor hangvazen.

Zij verlangen een goeden, lossen, vruchtbaren grond.

Scyphanthus elegans.

Chili. Eenjarig; in kasten overblijvend.

Men zaait ze in September in den vrijen grond, de zaden nauwelijks bedekkende; de plantjes zet men in potten, waarin men op den bodem enkele potscherven of kleine steentjes legt tot goede afwatering; verder kan men ze in een bak doen overwinteren, om ze in April in den vrijen grond uit te planten op een afstand van 2 voet (6 palm) Zij worden 2 el lang en bloeien van Juni tot October.

Ook worden ze in Maart en April in een bak gezaaid; in den bak of in potten verpoot, om ze in Mei uit te planten; deze bloeien van Augustus tot October.

Deze sierlijke lang- en rijkbloeiende plant maakt een schoon effect tot opsiering van rasterwerk, balcons, terrassen, enz.; men kan haar een oostelijke zelfs noordelijke plaats geven; geheel in 't zuiden geplaatst wil haar blad wel eens verkleuren, door de heete zonnestralen.

Digitized by Google

In groote potten geteeld, met goede doorwatering en des winters in den bak geplaatst, kan zij vele jaren overblijven.
Zij verlangt een lichten, vruchtbaren grond en matige begieting.

Solanum Lycopersicum.

Amerika. Eenjarig. Appeltjes der Liefde.
Begin van April in een warmen bak zaaien; of in de laatste helft van April in een kouden bak of in potten voor een zonnig raam; als de plantjes 3 blaadjes hebben, dan in potten overplanten. In 't laatst van Mei kan men de ramen er afnemen, maar 's nacht nog dekken; na 8 dagen zet men ze buiten in een lossen, niet al te vetten grond, op een afstand van 2 voet (6 palm.)
Voorts moeten de planten behoorlijk gesneden worden om zijtakken te vormen, later moet men die zijtakken weer afsnijden als de vrucht gezet is, tot betere zwelling.
Men zet ze tegen een muur of eene schutting en zorgt, dat ze telkens worden vastgebonden; in Augustus en September prijken zij met fraaie gele en roodgekleurde vruchten.

Thunbergia.

Zanzibar. Eenjarig; in kasten overblijvend.
In April in een bak zaaien; hebben de plantjes 3 à 4 blaadjes, dan in den bak verpoten; zoo ze beginnen te vertakken dan zet men ze in potjes en houdt den bak eenige dagen gesloten; groeien ze weer, dan meer lucht geven tot versterking, en bij zacht weer in 't laatst van Mei of begin van Juni brengt men ze buiten op een luwe, zonnige standplaats, 2 voet (6 palm) van elkander; zij worden 1½ el hoog en bloeien van Juli tot October.
Behalve in den vrijen grond, kan men ze ook in potten planten voor balcons, hangvazen, enz.
Ook kan men ze wel in April in potten voor een zonnig raam zaaien, maar dan groeien zij niet zoo hoog
Tot versiering van hek- of rasterwerk zijn ze bijzonder geschikt; vooral zullen zij een eigenaardig effect maken, als men ze in een perk onder stamrozen plant, 1½ voet (4½ palm) van elkander, daar zij dan deels den grond innemen, en ook met enkele slingers de dunne stammen der rozen op een bevallige wijze zullen omwoelen.
De kleur harer bloem is wit of oranje of geel met zwart oog;

Digitized by Google

zij beminnen zandige, vruchtbare aarde (liefst bladaarde) een zonnige ligging en in den zomer ruime begieting.

Tropaeolum majus.

Oost-Indische — of liever Peruaansche kers. Eenjarig.

Half April in potten zaaien, en deze in een bak of voor een zonnig raam plaatsen, om ze later (met kluit) buiten te planten op een afstand van nagenoeg 2 voet (6 palm.) Zij bloeien van Juni tot in den herfst.

Ook zaait men ze, bij gunstig weer, in 't laatst van April of Mei in den vrijen grond.

Ofschoon zij liefst een warme, opene standplaats begeeren en een lichten goed gemesten grond beminnen, zoo gedijen zij ook zeer goed in noordelijke ligging en achter muren, en in iederen goed los gemaakten grond, zoo deze maar niet totaal moerassig is.

Zij worden dikwijls gebezigd tot opsiering van balcons, rasterwerk, bij stokken, ramen, enz. en maken door haren langen bloei en waarlijk bevallige kleuren een goed effect.

In groote perken voldoen zij ook zeer goed, vooral als men in het middelpunt eenige korte stevige takken zet en de ranken naar boven leidt.

Ook zijn ze als randen om perken aan te bevelen, evenals hare bloemen in bouquetten.

Tropaeolum Lobbianum. Deze is van krachtiger groei dan de vorige.

Door haar milden bloei en zeer heldere sierlijk gekleurde bloemen worden zij bijzonder gewaardeerd, zoowel in den bloementuin, als in kasten en oranjerieën; in den nazomer in een gematigde kast gekweekt, heeft men van haar den ganschen winter fraaie bloemen.

In kloeke potten geplant, kunnen zij tot versiering van balcons, ramen, rasterwerk, waranda's, enz. dienstbaar gemaakt worden.

Kweeking als de vorige. Bij voorkeur eerst in een bak.

Digitized by Google

IMMORTELLEN, STROO- OF PAPIER-BLOEMEN.

De Immortellen zijn in den zomer een sieraad in den tuin en des winters in de kamer.

Wanneer de bloemen in 't begin van den bloei zijn, worden zij bij zonnig weer afgesneden, en aan den stengel op een droge, liefst van de zon bevrijde paats opgehangen. Op deze wijze gedroogd, vormen zij in vereeniging met gedroogde Siergrassen of Pluimen dikwerf zeer schoone, duurzame winterbouquetten.

Acroclinium roseum.

Vaderland Texas. Eenjarig.

Men zaait deze vooreerst in 't begin van September; de plantjes worden in potjes gezet en kunnen in een bak overwinteren, maar dicht bij 't glas plaatsen om ze voor te veel vocht te beschutten; in April worden ze in den vrijen grond uitgeplant op 1 voet (3 palm) afstand; zij worden 3 à 4 palm hoog en bloeien van primo Mei tot ultimo Juni.

Ook zaait men ze in Maart of April in een bak; de plantjes eerst in den bak of in potjes verplanten, om ze in Mei op hare plaats te brengen; deze bloeien van Juni tot Juli.

Verder kan men ze bij gunstig weer in Mei of Juni direct op hare plaats zaaien, liefst in lichten grond, en op een luwe, zonnige standplaats, welke dan in Juli en Augustus bloeien.

't Is een der fraaiste Immortellen, zeer schoon, zoowel voor perken als voor potcultuur.

De roode wordt het meest gezocht, schoon de witte als bastaardsoort ook zeer aan te bevelen is.

Digitized by Google

Ammobium alatum.

Australië. Eenjarig en overblijvend.

Deze worden in September gezaaid, de plantjes in potten gezet en kunnen in een bak overwinteren, om ze in Mei in den vrijen grond uit te planten op een afstand van ruim 1 voet (3¼ palm); deze bloeien dan van Mei tot September.

Zij worden ook in 't begin van April in een bak gezaaid; de plantjes worden verplant, 't zij in den bak of in potten, om ze in Mei uit te planten, die dan van Juli tot laat in den herfst bloeien.

Ook kan men ze bij gunstig weer in Mei in den vrijen grond zaaien.

De Ammobium wil liefst een drogen, zandigen grond; de plant is met zilverachtige haren bedekt en geeft een witte bloem met gele schijf.

Voor perken zijn ze zeer geschikt; in bouquetten uitmuntend, zoo ook in vazen, waarin zij zich lang goed houden.

Laat men de planten des winters in den grond staan, dan moeten zij behoorlijk gedekt worden.

Elischysum monstrosum.

Australië. Eenjarig.

In Maart of April in een bak zaaien, en half Mei bij gunstig weer in den vrijen grond uitplanten op nagenoeg 1 voet (3 palm) afstand.

Of men zaait ze in 't laatst van April of Mei in den vrijen grond, eerst op een luw en zonnig bed, om ze later op hare plaats over te brengen.

't Zijn zeer beminde planten wegens haren langen en rijken bloei, groote dubbele bloemen in vele zeer fraaie kleuren.

Van deze bestaat ook een dwergsoort, van lageren groei, die even aanbevelenswaard is; men plant ze op een afstand van 1¼ palm.

Gomprena globosa.

Oost-Indie. Eenjarig.

In de laatste helft van April in een bak zaaien; in den bak verpoten en in Juni òf in den vrijen grond zetten op 2 à 3 palm

Digitized by Google

afstand, òf in potten planten, daar zij voor potcultuur bijzonder geschikt zijn.

Zij komen in vele kleuren voor, als: wit, vleeschkleurig, rood, bont, goud- en Isabellakleurig.

De Gomprena wil liefst een lichten, vruchtbaren grond en een warme standplaats; zij wordt 1 voet (3 palm) hoog en bloeit van Juli tot October; zij is uitmuntend voor bloemtafels, terwijl de afgesneden bloemen maanden lang hare frischheid en kleur behouden.

Helepterum Sanfordi.

Kaap de Goede Hoop. Eenjarig.

Deze wordt in September gezaaid, de jeugdige plantjes, in potjes gezet, kunnen in een bak overwinteren. Bij gunstig weer kunnen ze in April worden uitgeplant op 1½ palm afstand; ze komen dan half Mei in bloei.

Ook zaait men ze in Maart of April in een bak of in potten voor een zonnig raam, om later uit te planten.

Verder kan men ze in 't laatst van Mei of Juni ook nog in Juli in den vrijen grond zaaien, of in potten, welke dan in September en October bloeien.

De plant wordt 3 palm hoog en is met een aschgrauw vilt overtrokken; hare bloemen zijn schitterend geel.

Zij bemint een lichten, drogen, gezonden, vruchtbaren grond.

Polycolymna Stuarti.

Spanje. Eenjarig.

Deze wordt in April in een bak gezaaid, of in potten voor een zonnig raam, om ze in Mei in den vrijen grond uit te planten op 2 à 2½ palm afstand.

't Zijn fraaie Immortellen met witte bloemen en lichtgele meeldraadjes.

Rhodanthe manglesii.

Nieuw-Holland. Eenjarig.

Deze soort is om hare schoone rozeroode bloemen een der geliefdste Immortellen.

Digitized by Google

Men zaait ze in 't laatst van Maart of April in een bak; de jeugdige plantjes in den bak of in potten verpoten, om ze na half Mei in den vrijen grond uit te planten op een afstand van 1½ à 2 palm. Zij wordt circa 3 palm hoog.

Ook worden zij in 't laatst van Mei of Juni in den vrijen grond gezaaid, op een luwe, zonnige standplaats. Mochten soms, als de plantjes nog klein en teeder zijn, zware regens vallen, dan zal men wel doen, ze zooveel mogelijk daarvoor te beschermen; overigens willen zij, bij meerdere ontwikkeling, druk begoten worden.

Voor perkjes zijn ze uitnemend geschikt; ook voor potcultuur.

De Rhodanthe wil liefst een zandigen met jarigen koemest en bladaarde bereiden grond.

Rhodanthe maculata. Deze worden 1½ voet (4 à 5 palm) hoog; de planten zijn krachtiger dan van de Manglesii; ook zijn hare bloemen grooter en levendiger van kleur; afstand 2 à 2½ palm; overigens dezelfde kweeking.

Statice Bonduelli.

Algerië. Een- en tweejarig.

Vóór men zaait is 't geraden, de zaden van haren ruwen bolster wat te ontdoen, waardoor de ontkieming wordt bevorderd, daar anders de uitzaaiing nog al eens wil mislukken.

Zij worden in 't laatst van Maart of begin van April in een bak gezaaid; de zaden moeten zoover van elkander liggen, dat men later elk plantje met een kluitje aarde daaruit kan lichten, want 't verplanten zonder aarde om de worteltjes slaagt zelden goed. In Mei worden deze planten in den vollen grond overgeplant, op een afstand van 1½ voet (4½ palm); zij wordt nagenoeg 1½ voet hoog en bloeit in Juli en Augustus met talrijke, groote, licht citroengele bloemen.

Verder kunnen zij gezaaid worden van Juni tot September; de plantjes worden dan zeer jeugdig in potten geplant, die men onder glas doet overwinteren, liefst op de droogste plaats; deze bloeien dan van Maart tot Juni of Juli

Zaait men in potten, dan bijna de helft der potten vullen met stukken, scherven of steentjes tot goede doorwatering, en verder met lichte, zandige aarde of bladaarde; zij vorderen weinig begieting.

Voor perken en potcultuur zeer geschikt, is zij een der schoonste in gedroogde bouquetten.

De Statice groeit niet gaarne in vochtigen, maar liefst in drogen, lossen, ietwat kalkachtigen, vruchtbaren grond.

Digitized by Google

Wij noteeren ook nog op de prijscourant de Statice Thouini, met hare schoone porseleinblauwe bloemen; en de Statice Spicata, lilarose, uitstekend voor randen, door haren lageren groei.

Kweeking als de vorige.

Waitzia aurea.

Nieuw-Holland. Eenjarig.

Van half Maart tot half April zaait men deze in potten of schotels, gevuld met bladaarde of zandige tuinaarde, die men liefst in een lauwen bak plaatst; hebben de plantjes eenige blaadjes, dan verpoot men ze in potten, die men weer in de bakaarde zet, dicht onder 't glas, en veel lucht om 't verrotten of geel worden te verhoeden; 's morgens of 's avonds (niet wanneer de zon schijnt) water geven, zonder de bladeren nat te maken, met liefst door de zon verwarmd water.

In 't laatst van Mei of begin van Juni zet men ze in den vrijen grond, op 2 palm afstand; zij wordt nagenoeg 1½ voet (4½ palm) hoog en bloeit met sierlijke goudgele bloemen van Juni tot Augustus.

't Is aan te raden den bodem wat te bedekken met mos of iets dergelijks, om het te schielijk uitdrogen van den grond wat te verhinderen, 't geen deze planten zeer benadeelt.

Ook voor potcultuur is zij zeer aan te bevelen.

Waitzia grandiflora. Deze wordt bijna 6 palm hoog en prijkt met zeer schoone en groote, glanzend gele bloemen. Dezelfde kweeking.

Xeranthenum annuum.

Zuid-Europa. Eenjarig.

Deze schoone Papierbloemen worden nagenoeg 2 voet (6 palm) hoog en komen in vele kleuren voor, waarvan de witte en de donkerviolette door haren schooneren vorm en talrijker bloemen van de andere zich onderscheiden.

Zij worden op verschillende tijden gezaaid; vooreerst in September; de plantjes worden later verpoot op een in 't zuiden gelegen bed, waar men ze met bladeren tegen de vorst kan beschutten. Deze planten worden in Mei uitgeplant op een afstand van 3 à 3½ palm, welke van Juni tot Augustus bloeien.

Ook worden ze wel in September direct op de voor haar be-

Digitized by Google

stemde plaats gezaaid, waar zij, zonder verplant te worden, in 't volgende jaar moeten bloeien; en wanneer men daarvoor een zonnige, luwe plaats kiest en in den winter behoorlijk dekt, heeft men veel kans wel te zullen slagen.

Ook zaait men ze in April of Mei dadelijk op hare plaats, of eerst op een ander bed om ze in Juni te verplanten, op een afstand van 2 à 3 palm; deze bloeien van Juli tot October.

Die men in de tweede helft van Juli zaait, bloeien nog in September en October.

Voor perken zijn ze uitmuntend geschikt; ook voor potcultuur; hare bloemen voor bouquetten.

De gedroogde bloemen van violet-kleur, worden door droge inwerking van zwaveldampen, karmijnrood; doopt men ze in zwak salpeterzuur, dan worden ze levendig rood; houdt men ze eenige oogenblikken er boven, dan nemen zij een schoon rosa aan.

Digitized by Google

SIERGRASSEN.

De Siergrassen, zich aanbevelende door schoonheid en fraaien vorm der bladeren, prachtige pluimen of aren, verdienen te recht ook als schoone afwisseling eene plaats in den bloementuin; terwijl zij onontbeerlijk zijn voor het maken van losse en bevallige zomer- en winterbouquetten, vooral in vereeniging met de Immortellen.

Voor winterbouquetten of blijvende bouquetten snijdt men de bloemstengels af, even voor zij zullen gaan bloeien, of wanneer de bloemen pas geopend zijn; daarna legt men ze bijeen in goed droog zand op eene droge plaats, waardoor zij in 3 à 4 weken geheel gedroogd zijn en niet zullen afvallen.

Laat men ze eerst eenige dagen in bloei, eer men ze afsnijdt, dan zal deze werking mislukken.

De Siergrassen verlangen veel vocht; gebrek daaraan is zeer dikwijls de reden, dat de zaden weigeren op te komen, en zoo ze al opkomen, zullen de planten die ontwikkeling en schoonheid niet bereiken, die men er van verwachten kan.

Dus den grond tamelijk vochtig houden en de fijne, zachte zaden, na de zaaiing weinig bedekken.

Agrostis nebulosa.

Vaderland Spanje. Eenjarig. Nevelachtig struisgras.

Dit zaait men in September, of direct op zijne plaats, waar het in 't volgende jaar moet bloeien, of op een andere plaats om het in Maart of April uit te planten, op een afstand van 2 palm; het wordt 1 voet hoog. Het geeft de sterkste planten en bloeit van Mei tot Juli.

Digitized by Google

Ook zaait men het in April of Mei, dat alsdan uitgedund of verplant wordt op 1 palm afstand, en vervolgens bloeit van Juli tot September.

Men dient bij 't uitdunnen wel bedacht te zijn, dat men de plantjes, die op kleine grasjes gelijken, niet als onkruid uittrekt.

Door haren langen duur is de Agrostis voor perkjes zeer geschikt. Hare zeer fijne bloemaren zijn uitstekend voor bouquetten. Ook in potten voldoen zij uitmuntend, vooral op bloemtafels.

Agrostis pulchella. Inheemsch. Eenjarig.

Men zaait ze in September, op hare plaats, of op een ander bed, welke plantjes men later bij bosjes op een rabat, liefst bij een muur of eene schutting plaatst, om ze in 't voorjaar op hare plaats te zetten, 1½ à 2 palm van elkander; of anders in potten. Deze bloeien van Mei tot 1 Juli.

Of men zaait ze in April op hare plaats, of eerst op een ander bed, om ze later op hare plaats te brengen, op een afstand van 1 à 1½ palm; deze bloeien van Juni tot Augustus.

Zoo men ze in Juni zaait, dan bloeien zij in September en October.

De zaden moeten na de uitzaaiing slechts zeer weinig bedekt worden. Ze zijn zeer geschikt voor perken, randen en potcultuur, alsmede tot opsiering van bouquetten en bloemvazen.

Aira juncea.

Zuid-Afrika. Overblijvend.

Deze zaait men in April in een bak in potten met lichte, zandige aarde, die men met een glasruit dekt, de aarde vooral vochtig houdende; later plant men ze in den bak 1 palm van elkander, om ze na half Mei bij goed weer in den vrijen grond uit te planten; of anders in potten, daar zij voor potcultuur ook zeer geschikt zijn.

Andropogon argentea.

Amerika. Overblijvend. Baardgras.

Half Maart in een bak of in potten voor een zonnig raam zaaien, om half April uit te planten op een afstand van 1½ palm.

Ook zaait men ze in 't laatst van April op hare plaats.

Digitized by Google

Zij worden 1 voet (3 palm) hoog; 't zijn zeer schoone planten, met fraaie witte aren.

Andropogon Bombycinus. Dezelfde kweeking.
Deze krijgen mede zeer sierlijke zijdeachtig witte, hangende aren; uitnemend voor vazen.

Andropogon Schimperi. Dezelfde kweeking.
Zeer fraaie planten, met lange stengels en goudgele aren.

Anthoxanthum gracile.

Zuid-Europa. Eenjarig. Reukgras.
Zij wordt in de laatste helft van April gezaaid en op 1½ palm uitgedund of verplant. Zij wordt 3 palm hoog.

Armeria maritima.

Schotland. Overblijvend. Zeegras.
't Zijn ouderwetsche maar nog altijd beminde planten, zeer gezocht als vaste randplanten om bloemperken; zij geven voortdurend talrijke bloempjes van witte, paarse en roode kleur.
In Augustus gezaaid, worden de plantjes in den eersten winter gedekt, om in Maart of liever in April te worden uitgeplant op 1½ palm.
Ook zaait men ze wel in 't laatst van Maart of April in een bak of in potten voor een zonnig raam, om ze later uit te planten.

Briza maxima.

Zuid-Europa. Eenjarig
't Beste is om ze in September te zaaien; later de plantjes in een bak planten op een luchtige plaats, om ze daarin te doen overwinteren; in Maart verpoot men ze eerst op een luwe, zonnige plaats, liefst aan den zuidkant van een muur of eene schutting; en in April verplant men ze op de plaats harer bestemming (de aarde goed om de wortels houdende) op een afstand van 2 à 2½ palm.
Die wijze volgende worden het zeer krachtige planten en geven van Mei tot 't laatst van Juli een groote menigte halmen.

Digitized by Google

Ook zaait men ze in April en Mei rechtstreeks op hare plaats; de aren vertoonen zich dan van Juni tot Augustus.

Half Juni gezaaid op vruchtbaren grond, dragen de planten dikwerf tot in den herfst hare schoone halmen, die in den beginne groen, bij verdere ontwikkeling geel worden.

Zij wordt ruim 1 voet (3½ palm) hoog en is ook voor potcultuur zeer geschikt.

Briza minima. Eenjarig. Dezelfde kweeking.

Zij onderscheidt zich door ietwat lageren groei en helderder groen der bladeren, zeer aardig in den tuin voor afwisseling tusschen andere perken, ook voor potcultuur aan te bevelen; de aren zijn zeer schoon voor bouquetten en vazen.

Bromus Brizaeformis.

Zuid-Europa. Eenjarig.

Zoowel deze als de Bromus Madritensis zijn om hare schoone hangende aren, uitnemend voor bouquetten.

Zij worden in April in den vrijen grond uitgezaaid, en op 1½ palm afstand uitgedund of verplant.

Cloropsis Blanchardiana.

Spanje. Eenjarig.

Een zeer schoon siergras met lange rozeroode aren; planten welke een hoogte bereiken van 2 à 3 voet (6 à 9 palm.)

Begin van Augustus zaaien, uitdunnen of verplanten op een afstand van 2 palm; in den winter een weinig dekken.

Ook zaait men ze wel in April, schoon de planten dan niet zoo sterk worden.

Coix Lacryma.

Oost-Indië. Eenjarig. Jobstranen.

Een 2½ voet (8 palm) hooge plant, die zeer geschikt is voor perken.

Zij bemint eene warme standplaats, lichten grond en in den zomer veel begieting.

Digitized by Google

Men zaait ze in de eerste helft van April in een bak en plant ze in Mei op hare plaats, op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand.

De vruchten worden dikwijls gebezigd tot het maken van rozenkranzen en halsbanden, terwijl de gebladerde halmen zeer goed effect maken tusschen bloemen en in kamervazen.

Eragrostis elegans.

Brazilië. Eenjarig.

Een fraai siergras, met breede lintvormige bladeren en stengels van 4 à 5 palm hoog, waaraan breeduitstaande pluimen.

Het wordt in April gezaaid en op 2 palm afstand uitgedund of verplant.

Gymnotrix latifolia.

Montevideo. Overblijvend.

Zeer schoone planten, die 2 el lang worden en vooral in groepen een uitstekend effect maken; ook worden zij als gazonplanten hoog gewaardeerd.

Men zaait ze in 't laatst van Maart of begin van April in een bak, of in potten voor een zonnig raam, om later op de voor haar bestemde plaats te worden uitgeplant.

Gynerium argenteum.

Amerika. Overblijvend. Pampasgras.

Dit in volle ontwikkeling zijnde, zijn er weinig planten, welke het in sierlijkheid overtreffen.

Door zijne fraaie, overhangende, zeegroene bladeren van 1 el hoog, zijne stengels van 1½ à 2 el, waaraan groote zilverwitte pluimen van 3 à 6 palm lengte, die als prachtige vederbossen zich vertoonen van Augustus tot laat in den herfst, behoort het gewis tot de schoonste sierplanten, zoowel als alleenstaande als in groepen.

Wil men enkele pluimen voor vazen of kamerdecoratie bewaren, waarvoor zij uitstekend geschikt zijn, dan wachte men niet te lang ze af te snijden, eer de herfstregens ze daarvoor ongeschikt maken.

De Gynerium verlangt liefst een drogen, zandigen maar vrucht-

Digitized by Google

baren grond; voor 't overige wil zij in elken gezonden voedzamen grond goed gedijen; een luwe, zuidelijke opene standplaats is haar gunstig.

Ofschoon zij meestal door scheuring worden vermeerderd, zoo laten zij zich ook zeer goed door zaden voorttelen.

Zij worden daartoe in Maart of April in een bak gezaaid; de plantjes in den bak verpoot en in 't laatst Mei in 't vrije veld gebracht. Bij zeer gunstig slagen zullen enkele planten reeds in 't eerste jaar bloeien.

Ook zaait men ze bij gunstig weer van half April tot Juli in den vrijen grond, of in potten en schotels met zeer fijne, liefst heide- of bladaarde. De zaden moeten regelmatig gelegd worden; daarna moet men ze wat aandrukken en met zeer weinig buitengewoon fijne zandige aarde bedekken.

Na twee hoogstens drie weken komen zij op; wanneer het tamelijke plantjes zijn, worden zij uitgedund of (met kluitje) verplant op nagenoeg 3 palm afstand; later, als men ze in groepen plaatst, hebben zij een ruimte noodig van 1½ el.

In het eerste jaar is het aan te raden, de planten in potten te zetten en in een bak te doen overwinteren; later kunnen de planten in den vrijen grond overwinteren, mits men ze goed met bladeren dekt, waar om men nog een mat bindt; of, men zet een omgekeerde mand over de plant, waarna men de mand met ruigt of stroo dekt.

In 't voorjaar worden zij natuurlijk weer ontbloot, waarna men de oude en verdorde bladeren voorzichtig afsnijdt, die spoedig door nieuwe worden vervangen.

De Gynerium roseum geven rozeroode pluimen. Kweeking als de vorige.

Hordeum jubatum.

Noord-Amerika. Eenjarig.

Men zaait ze in September; de planten verpoot men in lichten grond, aan de zuidzijde van een muur of eene schutting en verplant ze in April op 3½ palm afstand. Men verkrijgt dan veel krachtiger planten, die in Juni en Juli goed ontwikkelde aren voortbrengen, welke van onderen groen en aan de spits licht rosa zijn; de plant wordt ruim 1½ voet (5 palm) hoog.

Ook zaait men ze in April en Mei op hare plaats, terwijl zij in Juli en Augustus hare aren vertoonen.

Snijdt men gestadig de uitgebloeide aren af, dan blijven de

Digitized by Google

planten nieuwe voortbrengen tot in October; jeugdig afgesneden en gedroogd zijn ze in bouquetten uitmuntend.

Als rand om hoogere planten maken zij een goed effect.

Zij wil gaarne een opene standplaats, want juist als de wind hare aren in beweging brengt, komt hare schoonheid 't beste uit.

Imperata saccharifolia.

Zuid-Afrika. Overblijvend.

Begin van April zaaien in een bak of in potten voor een zonnig raam, om ze later in den vrijen grond uit te planten, op 2 palm afstand.

In Mei kan men ze in den vrijen grond zaaien.

't Zijn dicht aaneengesloten planten, met fijne zijdeachtige aren, ze bereiken een hoogte van 3 à 4 voet (ruim 1 el.).

Isolepis gracilis.

Algerië. Overblijvend.

Men zaait ze in April in een bak in potten, of ook in potten voor een zonnig raam; later worden zij in den vrijen grond geplant, maar meest worden ze in de potten gehouden en als hangplanten gebezigd, waartoe men 5 à 6 plantjes in een pot zet of laat staan.

De planten worden in den winter in een bak bewaard en kunnen in 't voorjaar door scheuring vermeerderd worden.

Zij verlangen lichte, losse, goed vruchtbare aarde.

Lagurus ovatus.

Inheemsch. Eenjarig.

Deze wordt in Augustus of September gezaaid, vóór den winter de plantjes opnemen, 3 in een pot zetten en in een bak doen overwinteren. In Februari wordt elke plant in een pot gezet en in April in den vrijen grond uitgeplant op 1 voet (3 palm) afstand.

Op deze wijze krijgt men krachtige planten, die hare aren van 't begin van Mei tot Juli ontwikkelen.

Ook zaait men ze in April op hare plaats in lichte aarde en zonnige ligging; alsdan heeft men aren van Juli tot September, maar zij zijn dan lang niet zoo schoon, als die in den nazomer gezaaid zijn. 't Is een sierlijk gras; zijne halmen in kleine bosjes

Digitized by Google

worden 2 à 3 palm hoog. Voor perken is het zeer geschikt en zijne fluweelachtige aren maken ook een goed effect in bouquetten, vazen, enz.

Panicum capillare.

Noord-Amerika. Eenjarig.

Zij worden in April en Mei op hare plaats gezaaid, en uitgedund of verplant op een afstand van 3 à 4 palm; hare aren ontwikkelen zich van Juli tot October, die voor bouquetten en vazen uitnemend geschikt zijn; de planten bereiken een hoogte van 1½ voet (4 à 5 palm.)

Panicum maximum. Westelijk Afrika. Overblijvend.

Deze worden in April gezaaid op een gunstig gelegen bed; liever in een bak of in potten voor een zonnig raam; de plantjes verpoot men eerst op een reservebed, of dadelijk op hunne plaats.

Zij verlangen een vruchtbaren, diepen grond en volle zon.

In den winter dekt men ze met stroo of bladeren.

Panicum sulcatum. Kweeking als de P. capillare.

Uitnemend schoone decoratieplanten, die vooral als alleenstaande planten een schoon effect maken.

Panicum sulcatum follis varigatis. Kweeking als de P. capillare.

Zeer fraaie planten wegens hare sierlijk gestreepte bladeren.

De Panicum's behooren tot de schoonste siergrassen.

Pennisetum longistylum.

Abessinië. Eenjarig en overblijvend.

Een sierlijke plant, van 2 voet (6 palm) hoog, met zeer schoone, witte, gebogen bloempluimen, uitmuntend geschikt voor randperken en groepen, alsmede voor bouquetten en vazen,

Zij wil liefst een lichten, vruchtbaren grond en vooral bij warm weer, veel water

Men zaait ze in Maart en April in een bak, en plant ze in Mei uit op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm) — haar volle schoonheid bereikt zij in Augustus en deze duurt voort tot de vorst

Digitized by Google

Een gedeelte van die plant afgescheurd en in een pot in een bak overwinterd bebbende, brengt veel sterker en schooner planten voort.

Phalaris arundinacea medio picta.

Inheemsch. Overblijvend.

Een plant van ruim 1 el hoog; hare 2 palm lange bladeren zijn zeer schoon; in hare jeugd rosa-wit, later geelachtig afgezet en gestreept; de aren zijn aan de zonzijde rozerood en aan de schaduwzijde witachtig.

Hare bladeren, waarin eigenlijk hare schoonheid bestaat, zijn het sierlijkst van Juni tot Augustus.

Snijdt men telkens de uitgebloeide halmen af, dan vormen zich voortdurend nieuwe.

Zij wordt bij gunstig weer in April uitgezaaid, en later uitgedund of verplant op 4 à 5 palm afstand.

In groote groepen en perken zeer aan te bevelen; hare gebladerde stengels zijn in vazen uitnemend, vooral tusschen andere lange bloemen, als Gladiolussen, enz.

Spartina cynosuroides.

Japan. Overblijvend.

Een nieuwe variëteit; zeer schoon door hare rechtopstaande, bruinachtige pluimen.

Men zaait ze bij gunstig weer in April, op een luwe, zonnige plaats, in een lossen, vruchtbaren grond; later worden zij uitgedund of verplant op 3 à 4 palm afstand. Zij wordt ruim 1 el hoog.

Stipa pennata.

Zuid-Europa. Overblijvend. Vedergras.

Een plant van 1½ voet (4 à 5 palm) hoog. Men zaait ze van April tot 't laatst van Mei, direct op hare plaats, liefst in droge, lichte, vruchtbare aarde, of ook wel in zandigen, puinachtigen grond; van de in April gezaaide heeft men bloemaren in Juni en Juli

Ook zaait men ze wel in Juni en Juli; later verpoot men deze

Digitized by Google

op een andere plaats, om ze in 't daaraanvolgend voorjaar uit te planten op een afstand van bijna 1 voet (3 palm.) De aren vertoonen zich dan van Mei tot het einde van Juni.

De zaden blijven soms zeer lang weg, doch men verstore haar niet; ook niet begieten; 't gebeurt zelfs dat zij eerst in 't volgende jaar opkomen.

Om echter dat lange wegblijven zooveel mogelijk te voorkomen, breekt men voorzichtig de scherpe puntjes der zaden af, eer men ze zaait.

Daar deze plant, sterke bossen maakt, zoo ziet zij er met hare buigzame vederen, door den minsten wind bewogen, zeer schoon uit, en behoort tot een der sierlijkste onder de grassoorten, voor perken en groepen. Ook de zoo gezochte bouquetten van vedergras worden er van vervaardigd.

Om de aren lang goed te houden, moet men de stengels vóór hunne volle ontwikkeling afsnijden, daar bij geheele rijpte de vederen spoediger loslaten.

Stipa ficiculmis. Overblijvend.

Dit is een zeer prachtige plant, met zeer schoone, witte pluimen, in vorm overeenkomende met de Gynerium argenteum, maar van lageren groei.

Kweeking als de Stipa pennata; afstand 4 à 5 palm.

Zea Japonica.

Japansche Mais. Eenjarig.

Deze worden in April in een bak gezaaid, of in potten voor een zonnig raam; hebben zij 3 of 4 kleine blaadjes, dan plant men ze in den vrijen grond.

In 't laatst van April of in Mei kan men ze bij gunstig weer in den vrijen grond zaaien, op een luwe, zonnige plaats, maar men loopt dan gevaar dat zij niet tot hare volle ontwikkeling komen.

De eerste vier bladeren zijn geheel groen; de vijfde is reeds iets bont; bij verderen groei nemen de witte strepen meer en meer toe, totdat de plant met hare lange groene bladeren met zilverwitte strepen, ook op zichzelve staande een schoon effect maakt.

Plant men ze in groepen, waarvoor zij uitstekend geschikt zijn, dan geve men haar een onderlingen afstand van bijna 2 voet (6 palm).

Men kan dan 't effect zeer verhoogen, als men er een rand om heen plaatst van purperen planten als: Amaranthus melancholicus,

Digitized by Google

Perilla's enz. — alsook met gele bloemen, als: Calendula officinalis, of ook Tagetes patula nana, enz.

Hare stengels zijn in bloemvazen uitnemend.

Zea Cuzko. Eenjarig. Kweeking als de vorige.

De hoogste, breedste en tevens de schoonste van alle Maissoorten.

Als alleenstaande plant, voldoet zij door haren fraaien vorm en grootsche houding uitstekend; maar ook voor groepen tot versiering of maskeering zijn zij van bijzondere waarde. Men geve haar dan een onderlingen afstand van 3½ tot 4 voet (1,2 el).

Zea Mais. Turksche Tarwe. Eenjarig. Kweeking als vorigen.

Ook de gewone Turksche tarwe komt dikwijls in de tuinen als sierplanten voor, zoowel de hooge van 1½ à 2 el, als de lage van 1 el, die dan ook door haren dichten schoonen vorm en bosachtige groeiwijze een plaats waardig is.

Digitized by Google

TWEEJARIGE EN OVERBLIJVENDE- OF VASTE PLANTEN.

Adonis vernalis.

Sibrië. Overblijvend. Voorjaars-Adonis-roosje.

Men zaait ze in April, Mei en Juni op een schaduwachtige plaats; gewoonlijk ontkiemen de zaden eerst in 't volgende jaar. Alsdan verplant men ze liefst weer ietwat in de schaduw op 2 palm afstand; in den eersten winter worden zij gedekt met stroo of bladeren.

Zij wordt 3 palm hoog en bloeit in Maart en April met groote gele bloemen, met bijna 20 straalsgewijze geplaatste bloemdraadjes.

Alstroemeria chilensis.

Chili. overblijvend.

Zeer schoone sierplanten van 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog, die van Juni tot September bloeien met zeer fraaie bonte bloemtrossen.

Bij gunstig weer in 't laatst van April of begin van Mei zaaien, op een luwe zonnige plaats; ook zaait men ze in Juni, maar dan in de schaduw; de plantjes worden verpoot, en eerst in 't laatst van Augustus op de voor hen bestemde plaats gebracht op ruim 2 palm afstand.

Men kan ze 3 à 4 jaren op dezelfde plaats laten staan, waardoor de bloemen grooter worden.

Zij blijven met goede bedekking in den vrijen grond over.

Digitized by Google

Althaea rosea fl. pl.

Stokrozen: zie bij de Collectiën.

Alyssum saxati compactum.

Duitschland. Overblijvend.

Een der schoonste voorjaarsbloemen. Zij worden in Mei, Juni of Juli gezaaid; de plantjes op een andere plaats overgeplaatst, om ze in den herfst of in het voorjaar op hunne plaats te zetten op 1½ palm afstand.

Zij worden 3 palm hoog en bloeien van April tot Juni met talrijke gele bloemen en trosjes; zeer geschikt voor lage perken, randen en potcultuur.

Alyssum Wiersbecki. Kweeking als de vorige.

Deze is voor bordures zeer aan te bevelen door haren lagen groei en langdurigen bloei.

Anemone chinensis coronaria.

Zuid-Europa. Overblijvend. Tuin-Anemonen.

Een der sierlijkste planten onzer tuinen, wegens haren langen duur, krachtigen groei, maar vooral door den rijkdom en glans harer groote bloemen, welke in het oneindige variëeren — van het helderste wit, tot het frissche rosa, violet, blauw, karmozijn of scharlakenrood, ook gestreept en gemarmerd.

Zij groeien in iederen vruchtbaren tuingrond, maar vochtige gronden zijn haar nadeelig.

Men zaait ze in Juni, Juli of begin van Augustus; daar het zaad wollig is, zoo moet men het evenals wortelzaad met zand vermengen en voorzichtig van elkander wrijven; na de zaaiing in lichten grond, 't zaad bedekken met 2 Ned. duim bladaarde of anders 1 duim met zeer fijne gewone lichte aarde.

De zaden komen na 15 dagen op, 't gebeurt ook na 5 of 6 weken; om 't bed voor uitdrogen te bewaren moet men den grond met een weinig stroo dekken, zorgende voor 't wegwaaien, totdat ze zijn opgekomen.

In den winter worden zij ook met stroo of bladeren gedekt.

In 't voorjaar verplant men de knolletjes op 1 palm afstand en

Digitized by Google

ofschoon zij dan in goeden bloei komen, zoo vertoonen zij zich eerst in het daaraan volgende jaar in hare volle schoonheid.

Zij worden 3 palm hoog. De bloemen pas geopend, houden in water en ook in bouquetten langen tijd hare waarde.

Antirrhinum majus.

Inheemsch. Tweejarig en overblijvend. Leeuwenbek.

Hoe lang en algemeen bekend de leeuwenbekken ook zijn toch blijven zij nog altijd gezocht; 't zijn dan ook sierlijke en zeer bloemrijke planten; zij worden 4 à 5 palm hoog.

Hare bloemen zijn van zeer veranderlijke kleur, en dikwijls verkrijgt men door zaaiing merkwaardige exemplaren, met waarlijk verrassende, zonderlinge kleurschakeeringen.

Zij worden in Augustus gezaaid op de voor haar bestemde plaats; beter echter, te zaaien in Juni, Juli of Augustus op een gewoon bed, later de planten op een rabat aan den zuidkant eener muur of schutting verplanten; in den winter een weinig dekken met bladeren of stroo, om ze in 't voorjaar op hare plaats te brengen, op ruim 1 voet (3 palm) afstand; zij bloeien dan van Mei tot October.

Ook zaait men ze half Maart en April op een luwe, zonnige plaats; later verpoot men ze in de perken, zelfs dan nog wanneer zij tegen den bloei zijn, waardoor zij voor 't reservebed bijzonder geschikt zijn, om uitgebloeide of ontruimde perken dadelijk weer te vullen.

Zaait men ze in Maart eerst in een bak, dan zal haar groei daardoor zeer vervroegd worden.

De zaden moeten weinig bedekt worden; dikwijls is in 't oog loopend, dat een gedeelte der zaden veel vroeger opkomt dan het andere.

De afgesneden bloemen houden zich lang goed in bouquetten en bloemvazen.

Antirrhinum nanum. Door haren lagen groei en milden bloei zijn de Lage Leeuwenbekken bijzonder voor perken geschikt; ook bij deze komen zeer schoone variëteiten voor.

Wil men lage, goed ontwikkelde bossen telen, zoo moet men ze in den herfst zaaien, en de planten in een bak of aan de zuidkant van een muur of eene schutting doen overwinteren, om ze in 't voorjaar uit te planten op ruim 1 voet (3½ palm) afstand.

Overigens kunnen zij gekweekt worden als de vorige.

Digitized by Google

Apocynum androsaeniflorum.

Noord-Amerika. Overblijvend. Vliegenvanger.

Een zeer merkwaardige plant, die de eigenaardige eigenschap bezit, door den honigachtigen geur harer kleine zacht rozeroode bloemen, de vliegen aan te trekken; zoodra deze zich in de bloemholte begeven, sluit zich de bloem en de vlieg zit gevangen; hoe meer zij werkt om zich weer los te maken, des te vaster wordt hare omklemming, waarop haar dood spoedig volgt.

Zij worden in Juni gezaaid op een schaduwachtige plaats of in potten; de planten worden in den eersten winter in een bak bewaard, om ze in 't voorjaar op hare plaats uit te planten op 2 voet (6 palm) afstand; zij wordt 1½ voet (4 à 5 palm) hoog en bloeit van Juli tot September.

De Apocynum verlangt een luwe, schaduwrijke plaats, en liefst een lichten vochtigen grond.

Aquilegia skinneri.

Noord-Amerika. Overblijvend.

Een der schoonste Aquilegia's met scharlakenroode sporen en fraaie gele bloemen van Mei tot Juli, en zoo men gestadig na den bloei hare stengels afsnijdt, gebeurt het dikwijls, dat in September en October de bloei zich herhaalt.

Deze soort is wegens haren vorm, sierlijk loof, schoone kleur en zonderlingen maar fraaien vorm harer bloemen, uitstekend voor perken, enz. geschikt.

Men zaait ze van April tot Juni in bladaarde en in de schaduw; de plantjes verpoten op een gunstig gelegen bed, en in den herfst of in de lente op hunne plaats uitplanten op 3 palm afstand; zij wordt 2 voet (6 palm) hoog.

't Gebeurt echter dikwijls, dat de zaden eerst in 't volgende jaar opkomen.

De Aquilegia's willen geen versch gemesten, maar wel een vruchtbaren, lichten, zandigen grond, liefst met bladaarde vermengd.

Aquilegia formosa fl. pl. Dezelfde kweeking.

Een sierlijke plant met rozeroode bloemen. Afstand 4 à 5 palm.

Aquilegia canadensis. Dezelfde kweeking.

Een zeer schoone en merkwaardige plant, wegens haar vorm en kleur, scharlakenroode sporen en saffraangele bloemen. Afstand 3 palm; wordt 5 palm hoog.

Digitized by Google

Aquilegia vulgaris fl. pl. Dezelfde kweeking.

Deze plant wordt 3 voet (9 palm) hoog, met fraaie dubbele bloemen: wit, purper, rood, violet, rozerood; ook gestreept, gerand en gesprikkeld. Afstand 4 à 5 palm.

Arabis alpina.

Alpen. Overblijvend.

Deze planten die slechts 1½ palm hoogte bereiken, bloeien ongemeen rijk, met helder witte bloemen, in Maart, April en Mei; zij zijn uitstekend voor randen geschikt.

Zij worden van April tot Juli gezaaid; de plantjes verpoot men in den herfst op hunne plaats op 3 palm afstand.

Legt men om de planten een dun laagje koemest, dan zal dit haar zeer sterk ontwikkelen en gunstig op den bloei werken.

Men heeft nog al eens overlast van de musschen, die zeer gesteld zijn op de bloemknoppen dezer planten, waardoor van zelf de bloei nog al wordt tegengewerkt.

Asclepias tuberosa.

Noord-Amerika. Overblijvend.

Een van de voortreffelijkste der overblijvende planten, met prachtige, schitterend oranjeroode bloemen, voor perken en groepen van groote waarde.

Men zaait ze van April tot Juni in den vrijen grond of in schotels; de jeugdige plantjes verpoot men op een reserve-bed, waarop men ze een à twee jaar laat staan, waarna men ze verplant op de bestemde plaats, op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm.)

Zij bloeien van Juli tot September en worden 4 à 5 palm hoog.

Zij willen gaarne een veenachtigen, of ook wel een lichten, zandigen, vruchtbaren grond, en wat in de schaduw.

Bellis perennis fl. pl.

Inheemsch. Overblijvend. Madeliefjes.

Half April zaaien, òf direct op hare plaats, òf op een andere plaats, om ze later te verplanten op 1½ palm afstand.

Zaait men ze in Juli of Augustus, om ze in den herfst of voorjaar op de voor haar bestemde plaats uit te planten, dan verkrijgt men krachtiger planten.

Digitized by Google

Zij wordt slechts 1 palm hoog; hare bloei is van langen duur met dubbele bloemen. in bleekroode. donkerroode en bonte kleuren. Ze zijn niet kiesch op plaats en grond, liefst wat beschaduwd; zeer geschikt voor kleine perken of randen om perken.

't Is noodig ze elk jaar te verplanten, daar zij anders spoedig ontaarden.

Campanula carpatica.

Hongarije. Overblijvend. Klokjesbloem.

Deze ruim 3 palm hooge plant is een der beste van de overblijvende planten, tot versiering der tuinen. en, zijn ze in 't eerste jaar nog niet zoo bijzonder fraai, hare schoonheid neemt steeds in de volgende jaren toe.

Zij is uitnemend geschikt voor perken en potcultuur; zij gedijdt zoowel in eene opene, zonnige, als in wat beschaduwde standplaats, schoon in 't laatste geval de kleur iets minder helder is.

Indien men na den bloei de stengels afsnijdt, zoo vertakt zich de plant, breidt zich uit en geeft somtijds nog een tamelijk tweeden bloei.

Zij worden gezaaid van half April tot Juni op 't reserve-bed; zoo de plantjes eenige ontwikkeling gekregen hebben, worden ze verpoot op 3 palm afstand; men kan dit verpoten ook wel in den herfst of in 't voorjaar doen, als de planten maar niet te dicht bij elkander staan.

Die men in April zaait, geven soms in den herfst nog eenige bloemen; zaait men in 't laatst van Maart of begin van April in een bak, of in potten voor een zonnig raam en plant men ze dan later uit, zoo is men daarvan zekerder.

Wil men ze in potten laten bloeien, dan eerst in 't tweede jaar in potten zetten.

Campanula Medium. Zuid-Europa. Tweejarig.

Deze worden gezaaid van April tot Juni, en in den herfst verplant op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand; zij worden 4 à 5 palm hoog en bloeien van Juni tot einde Juli; bij gunstig seizoen begint haar bloei reeds half Mei.

De bloemen van deze zijn van al de klokjesbloemen de grootste en de schoonste; hare kleuren zijn: wit, blauwachtig wit, rozerood, dubbel blauw.

Voor perken en potcultuur uitmuntend.

Campanula Pyramidalis. Syrië. Tweejarig. Witte en blauwe Pyramidalen.

Digitized by Google

Van April tot Juni zaaien in potten met bladaarde gevuld of vermengd; de fijne zaden zeer weinig bedekken; daarna in een bak plaatsen; de jeugdige plantjes worden in gewone potten overgezet, en met gewone voedzame aarde tamelijk vochtig gehouden; aan te raden is het, ze nog een paar keeren te verpotten, zonder de wortels te schenden.

In den winter worden zij in een kouden bak bewaard of op een andere vorstvrije, luchtige, lichte plaats.

Vroeg in 't voorjaar zet men ze in groote potten, liefst gevuld met lichte aarde, goed doorwerkt met oude koemest; vertoonen zich later de stengels, dan laat men slechts één stengel doorgaan, de andere afsnijdende.

Zij maken stengels van 1½ à 2 el lengte, waarbij men een netten maar stevigen stok plaatst, waaraan men de stengels zorgvuldig maar los vastbindt; zij bloeit van Juli tot in September met zeer fraaie witte of blauwe bloemen aan een bloementros van 6 à 9 palm lengte; ware sieraden in vestibules.

Zij willen gaarne een beschaduwde standplaats; druk begieten is aan te bevelen; van tijd tot tijd gieren is uitnemend.

Na de tweede overwintering zet men de planten in het voorjaar (met kluit) in den vrijen grond op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm.)

Catananche coerulea.

Mexico. Overblijvend.

Men zaait ze van Mei tot Juli in potten; de jeugdige plantjes op een zeer zonnig bed verpoten, en in den herfst of het voorjaar op een afstand van 4 à 5 palm op de voor hen bestemde plaats uitplanten, welke dan van 't laatst van Juni tot October bloeien, met groote, fraaie, hemelsblauwe bloemen. Zij wordt ruim 2 voet hoog (7 palm.)

Ook worden ze wel in 't laatst van Maart in een bak gezaaid, de plantjes in den bak verpoot en in den vrijen grond uitgeplant; deze bloeien nog van Augustus tot October in 't zelfde jaar.

Op rabatten maken zij een schoon effect; veel vochtigheid verdraagt zij niet, ze wil liefst een vasten, drogen, kalkachtigen grond, een schuine ligging en volle zon.

Na 3 jaren verliezen zij hare schoonheid.

Chelone barbata.

Mexico. Overblijvend. Dwangkruid.

Digitized by Google

Een plant van 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog, met scharlakenroode bloemkroon; indien deze plant een diepen, koelen, vruchtbaren grond treft, zoo geeft zij bij gunstig slagen van Juni tot September bloemen van uitnemende schoonheid, voor perken bijzonder geschikt.

Men zaait ze in Mei of Juni in potten of schotels, waarna men de plantjes in potten overzet, die in den winter op een vorstvrije plaats worden gehouden, om ze in April uit te planten op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand.

Soms komen de zaden eerst in 't voorjaar op; die potten, waarin de zaden nog niet zijn opgekomen, zet men ook op een vorstvrije plaats.

Commelina coelestis.

Mexico. Overblijvend.

Zij worden in Maart of April in een bak gezaaid, in den bak of in potten verpoot en in 't laatst Mei in den vrijen grond uitgeplant op een afstand van 2½ palm; deze bloeien van Juli tot September.

Ook zaait men ze in April en Mei in potten; de planten zet men in Mei of Juni in den vrijen grond, welke dan in 't volgende jaar van Juni tot September bloeien.

De knollen neemt men (evenals de dahlia's) bij de eerste vorst uit den grond, bewaart ze in zand of droge aarde in den kelder of op een andere vorstvrije plaats, om ze in 't volgende voorjaar weer uit te planten.

Hare bloemen zijn schoon hemelsblauw, wit of bont, en worden 1½ à 2 voet (4 à 6 palm) hoog.

Delphinium.

Overblijvende Riddersporen. Zie bij de Collectiën.

Dianthus.

Anjelieren. Zie bij de Collectiën.

Dianthus barbatus.

Inheemsch. Overblijvend. Duizendschoon of gebaarde Anjelier.

Digitized by Google

Uitnemend fraaie, fijn geteekende, veelkleurige bloemen, voor bloemperken bijzonder aan te bevelen; hare kleuren gaan van het vleeschkleurige rosa tot het donkerste rood; karmozijn of purper, violet of wit, bijna altijd donker gestreept of gepunt

In Mei en Juni zaaien en in September op hare plaats uitplanten op een afstand van 3 palm; zij worden ruim 3 palm hoog en bloeien van Mei of begin van Juni tot Augustus.

De bloei van 't eerste jaar is de schoonste.

Zij zaaien zich zelven, en de daarvan ontstane plantjes zijn zeer sterk.

Dictamnus Fraxinella.

Zuid-Europa. Overblijvend. Esschenkruid.

In 't laatst van Maart of April zaaien in een bak, of in potten of schotels voor een zonnig raam, liefst in zandige heide- of bladaarde; het zaad komt meest in 't volgende voorjaar eerst op. De planten zet men op 't reserve-bed om daar 2 à 3 jaren te blijven, waarna men ze op hare plaats uitplant, in losse, diepe, vruchtbare aarde.

Zij worden nagenoeg 2 voet (6 palm) hoog; bloeien in Juni en Juli met groote, roode en purper gestreepte bloemen in trossen van 1 à 1½ palm lang. Voor perken zijn ze uitnemend.

Aan den stengel bevindt zich een vocht of soort olie, die men op een stillen, warmen avond met een lucifer kan doen ontbranden, zonder dat de plant daar letsel van heeft.

In Maart kunnen zij door wortelspruiten vermeerderd worden.

Digitalis purpurea.

Griekenland. Tweejarig, soms overblijvend. Vingerhoedskruid.

't Is een der schoonste sierplanten voor perken en groepen, en potcultuur, die een hoogte van 1¼ el bereikt.

Men zaait ze in Juni, en worden op 1½ voet (4 à 5 palm) uitgedund; zij bloeien van Juni tot Augustus in purperen, witte en rozekleurige bloemen.

Meestal zaaien zij zich zelven uit, en men heeft dan slechts moeite, om ze op behoorlijken afstand uit te dunnen.

Digitalis gloxiniaeflora. Dezelfde kweeking.

Deze prijken met lange broemtrossen, met groote gestippelde

Digitized by Google

bloemen van rose of purperroode kleur; ook wel witte met karmijnroode spikkels; beiden uitstekend schoon.

Gentiana acoulis.

Uit de Alpen en Pyreneën. Overblijvend

Men zaait ze van April tot Juni in potten en plaatst ze in de schaduw, de fijne zaden maar even bedekkende, en zoodra de jeugdige plantjes zich genoeg ontwikkeld hebben, in andere potten overplanten en in 't voorjaar uitpoten op een afstand van ruim 2 palm.

't Gebeurt echter nog al eens, dat de zaden eerst in 't volgende voorjaar opkomen.

Zij wordt nog geen half voet hoog, en bloeien met fraaie blauwe bloemen van het laatst van April tot Juli; voor perken, randen en potcultuur zijn ze zeer geschikt. Zij wil liefst een vruchtbaren, veenachtigen of ook wel zandigen grond.

Men kan ze ook door stek vermeerderen.

Gladiolus gandavensis.

Inheemsch. Overblijvend. Bolgewas.

Zeer fraaie, groote, oranjeroode, geel gevlekte bloemen in lange aren, met stengels van 6 à 9 palm lengte; die stengels, afgesneden en in water gezet, houden zich daarin langen tijd goed en bloeien daarin uit.

Zij worden ook in potten geteeld, tot versiering der kamers, enz.

Men zaait ze van half April tot half Mei in den vrijen grond; in 't eerste jaar laat men ze in den winter buiten staan, maar zij worden met stroo of bladeren gedekt; in den daaraanvolgenden herfst moet men de bollen uit den grond nemen en op een droge vorstvrije plaats bewaren, om ze in 't voorjaar opnieuw uit te planten, op een afstand van 2 palm. Zij bloeien in Augustus en September.

Zij houden van geen zwaren, ook van geen natten grond; overigens gedijen zij in alle gronden, mits deze goed omgewerkt en wel vruchtbaar maar niet versch gemest zijn.

Een vroeger met koemest bereide grond is uitnemend; heete mestsoorten zijn schadelijk.

Gladiolus floribundus. Kweeking dezelfde.

Hare stengels zijn 9 palm lang; hare bloemen talrijk, groot en in zeer schoone roode en paarse nuancen.

Digitized by Google

Gladiolus in soorten. Kweeking dezelfde.

In deze komen tal van kleuren voor, die ongemeen schoon zijn, en in perken en potten een buitengewoon effect maken.

Gypsophila paniculata.

Syberië. Overblijvend.

Deze maken zeer sierlijke, dichte, breede bossen, van meer dan 3 voet (1 el) hoog, en geven een groot aantal kleine witte bloemen van Juni tot Augustus.

Voor perken zijn ze zeer gezocht; hare bloemen uitnemend voor bouquetten en vazen, en in de schaduw gedroogd, houden zij zich langen tijd goed.

Men zaait ze van April tot Julí in den vrijen grond; men verpoot de plantjes op een andere plaats, en verplant ze in den herfst of in 't voorjaar op 6 palm afstand.

Eerst in het derde jaar worden de planten fraai en nemen telken jare in schoonheid toe.

Hedysarum coronarium.

Zuid-Europa. Tweejarig en overblijvend.

Deze planten maken 3 à 4 stengels van circa 1 el hoog; elke stengel draagt 5 à 6 licht purperroode welriekende bloemaren, van Juni tot Augustus soms tot September.

Hare bloemen met haar sierlijk loof maken haar voor groote perken uitnemend geschikt.

Zij groeit in elke gezonde vruchtbare grond; te veel vocht en te sterke weersverandering is haar nadeelig, men zal daarom wel doen, de planten in den winter met bladeren of stroo te dekken.

Men zaait ze in April en Mei, ook wel Juli en Augustus; de planten worden in potten gezet, en 's winters in een bak vorstvrij bewaard, en in den herfst brengt men ze op hare plaats, op een afstand van nagenoeg 2 voet (6 palm), liefst op een luwe, zonnige plaats; ook als potplanten voldoen zij goed.

Hesperis tristis.

Dalmatië. Tweejarig. Nachtviooltje.

In April zaaien; uitdunnen of verplanten op 1½ palm afstand.

Digitized by Google

Ze zijn minder begeerlijk om hare grijsgele bloemen dan wel om haren sterken heerlijken geur, die zij vooral 's avonds en 's nachts bij maneschijn verspreiden.

Linum perenne.

Siberië. Overblijvend.

Men zaait ze in Mei en Juni, om ze in den herfst of in 't voorjaar uit te planten op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm), ook in potten maken zij een goed effect.

Zij worden 4 palm hoog en bloeien van Mei tot Juli met schoone hemelsblauwe bloemen, donker geaderd en gestreept en witachtig aan den grond.

Lobelia Scarlet Queen Victoria.

Mexico. Overblijvend.

Dit zijn prachtige planten; zij maken een uitmuntend effect in massa's of in kleine grasperken, of ook als dekking om kaalstammige struiken (bijv. stamrozen); zoowel als alleenstaande planten, als in potten.

Zij worden 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog; hare stengels en bladeren zijn fraai donker rood, en bloeien van Juli tot October met groote gloeiend scharlakenroode bloemen.

Heeft men van haar een perk, en plant men er een rand om heen, van witbont blad, bijv. witbonte Geraniums, enz. dan zal dit 't effect zeer verhoogen; zoo'n perk kan niet genoeg worden aanbevolen, daar het tot laat in den herfst een recht bevallig gezicht oplevert.

Worden zij in Januari en Februari gezaaid, dan bloeien zij in 't eerste jaar. Die van Juni tot Augustus gezaaid worden in 't tweede jaar.

Men zaait in groote potten of platte schotels, gevuld met fijne, zandige heide- of bladaarde; de aarde wordt eerst goed gelijk en vochtig gemaakt, waarop men het zaad strooit, niet dicht opeen en gelijkmatig. 't Zaad wordt niet bedekt, maar slechts een weinig aangedrukt, waarna men den pot of schotel met een gewone glasruit dekt, in een warmen bak en in de schaduw plaatst tot ze zijn opgekomen.

Voorts wordt gezorgd, dat de aarde matig vochtig blijft; men ga daarmee voorzichtig te werk, opdat de fijne zaden zich niet verplaatsen; 't beste is met een spons.

Digitized by Google

Hebben zich de eerste blaadjes ontwikkeld, dan verpoot men de plantjes in andere potten of schotels, gevuld met lichte zwarte aarde, liefst heide- of bladaarde, die men eerst nog warm houdt.

Later zet men elk plantje in een klein potje, vervolgens in grootere, om ze later in den vrijen grond uit te planten op ruim 1 voet (3¦ palm) afstand

In den zomer rijkelijk begieten.

In den winter verlangen zij een vorstvrije plaats en matig vocht; men kan ze in een bak kuilen met of zonder pot; zelfs bij zeer zorgvuldige bedekking overwinteren zij in den open grond.

Lunaria biennis.

Zuid-Europa. Tweejarig. Mondviool.

Deze groeit in alle gronden; liefst in lichte ietwat vochtige aarde.

Zij wordt in Mei en Juni gezaaid; de jeugdige plantjes verpoot, en in den herfst, of beter in het voorjaar, op hare plaats gezet op een afstand van 1¦ voet (4 à 5 palm

Zij wordt 2 à 3 voet (6 à 9 palm hoog; bloeit in Mei en Juni met purperviolette bloemkroon, waarna platte, breede, ovaalronde vruchten.

Wegens haar hoogen groei, zeer schoonen vorm, kleur en grootte harer bloemen, kan deze plant als een der schoonste van de tweejarige aangemerkt worden, en maakt dan ook in groepen een zeer in 't oog vallend effect.

Lupinus Polyphyllus.

Noord-Amerika. Overblijvend

Hare fraaie en groote bloemen en groote verscheidenheid in kleuren maken haar voor perken bijzonder geschikt.

Zij bemint een frisschen, diepen grond en volle zon; ook wil zij wel in zandigen grond, en schaduwachtige plaatsen goed gedijen, zelfs in klare heiaarde.

Men zaait ze van April tot Juni, direct op hare plaats; uitdunnen op 3 palm afstand; zij wordt 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog en bloeit van Juni tot Augustus

Men kan ook wel 1 à 2 zaden in potjes zaaien, om die in 't voorjaar (met kluit) te verplanten.

Digitized by Google

Lychnis Chalcedonica.

Klein-Azië. Overblijvend. Dubbele Konstantinopel of Jeruzalemsbloem.

In Mei en Juni zaaien, en in den herfst of in 't voorjaar verplanten op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand.

Ook wel in April zaaien op een aparte plaats; de plantjes later op hunne plaats brengen, waardoor men nog in den herfst een tamelijken bloei verkrijgt.

Zaait men ze in Maart eerst in een bak, om later uit te planten, zoo zal deze bloei in 't eerste jaar iets sterker zijn

't Is een schoone plant van 2 à 3 voet (6 à palm) hoog; zij bloeit in Juni en Juli met zeer fraaie lichtroode bloemen; in elken zandigen, diepen grond slaagt zij uitnemend; bij droogte wil hij tamelijk begoten worden.

Lychnis Viscaria. Dezelfde kweeking.

Deze bloeit van Mei tot Juli, in rosa, wit en helderpaars, hare bloemen staan in bosjes op gekleurde kleverige stelen.

Zij verlangen een lichten of zandigen maar vruchtbaren grond, en een afstand van ruim 3 palm; zij worden 4 palm hoog.

Lychnis Haageana. Overblijvend.

Deze worden in Mei en Juni gezaaid in potten of schotels op welks bodem men enkele potscherven of kleine steentjes legt tot goede doorwatering; de jeugdige plantjes verpoten en na genoegzame ontwikkeling op hunne plaats uitplanten op 3 palm afstand; in liefst lichten grond.

Ook kan men ze in Februari en Maart in potten of schalen zaaien (op bovengenoemde wijze) die men onder glas houdt; de plantjes in potten planten en weer in den bak plaatsen, om ze in Mei in den vrijen grond uit te planten, waar zij in den herfst nog vrij goed bloeien.

't Zijn uitstekende planten voor perken, met fraaie witte, zalmroode, rosa of roode bloemen; zij worden 1 à 1½ voet (4 à 5 palm) hoog.

Zij weerstaan wel de vorst, maar te veel vocht of plotselinge weersverandering, kunnen haar zeer benadeelen, 't is daarom aan te raden de planten met stroo of bladeren te dekken.

Matricaria Capensis.

Zuid-Europa. Tweejarig en overblijvend. Dubbele Kamille,

Digitized by Google

Een zeer sierlijke plant van 2 voet hoog; uitmuntend voor perken, maar ook voor potcultuur. Plaatst men de potten in een gematigde kas zoo bloeien zij den geheelen winter.

Hare bloemen zijn ook uitmuntend voor bouquetten.

Men zaait ze in April en Mei in den vrijen grond; later verplant men ze op een ander bed, vervolgens op hare plaats op 1½ voet 4 à 5 palm afstand; die men wat vroeg zaait, bloeien nog in den herfst.

Ook worden ze nog in Juni en Juli gezaaid, later verpoot en in 't voorjaar op hare plaats gezet.

Zelfs zaait men ze in September, maar dan direct op hare plaats (zonder ze te verplanten) en wel op een droge, zonnige ligging en in den winter een weinig dekken.

Dusdanige planten bloeien van Juni tot October zeer rijk, met zeer fraaie dubbele witte bloemen.

Mimulus Moschatus.

Muskusplant van de oevers van den Oregon. Overblijvend.

Men zaait ze in 't laatst van Augustus in liefst zandigen grond; de jeugdige plantjes zet men in potjes, die onder glas worden overgehouden en in Mei worden uitgeplant.

Zij worden slechts 1½ palm hoog en bloeien van Mei tot October zeer rijk met gele bloemen, die bij warm weer een Muskusgeur van zich geven.

Ook worden zij in Maart of April in een bak gezaaid om ze in Mei uit te planten op 2 palm afstand.

Of wel in Mei en Juni direct op hare plaats.

De zeer fijne zaden moeten slechts zeer weinig bedekt worden; een zachte aandrukking is haast voldoende, als men de aarde maar tamelijk en voorzichtig vochtig houdt

Door haren lagen groei en zeer langdurigen en rijken bloei zijn ze uitmuntend geschikt voor randen om perken, vooral als ze in de schaduw liggen.

Ook voor lage perkjes en potbloemen worden ze dikwijls gekweekt.

Dekt men ze in den winter een weinig met bladeren of stroo, zoo blijven zij verscheidene jaren voortduren.

Myosotis alpestris.

Inheemsch. Tweejarig of overblijvend. Vergeet-mij-niet, der Alpen.

Digitized by Google

Deze zaait men van Juni tot September in half schaduwachtige ligging; men verpoot ze op 't zelfde bed, en zet ze in October of November op hare plaats op een afstand van 3 palm; zij wordt ook circa 1 voet (3 palm) hoog.

Zaait men ze vroeg in 't voorjaar, dan bloeien zij nog wel in den herfst, maar de plant blijft kleiner en haar bloei minder rijk.

Wegens haren vroegen bloei, van April tot Juli en haren lagen bosachtigen vorm is zij uitstekend geschikt voor randen.

Zij worden ook voor potplantjes gebezigd.

Die in April in een bak gezaaid worden, zijn in 't laatst van Juli of Augustus geschikt voor de bloementafel.

Men heeft de blauwe, witte en rose; de blauwe bloemen zijn in hare jeugd roodachtig paars, maar na volle ontwikkeling blauw.

Myosotis dissitiflora. Dezelfde kweeking

Eene prachtige nieuwe variëteit, met zeer fraaie donkerblauwe bloemen.

Myosotis paulistris semperflorens. Tweejarig.

Deze zaait men van April tot Juni in de schaduw in liefst lichten grond; later verpoten, om ze vervolgens vóór of in Augustus op hare plaats te zetten, op 1½ palm afstand.

Ook zaait men ze in Augustus of September, 't zij op hare plaats, of om ze later te verplanten.

Zij bloeien van Mei tot October; in den zomer verlangen zij veel begieting; zij worden nagenoeg 1 voet (2½ palm) hoog.

Voor randen zijn ze, ook om haren lagen groei en langen en rijken bloei, uitnemend geschikt. Ook kan men ze aan den rand van een vijver planten, maar altijd zóó, dat de plant ietwat boven den waterspiegel blijft.

Hare bloemen worden ook veel in bouquetten gebruikt.

De stengels afgesneden en in 't water gezet, met een weinig zand op den bodem, houden zich daarin niet alleen langen tijd goed, maar schieten zelfs wortels, waardoor zij met hun bloei voortgaan.

Myosotis azorica. Azora-eilanden. Overblijvend.

Zij bemint een vochtigen, veenachtigen grond en de schaduw.

In Juni en Juli in den vrijen grond zaaien, of in potten of schotels, die men in den grond plaatst; men verpoot de jeugdige plantjes, die men in den winter in een bak bewaart met matige begieting en veel luchten; in 't voorjaar plant men ze op hare plaats in ietwat schaduwrijke ligging, op een afstand van 3 palm, waar zij vroeg in bloei komen, een bloei zeer rijk en lang, met fraaie donker violette bloemen.

Bijzonder ook voor randen geschikt.

Digitized by Google

Pentstemon.

Californië. Overblijvend. (In de nieuwste Prachtsoorten.)

De familie Penstemon uit Californië is zoo talrijk, dat het schier ondoenlijk is alle namen te specificeeren; vandaar dan ook dat de inlandsche zaadhandelaren slechts de voornaamste noteeren; de familie is anders waardig genoeg, om met alle leden kennis te maken.

Deze bijzonder fraai bloeiende planten zijn waarlijk sieraden, zoowel in perken als in potten, vooral ook, omdat haar schoone bloei tevens van zoo langen duur is.

Zij worden in Juli en Augustus gezaaid, op een ietwat beschaduwde plaats en in lichte aarde; de plantjes worden verpoot in potten of schotels, om ze onder glas te doen overwinteren en in April bij zacht weer uitgeplant te worden, op een afstand van ruim 1½ voet (5 palm); deze bloeien van Mei of Juni tot den herft, in vele en prachtige kleuren.

Men kan ze ook in Maart in een bak zaaien, de plantjes in potten zetten (welke men liefst in een warmen bak plaatst) om ze in Mei uit te planten; deze bloeien van Augustus tot de vorst.

Zij verlangen een lichten, vruchtbaren grond; en hoewel zij niet spoedig lijden door de droogte, zoo zal men wel doen, de planten rijkelijk te begieten, waardoor men krachtiger en rijkbloeiender planten zal erlangen; zij worden 1½ voet (4 à 5 palm) hoog.

Voor potcultuur neemt men zandige blad- of heideaarde.

Pentstemon. Adeline Patti. Dezelfde kweeking.

Een zeer schoone nieuwe variëteit, met fraaie helderwitte bloemen met rozerooden grond.

Pentstemon cordifolius. Dezelfde kweeking.

Een variëteit met prachtige scharlakenroode bloemen.

Pentstemon Jeffreyanus. Californië. Overblijvend.

Deze worden gezaaid van April tot Juni in schotels; de jeugdige plantjes worden in kleine potjes overgezet en in den winter in een bak bewaard (liever in een oranjerie) zooveel mogelijk in 't licht; men plant ze in 't voorjaar in den vrijen grond uit, op 4 palm afstand.

Zij wordt ruim 1 voet (4 palm) hoog, bloeit in Juli en Augustus met uitnemend schoone hemelsblauwe bloemen; zij bemint een lichten en ietwat vochtigen grond, ook wil zij in zandige, kalkachtige gronden goed gedijen.

Deze zeer fraaie planten zijn uitmuntend voor perken en potcultuur.

Digitized by Google

Pentstemon Lobbi. Overblijvend. Dezelfde kweeking.
Een zeer schoone plant, zoowel door haar fraai loof, als hare sierlijke helder oranjegele bloemen.
Zij bloeien van Juli tot September en worden 3½ palm hoog.

Phlox perennis.

Noord-Amerika. Overblijvend.
De bloemen dezer planten komen in zeer schoone en talrijke, uitgezochte kleuren voor, welke door rosa, lila en violet bijna alle nuances doorloopen van het reinste wit tot het donkerste rood en purper; zoowel eenkleurig als gestreept, gespikkelde, gesterde, enz. en deze zeldzame variëteiten worden door zaaiing nog steeds tot hoogere volkomenheid gebracht.
Men zaait ze van April tot Juli in den vrijen grond of in potten of schotels. De zaden komen langzaam en moeielijk op, soms eerst in 't volgende jaar; 't is daarom goed, het onkruid zorgvuldig weg te houden, den grond wat te bedekken met mos en tamelijk vochtig houden.
Velen geven echter de voorkeur ze onder glas te zaaien.
Zoodra de plantjes eenige blaadjes hebben, verpoot men ze op 't reserve-bed of op een andere plaats, op een afstand van 1½ palm; hier laat men ze staan tot ze bloeien; men teekent dan de beste nieuwste variëteiten uit, welke men in 't volgende voorjaar uitplant op een afstand van 2 voet (6 palm); zij worden 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog.
Verder kan men ze door stekken eenvoudiger vermeerderen.

Potentilla.

Hindostan. Overblijvend.
Men zaait ze in Mei en Juni iets in de schaduw; de jeugdige plantjes worden evenzoo op een wat beschaduwde plaats gepoot, om ze in den herfst of in het voorjaar op de voor hen bestemde plaats uit te planten, op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm.)
Zij worden ruim 1½ voet hoog en bloeien in Juni en Juli met prachtige dubbele bloemen in vele kleuren.
Zij zijn bijzonder geschikt voor perken en randperken.

Primula Auricula.

Alpen. Overblijvend. Beerenoor.

Digitized by Google

Deze worden half Maart in een bak gezaaid, liefst in potten met lichte aarde, vermengd met bladaarde; de zaden zeer weinig met fijne aarde bedekken, daarna iets aandrukken en tamelijk vochtig houden; de potten bedekt men met gewone glasruiten.

De zaden komen na 14 dagen op, soms ook eerst in den herfst, 't gebeurt ook, eerst in 't volgende voorjaar.

Hebben de plantjes 5 à 6 blaadjes, dan verpoot men ze in potten of in den vrijen grond op 2 palm afstand.

Ook zaait men ze van April tot Juli; die zaden kiemen gewoonlijk in den herfst, veelal eerst in 't volgende voorjaar.

Zij groeien bijna op alle gronden, ook zeer goed in het oosten en noorden; te vetten grond willen zij niet, ook geen versch gemesten; wel een tamelijk vochtigen grond en liefst een schaduwrijke plaats; zij worden ¼ voet (1½ palm) hoog.

Zij doorstaan de strengste vorst, maar plotselinge weersverandering kan voor hen zeer nadeelig zijn.

Door hun lagen groei zijn ze uitnemend voor randen geschikt, alsmede voor kleine perkjes.

Teelt men ze in potten, waarvoor ze bijzonder geschikt zijn (want men kan ze ook even vóór den bloei opnemen) dan geen al te kleine potten nemen, en onder in de potten eenige potscherven of kegeltjes of steentjes leggen, om de afwatering te bevorderen; wanneer men ze giet, dan vooral niet te veel water op eens geven.

De planten bloeien van Maart tot Mei, soms in den herfst nog eens; hare bloemen komen in bijna alle kleuren voor, die zeer glanzend zijn en schoon; en zijn er bloemen bij die in den aanvang minder bekoren, later worden zij dikwerf fraaier.

Deze mooie plantjes, die om hare lieve voorjaarsbloemen en aangenamen geur voorheen zeer gezocht werden, geraakten later op den achtergrond, thans echter beginnen zij weer in de gunst van Flora te komen.

Primula Japonica. Japan. Overblijvend.

Zij wordt door hare prachtige donker karmijnroode bloemen en rijken en langdurigen bloei »de koningin der Primula's" genoemd.

Kweeking als de vorige. Zij wordt 1 à 1½ voet hoog.

Primula Veris. Inheemsch Overblijvend. Bakkruidje of Sleutelbloem.

Men zaait deze in April en Mei op een gewoon tuinbed, wat in de schaduw en in lichten grond; de zaden worden slechts weinig bedekt met wat fijne bladaarde of met fijn gehakte mos, waarna de aarde wat wordt aangedrukt.

De jeugdige plantjes worden eens verpoot, en in den herfst of

Digitized by Google

in 't voorjaar worden ze (met kluit) verplant, op een afstand van nagenoeg 2 palm.

Ook zaait men ze wel in de eerste helft van Augustus, maar van de eerste wijze verkrijgt men de sterkste planten. Zij worden slechts 1½ palm hoog, waarom zij voor randen uitnemend geschikt zijn.

De kleur der bloemen is zeer verschillend, nu eens zijn ze slechts eenkleurig geel, dan eens hebben zij 3 à 4 kleuren in vele verbindingen, ook koperkleurige, bruine, paarse, violette, purpere, bijna zwarte en nog vele andere nuancen.

't Is een van de eerste voorjaarsbloemen, en dus van bijzondere waarde; hare bloemen maken wel is waar geen groot effect en moeten in de nabijheid gezien worden, willen zij 't meest bekoren, maar hare talrijkheid hare aangename saffraangeur en vroege bloei (van Maart tot Mei of langer) maken hare kweeking overwaard.

Deze planten groeien in bijna iederen gezonden grond, maar niet overdadig vochtig of droog; ook in de volle zon groeien zij goed; aan een ietwat beschaduwde ligging geven zij de voorkeur.

Pyrethrum Carneum.

Kaukasus. Overblijvend.

Men zaait ze in 't begin van April in een bak of in potten voor een zonnig raam, om ze later in den vrijen grond uit te planten.

't Is een ruim 1½ voet (4 à 5 palm) hooge plant, met fijn verdeelde bladeren en vleeschkleurige bloemen, welke in Mei en Juni bloeien.

Het zijn deze planten (ook de volgende) waarvan het bekende Insecten-poeder wordt verkregen.

Pyrethrum roseum. Dezelfde kweeking.

Schoone rooskleurige bloemen met gele schijf.

Pyrethrum Tchihadchewii. Klein-Azië. Dezelfde kweeking.

Deze wordt slechts 1 palm hoog; bloeit in Mei en Juni met helderwitte straalbloemen met gele schijf.

Zij is uitstekend geschikt voor randen om perken door haar fraai groen loof, dat ook in den winter zijne kleur behoudt.

Zij groeit in elken grond, zelfs daar waar geen gras wil groeien.

Rudbeckia speciosa.

Noord-Amerika. Overblijvend.

Digitized by Google

Deze wordt in Maart en April in een bak gezaaid of in potten, die men voor een zonnig raam plaatst, om ze later uit te planten op een afstand van ruim 1½ voet (4 à 5 palm); op deze wijze bloeien ze soms in 't eerste jaar.

Ook zaait men ze in Mei en Juni op een gewoon tuinbed; de jeugdige plantjes worden dan verpoot op een wat beschaduwde plaats, om ze in den herfst of voorjaar op hare plaats te brengen.

Zij worden 3 palm hoog en bloeien zeer rijk en schoon van Juli tot October, met gele bloemen, met donker purperen schijf.

Voor perken en randen om hoogere bloemen zijn zij zeer aan te bevelen.

Saponaria ocymoides.

Tyrol. Overblijvend.

Een kruipende plant, zeer rijkbloeiend met levendig rozeroode bloemen, van April tot Juli.

Zij is zeer geschikt, om de kale gronden te laten begroeien waarop hooge planten staan, bijv. onder stamrozen; ook is zij uitstekend voor randen, lage perken en bordures.

Men zaait ze van April tot Juli; de jeugdige plantjes worden op een andere plaats verpoot, om ze in den herfst of in 't voorjaar op hunne plaats te zetten op 2 palm afstand.

Trachelium coeruleum.

Noord-Afrika. Tweejarig en overblijvend Halskruid.

Deze wordt in Juni en Juli op een tuinbed gezaaid in de schaduw; of in potten of schotels, voor goede afwatering zorg dragende; nadat de plantjes eenige blaadjes gekregen hebben, worden zij in potten geplant die vóór den winter in een bak worden gezet, en in Mei in den vrijen grond uitgeplant op een afstand van 2 à 3 palm; of men zet ze in andere potten om ze daarin te laten bloeien

Wil men ze voor potbloemen laag houden, dan moet men ze van tijd tot tijd verpotten, of de stengels afpunten, waardoor zij eenige weken later bloeien, maar prachtige potbloemen vormen, uitnemend voor kamerplanten alsmede voor den handel; men zij echter bedacht, op den bodem der potten eenige potscherven of kleine steentjes te leggen om een goede doorwatering te bevorderen.

Zij worden in den vrijen grond nagenoeg 1½ voet (4 à 5 palm) hoog en bloeien van Juni tot Augustus met schoone violetblauwe

Digitized by Google

of witte bloemen, wier bloei nog zeer verlengd wordt, wanneer men gestadig de uitgebloeide stengels afsnijdt.

Van nabij beschouwd is 't een uitnemend sierlijke plant, zeer geschikt voor perken en randperken.

Zij verlangt een lichten, lossen, zandigen grond; ook in puinachtigen grond wil zij goed gedijen; een vochtige grond is haar nadeelig.

Tritoma Uvaria grandiflora.

Zuid-Afrika. Overblijvend. Vuurpijl.

Een schoone plant met groote hangende vermilloenroode trosbloemen, die tot nog toe nog weinig algemeen is, maar toch meer en meer wordt gevraagd.

Men zaait ze in Maart, April of Mei in een bak in potten of schotels, die men met een glasruit dekt, terwijl men de aarde tamelijk vochtig houdt; of men zaait ze in Juni of Juli in den vrijen grond, maar vóór de vorst zet men ze in potten of schotels om ze in een kouden bak te doen overwinteren, en ze in 't voorjaar weer uit te planten, op 4 palm afstand. Zij wordt 3 voet (1 el) hoog.

Bij droog weer niet verzuimen te gieten; zij bloeit in Augustus en September; vóór den winter neemt men ze, met kluit, uit den grond en plaatst ze weer in den bak of op een andere droge, vorstvrije plaats Men kan ze ook wel buiten laten staan, als men ze maar zorgvuldig dekt met stroo of bladeren of met een omgekeerde mand, die men weer met stroo of ruigt dekt.

Valeriana.

Zuid-Europa. Overblijvend.

Zij worden in in Juni en Juli gezaaid op een gewoon bed, en de zaden zeer weinig bedekt; de plantjes worden op een reservebed geplant, om ze in October of Maart op hunne plaats te zetten op een afstand van nagenoeg 2 voet (6 palm); deze bloeien van Mei tot laat in den herfst

Ook zaait men ze in April of in Mei direct op hare plaats, welke dan nog in 't zelfde jaar bloeien.

De Valeriana is niet kiesch op plaats en grond; liever in puinachtigen, minder in vochtigen grond; schoon een overblijvende plant begint in 't derde jaar hare schoonheid te verminderen.

Zij worden circa 3 voet (9 palm) hoog; de kleur harer bloemen

Digitized by Google

is wit, rood, rozerood of scharlakenrood; haar bloei is zeer rijk en in trossen.

In vazen en bouquetten zijn hare bloemen uitnemend.

Viola cornuta, (Purple Queen.)

Zwitserland. Overblijvend. Hoorn-viool.

Deze bloeien van Mei tot den herfst zeer rijk met groote lichtblauwe bloemen, en zijn bijzonder geschikt voor randen en perken.

Men zaait ze in April; maar beter in Juli, Augustus of September, om ze in 't begin van Maart uit te planten op 3 palm afstand.

Dikwijls zaaien de planten zichzelven, en wanneer die zaden ontkiemen en de plantjes blijven leven, dan zijn deze, op gewonen afstand geplaatst, ongemeen krachtig en schoon.

Viola tricolor maxima.

Groote Engelsche Violen. Zie Collectie.

Digitized by Google

HANGPLANTEN VOOR VAZEN.

De onderstaande soorten behooren allen eerst in een bak gezaaid te worden, of in potten met lichte zandige liefst bladaarde, waarover men een glasruit legt en ze voor een zonnig raam plaatst, de aarde tamelijk vochtig houdende.

De jeugdige plantjes worden in potten overgeplant, gevuld met lichte vruchtbare aarde; die potten zet men weer in den bak of in den vrijen grond, totdat men ze voor hare bestemming genoeg ontwikkeld acht.

Zijn ze opgenomen en hangende, dan is het gestadig en matig vochtig houden der bovenaarde een der hoofdzaken.

Cajophora lateritia, rood; ééne plant in een pot.
» **flava,** heldergeel; » » » » »
Zie nadere omschrijving van de Cajophora bij de Klimplanten.

Isolepis gracilis, Sier-Grasplant. Zes planten in een pot, namelijk zaaiplantjes; later, als ze in den winter in een bak overgehouden zijn, en door scheuring vermeerderd, dan maar ééne plant in een pot.

Zie nadere omschrijving bij de Siergrassen.

Maurandia albiflora,	wit;	ééne plant in een pot.
» **Barclayana,**	blauw;	» » » » »
» »	rozerood;	» » » » »
» **Emeryana,**	rose;	» » » » »
» »	violet;	» » » » »
» **grandiflora,**	purper;	» » » » »
» **semperflorens,**	doorbloeiend;	» » » » »

Zie nadere omschrijving van de Maurandia bij de Klimplanten.

Digitized by Google

Clintonia pulchella, blauw met wit; ééne plant in een pot.
» » wit; » » » » »
» » donker aschgrauw; » » » » »
» » » purper; » » » » »
» » paars; » » » » »
Zie nadere omschrijving van de Clintonia bij den kouden bak.

Mesembrianthenum Crystallinum. IJskruid; ééne plant in een pot.
Zie nadere omschrijving bij den warmen bak.

Rhodochiton volubile, donkerbruin gestippeld; ééne plant in een pot.
Zie nadere omschrijving bij de Klimplanten.

Scyphantus elegans, zwavelgeel; ééne plant in een pot.
Zie nadere omschrijving bij de Klimplanten.

Thunbergia alata, geel met zwart hart; drie planten in een pot.
» » **aurantica,** oranje; » » » » »
» » **Bakeri,** zuiver wit; » » » » »
Deze planten niet vóór Juni buiten brengen.
Zie nadere omschrijving bij de Klimplanten.

Tropaeolum Lobbianum, in kleuren; drie planten in een pot.
Zie nadere omschrijving bij de Klimplanten.

Verbena Hybrida, in kleuren; ééne plant in een pot.
Zie nadere omschrijving bij de Collectiën.

Wanneer de potten nog in den grond staan, hebben de ranken van de Tropaeolum's en Verbena's de neiging in den grond te wortelen; men zal wel doen dit te verhoeden, 't zij ze telkens op te lichten of er iets onder te leggen.

Digitized by Google

EENJARIGE ZOMERBLOEMEN.

Wanneer de tijd van uitzaaiing, zooals deze ook hier zal worden opgegeven, is aangebroken, en het weder daartoe gunstig is, kunnen de volgende soorten dadelijk op den kouden of vrijen grond gezaaid worden.

Adonis aestivalis.

Zuid-Europa. Zomer-kooltje-vuur. Voor perken en ook voor randen zeer geschikt; zij worden nagenoeg 1 voet (3 palm) hoog en bloeien met vuurroode bloemkroon.

Men zaait ze in September direct op hare plaats; uitdunnen of verplanten op 1 palm afstand; zij bloeien in Mei en Juni.

Ook zaait men ze van half Maart tot Mei, waarvan de in Maart en April gezaaide in Juni en Juli bloeien.

't Gebeurt wel eens, dat zij zich zelven uitzaaien, en de daarvan ontstane planten en bloemen zijn de schoonste.

Zoo men de tamelijk sappige stengels afsnijdt en in water of in vochtig zand zet, blijven zij daarin dagen lang goed en groeien zelfs daarin voort.

De *Adonis autumnalis* vereischt dezelfde kweeking maar bloeit later.

Agrostemma coeli rosa.

Uit de Levant. Hemelroosje. Dit zijn allerliefste planten, die in geen bloementuin ontbreken mogen; zij worden 1½ voet (4 à

Digitized by Google

5 palm) hoog en bijna 3 palm breed, en zijn voor perken en ook voor randbloemen zeer geschikt.

Men zaait ze liefst in September in lichten grond, de plantjes worden onder glas bewaard, en in Maart in den vrijen grond uitgeplant op zuidelijke ligging, en in April op hare plaats gezet op een afstand van ruim 1 voet (3¼) palm.) Op deze wijze verkrijgt men de schoonste krachtigste planten, ze bloeien van Mei tot Juli met fraaie zachtroode bloemen.

Ook worden ze in April en Mei uitgezaaid, direct op hare plaats of op een reserve-bed; alsdan uitdunnen of verplanten op een afstand van 1½ à 2 palm; zij bloeien dan van Juni tot Augustus.

Agrostemna coeli rosa nana. Deze worden slechts 1½ palm hoog; 't zijn plantjes van een fraai gedrongen vorm, en ongemeen rijkbloeiend met rozeroode of koperkleurige uitgetande bloemen, waarom zij voor lage perken, vooral voor randen om perken uitnemend geschikt zijn; dezelfde kweeking als de vorige.

Alyssum Benthami.

Inheemsch. Zee-Steenkruid. Eene zeer vertakte plant van 2 à 3 palm hoog, met grauwgroene bladeren en witte zeer welriekende bloemen; bijzonder voor perken en randen geschikt, vooral ook voor potbloemen.

Zij groeien in elken grond, zoo die maar niet mager is, en ook in elke ligging, maar liefst in een zonnige.

Men zaait ze bij voorkeur in September, vóór den winter verpoot men de plantjes op een zuidelijk gelegen rabat, bijvoorbeeld langs een muur of eene schutting; daarna dekt men ze tegen de vorst met stroo of bladeren: zoodra 't weer het toelaat verwijdert men die bedekking.

Tusschen half Maart en half April neemt men de planten op (met kluit) en plant ze op hare plaats op een afstand van 3 palm, welke dan bloeien van Mei tot begin van Augustus.

Men zaait ze ook van April tot Juli, 't zij eerst op een aparte plaats om later te verplanten, of dadelijk op de plaats waar zij moeten bloeien; uitdunnen of verplanten op 2 à 2½ palm, welke dan spoedig in bloei komen.

Snijdt men de uitgebloeide stengels af, zoo zullen ze later weer uitloopen en den bloei hervatten.

Deze planten in den winter in een bak geplaatst, kunnen in 't voorjaar weer uitgeplant worden; ook door afleggen kan men ze vermeerderen.

Digitized by Google

Amaranthus caudatus.

Virginië. Kattenstaart. Deze maken lange, donkerroode of amaranthkleurige bloemstaarten, die, sierlijk neerhangende, deze aloude bekende plant nog altijd merkwaardig doen blijven, vooral wanneer zij niet te veel opeengedrongen, maar tot vollen wasdom komt, 't geen van Juli tot September plaats heeft; door genoegzame ruimte, lucht en krachtigen grond geraken zij eerst tot hare volslagen grootte en schoonheid.

Men zaait ze in 't begin of half Mei op een zonnige, luwe plaats in lichte aarde; daarna op 1½ palm afstand uitplanten; vervolgens in Juni op hare plaats brengen op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm) Zij wordt ruim 3 voet (1 el) hoog.

Men kan ze ook in April eerst in een bak zaaien; in den bak verpoten en in 't laatst van Mei in den vrijen grond uitplanten.

Amaranthus atropurpurea. Een schoone rijkbloeiende variëteit van 1 el hoog, met fraaie donker purperroode bladeren en glanzend roode bloemen in neerhangende trossen, die als groepen in gazons en als randen om hoogere planten een uitnemend effect maken. Kweeking als de vorige.

Asperula azurea setosa.

Lieve-vrouwe-bedstroo, van het Kaukasische gebergte.

Half April zaaien; beter is het in 't laatst van Maart in een bak of in potten voor een zonnig raam, om later uit te planten op 1½ palm afstand; zij wordt 1 voet (3 palm) hoog, zeer rijkbloeiend met hemelsblauwe welriekende bloemen in Juni en Juli.

Zij willen liefst een lossen zandigen grond en zonnige ligging, schoon zij in schaduwachtige plaatsen ook zeer goed gedijen willen; voor perken zeer geschikt.

Aster Chinensis.

Zie Asters bij de Collectiën.

Bartonia aurea.

Californië. In 't laatst van April of liever in de eerste helft

Digitized by Google

van Mei zaaien in een lichten grond en op een zonnige warme, maar vooral luwe standplaats, daar hare stengels broos zijn; uitdunnen op 2 palm afstand; deze bloeien van Juni tot Augustus, met glanzende groote goudgele bloemen. Zij worden 2 voet (5 à 7 palm) hoog.

Zaait men ze half Juni, dan bloeien zij in den herfst.

De zaden moeten na het zaaien weinig met aarde bedekt worden anders komen zij niet op; de planten kunnen niet verpoot worden, daar zij penwortels maken met zeer weinig haarwortels.

Hare bloemen zijn ook voor bouquetten zeer dienstig.

Cacalia sonchifolia.

Java. Van half April tot half Mei zaaien op een zonnige standplaats; beter is het in het laatst van Maart in een bak te zaaien of in potten voor een zonnig raam, om later uit te planten op een afstand van 2 palm; deze bloeien van 't begin van Juli tot September met oranjegele bloemen in trosjes aan lange stelen, waardoor zij in bouquetten uitnemend geschikt zijn, ook houden de bloemen zich daarin langen tijd goed.

Zaait men ze half Juni, dan bloeien zij in den herfst nog zeer goed; zij wordt 1½ à 2 voet (4 à 6 palm) hoog.

De Cacalia flammea is eene verscheidenheid met scharlakenroode bloemen.

Calandrina umbellata.

Chili. Schermvormig; zeer geschikt voor perken en randen en ook voor randbloemen tusschen anderen; 't zijn zeer schoone, lage planten van 1½ palm hoog, en hare violette bloemen, van Juli tot September, zijn bij volle zon zelfs schitterend.

Men zaait ze half April of begin van Mei op hare plaats, daar zij zich niet best laten verplanten; uitdunnen op 2 palm afstand; zij worden bij droog weer matig begoten.

Zij wil liefst een lichten, goed fijn gemaakten grond; de aarde vóór het zaaien een weinig aandrukken; daarna zaaien, vervolgens met zeer weinig fijne zandige aarde bedekken en weer een weinig aandrukken.

Wanneer men ze 's winters dekt, gebeurt het, dat zij 5 à 6 jaren overblijven.

Calandrina Burridgi. Een waarlijk in 't oog vallende plant

Digitized by Google

met koperkleurige bloemen, van Juli tot September. Zij wordt 1 voet (3 palm) hoog.

Zij worden in April en Mei op hare plaats gezaaid, in zonnige opene ligging; uitdunnen op 1½ palm afstand; later matige begieting.

Voor perken, randbloemen en potcultuur zeer geschikt.

Calendula officinalis fl. pl.

Zuid-Europa. Dubbele Goudsbloemen. Eene aloude en toch altijd nog door velen beminde bloem, wegens haren rijken en langdurigen bloei, en de waarlijk levendige kleur harer schoone dubbele oranjegele bloemen.

Zij groeit in alle gronden, ook in puinachtige; zoowel in de volle zon, als in de schaduw.

Voor perken, en randen en randbloemen zeer geschikt, alsmede hare bloemen in bouquetten.

Bij gunstig weer van half Maart en verder tot Mei zaaien op hare plaats, of eerst op een ander bed om ze later te verplanten op 1 voet (3 palm) afstand, maar vooral de aarde goed om de wortels houden, daar zij anders het verplanten niet best verdragen; deze bloeien van Juli tot September en worden nagenoeg 1 voet (3 palm) hoog.

Ook zaait men ze half September; de plantjes verpoot men (met kluitje) op een luwe zonnige plaats; bij strenge vorst is 't goed ze wat te dekken. In Maart of April worden zij (met kluit) op hare plaats gebracht, welke dan vroeger en milder bloeien, dan die in 't voorjaar gezaaid worden.

Zaait men ze half Juni, dan bloeien zij in den herfst nog zeer goed; zij zaaien ook zichzelven en de daarvan ontstane plantjes zijn sterk en vroeg.

De Calendula Pongei fl. pl. is eene verscheidenheid met dubbele *witte* bloemen.

Calliopsis drummondi.

Texas. Sierlijke planten van 2 voet (6 palm) hoog, voor perken, randperken en potcultuur; hare gele bloemen met bruine vlekken zijn ook uitnemend voor bouquetten.

Men zaait ze in 't laatst van Augustus of begin van September; de jeugdige plantjes worden verpoot op een luwe zonnige plaats,

Digitized by Google

en in April worden ze uitgeplant op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand; deze bloeien dan van Juni tot September.

Ook worden zij in Maart en April in een bak gezaaid; de plantjes in den bak verpoot en later in den vrijen grond uitgeplant; of in de laatste helft van April in den vrijen grond, 't zij direct op hare plaats of eerst op een tuinbed om ze later over te planten.

Zaait men ze nog in Mei en Juni, dan uitdunnen op 3 palm afstand; deze geven nog een vrij goeden herfstbloei.

De Calliopsis zaait ook zichzelve, men heeft dan enkel de planten op behoorlijken afstand te plaatsen.

Calliopsis bicolor nana. Deze maken dichte bossen sterk vertakt, circa 1½ palm hoog; de straalbloemen zijn geel met purperen grond en schijf, zeer schoon en voor randen uitnemend geschikt; men plaatst ze op 3 palm afstand.

Het is zeer aan te raden de uitgebloeide bloemen af te nijpen, waardoor de planten een langeren bloei geven, en zich zelfs verbreeden.

Verdere kweeking als de vorige.

Calliopsis nana marmorata. 1½ palm hoog; purperen bloemen, geel gemarmerd, met purperbruine schijf.

Kweeking als de vorige.

Campanula Speculum.

Inheemsch. Venus- of Vrouwenspiegel. 't Beste is om ze in de eerste helft van September te zaaien op een droge zonnige plaats en in Maart verplanten op 1 voet (3 palm) afstand; op deze wijze verkrijgt men de sterkste planten, ze bloeien in Mei en Juni.

Men zaait ze ook in April en Mei op hare plaats; alsdan uitdunnen op 1½ palm afstand; (de in het voorjaar gezaaide willen liefst niet verplant worden) deze bloeien dan van Juni tot begin van Augustus.

Zaait men ze van half Juni tot half Juli, dan geven zij nog een vrij goeden bloei in den herfst.

Deze Campanula wordt slechts 2 palm hoog en bloeit zeer rijk met violetblauwe bloemen, die zich tegen den avond sluiten.

Voor perken, randen en potcultuur zeer geschikt.

Campanula attica. Een zeer schoone variëteit, rijkbloeiende met zuiver witte bloemen.

Kweeking als de vorige.

Digitized by Google

Centaurea Cyanus.

Inheemsch. Korenbloem. Deze groeien in elken, maar liefst in een lossen grond en zonnige ligging; zij worden 2 voet (6 palm) hoog, en bloeien in blauwe, witte, rozeroode, bruine, purperroode en bonte kleuren, van Mei tot September; schoone bloemen zoowel voor perken als in bouquetten.

Men zaait ze in de laatste helft van September op hare plaats of op een ander bed om ze in Maart (met kluit) te verplanten op bijna 1½ voet (4 palm) afstand; op deze wijze verkrijgt men de sterkste planten.

Meest worden ze gezaaid in 't laatst van Maart of in April, 't zij direct op hare plaats of eerst op een ander bed, om ze later (met kluit) te verpoten; uitdunnen of verplanten op 1½ à 2 palm; zaait men ze in 't laatst van April of in Mei, dan dadelijk op hare plaats, zonder ze te verplanten.

Enkele zaaien deze Centaurea bij gunstig weer in 't laatst van Februari en dikwijls met een zeer gunstig resultaat; die planten zijn dan altijd sterker en de bloei is vroeger en rijker.

Ook zaaien deze zichzelven uit, en de daarvan ontstane planten zijn zeer krachtig.

Centaurea moschata. Perzië. Muscus-Santorie. Deze worden 2 voet (6 palm) hoog; zij zijn zeer geschikt voor perken, randperken, en hare bloemen voor bouquetten.

Zij worden in April gezaaid op een zonnige plaats, waarna men de planten in Mei of Juni op hare plaats zet, op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand. Zij bloeien van Juni tot October met purperviolette bloemen.

Centaurea Pseudo-Depressa. Caucasus. Planten met een wollig zilverwit overkleed, met blauwe bloemen in 't midden roodachtig, zeer rijkbloeiend; zij wordt 1½ voet (4 à 5 palm) hoog, en is uitnemend geschikt voor perken en randperken en hare bloemen voor bouquetten.

In April op een zonnige plaats in een zandigen, matig vochtigen grond uitgezaaid, bloeien zij van Juni tot Augustus.

Centranthus macrosiphon.

Spanje. Men zaait deze in April, eerst op een luwe zonnige plaats; later de plantjes verpoten op hunne bestemming 2 à 3 palm van elkander.

Digitized by Google

Zaait men ze in Mei, dan dadelijk op hare plaats.

Zoo zij in de tweede helft van Juni gezaaid worden in lichte, vruchtbare aarde en gunstige ligging, dan geven zij in den herfst nog een vrij goeden bloei.

De sterkste en schoonste planten verkrijgt men, wanneer zij in 't laatst van Augustus of in September gezaaid worden; die planten zet men in potten en bewaart ze vorstvrij in een kouden bak. In Maart verpoot men ze op een zonnig rabat, liefst aan den zuidkant van een muur of eene schutting; half April neemt men ze met kluit op en plant ze op hare plaats op een afstand van ruim 1 voet (5½ à 4 palm) Valt soms nog strenge koû in of vorst, dan zal men wel doen ze te beschutten.

Zij worden ruim 1 voet (4 palm) hoog, met zeer fraaie bloemen, donkerrosa, zeer geschikt voor perken en randperken, en hare bloemen in bouquetten.

Centranthus macrosiphon nana. De dwergsoorten zijn van rijkeren bloei en zeer fraai voor randen en bordures.

Dezelfde kweeking.

Chaenostoma fastigiatum.

Kaap de Goede Hoop. Wegens haren rijken bloei met lichtrozeroode bloemen in trosjes, zijn deze planten uitnemend geschikt voor perken en randen om hoogere bloemen; zij worden nagenoeg 1 voet (2 à 3 palm hoog.

Men zaait ze bij gunstig weer in 't laatst van April of begin van Mei in den vrijen grond, later uitdunnen of verplanten op 1½ palm afstand.

Beter is het, ze in 't laatst van Maart of begin van April in potten of schotels te zaaien, deze in een bak te zetten, later de kleine plantjes in kleine potjes over te zetten, en ze na half Mei in den vrijen grond uit te planten; ze bloeien van Juni tot Augustus.

Cheiranthus annuus-incanus en Cheirivioliëren.

Zie bij de Collectiën.

Cheiranthus maritimus.

Zee-Violier uit Minorca. Lage plantjes, die in Juni en Juli

Digitized by Google

zeer rijk bloeien met paarse of witte bloempjes, zeer geschikt voor perkjes en bordures.

Zij worden in April gezaaid en uitgedund of verplant op 1 palm afstand; zij wordt ruim ½ voet (2 palm) hoog.

Chrysanthenum.

Noord-Afrika Zeer fraaie rijkbloeiende planten van nagenoeg 2 voet (6 palm) hoog, uitnemend voor perken, randperken en potcultuur, hare bloemen ook in bouquetten.

Zoo men de plant telkens hare toppen ontneemt, zal deze zich sterk uitbreiden, en veel rijker (ofschoon dan ook wat later) bloeien.

Men zaait ze in April en Mei op hare plaats, of eerst in een bak, en verplant ze later op een afstand van 1 voet (3 palm) zij bloeien van Juli tot September in vele fraaie kleuren.

Zaait men ze half Juni direct op hare plaats of in potten ietwat in de schaduw, zoo kunnen zij in den herfst nog bloeien.

Clarkia elegans.

Californië. Zij worden in April en Mei gezaaid; uitdunnen of verplanten op 1½ à 2 palm afstand; ze bloeien dan van Juni tot September in witte, rozeroode of violette kleuren.

Zaait men ze half Juni, dan bloeien ze nog in den nazomer en herfst.

Ook kunnen zij in September gezaaid worden, om in 't voorjaar uit te planten, en dan bloeien zij rijker en vroeger.

't Zijn schoone rijkbloeiende planten van ruim 1½ voet (4 à 5 palm) hoog, die voor perken, randperken, figurenperken en potcultuur zeer geschikt zijn, gelijk hare bloemen voor bouquetten.

Clarkia pulchella. Deze worden ruim 1 voet (4 palm) hoog en bloeien van Juni tot October zeer sierlijk in vele kleuren die allen, maar waarvan vooral de *dubbele*, zeer schoon zijn.

Men kan deze ook in 't laatst van Augustus en September zaaien, welke wijze de krachtigste planten levert, maar deze planten moeten in een bak overwinteren, dicht onder 't glas; in April of Mei worden ze (met kluit) in den vrijen grond gebracht op een afstand van 3½ à 4 palm.

Ook zaait men ze wel in 't begin van Maart in een bak om ze later uit te planten op 3 palm afstand.

Digitized by Google

Na half April zaait men ze bij gunstig weer in den vrijen grond, maar ze bloeien niet zoo vroeg en niet zoo rijk als op beide voorgaande wijze; afstand 1½ à 2 palm.

Ook zaaien zij zichzelven uit; alsdan kan men die planten uitdunnen op een afstand van 2½ palm.

Collincia bicolor.

Californië. Een plant van 1½ voet (4 à 5 palm) hoog; tweekleurig, wit en paars. Sierlijk en rijkbloeiend als zij is, behoort zij tot de schoonste onder de zomerbloemen, zeer geschikt zoowel voor perken en randperken als potcultuur.

Zij wordt in April en ook in 't begin van Mei gezaaid en later uitgedund op 1½ palm afstand; deze bloeien in Juni en Juli.

Of ook wel in 't laatst van Maart of begin van April in potten, die men in een bak of voor een zonnig raam plaatst om ze in Mei uit te planten.

In 't laatst van Juni op een beschaduwde plaats gezaaid, bloeien zij nog in September en October.

Men kan ze ook half September op de plaats zaaien, waar zij moeten blijven staan; of op een andere plaats, waarna men de jeugdige plantjes op een zonnige luwe plaats verpoot en in 't voorjaar uitplant; deze bloeien van Mei tot begin van Juli.

Ook de Collincia Candidissima met hare helderwitte en de Collincia multicolor met hare gemarmerde bloemen zijn beide zeer schoon.

Collincia grandiflora. Grootbloemige. Deze wordt nagenoeg 1 voet (3 palm) hoog, met groote blauw-violette bloemen.

Ook voor deze is het beste ze in September op een tuinbed te zaaien en dan in April of Mei op hare plaats uit te planten op 2 palm afstand; deze bloeien dan van Juni tot Augustus.

Verdere kweeking als de vorige.

Collincia verna. Deze worden nagenoeg 2 palm hoog; sierlijke bloemen; de twee bovenste bloemblaadjes wit en de beide onderste azuurblauw.

Door haren vroegen en zeer milden bloei, is zij voor perken en randen zeer aan te bevelen.

Men zaait ze van half April tot half Mei, maar zelden beantwoorden zij dan aan hare schoonheid; wanneer zij echter in September gezaaid worden, direct op hare plaats, komen zij reeds vroeg in 't volgende jaar in volle kracht.

Digitized by Google

Zij verlangen een lichten grond met goede afwatering en een luwe iets beschaduwde plaats; afstand 1½ palm.
De zaden moeten met zaaiing weinig bedekt worden.

Convolvulus.

Zuid-Europa. De Convolvulussen komen in tal van kleuren en nuancen voor, die zeer schoon zijn, en den ganschen zomer bloeien, waarom zij voor perken en randen zeer geschikt zijn.
Men zaait ze van 't laatst van Maart tot Juni; uitdunnen op 3 palm afstand. Zij wordt circa 1 voet (3½ palm) hoog.
Wil men krachtige planten hebben voor bloemperken, dan zaait men ze in potten, die men in een bak plaatst, maar dan de plantjes vooral nog jeugdig en met een kluitje aan de wortels uitplanten, daar anders het verplanten nog al eens mislukt.
Zij groeit op alle gronden, maar wil gaarne eene zonnige ligging.

Crepis rubra.

Zuid-Europa. Men zaait deze in September of begin van October op de plaats, waar zij in het volgende jaar moeten bloeien; uitdunnen op 1 palm afstand; deze planten komen reeds in Mei in vollen bloei tot midden Juli.
Ook worden zij in April en Mei gezaaid, en alsdan uitgedund op 2 palm afstand.
Half Juni gezaaid in lichte aarde, komt de roode Crepis in September en October nog in bloei.
Zij zaaien ook soms zichzelven uit; deze planten bloeien dikwijls in 't begin van Mei zeer schoon.
Zij worden nagenoeg 1 voet (3 palm) hoog; de zeer fraaie roode bloemen maken de kweeking dezer planten overwaard; vooral in afhellenden grond en volle zon gedijen zij goed.

Crepris rubra alba. Dezelfde kweeking, behalve dat deze niet half Juni gezaaid moet worden, daar zij dan zelden meer in bloei komt.
Hare bloemen zijn vleeschkleurig wit met rosa midden.

Cynoglossum linifolium.

Zuid-Europa. Een zeer fraaie plant voor perken, voor randen

Digitized by Google

om hoogere bloemen en voor potcultuur. Zij wordt 1 voet (3 palm) hoog en groeit in alle lichte gronden; heeft men een zwaren grond, dan dezen wat vermengen met bladaarde of zand.

Zij wordt in April gezaaid op een zonnige plaats en wil vooral aan den voet van een muur goed gedijen; men geve haar een onderlingen afstand van 1½ palm; zij bloeit van Juni tot September met witte bloemen in een pluim.

Zaait men ze in September en plant men ze in 't voorjaar in perkjes, dan krijgt men sterker planten en vroeger en grooter bloemen; 't is alsdan aan te raden de plantjes in den winter een weinig te dekken.

Hare bloemen zijn zeer fraai in bouquetten.

Delphinum.

Riddersporen. Zie bij de Collectiën.

Erysinum Petrowskianum.

Steenraket uit Palestina. Deze rijkbloeiende planten maken met hunne oranjegele welriekende bloemen in perken een goed effect.

Zij groeit in elken goeden tuingrond, maar liefst in lichten grond en zonnige ligging.

Men zaait ze in September; de jeugdige plantjes worden op een luwe, zonnige plaats verpoot en in Maart of April uitgeplant op 2½ palm afstand; deze bloeien dan van Mei tot begin van Juli.

Of men zaait ze in 't begin van April op hare plaats; uitdunnen (want deze kunnen niet verplant worden) op 1½ palm afstand; ze bloeien van Juni tot Augustus.

Die men in 't laatst van April of Mei zaait, bloeien van Augustus tot October

Zaait men ze in de laatste helft van Juni op een beschaduwde plaats, dan kunnen deze in September en October nog vrij goed bloeien.

Zij wordt 1½ voet (4 à 5 palm) hoog. Hare bloemen zijn bijzonder voor bouquetten geschikt.

Eschscholtzia californica.

Californië. Deze zijn zeer geschikt voor groote en kleine per-

Digitized by Google

ken en randperken; hare kleuren zijn zeer in 't oogvallend, vooral de schitterend Gele wordt zeer dikwijls voor perken gebezigd.

De afgesneden bloemstengels in water gezet, houden zich langen tijd goed, zelfs de niet ontloken bloemknoppen bloeien daarin uit.

Men zaait ze in September op hare plaats; uitdunnen op 2½ palm afstand (daar de Eschscholtzia niet gaarne verpoot wil worden); deze bloeien dan in Mei en Juni

Meest worden zij gezaaid in 't laatst van Maart of in April op hare plaats; uitdunnen op 2 palm; deze bloeien van Juli tot October.

Ze zaaien ook zichzelven en de daarvan ontstane planten maken zeer sterke bossen, die in Mei bloeien.

Zij worden 1 voet (3 palm) hoog; op zeer vruchtbaren grond soms 4 à 5 palm.

Eschscholtzia crosea. Dezelfde kweeking.

Zeer schoone variëteiten met stralende saffraankleurige en oranjegele bloemen.

Eucharidium grandiflorum.

Noord-Amerika. Deze wordt nagenoeg 2 palm hoog; zeer geschikt voor perken, randperken en randen, alsmede voor potcultuur; hare bloemen voor bouquetten.

Zij wil liefst een lichten vruchtbaren grond en is niet bestand tegen een vochtigen bodem.

Men zaait ze in September; de plantjes in potten of schotels zetten en in een bak laten overwinteren, en in April uitplanten op 3 palm afstand; deze bloeien dan van Mei tot Juli.

Ook in April en Mei kan men ze zaaien op hare plaats; uitdunnen op 1½ palm afstand; zij bloeien in Juni en Juli.

Ook nog in de laatste helft van Juni op een schaduwachtige plaats alsdan bloeien de planten in Augustus en September.

Eutosa multiflora.

Californië. Rijkbloeiende planten van slechts 1½ palm hoog, waarom zij voor randen om perken zeer geschikt zijn, alsmede voor lage perken

Zij worden in April gezaaid en op 1½ palm uitgedund of verplant, bloeien in Juni en Juni met schoone blauwe, aan het boveneinde omgekrulde bloemen.

Digitized by Google

Gamolepis tagetes.

Kaap de Goede Hoop. Een zeer bloemrijke plant van 2 palm hoog, zeer schoon voor randen als ook voor perken.

Men zaait ze in September, de plantjes nog jeugdig zijnde zet men 4 plantjes in een pot (met eenige steentjes onder in de pot tot goede afwatering) en dan in een bak laten overwinteren, dicht onder 't glas; half Maart zet men ééne plant in een pot en half April in den vrijen grond op een afstand van 1 voet (3 palm); ze bloeien dan van April tot Juni.

Ook zaait men ze in April in lichten grond op hare plaats in liefst zuidelijke ligging; uitdunnen op een afstand van 1½ palm; ze bloeien in Juni en Juli.

Zaait men ze in 't laatst van Juni, in lichten grond en op een schaduwachtige plaats, zoo geeft zij nog in September en October een vrij goeden bloei.

Zij wil geen vochtigen grond en vordert weinig begieting.

Gilia achilleaefolia.

Californië. Zeer fraaie planten van ruim 1 voet (3½ palm) hoog; uitmuntend geschikt voor perken.

Men zaait ze in September op hare plaats, of op een gewoon tuinbed, in liefst lichte aarde op een luwe plaats, om ze in Maart of April op hare plaats (met kluit) uit te planten, op een afstand van ruim 1 voet (3½ palm); ze bloeien dan in Mei en Juni. Aan te raden is het, de planten in den winter te dekken met stroo of bladeren.

Ook zaait men ze in April en Mei op hare plaats; uitdunnen op 1½ palm afstand; ze bloeien dan in Mei en Juli en Augustus met blauwe, witte of rozeroode bloemen, die ook voor bouquetten zeer geschikt zijn.

Gilia capitata. Deze wordt 2 voet (6 palm) hoog; een rijkbloeiende plant met fraaie hemelsblauwe bloemen, die in perken en randperken een goed effect maken; — hare bloemen ook in bouquetten.

Men zaait ze in September en verpoot ze aan den zuidkant van een muur of eene schutting, en in Maart of April plant men ze uit op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm); ze bloeien dan in Mei en Juni. Men kan ze ook wel in September direct op hare plaats zaaien.

Ook worden zij in April en Mei dadelijk op de voor haar be-

Digitized by Google

stemde plaats gezaaid; uitdunnen op ruim 1 voet (4 palm) afstand; ze bloeien dan in Juli en Augustus.

Gilia latiniata. 3 palm hoog, met donkerblauwe bloemen. Dezelfde kweeking als de Gilia achilleaefolia, behalve dat men de plantjes van de herfstuitzaaiing in den winter met een weinig stroo of bladeren dekken moet.

Gilia linifolia. Deze is uitstekend geschikt voor bloemperken door hare groote witte bloemen en rijken bloei den ganschen zomer door. Kweeking als de Gilia achilleaefolia.

Gilia tricolor. Driekleurige planten van 1 voet (3 palm) hoog. 't Zijn sierlijke planten, die lage, vaste bosjes vormen, zeer geschikt voor perken en randen, alsmede hare bloemen in bouquetten. Kweeking als de Gilia achilleaefolia.

Godetia Lindleyana.

Californië. Deze zaait men in September op een tuinbed; de plantjes verpoot men op een luwe plaats, en in Maart of April neemt men de planten (met kluit) op en zet ze op hare plaats, op een afstand van 1 voet (3 palm); deze bloeien van Juni tot Augustus.

Ook zaait men ze in April op hare plaats.

Deze planten maken een goed effect in perken, randperken, enz. Zij worden circa 1 voet hoog (3 palm), met helder purper rozeroode bloemen, in 't midden de kroonblaadjes met een donkere vlek afgezet.

Godetia, Tom Thumb. Een variëteit van de Godetia Lindleyana, die voor randen en bordures zeer geschikt is, wegens haren lagen groei en zeer rijken bloei met fraaie roode bloemen. Dezelfde kweeking.

Godetia rubicunda splendens. Planten van 2 voet (6 palm) hoog, die in de schaduw ook goed gedijen; hare schoone bloemen zijn glanzend karmijnrood met purperroode vlekken onder de bloembladen; zij zijn uitnemend voor perken en potcultuur geschikt; zoo ook hare bloemen voor bouquetten en vazen; de bloemstengels in het water gezet, houden zich daarin niet alleen langen tijd goed, maar de nog niet ontplooide knoppen openen zich daarin.

Digitized by Google

Men zaait ze in de tweede helft van September in een lichten vruchtbaren grond; de plantjes worden later op een luwe, zonnige plaats verpoot; 't gebeurt echter, dat bij een gunstig najaar deze planten wat snel groeien, waarom men wel zal doen ze nog eens te verzetten; in den winter is het goed ze met wat bladeren of stroo te dekken. In 't voorjaar neemt men ze (met kluit) op en plant ze op hare plaats op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm); deze planten bloeien dan van Mei tot 't laatst van Juli.

Ook zaait men ze in April en Mei op hare plaats; uitdunnen op 1½ palm afstand; deze bloeien van Juli tot September.

Zaait men ze in de laatste helft van Juni in lichte aarde, half in de schaduw, zoo bloeien deze in September en October, welke bloei nog uitnemend zijn kan.

Gypsophila elegans.

Uit de Krim. Bevallig Gipskruid. Een sierlijke plant voor perken, randperken en ook voor potcultuur.

Zij wordt 1½ voet (4 à 5 palm) hoog; hare talrijke en buigzame takken zijn van hooge waarde voor bouquetten en vazen.

Men zaait ze in April en Mei direct op hare plaats; uitdunnen op 3 palm afstand; zij bloeien in Juli en Augustus met fraaie licht paarse of rozeroode bloemen.

Zaait men ze primo Juni in lichte aarde op een ietwat beschaduwde plaatst, zoo bloeien zij in September en October.

Men kan ze ook in September op hare plaats zaaien, de plantjes behoorlijk dekkende voor te strenge vorst.

Gypsophila muralis. Deze wordt 3 palm hoog; bloemen vleeschkleurig rosa; zeer rijkbloeiend, uitnemend geschikt voor randen om perken.

In zandige en kalkhoudende gronden willen zij ook goed gedijen.

Zij wordt in September op hare plaats gezaaid of op een tuinbed, om ze in April op hare plaats te zetten, op 2 palm afstand; deze bloeien in Mei en Juni.

Ook zaait men ze van 't begin van April tot 't laatst van Mei op hare plaats, welke in Juni. Juli of Augustus bloeien

Zaait men ze half Juni op hare plaats half in de schaduw, zoo bloeien zij in September en October nog vrij goed.

De fijne zaden moeten bijna niet bedekt worden, want vallen de zaadjes wat diep. dan komen zij niet op.

't Gebeurt, dat de vroeg uitgezaaide en dus vroeg uitgebloeide planten in den herfst den bloei hervatten.

Digitized by Google

Helianthus annuus.

Zonnebloem uit Mexico. Circa 2 el hoog, met groote oranjegele bloemen, zeer geschikt voor groote perken, achtergronden, maskeeringen, enz.; op een afstand gezien, maken zij een goed effect.

Men zaait ze in April en Mei op hare plaats; bij droog en warm weer rijkelijk begieten; afstand 2 voet (6 palm.) Zij laten zich (met kluit) nog laat verplanten, maar liefst dan met regenachtig weer, en na de planting goed begieten. Men plaatst bij deze een fikschen stok, waaraan zij worden vastgebonden.

Helianthus argophyllus. Zilverbladige Zonnebloem. 4 à 6 voet (1½ à 2 el) hoog. Deze plant is met een zilverwitte vilt bedekt; zij geeft talrijke oranjegele bloemen met zwartpurperen schijf in Augustus en September.

In April en Mei zaaien, 't zij direct op hare plaats of eerst op een tuinbed of in potten, om ze later (met kluit) te verplanten op 2 voet (6 palm) afstand.

Helianthus globosus. Kogelbloeiende Zonnebloem. Deze wordt 5 voet (ruim 1½ el) hoog, met saffraangele bloemen, die tot 3 palm diameter kunnen gedijen; de bloembladeren naar achteren gebogen, ontvangen zij den vorm van een kogel.

Zij maakt, in groepen staande, van alle Zonnebloemen het schoonst effect.

Kweeking als de Helianthus annuus.

Helianthus uniflorus. Eenbloemige Zonnebloem. Zij wordt 6 à 8 voet (2 à 2½ el) hoog, met zeer groote bladeren; iedere plant heeft slechts ééne bloem, maar de grootste van alle Zonnebloemen, daar zij in doorsnede zich tot 4 palm uitzet.

Kweeking als de Helianthus annuus.

Helianthus nana. Lage Zonnebloem. Deze worden 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog; bloemen van 1½ palm diameter; oranjegele bloemen met zwarte schijf.

Kweeking als de Helianthus annuus.

Half Juni direct op hare plaats gezaaid, bloeien zij nog in Augustus en September.

(Iberis) umbellata.

Zuid-Europa. Schermbloem Mildbloeiend en schoon; 't zij de

Digitized by Google

vleeschkleurige, paarse of karmozijnroode, de Iberis is zeer gezocht voor perken, kleurperken, randperken of randen om perken; hare bloemen in bouquetten.

Zij groeit op elken, zelfs op puinachtigen en duinachtigen grond; zij weerstaat de strengste droogte, maar overmaat van vocht en schaduw zijn haar hinderlijk.

Men zaait ze half September in liefst lichten grond; daarna verpoten op een luwe zonnige plaats en ze des winters met stroo dekken; in April worden zij, met kluit, opgenomen en op hare plaats gezet, op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm); deze bloeien van Mei tot Juli. Deze wijze verdient verre de voorkeur, daar zij de krachtigste en schoonste planten levert.

Nog beter is het, wanneer men de planten in den winter in een bak overhoudt en in Maart eerst op een aparte plaats zet, op 1½ palm afstand, om ze in April (met kluit) uit te lichten en op de voor haar bestemde plaats te planten; men kan ze des noods nog verpoten, wanneer de bloemknoppen zich vertoonen, maar wanneer men zulk een late verplanting voorziet, dan moeten zij op 't reserve-bed inplaats van 1½ palm op 3 palm afstand gezet worden.

Ook zaait men ze in April op 't reserve-bed, om in Mei te verplanten op 1 voet (3 palm) afstand, die van Juli tot September bloeien. Enkele wagen het reeds ze in 't laatst van Februari of begin van Maart te zaaien, en dikwijls met goed gevolg.

Ook kan men ze in April en Mei direct op hare plaats zaaien; alsdan uitdunnen op 2 palm afstand.

Zaaien zij na den bloei zichzelven uit, dan verkrijgt men daarvan zeer sterke planten, die zelfs geen dekking tegen de vorst behoeven.

Zij worden 1 voet (3 palm) hoog; bij gunstig seizoen en zeer vruchtbaren grond soms 1½ voet.

Iberis pectinata. Italie. Een variëteit met schoone witte welriekende bloemen, van 2 palm hoog.

Kweeking als de vorige.

Iberis nana. Een uitnemende plant, die door velen boven de andere gewaardeerd wordt, wegens haren lagen, dichten groei met hare fraaie witte, paarse of purperen bloemen; bijzonder geschikt voor lage perken, randperken en randen; zij wordt ½ voet (1½ palm) hoog, maar zal ook, bij gunstige omstandigheden, soms 3 palm hoog worden.

Kweeking als de vorige.

Digitized by Google

Impatiens Balsamine.

Balsaminen. Zie bij de Collectiën.

Kaulfussia amelloides.

Kaap de Goede Hoop. Zeer schoone planten, die aanbeveling verdienen voor perken en randen, alsmede hare bloemen in bouquetten.

Men zaait ze in potten in September; later de plantjes in potten of schotels overzetten en in een bak laten overwinteren, en half April in den vrijen grond uitplanten op 2 palm afstand; zij worden slechts 1½ palm hoog, en bloeien in Mei met fraaie lichtblauwe of karmozijnroode bloemen. In den winter moeten de planten veel lucht hebben, daar zij anders gevaar loopen geel te worden.

Ook zaait men ze wel in Maart in een bak; men verpoot de plantjes in potten of schotels en brengt ze in 't laatst van April in den vrijen grond op 1½ palm afstand; deze bloeien in Juni.

Ook na half April en Mei direct op hare plaats, welke in Juli bloeien. Die men half Juni in de schaduw zaait, bloeien in September en October.

Lavatera trimestris.

Zuid-Europa. Deze behooren tot de schoonste van de eenjarige zaadbloemen; 't zijn planten van den eersten rang, die in geen bloementuin ontbreken mogen; uitmuntend voor perken en randperken, alsmede voor potcultuur.

Zij worden 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog en bloeien van Juli tot 't laatst van September met fraaie roode en witte bloemen. De afgesneden bloemen zijn uitnemend in bouquetten en vazen, en de reeds gevorderde knoppen bloeien in water uit, daarom zijn zij dan ook zeer aan te bevelen om ze in een reserve-bed te plaatsen, ten einde steeds voorraad te hebben voor bouquetten, enz.

In April en Mei wordt deze op hare plaats uitgezaaid en later uitgedund op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand. Zij groeien in elken gezonden grond; is de grond erg droog, dan is het aan te raden dien te bedekken met een dun laagje koemest of iets anders 't geen het uitdrogen verhindert, en daarbij druk begieten.

Digitized by Google

Leptosiphon Hybridus.

Californië. Een perk van deze merkwaardige planten levert een prachtig gezicht.

Door hare schoone bloemen, in gele, bruine, vuurroode, violetroode, rozeroode en meer andere kleuren, haar zeldzamen rijken bloei gedurende zes weken lang, maken zij, vooral in vollen zon, een uitstekend effect.

Men zaait ze half Maart in potten, die men in een bak of voor een zonnig raam plaatst; men zet de jeugdige plantjes in kleine potjes over, om ze in de laatste helft van Mei in den vrijen grond uit te planten, de aarde vooral om de wortels houdende, en plaatst ze op nagenoeg 1 voet (3 palm) afstand. Op deze wijze verkrijgt men de krachtigste en schoonste planten en bloemen. Zij worden slechts 1½ palm hoog.

Ook zaait men ze bij gunstig weer in April of Mei direct in den vrijen grond op hare plaats, waarna zij worden uitgedund op 1½ palm afstand.

Leptosiphon aureus. Ook deze worden slechts 1½ palm hoog; bloeien zeer mild met goudgele bloemen. Ze zijn voor perken en randperken en vooral voor randen om de perken zeer dienstig. Ook voor potcultuur zijn ze aan te bevelen, waartoe enkele 3 planten in een pot zetten, ofschoon ééne plant voldoende is.

Lichte voedzame aarde en volle zon zijn hoofdvoorwaarden voor een goede ontwikkeling.

Men zaait ze half September in potten met lichte zandige aarde; de jeugdige plantjes in potten of schotels overzetten, die men in een bak doet overwinteren; veel licht en lucht is hun voordeelig; in April of in Mei worden zij (met kluit) in den vrijen grond uitgeplant, op een afstand van nagenoeg 1 voet (3 palm); zij bloeien dan in Mei en Juni zeldzaam rijk.

Men kan ze ook wel eerst op een reserve-bed planten, om ze later, zelfs als de knoppen zich reeds ontwikkelen, op hare plaats te brengen, maar altoos de aarde goed om de wortels houden, waartoe men den grond eerst goed vochtig maakt eer men ze opneemt.

Bij gunstig weer zaait men ze ook in 't laatst van April of half Mei direct op hare plaats; alsdan uitdunnen op 1½ palm afstand; deze bloeien van Juni tot September.

Zaait men ze in 't laatst van Juni, dan bloeien ze nog in September en October.

Leptosiphon densiflorus. Een buitengewoon rijkbloeiende plant van 1 voet (3 palm) hoog, met groote witte bloemen.

Kweeking als de Leptosiphon aureus.

Digitized by Google

Limnanthus douglasii.

Moerasbloem uit Californië. Een kruipend plantje van 1½ palm hoogte, zeer geschikt voor lage perkjes en randen.

Men zaait ze half September op hare plaats in een luwe ligging; uitdunnen op 1 voet (3 palm) afstand; deze bloeien in Mei en Juni met fraaie bloemen rood met wit.

Ook zaait men ze in April op hare plaats; uitdunnen op 2 palm afstand; deze bloeien in Juli en Augustus.

Ook in 't laatst van Juni op een beschaduwde plaats, welke dan nog in September en October goed bloeien.

Deze planten zaaien ook zichzelven uit, welke plantjes, zoo zij door den winter komen, zeer rijkbloeiend zijn.

Limnaria bipartita.

Gedeelde Leeuwenbek uit Barbarije. Deze wordt 3 palm hoog, met bonte, witte of donkerviolette bloemen, uitmuntend voor perken en randperken.

Men zaait ze in September op hare plaats of op een ander bed, welke planten men verpoot op een zonnige luwe plaats, om ze in April op de voor haar bestemde plaats te brengen op een afstand van 3 palm; deze bloeien van Juni tot September. Van deze planten kan men ook fraaie potplanten maken.

Zij worden ook in April of Mei direct op hare plaats gezaaid, welke dan worden uitgedund op 1½ palm afstand.

Zaait men ze half Juni, dan bloeien zij in September en October.

Linum Grandiflorum.

Algerie. Door de zeer fraaie lichtrozeroode of prachtig donkerroode kleuren harer bloemen, haar zeer rijken en langdurigen bloei, behooren zij tot een der schoonste sierplanten voor groote en kleine perken, randperken en potcultuur.

Daar het zaad moeielijk ontkiemt, is het noodig de zaden ruim 24 uren in lauw water te weeken, waarna men den buitenbast voorzichtig loswrijft; na de loswrijving laat men ze eerst wat opdrogen en daarna zaaien.

Men zaait ze in Augustus en September in potten; de plantjes in potten met lichte, doorlatende aarde overzetten en in den bak

Digitized by Google

doen overwinteren met zeer matige begieting en veel luchten; in 't voorjaar worden zij (met kluit) uitgeplant, op een afstand van 3 palm; men zal wel doen de planten eenige dagen te beschaduwen tot bevordering van den groei; deze bloeien in 't begin van Mei tot Augustus.

Ook zaait men ze bij gunstig weer in 't laatst van April of Mei direct op hare plaats; uitdunnen op 2 palm afstand; deze bloeien van Juni tot September.

Zaait men ze in de tweede helft van Juni, op een ietwat beschaduwde plaats, dan bloeien zij nog in September. Zij worden circa 1 voet (3 palm) hoog.

Lupinus cruikshanksi.

Peru. Planten van 3 à 4 voet (ruim 1 el) hoog, met fraaie, welriekende blauwe bloemen, die bijzonder voor perken zijn aan te bevelen.

Men zaait ze in Mei; om meer zeker te zijn wel te slagen, moet men de korrels in vochtig zand leggen, maar *zoodra* ze dan ontkiemd zijn, dadelijk op hare plaats leggen, op 2½ palm afstand. De afgesneden bloemstengels, die in water zich lang goed houden, kunnen in bouquetten en vazen zeer dienstig zijn.

Ofschoon de Lupinen niet kiesch zijn in de grondsoorten, willen zij toch wel het liefst een zandigen tuingrond.

Verplanten verdragen zij niet, zoo ook moet men niet tot gieten overgaan dan bij aanhoudende droogte.

Lupinus Hartwegi. Mexico. Deze worden nagenoeg 2 voet hoog, met schoone witte bloemkroon, voor perken en randperken aan te bevelen.

Men kan ze zaaien als de vorige, maar beter is het in 't laatst van Maart of April in een bak te zaaien, om haren bloei die anders wel wat laat is, te bespoedigen; daar zij echter 't verplanten niet verdragen, zaait men ze in potten; in elken pot ééne plant, om ze in Mei met de geheele aardkluit in den vrijen grond te zetten, op 2½ palm afstand; zij bloeien dan van Juli tot October.

Lupinus Hybridus. Een fraaie plant, die 2 voet (6 palm) hoog wordt; hare bloemen zijn karmozijnrood met wit.

Kweeking als de L. Cruikshanksi.

Lupinus mutabilis variecolor. Columbia. Deze wordt 3 à 4 voet (ruim 1 el) hoog; hare welriekende bloemen zijn veel-

Digitized by Google

kleurig — violet met geelachtig wit, in 't midden rood, aan de spits bijna wit; zij bloeien van Juni tot October.
Kweeking als de L. Cruikshanksi.

Lupinus nanus. Californië. Dit zijn sierlijke planten, rijkbloeiend, zeer schoon voor perken, randperken en randen om hoogere bloemen. Zij worden nagenoeg 1 voet (3 palm) hoog en bloeien in Juni en Juli met witte en helderblauwe bloemkroon.
Kweeking als de L. Cruikshanksi.

Lupinus pilosus. Zuid-Europa. Deze bloeien in Juli en Augustus met welriekende gele bloemen; zij worden 2 voet (6 palm) hoog.
Kweeking als de L. Cruikshanksi.

Lupinus sulphureus. Californië. Zij worden nagenoeg 2 voet (6 palm) hoog; bloemkroon eerst zwavelgeel, later oranjegeel in lange trossen, zeer geschikt in groote en kleine perken en randperken; zij bloeien van Juni tot September.
Kweeking als de L. Cruikshanksi.

Madia elegans.

Chili. Sierlijke planten voor perken en randperken; fraaie goudgele bloemen van onderen met een purperen vlek, op pyramidalen stengel, verspreidende een geur als van Meloenen.
Men zaait ze in April en Mei; afstand 1½ voet (4 a 5 palm); zij worden 1 el hoog, en bloeien van Juli tot October.
Men kan ze ook in 't begin van April in een bak zaaien om ze half Mei in den vrijen grond uit te planten.

Malope grandiflora.

Barbarije. Schoone planten, zoowel voor perken en randperken als alleenstaande planten; ook kan men ze in groote potten zetten. Zij worden ruim 2 voet (7 palm) hoog en bloeien van Juli tot October met witte, purpere of rose bloemen.
In April en Mei op hare plaats zaaien, of eerst op een ander bed en dan jeugdig verplanten, want groote planten verdragen het verpoten niet best; men dunt ze uit of verplant ze op 1½ voet (4 a 5 palm) afstand.
De Malope is niet kiesch op plaats en grond; in den zomer verlangt zij drukke begieting.
Hare bloemen zijn zeer dienstig in bouquetten.

Digitized by Google

Malva crispa.

Zuid-Europa. Deze worden in 't begin van April op een luwe plaats gezaaid; later verplant op ruim 2 voet (7 palm) afstand; of na half April en Mei zaaien, dadelijk op hare plaats.

Zij wordt 4 a 6 voet (1½ a 2 el) hoog en bloeit van Juli tot September met witte bloemen. Hare schoonheid bestaat echter meer in den vorm der plant zelve, als wel in hare bloemen; zij groeit in elken grond, maar liefst in de schaduw, waar zij in goed gemesten grond een zeer sierlijke plant wordt; voor groote groepen en ook als alleenstaande planten is zij uitmuntend geschikt.

Hare fraai gekrulde bladeren voor dessert-schalen zijn algemeen bekend en maken goed effect.

Mirabilis jalappa.

Nachtschoonen. Zie bij de Collectiën.

Nemesia compacta.

Zuid-Afrika. Een fraaie zeer mildbloeiende plant van 1½ palm hoog, die uitnemend voor randen geschikt is, en ook voor potcultuur.

Men zaait ze in September op een tuinbed in lichten grond; de planten worden in een kouden bak in den winter bewaard en half Maart eerst op een aparte plaats in den vrijen grond uitgeplant, om ze in April op hare bestemming te brengen, op een afstand van nagenoeg 1 voet (3 palm); deze bloeien dan in Mei en Juni met witte, blauwe en rooskleurige bloemen.

Ook zaait men ze in 't laatst van April of begin van Mei op hare plaats; alsdan uitdunnen op 1½ palm afstand, deze bloeien dan in Juli en Augustus.

Men heeft ook de rijkbloeiende Nemesia floribunda en de veelkleurige Nemesia versicolor, beide zeer schoone variëteiten.

Nemophila.

Californië. Beminnelijk. Deze worden veel gebruikt voor perken, bordures, randen om perken, enz. waarvoor zij bijzonder geschikt zijn, door haren lagen groei en rijken bloei.

Digitized by Google

't Beste is deze in 't laatst van Augustus tot half September te zaaien, 't zij dadelijk op hare plaats of eerst op een andere plaats, om ze in 't voorjaar (met kluit) op hare bestemming te brengen, op een afstand van ruim 2 palm, welke dan in Mei en Juni bloeien; deze wijze geeft de krachtigste planten en den rijksten bloei; in den winter worden de planten een weinig gedekt.

Ook worden zij in 't voorjaar gezaaid van half Maart tot 't laatst van Mei, maar direct op hare plaats, daar deze niet verplant kunnen worden; uitdunnen op 1½ palm afstand; deze bloeien van Juni tot Augustus

Enkele wagen het, om ze bij gunstig weer reeds in 't laatst van Februari te zaaien, en dikwijls met goed gevolg.

Zij willen ook in de schaduw goed gedijen; die men in Mei zaait, verkiezen liefst een schaduwrijke plaats.

De Nemophila biedt een zeer rijke en schoone verscheidenheid van kleuren aan, zooals op de prijscourant is aangegeven; zij worden 1½ à 2 palm hoog.

Nigella damascena.

Barbarije. Juffertje in 't groen. Dit zijn schoone planten met halfdubbele lichtblauwe bloemen; voor perken zeer geschikt, zoo ook hare bloemen in bouquetten.

Men zaait ze van 't laatst van Maart tot Mei in liefst lichten grond, en, daar de in 't voorjaar uitgezaaide, het verplanten niet best verdragen, dunt men ze uit op 2 palm afstand; zij bloeien, naarmate de uitzaaiing heeft plaats gehad, van Juni tot September.

Men kan ze ook van half Augustus tot half September zaaien; later verpoten en vroeg in 't voorjaar op hare plaats zetten. Zij worden ruim 1½ voet (5 palm) hoog.

Nolana atriplicifolia.

Peru. Men zaait ze in April en Mei op hare plaats, in liefst lichten, vruchtbaren grond en zonnige ligging; uitdunnen op een afstand van 1½ voet; zij bloeien den ganschen zomer met groote lichtblauwe bloemen.

Men kan ze ook in kleine potjes zaaien, één plant in een potje laten staan, om later (met de kluit) te verplanten, daar de verplanting op gewone wijze nog al eens mislukt.

Zaait men ze in 't laatst van Juni, dan bloeien zij nog in September en October.

Digitized by Google

Zij verlangen volle zon en bij droog weer veel water.

't Zijn merkwaardige planten van 1½ palm hoog, die voor perken en randen uitnemend geschikt zijn; vooral de Nolana alba, een nieuwe variëteit met zeer fraaie, groote witte bloemen.

Oenothera acoulis.

Ghili. Welriekende bloemen van binnen wit met vleeschkleurige tint, van buiten, wanneer zij eenigen tijd gebloeid hebben, rozerood. Vooral in perken maken zij een goed effect; zij worden nagenoeg 1 voet (3 palm) hoog.

Zij worden in Juni en Juli gezaaid op een gewoon bed; op dat bed verpoten, en in den winter dekken met stroo of bladeren, om ze in Maart op hare plaats te zetten op 1 voet (3 palm) afstand; zij bloeien van Juni tot September.

Men zaait ze ook bij zacht weer in 't laatst van April; beter echter in 't laatst van Maart of begin van April in een bak om ze in Mei op hare plaats te zetten, welke dan in 't begin van September in bloei komen, die duurt tot laat in den herfst.

Oenothera drummondi. Texas. Planten van 1½ voet (4 à 5 palm) hoog, met groote stroogele bloemen, die voor groote en kleine perken en randperken zeer geschikt zijn.

Kweeking als de vorige.

Oenothera drummondi nana. Zeer rijkbloeiende planten met groote witte bloemen; nagenoeg 1 voet (3 palm) hoog.

Kweeking als de vorige.

Oenothera bistorta. Californië. Deze worden ruim 1 voet (3½ palm) hoog; 't zijn sierlijke planten voor perken en randperken, vooral als men in hare jeugd de toppen afnijpt, waardoor zij zich meer uitbreiden.

Men zaait ze van half Augustus tot half September; de plantjes dienen in een bak te overwinteren, om ze in April uit te planten op 1½ palm afstand; zij bloeien dan van Juni tot Augustus met kleine maar zeer talrijke bloemen, geel met purperen vlek.

Men kan ze ook bij gunstig weer in 't laatst van April op hare plaats zaaien, welke dan van Juli tot September bloeien.

Die men in de laatste helft van Juni zaait, op eene beschaduwde plaats, bloeien nog in September en October. Hare bloemen zijn in bouquetten zeer schoon.

Digitized by Google

Oenothera Lamarckiana. Noord-Amerika. Planten van 3 voet (9 palm) hoog met een hoogen middelstengel, waaraan zeer groote en fraaie welriekende gele bloemen, uitnemend geschikt voor perken en randperken Hare afgesneden bloemstengels, in water gezet, bloeien verder daarin geheel uit.

Zij verlangen een zonnige ligging en een diep omgewerkten vruchtbaren grond en hebben een onderlinge afstand noodig van 2½ voet (8 palm)

Oenothera rosea. Mexico. Men zaait ze in 't laatst van April of in Mei op een luwe, zonnige plaats, 't zij direct op hare plaats of om later te verplanten, 't geen dan meer in 't open veld kan geschieden; deze bloeien in den nazomer met talrijke kleine purper-rozeroode bloemen.

Ook zaait men ze in Juli, later op 't zelfde bed verpoten en in den herfst of voorjaar uitplanten op 3½ palm afstand. Zij worden 1 voet (3 palm) hoog.

Oxalis rosea.

Chili. Deze worden in September gezaaid, de plantjes in potjes gezet en in een bak bewaard dicht onder 't glas; in Mei worden ze uitgeplant op 1 voet (3 palm) afstand; deze bloeien dan van Mei tot in Juli. Plant men deze echter niet in den vollen grond maar in andere potten, dan verkrijgt men schoone kamerplanten, die als men ze in den bak houdt, in April en Mei bloeien.

Men zaait ze ook bij zacht weer in 't laatst van April of in Mei dadelijk op hare plaats; uitdunnen op 1½ palm afstand, deze bloeien dan van Juni tot Augustus.

Beter is het, in begin van April in een bak zaaien en in Mei uitplanten.

't Zijn planten van 2 palm hoog, met kleine maar zeer fraaie rozeroode bloemen; zij verlangen vooral een zonnige ligging, daar de bloemen eerst in de volle zon zich openen.

Ze zaaien ook veelal zichzelven uit, welker kieming dikwijls beter slaagt, dan de met zorg bewerkte uitzaaiing.

Voor perken, randperken, randen en potcultuur zijn ze zeer geschikt.

Oxalis tropaeloides. Dezelfde kweeking. Door hare fraaie donkerbruine bladeren en gele bloemen zijn zij voor perken, vooral voor randen om hoogere planten zeer aan te bevelen; zij wordt circa 1 voet (3 palm) hoog.

Digitized by Google

Palavia flexuosa.

Bolivia. Deze rijkbloeiende sierlijke planten zijn zeer geschikt voor perken, randperken en ook voor potcultuur.

Men zaait ze bij zacht weer in 't laatst van April of in Mei; beter evenwel is het, om ze in 't begin van April in een bak te zaaien, om later de plantjes op een zonnige plaats uit te planten op 1 voet (3 palm) afstand; zij worden ruim 1 voet (3½ palm) hoog en bloeien van Juni tot den herfst met talrijke bloemen, rosa-lila met witten grond

Papaver.

Papavers. Zie bij de Collectiën.

Petunia.

Zie bij de Collectiën.

Phlox Drummondi.

Zie bij de Collectiën.

Podolepis gracilis.

Nieuw-Holland. Bij zacht weer worden deze in 't laatst van April of in Mei gezaaid op een luwe zonnige plaats, om ze later op hare bestemde plaats uit te planten op 3 palm afstand; of men zaait ze half Mei direct op hare plaats en uitdunnen op 2 palm afstand.

Beter is het om ze in de eerste helft van April in een bak te zaaien; de plantjes in de bak verpoten, en nadat men ze aan de lucht gewend heeft in Mei uitplanten op 1 voet (3 palm) afstand.

Zij worden nagenoeg 2 voet (6 palm) hoog, en bloeien van Juli tot October met donker rosa, violette of purpere bloemen; zeer geschikt voor perken, randperken en ook voor potcultuur waartoe men onder in de potten eenige potscherven of steentjes legt tot goede afwatering.

Digitized by Google

Zij beminnen het licht en vooral een drogen, lossen grond en warme standplaats.

Podolepis chrysantha. Men zaait deze in Mei dadelijk op hare plaats, om later de plantjes uit te dunnen op een afstand van 3 palm; ze bloeien van Augustus tot October.

Beter is het ze in 't laatst van April of begin van Mei op een luwe, zonnige plaats te zaaien, de plantjes eerst nog eens verpoten om, als zij weer aan den groei zijn, op hare plaats te planten op een afstand van 4 palm

Nog beter is het in April in een bak te zaaien, om ze, nadat men de planten aan de lucht gewend heeft, in Mei uit te planten in den vrijen grond op 4½ palm afstand.

Zij worden ook in September gezaaid op een gewoon bed; men zet verscheidene plantjes in één pot, waarin men eerst eenige scherven of kleine steentjes werpt tot goede afwatering en bewaart die potten in een vorstvrijen bak, dicht onder 't glas, waarbij men haar veel lucht maar weinig water geeft, daar te veel vocht haar hoogst nadeelig is; in Maart zet men ééne plant in een pot om ze in Mei uit te planten in den vrijen grond op een afstand van 5 palm, ze begint dan in Juni te bloeien.

Deze planten van 3 à 5 palm hoog, met hare schoone goudgele straalbloemen zijn zeer geschikt voor perken, randperken en potcultuur.

Polygonum orientale.

Oostindische Duizendknop. Een rijkbloeiende fraaie plant met rosa of karmijnroode bloemtrossen; ook heeft men van deze een schoone witte verscheidenheid. Hoe meer men deze in den zomer begiet des te sierlijker zullen plant en bloem worden; uitnemend geschikt voor groepen of fiksche perken.

Men zaait ze in April op een aparte plaats en verplant ze in Mei op 2 voet (6 palm) afstand; of men zaait ze direct op hare plaats, en dunt ze uit op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm); zij worden 3 à 4½ voet (1½ el) hoog en bloeien van midden Juni tot half October.

Polygonum orientale pimulum. Deze planten zijn sterker vertakt en bossiger dan de hoogere en het maakt een zeer goed effect, wanneer men een perk hooge Polygonums heeft, men een rand van deze er om heen plaatst Ook voor kleine en groote perken afzonderlijk zijn ze zeer geschikt

Digitized by Google

Ze worden in April gezaaid en later uitgedund op ruim 1 voet (4 palm) afstand.

Beter is het eerst op een aparte plaats te zaaien en in Mei uitplanten op nagenoeg 2 voet (6 palm) afstand; zij worden 2 voet (6 palm) hoog; krijgen groote bladeren en fraaie hangende bloemtrossen van Juli tot den herfst. Zij groeit op alle vruchtbare gronden; verlangt in den zomer veel water, want een rijke begieting maakt de plant schooner, hooger en rijkbloeiend.

Portulaca.

Zie bij de Collectiën.

Reseda odorata.

Egypte. Welriekende Rezida. 't Beste is in de tweede helft van Mei te zaaien, ze beginnen dan in Juni te bloeien tot de vorst, en wel des te rijker en langer wanneer men de uitgebloeide stengels gestadig afsnijdt. In de tweede helft van Juni gezaaid, geven zij in den herfst nog een vrij goeden bloei.

Dikwijls zaaien zij zichzelven uit en de daarvan ontstane planten worden krachtiger en de bloei rijker.

Om schoone *Pot-Reseda's* te telen, zoekt men de zwaarste of grootste uit en zaait ze in Maart in potten, maar slechts weinige zaden, en dunt ze later uit zoodat slechts 4 à 5 planten in elken pot blijven staan.

Ook kan men ze daartoe in Augustus en September zaaien in den vrijen grond; hebben de plantjes eenige blaadjes gemaakt, dan worden zij zeer jeugdig (want een late verplanting mislukt) in potten gezet, 4 à 6 plantjes in een pot van 1½ à 2 palm diameter, welke men in een bak laat overwinteren, dicht onder 't glas en veel luchten; deze bloeien dan in April en Mei. Gewone vruchtbare tuinaarde is voldoende.

Schoon de Reseda eenjarig is, kan men ze in potten verscheidene jaren overhouden, zoo men ze in den winter in den bak houdt en slechts matig giet Zij groeit op alle gronden, ook puinachtige, maar liever een drogen dan een vochtigen.

Reseda arborea. Boomrezida. Om goede Boomrezida te telen laat men slechts ééne plant in een pot staan; van die plant laat men maar één stengel omhoog gaan, en snijdt van deze alle zij-

Digitized by Google

takjes weg, waardoor alle groeikracht dien eenen stengel ten goede komt om de gewenschte hoogte te bereiken; heeft hij die bereikt zoo laat men het boveneinde ongehinderd groeien waardoor de kroon ontstaat, evenwel moet men de bloemknoppen vooreerst uitnijpen om meer vertakking te bewerken; men laat één bloem zich ontwikkelen tot zoolang de kroon den vereischten vorm heeft verkregen. Daarvoor heeft men een jaar, ook wel 2 en 3 jaar noodig, naarmate men dien vorm begeert.

Daarna laat men ze vrij groeien en bloeien, maar 't blijft ook bij deze aan te raden de uitgebloeide stengels af te knippen en de te dicht staande takjes te verwijderen, opdat haar bloei wordt verrijkt en verlengd en de lucht meer vrijen toegang heeft in hare kroon.

Reseda eximia. Eene variëteit met *witte* bloemen wiens heerlijke geur nog wel zoo sterk is als van de gewone Rezida.

Reseda meliorata. Dit zijn sterke groote planten met groote lichtroode bloemen, een der beste voor potcultuur, daar ééne plant van deze dezelfden omvang verkrijgt als verscheidene planten te samen van de gewone soort.

Reseda odorata nana compacta. Deze onderscheidt zich van de gewone door een schoone gedrongene groeiwijze en rechtopstaande koperroode bloemtrossen; 't is een nieuwe variëteit die ook uitnemend is voor potcultuur.

Reseda odorata gigantea pyramidalis. Ook een nieuwe variëteit van zeer schoonen pyramidalen vorm; uiterst welriekend, ook bijzonder voor potcultuur geschikt.

Salpiglossis variabilis.

Zie bij de Collectiën.

Sanvitalia procumbens.

Mexico. Deze wordt 2 palm hoog, zij geeft oranjegele bloemen met purperbruine schijf in 't midden.

't Zijn sierlijke planten wegens den rijkdom harer bloemen, die een schoon contrast vormen met haar fraai donkergroen loof, waar-

Digitized by Google

door zij uitnemend geschikt zijn voor perken, randen en bordures. Bij zacht weer wordt zij gezaaid van half April tot half Mei, 't zij direct op hare plaats of eerst op een gewoon bed om ze later met kluit voorzichtig te verplanten op een afstand van 3 palm.

Beter is het om ze in het begin van April eerst in een bak te zaaien; in den bak te verpoten, en in Mei met kluit op hare plaats te brengen op een afstand van 3½ palm.

Zij bloeien van Juni tot September; snijdt men gestadig de uitgebloeide stengels af, zoo wordt haar bloei verlengd tot den herfst

Sanvitalia procumbens flore pleno Dubbele oranjegele bloemen, uitstekend voor perken. randen en bordures, wegens haren lagen groei en zeer milden en langdurigen bloei.

Kweeking als de vorige

Saponaria multiflora.

Calabrië. Deze rijkbloeiende plant, kan als een der aanbevelenswaardigste beschouwd worden van de laaggroeiende planten; bijzonder geschikt voor perken, randen en bordures, of ook wel om den grond te bedekken onder hoogstammige planten als stamrozen, enz.

Men zaait ze in April of Mei op hare plaats of eerst op een bijzonder bed, om zoodra de plantjes eenige blaadjes hebben, uit te planten op een afstand van bijna 1 voet (3 palm).

Zaait men ze in 't laatst van Juni of begin van Juli in lichte aarde, zoo heeft men in September en October nog een vrij goeden bloei

Ook wordt deze in de eerste helft van September gezaaid, direct op hare plaats waar zij in 't volgende jaar moeten bloeien, of ook wel eerst op eene andere plaats om ze later te verpoten op een luwe zonnige plaats, 1 palm van elkander; in den winter dekt men ze zorgvuldig met bladeren of stroo; in Maart of April worden zij (met kluit) uitgeplant Heeft men gelegenheid ze onder glas te doen overwinteren in lichte, liefst bladaarde — des te beter.

De Saponaria wordt 2 palm hoog; hare bloemen zijn helder wit, maar hebben dikwijls afwijkingen, met rozeroode punten, soms geheel rood

Scabiosa.

Zie bij de Collectiën.

Digitized by Google

Schizanthus grandiflorus oculatus.

Chili. Deze worden in de eerste helft van September gezaaid; de plantjes in potten gezet en in een kouden bak bewaard om ze in April in den vrijen grond uit te planten op ruim 2 palm afstand. 't Gebeurt echter dikwijls, dat men ze met goede bedekking in den vrijen grond overhoudt, welke dan de krachtigste planten zijn en den rijksten bloei geven.

Ook zaait men ze in April en Mei op hare plaats.

Die men in Juni zaait bloeien nog in den herfst.

't Zijn rijkbloeiende planten van ruim 1½ voet (5 palm) hoog; purperroode bloemen met zwarte vlekken, zeer geschikt voor kleine en groote perken, randperken, alsmede voor potcultuur. Om schoone potplanten te krijgen zaait men in Maart en April in potten, die men in een bak plaatst.

Schizanthus papilionaceus Een zeer schoone variëteit; bloemen van purperen kleur, met geel, oranje en karmozijnrood.

Kweeking als de vorige.

Senecio elegans.

Kaap de Goede Hoop. De Senecio is een voortreffelijk soort; zij maakt groote gevulde planten, waardoor zij uitstekend is tot het aanleggen van groote perken of randperken, ook als alleenstaande planten en potcultuur.

Hare talrijke, schoone bloemen gelijken op kwastjes, die van Juni tot October zich onophoudelijk vertoonen; de levendige kleuren der bloemen steken bevallig af bij het dichtbossige en krachtig groene loof der planten. Zij bereiken een hoogte van 2 voet (6 palm); de kleuren der bloemen zijn wit, donker aschgrauw, bruin, vleeschkleurig, koperbruin, purperrood en donkerrood; 't is aan te raden, zoodra men zulks bespeurt de *enkele* te verwijderen, opdat men alleen de *dubbele* behoudt

Ze vorderen vooral een luwe, zonnige plaats, waardoor zij des te schooner worden; overigens groeien zij in elken goeden grond, wanneer gezorgd wordt voor behoorlijke afwatering; goede bemesting en in den zomer druk begieten, dragen vooral veel bij tot hare volkomenheid.

Men zaait ze in April en Mei op hare plaats, of op een tuinbed, waarna men ze in Mei of Juni uitplant, op een afstand van ruim 1½ voet (5 palm); bij 't verplanten zij men echter bedacht, dat men ze niet diep zet, de wortelhals mag niet onder de aarde

Digitized by Google

komen; dit zou de ontwikkeling der planten zeer benadeelen.

Ook zaait men ze in Maart en April in een bak; de planten in den bak of buiten op een luwe zonnige plaats verpoten, om ze in Mei op hare plaats te zetten.

Men kan ze ook in September zaaien; de jeugdige plantjes in potten zetten en in een bak doen overwinteren, en, wanneer sterke vorst niet meer verwacht wordt, in 't voorjaar uitplanten.

De afgesneden bloemen houden zich in water langen tijd goed en zijn ook in bouquetten zeer bemind.

Senecio elegans nana. Deze worden nauwelijks 1 voet (3 palm) hoog; 't zijn breede en tevens goed gevulde planten van zeer rijken bloei, in niet minder verscheidenheid van kleuren als de hoogere.

Voor perken en randperken uitnemend geschikt.

Silene pendula.

Griekenland. Wanneer ze daarvoor worden gekweekt, dan zijn ze een der beste van de voorjaarsbloemen, wegens haren vroegen en zeer rijken bloei; zij worden ruim 2 palm hoog; hare bloemen zijn zacht rosa, zeer geschikt voor perken, randperken, randen, enz.

Zij worden gezaaid van Juli tot September op de voor haar bestemde plaats, of op een bijzonder bed, om ze jeugdig te verplanten op 1½ palm afstand; later in den herfst of in 't voorjaar worden zij (met kluit) op hare plaats gezet, op een afstand van 1 voet (3 palm.) Op deze wijze gekweekt, worden het zeer krachtige planten, die van 't laatst van April tot in Juli in bloei zijn. 't Is aan te raden de planten in den winter te dekken met bladeren of stroo; heeft men ruimte in een bak, dan is 't zekerder de planten in potten te zetten en in den bak te laten overwinteren, dicht bij 't glas, om ze in 't voorjaar met kluit te verplanten.

Ook zaait men ze in April op hare plaats; uitdunnen op 1½ palm afstand, ze bloeien in Juli en Augustus.

Die men in Mei en Juni zaait, bloeien nog in den herfst.

Zij groeit in elken goeden grond en zonnige ligging, minder in koude, vochtige gronden.

Silene pseudo Atocion. Eén zeer schoone, mildbloeiende plant, van ruim 1 voet (3½ palm) hoog, met groote, karmozijn-rosa bloemen, die voor perken en randperken zeer geschikt zijn.

Men zaait ze in 't laatst van Maart als 't weer gunstig is, of in April; uitdunnen op ruim 2 palm afstand; zij bloeien in Juni en Juli.

Digitized by Google

Sphenogyne speciosa.

Californië. 't Is een sierlijke plant van 1 voet (3 palm) hoog, welke hare levendig gekleurde bloemen slechts in volle zon openen; 't zijn goudgele straalbloemen aan den grond met 4 kleine zwarte vlekken, welke om de gele en purpere schijf een schoone krans maken, en van Juni tot September bloeien. De in potten, onder glas gehouden planten, bloeien soms reeds in April.

De Sphenogyne is uitnemend geschikt voor perken, randperken, randen en potcultuur.

Zij worden in September gezaaid; de jeugdige plantjes in potten gezet, om ze in een bak vorstvrij te doen overwinteren; dikwijls luchten is aan te bevelen, ook om ze voor te groote vochtigheid te behoeden In 't laatst van April of in Mei worden ze in 't vrije veld gebracht op een zonnige plaats, en haar een afstand gegeven van ruim 1 voet (3½ palm.)

Ook zaait men ze in 't begin van April in potten in een bak, of in potten voor een zonnig raam, om ze later met of zonder potten in den vrijen grond te plaatsen.

Men kan ze ook bij zacht weer in 't laatst van April of in Mei in den vrijen grond zaaien, en liefst nog eens verpoten, daarna op hare plaats.

Tagetes erecta aurantica pl.

Mexico. Goudgele Afrikanen. Men zaait ze in 't laatst van April en Mei op een luwe plaats; de planten eens verpoten, om ze later (met kluit) in 't laatst van Mei of Juni op hare plaats te brengen, op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm), waarmee men des noods wachten kan, totdat de bloemknoppen zich vertoonen, waardoor zij uitnemend dienstig zijn om vroeg uitgebloeide bloemperken weer te bezetten; na de verplanting fiks begieten om 't aangroeien te bevorderen.

Zij worden 3 voet (9 palm) hoog, en bloeien van Juli tot October.

Tagetes erecta nana. Lage Afrikanen. Deze worden slechts 1 voet (3 palm) hoog; bloeien rijk en lang met zeer bevallige oranjegele bloemen.

Ze zijn van vroegeren bloei als de voorgaande en zeer geschikt voor groote en kleine perken, ook als alleenstaande planten en in potten.

Digitized by Google

Zij zijn niet kiesch op plaats en grond, ofschoon een vruchtbare grond, warme ligging en rijkelijk begieten in den zomer, ongemeen bijdragen tot haren rijken bloei.

Ook deze laten zich tot aan den bloei (met kluit) verplanten; afstand 2 palm.

Kweeking als de vorige.

Tagetes patula stratia pl. Gewone Afrikanen. Deze oude bekende bloem, thans niet erg begeerd, blijft toch altijd hare kweeking waard, daar zij zeer geschikt is voor groote en kleine perken, randperken en als alleenstaande planten; hare bloemen in bouquetten.

Zij worden 2 voet (6 palm) hoog, en bloeien van Juli tot October met goed gevulde bloemen in oranje- en lichtgeel, bruinrood, gestreept, enz.

Kweeking als de vorige.

Men zou deze ook in Maart of begin van April in een bak kunnen zaaien, om de planten later in den vrijen grond over te brengen op 1 voet (3 palm) afstand, waardoor haar bloei zeer wordt vervroegd; ook kan men ze nog in de eerste helft van Juni zaaien, welke dan in den herfst bloeien; de planten blijven dan lager.

Tegetes patula nana. Deze lager groeiende Afrikaan (4 palm) geeft gedrongen en zeer bloemrijke bossen, met groote, dubbele bloemen in dezelfde kleuren als in de voorgaande, zeer geschikt voor perken en ook als randen om hoogere bloemen.

Kweeking als de vorige. Afstand 3 palm.

Tagetes signata pimula. Lage Afrikanen van ruim ½ voet (2 palm) noog, met schoone saffraangele bloemen in den grond gevlekt en gestreept. Zij bloeien van Juni tot laat in den herfst met eene mildheid, die inderdaad eenig is; zij is wel het meest geschikt voor perken en gazons, voor randperken en randen, alsmede voor potcultuur.

Men zaait ze in Maart en April in een bak; verpoot de plantjes eerst op een goed gelegen bed, en zet ze later, in Mei, op hare plaats; ook kan men des noods daarmee wachten tot aan den bloei, maar dan de aarde goed om de wortels houden.

Ook zaait men ze, na half April, op een luwe plaats; de plantjes eerst nog eens verpoten, om ze in Mei op hare plaats te zetten op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm); vooral geen mindere ruimte geven, daar zij zich dan niet volkomen kunnen ontwikkelen, waardoor haar schoone vorm verloren gaat.

Digitized by Google

Tropaeolum, (Tom Thumb.)

Oost-Indische kers zonder ranken. Schoon gevormde goed gevulde planten van 1 voet (3 palm) hoog, met ongemeen talrijke bloemen van de levendigste kleuren, welke een schoon contrast opleveren met het heldere groen der bladeren. Voor perken, randperken en randen om perken, alsmede voor potcultuur zijn ze bijzonder geschikt; ook maken zij goed effect onder stamrozen, enz.

Men zaait ze half April in potten, die men in een bak of voor een zonnig raam plaatst, om ze later (met kluit) buiten te planten op een afstand van 1 voet (3 palm), zij bloeien van Juni tot laat in den herfst.

Ook zaait men ze in 't laatst van April of Mei in den vrijen grond op hare plaats.

Zij verlangen volle zon, en gedijen vooral op droge gronden uitnemend; bij warme zomers willen zij gaarne ruime begieting.

Licht gebeurt het bij sterken wind, dat hare niet zeer stevige stengels bij den grond afbreken; daarom steekt men er lage stokjes bij, waaraan men den stengel vastbindt, zonder dat echter die stokjes gezien worden.

Verbena Hybrida.

Zie Verbena bij de Collectiën.

Veronica syriaca.

Syrie. Een klein maar sierlijk plantje van 1½ palm hoogte, voor kleine perken en randen; ook wordt zij wel gebezigd, om de aarde van potten of tobben te bedekken en te versieren, waarin hooge potplanten staan; men zaait ze ook wel op bloemtafels, waarvoor zij door haren snellen groei zeer geschikt is.

Gewoonlijk wordt zij bij zacht weer in April en Mei gezaaid op een luwe, zonnige plaats; uitdunnen op een afstand van 2 palm.

Zaait men ze in de tweede helft van Juni, dan bloeien zij nog in September en October met fraaie blauwe of witte bloemen.

Ook zaait men ze in September op een tuinbed; de plantjes zet men later op een luw plaatsje, welke in den winter behoorlijk gedekt worden; in April plant men ze uit op nagenoeg 1 voet (3 palm) afstand; deze planten zijn altijd krachtiger en schooner.

Zet men de herfstplanten in potten en plaatst men ze in een bak, dan heeft men de Veronica in den nawinter reeds in vollen en prachtigen bloei.

Digitized by Google

Viscaria oculata.

Zuid-Europa. Dit zijn dichte, zeer rijkbloeiende planten, met sierlijke bloemen, rosa met purper midden; uitnemend voor perken, randperken en potcultuur geschikt; de bloemen zijn zoo talrijk, dat de bladeren schier verdwijnen, zij worden ruim 1 voet (3½ palm) hoog.

Men zaait ze in April en Mei op hare plaats, die dan van Juli tot September bloeien.

Of ook in April eerst op een reserve-bed, om later te verplanten op 1 voet (3 palm) afstand.

Zaait men ze nog in de tweede helft van Juni, (uitdunnen op 1½ palm) dan heeft men nog een vrij goeden herfstbloei.

De schoonste exemplaren verkrijgt men door ze te zaaien in September op een tuinbed; de planten in potten of schotels, of in een bak vorstvrij doende overwinteren dicht onder 't glas, daar groote vochtigheid geweerd moet worden; in Februari worden zij nog eens verpoot, en in April uitgeplant op 3½ palm afstand, ze bloeien dan van Mei tot Juli.

Viscaria oculata alba. Deze variëteit geeft groote, zuiver witte bloemen; ook zij is vooral geschikt om in vereeniging met andere bloemen schoone contrasten te vormen.

Dezelfde kweeking.

Viscaria oculata coerulea. Prachtige blauwe bloemen.

Dezelfde kweeking.

Viscaria oculata Perfection nana. (Dwerg.) Deze wordt slechts 1½ palm hoog; haar zeldzaam rijke bloei, schoon rosa met purperen grond, maakt haar voor perken en randen en vooral voor potcultuur uitnemend geschikt. Men plant ze op 2 palm afstand, overigens dezelfde kweeking.

Viscaria elegans picta. Een zeer schoone, buitengewoon rijkbloeiende plant, welke een goed gevulde bos vormt; hare fraaie groote bloemen zijn wit, met rosa midden en purper karmozijnrood oog; zeer geschikt voor perken, randperken, randen en potcultuur; zoo ook hare bloemen in bouquetten.

Kweeking dezelfde.

Zinnia elegans fl. pl.

Zie bij de Collectiën.

Digitized by Google

ZADEN VOOR DEN KOUDEN BAK.

Men zaait in potten met lichte, liefst bladaarde; het fijne zaad maar even bedekkende, het grovere iets meer; daarna drukt men de aarde zachtkens aan en houdt ze matig vochtig, ze iets beschermende tegen de felle zonnestralen.

Na enkele dagen komt het zaad op, waarna men het raam een weinig openzet om de planten te versterken.

Acacia.

Nieuw-Holland. Overblijvend.

De Acacia's zijn door hare fijn gevinde en fraai gevormde zeer sierlijke bladeren en rijken bloei een waar sieraad voor kasten in den winter en in het voorjaar

Daar de zaden niet gemakkelijk ontkiemen, worden zij 2 à 3 dagen in lauw water geweekt (enkele nemen daarvoor een oplossing van kopervitriool) de omkleedsels een weinig loswrijvende.

Zij worden in 't voorjaar in potten gezaaid, gevuld met lichte tuinaarde, goed vermengd met bladaarde en zuiver wit zand, en in een kouden bak gegraven; de aarde tamelijk vochtig houdende, en bij sterken zonneschijn beschaduwen

Hebben de plantjes de hoogte van ½ palm bereikt, dan worden zij in gewone potten overgezet, beschaduwd en sterk gelucht, waarna men later de ramen kan afnemen.

In den winter worden zij in de oranjerie of in een gematigde kas bewaard, terwijl zij dan reeds als kamerplanten uitmuntend zijn.

Digitized by Google

Ageratum mexicanum.

Buenos-Ayres. Deze wordt 1½ voet (4 à 5 palm) hoog, en bloeit met zeer fraaie hemelsblauwe bloemhoofdjes in eindelingsche trosjes. Zij is zeer geschikt voor perken maar ook voor potcultuur waarin zij (in de schaduw gehouden) zich zeer lang goed houdt.

Zij worden in April in een bak gezaaid, in den bak verpoot en in 't laatst van Mei in den vrijen grond uitgeplant op ruim 1 voet (3½ palm) afstand; deze bloeien dan van Juni tot Augustus.

Of, men zaait ze bij zacht weer in 't laatst van April of in Mei op een reservebed op een luw en zonnig plekje, om ze in 't begin van Juni op hare plaats te zetten, ze bloeien dan van Juni tot September.

Ook worden zij in Augustus tot half September gezaaid op een luwe plaats; de plantjes worden dan in potten gezet, en dicht bij 't glas in een bak bewaard met matige begieting. Men verplant ze van tijd tot tijd in andere potten, de toppen der stengels afsnijdende, waardoor men schoone, bosachtige planten verkrijgt, die reeds in Mei in bloei komen.

De Ageratum mexicanum albiflorum is eene verscheidenheid met sierlijke witte bloemen, die dezelfde kweeking vereischt.

Alonzoa Warscewiczii.

Chili. Deze worden 1½ à 2 voet (5 à 6 palm hoog, en bloeien met schitterend scharlakenroode bloemen in trossen, en zijn door haren sierlijken vorm, en de bijzondere kleur harer bloemen en langen bloeitijd uitnemend geschikt voor perken en randperken, welker ligging luw en zonnig moet zijn.

Ook voor potcultuur zijn ze aan te bevelen.

Aan te raden is het de toppen der takjes af te snijden, waardoor de plant zich meer vertakt en haar bloei wordt bevorderd en verlengd.

Zij worden in Maart en April in een bak gezaaid, in den bak verpoot en met 't einde van Mei op hare plaats gebracht op ruim 1 voet (3½ palm) afstand, waarna zij bloeien van Juni tot September.

Anagallis.

Algerië. Rijkbloeiende planten, van nagenoeg 1 voet (3 palm) hoog, welker bloemen in verscheidene kleuren voorkomen, als:

Digitized by Google

blauw, vleeschkleurig, paars, scharlakenrood, karmijnrood, bloedrood en helderblauw met lila.

Wegens haar langdurigen en rijken bloei, en levendig gekleurde, groote bloemen, zijn ze uitnemend schoon voor perken, randperken, randen, bordures en ook voor potcultuur, waarbij 't geraden is, de zwakke stengels aan een stokje op te binden.

Men verkrijgt de sterkste planten wanneer men ze in 't laatst van Augustus in den vrijen grond zaait of in potten of schotels; de jeugdige plantjes zet men in kleine potjes, welke men in een kouden bak bewaart om ze in 't begin van Mei in een lichten, vruchtbaren grond uit te planten op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm); deze bloeien dan van Mei tot September

Men zaait ze ook in Maart en April in een bak; later zet men ze in potten en plant ze in 't laatst van Mei in den vrijen grond, welke dan van Juli tot September bloeien.

Ook kan men ze bij zacht weer in 't laatst van April of in Mei direct op hare plaats zaaien, ze bloeien dan van Augustus tot de vorst.

Zij kunnen des winters in een kouden bak overblijven, en ook door stekken worden vermeerderd.

Azalea indica.

China. Prachtige rijkbloeiende planten in zeer groote verscheidenheid, welker schoone kleuren zich afwisselen van rood en violet tot wit.

Zij worden in potten of schotels gezaaid, liefst gevuld met boschgrond vermengd met wit zand of anders fijne turf- of heideaarde; de fijne zaden worden nauwelijks bedekt; op de potten worden glasruiten gelegd tot de zaden zijn opgekomen, om het uitdrogen der aarde te beletten Deze potten worden in een kouden bak geplaatst en tegen scherpe zonnestralen beschermd; de jeugdige planten worden spoedig in andere potten overgeplant, in den bak gehouden, beschaduwd en gelucht.

Dadelijk na haren bloei verplant men ze in potten, waarin men eerst op den bodem eenige potscherven of kleine steentjes legt tot goede afwatering, waarna men ze vult met fijne turf- of heideaarde; verder zeer matig gieten. Deze potten kunnen in den vrijen grond worden gezet op een opene, zonnige plaats, terwijl het noodig is bij groote hitte ze te beschaduwen. In den winter worden zij in een kouden bak vorstvrij bewaard, totdat men ze in stookkasten brengt om haren bloei te bevorderen.

Door velen worden de uitgebloeide planten, zonder potten in

Digitized by Google

den vrijen grond gezet, om ze in den herfst weer in potten te planten.

Calceolaria Hybrida.

Zuid-Amerika. Ofschoon men bijna 't geheele jaar door Calceolaria's kan zaaien, is Augustus en September de geschiktste tijd. Men neemt daartoe groote aarden schotels, vult die met gewone pot- of mestaarde van bladeren en plaatst die onder een raam of broeikas.

Daarin zaaiende moet men er vooral op letten, dat het zaad niet diep onder de aarde komt, het moet er bijna bovenop liggen en toch ietwat bedekt.

Dan legt men op die schotels weer een gewone glasruit en houdt de aarde een weig vochtig.

Nauwelijks is het zaad opgekomen, of men verpoot voorzichtig de plantjes in andere schotels, 2 Ned. duimen van elkander. Wanneer men bemerkt, dat zij wortels krijgen, zet men de ramen een weinig open om de planten te versterken. Zijn de planten zoo groot geworden, dat zij elkander gaan aanraken, dan verpoot men ze in kleine potjes, waarin zij den winter overblijven onder gewone ramen, mits men ze tegen de vorst beveiligt. Vroeg in 't voorjaar verpoot men ze in gewone bloempotten, waarin zij zich verder ontwikkelen en bloeien.

De ervaring van velen heeft geleerd, dat bij drukke verplanting de planten zich veel beter ontwikkelen, dan dat men dit slechts een of tweemaal doet.

Zooals bekend is, is de Calceolaria een der schoonste voorjaarsbloemen, door hare uitstekend schoone, waarlijk treffende teekeningen in onderscheidene kleuren en waardigen vorm. Zij wordt ruim 1 voet (3½ à 5 palm) hoog.

Calceolaria Hybrida nana. Even prachtig in kleuren en bloei als de vorige, maar van lageren groei; door enkele liefhebbers worden deze zelfs boven de hoogere gewaardeerd. Deze hebben ook het voordeel, dat wanneer zij in 't voorjaar gezaaid worden, ze in den nazomer nog bloeien.

Kweeking als de vorige.

Callirrhoea pedata.

Noord-Amerika. Deze worden 2 voet (6 palm) hoog, en bloeien van Juli tot October met fraaie, glanzige, karmozijnroode bloemen,

Digitized by Google

zeer geschikt voor perken, randperken en potcultuur; hare bloemen zijn ook uitmuntend in bouquetten.

In April worden zij in een bak gezaaid; de jeugdige plantjes worden in potten geplant, die men vooreerst onder glas houdt om ze na half Mei in den vrijen grond uit te planten op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm).

Ook kan men ze wel bij zacht weer in 't laatst van April of in Mei direct op hare plaats in den vrijen grond uitzaaien.

Zij bemint een lichten grond en zuidelijke ligging; zoo men ze verplant moet men dit jeugdig doen en ze eenige dagen in de schaduw houden.

Camellia Japonica fl. pl.

Japan. Deze uitstekende schoone planten, met hare bekende zeer fraaie bloemen, behooren zoowel als kamerplanten als in wintertuinen en oranjerieën, tot den eersten rang.

Wordt zij veelal door enting of oculeering voortgekweekt, zoo kan men haar ook door zaaiing vermeerderen, waardoor de schoonste variëteiten verkregen zijn.

Men legt de zaadkorrels in potten, gevuld liefst met boschgrond vermengd met zand; of anders gewone lichte tuinaarde goed vermengd met bladaarde en zand; de potten worden met een gewone glasruit gedekt, om het uitdrogen der aarde tegen te gaan; vervolgens worden ze in een kouden bak geplaatst; hebben de plantjes hun derde of vierde blad dan worden zij ieder in een afzonderlijken pot geplant, gevuld met bovengenoemde aarde, waarin men eerst eenige potscherven of kleine steentjes heeft gelegd tot goede doorwatering.

Men houdt ze in den bak tot Juni; alsdan zet men de potten in den vrijen grond, op eene opene, luchtige plaats; moet men in den zomer begieten, dan niet te veel water op eens, en altijd regen- of rivierwater, nimmer welwater.

In September brengt men ze weer in een kouden bak, waarin zij vorstvrij worden bewaard, totdat men ze in Maart meerdere warmte geeft, om haren bloei te bespoedigen.

Cineraria Hybrida.

Canarische Eilanden. Ook deze voortreffelijke kamerplant is algemeen bekend en bemind om haar rijken en vroegen bloei en zeer schoone bloemen in vele kleuren.

Digitized by Google

Zij wordt gekweekt als de *Calceolaria's*, behalve dat zij een weinig dieper gezaaid wordt en bij de ontwikkeling der bloemstengels, wel de aarde maar niet de planten begoten worden, daar dit voor haren bloei zeer nadeelig is.

Zij wordt circa 1½ voet (4½ palm) hoog.

Cineraria Hybrida nana. Deze wordt slechts 2 palm hoog; hare bloemen zijn iets kleiner dan de vorige, maar veel talrijker, zoodat wanneer de plant in vollen bloei staat, zij op een bouquet gelijkt. Dezelfde kweeking.

Clintonia pulchella.

Californië. Door den schoonen vorm der planten en de zeer sierlijke kleuren harer bloemen, kunnen zij tot een der fraaiste zomerbloemen gerekend worden.

Zij beminnen lichte aarde en een schaduwrijke plaats, ofschoon zij ook in volle zon goed gedijen, mits de aarde goed vochtig wordt gehouden.

Zij worden slechts ½ voet (1½ palm) hoog, voor perken, vooral voor randen zeer geschikt; ook kan men haar in hangvazen plaatsen, waarin zij door hare hangende ranken en schoone bloemen een goed effect maken.

Voor potcultuur zij men bedacht, om eenige scherven of steentjes op den bodem van den pot te leggen, voor goede doorwatering, maar daarbij van boven steeds rijkelijk begieten.

In 't laatst van Augustus of begin van September zaait men in heiaarde of zeer fijne bladaarde met zand vermengd; de plantjes zet men later in potten (verscheidene plantjes in één pot) op welks bodem men ook eenige steentjes legt; men bewaart ze in den winter in een bak, en na half Mei kan men ze in den vrijen grond uitplanten op 4½ palm afstand; deze bloeien van Mei tot Augustus.

Ook kan men ze in April in een bak zaaien; de plantjes in den bak verpoten, of in potten, om ze na half Mei uit te planten of in de potten te laten doorgroeien; deze bloeien van Juni tot September.

Men kan ze ook bij zacht weer in 't laatst van April of in Mei of Juni in den vrijen grond zaaien in lichte aarde op een half schaduwachtige plaats; men verkrijgt dan een bloei, naarmate de uitzaaiing heeft plaats gehad, van Juli tot October.

De fijne zaden moeten bijna niet worden bedekt, maar slechts aangedrukt, de aarde matig, maar voorzichtig vochtig gehouden worden, opdat de zaadjes zich niet verplaatsen.

Digitized by Google

Cosmanthus fimbriatus.

Noord-Amerika. Deze worden in Maart of April in een bak gezaaid en later (met kluit) verplant op ½ voet (1½ palm afstand).

Of ook wel bij zacht weer in 't laatst van April of in Mei direct op hare plaats zaaien en later uitdunnen.

Zij wordt 1 voet (3 palm) hoog en bloeit van Juli tot September met blauwe of paarse bloemen; zeer geschikt voor perken en als rand om hoogere planten, en voor potcultuur.

De planten toonen eerst van nabij hare schoonheid.

Cosmidium Burridgeanum.

Texas. Een sierlijke plant, zoowel wegens haar fraai loof als schoone bloemen van Juni tot September, zeer geschikt voor perken en randperken

Zij worden in Maart en April gezaaid in een bak; in 't laatst van April worden ze in den bak verpoot en in Mei uitgeplant in den vrijen grond, op ruim 1 voet (3½ palm) afstand.

Ook kan men ze in September in potten zaaien; de plantjes in potten overplanten, om ze in den bak te doen overwinteren op een droge lichte plaats, en in April of Mei uit te planten op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand.

Cuphea.

Mexico. Deze worden ruim 1 voet (4 palm) hoog. De kleur harer bloemen is: helder of roodachtig rosa — purper in vele nuancen — karmijn of scharlakenrood. Zij zijn uitnemend geschikt voor perken, randperken of als buitenste rand om hoogere planten, en voor potcultuur.

Zij worden in April in een bak gezaaid; de jeugdige plantjes in den bak verpoot, en in Mei in den vrijen grond uitgeplant op ruim 1 voet (4 palm) afstand; zij bloeien van Juni tot October.

Ook kan men ze bij gunstig weer in 't laatst van April of Mei op een luwe, zonnige plaats in den vrijen grond zaaien, om ze in 't laatst van Mei of half Juni op hare plaats uit te planten op nagenoeg 1 voet (3 palm) afstand.

Dahlia, (Georgina.)

Mexico. Dahlia Variabilis fl. pl. Zij worden 1 à 2 el hoog.

Digitized by Google

Toen de Dahlia's in 't begin dezer eeuw uit Mexico werden ingevoerd, waren de bloemen slechts klein en enkel geel; maar door herhaalde uitzaaiingen kreeg men spoedig variëteiten met grootere bloemen en afwijkende kleuren, en eindelijk dubbele; en thans bestaan zij in eene volkomenheid, die waarlijk verbazend is. Hare algemeenheid is een krachtig bewijs, hoezeer men deze bloemen waardeert, 't geen zij ook ten volle verdienen, om den schoonen vorm harer bloemen, den rijkdom harer kleuren, haar milden en langdurigen bloei en gemakkelijke kweeking.

Dahlia's uit zaden geteeld, daaronder zullen wel altijd ook *enkele* of minder begeerde soorten voorkomen; men heeft echter eenvoudig deze te verwijderen en de schoonste te behouden.

Men zaait ze in Maart of April in een bak met lichte voedzame aarde, of in potten of schotels; hebben de plantjes 4 of 6 bladeren en laat het weer het uitplanten nog niet toe en beginnen zij tegen elkander te groeien, zoo verpoot men ze in den bak op een afstand van 1 à 1½ palm; zoo in Mei geen vorst meer te vreezen is, plant men ze in den vrijen grond op een afstand van 3 voet (1 el.)

Deze bloeien in den nazomer nog zeer schoon.

Wanneer de vorst is begonnen (vroeger is niet noodig), snijdt men de stengels ½ voet (1½ palm) boven grond af, en neemt men eenige dagen daarna de wortels uit den grond, zorgende dat de bol niet beschadigd wordt; daarna den bol van de aarde ontdaan, en nadat ze goed opgedroogd zijn, legt men ze op een donkere, goed droge, vorstvrije plaats; ook laten zij zich in droog zand, turfmolm of zaagsel zeer goed bewaren.

In April worden ze weer geplant.

Wil men ze vervroegen, dan plant men ze in een kouden bak ruim 1 palm van elkander; in den beginne geeft men ze weinig lucht en weinig water; later van beide wat meer.

Zijn ze ongeveer 1 palm hoogte gegroeid, en door veel luchten aan de buitenlucht gewoon, dan neemt men op een dag zonder zonneschijn de ramen geheel weg.

Heeft men geen bak, dan zijn 4 planken met een raam er over, ook voldoende. In Mei plant men ze op hare plaats, waar ze moeten bloeien.

Wil men schoone Dahlia's zien, dan moet men in de eerste plaats voor goede dubbele soorten zorgen, maar ook voor een goed bemesten grond; en aan elken knol maar één spruit laten, terwijl men de andere spruiten, die men afsnijdt, voor stekken kan gebruiken, die elk afzonderlijk in een pot en in een warmen bak geplaatst, 't zelfde jaar nog bloeien.

Zijn de Dahlia's 3 leden lang, en snijdt men de twee bovenste af, daardoor zal de plant winnen in gevuldheid en beteren vorm.

Digitized by Google

Men kan ze ook in manden telen, waarvoor men los gevlochten wilgen manden laat maken van 4½ palm hoog en 4½ palm wijd; deze met goed vruchtbare aarde vullende, zet men in elke mand één Dahliabol en graaft de manden tot aan den rand in den vrijen grond. Op deze wijze zullen de Dahlia's niet minder schoon zijn, dan die men zonder manden heeft geplant Staan ze in vollen bloei, dan kan men zonder eenige schade de manden er uitnemen en dáár plaatsen, waar men versiering wil aanbrengen; zet men ze in kamers of op balcons, dan zet men de manden in houten bakken of tonnen.

Enkelen kweeken de Dahlia's altijd in groote potten, waarin zij ook goed bloeien; in den herfst afgesneden, haalt men de potten uit den grond en deze worden op een droge plaats gezet; de aarde dan langzaam opdrogende, worden de bollen daardoor het zekerst bewaard.

Dwerg-Dahlia's. Deze worden slechts circa 2 voet (6 palm) hoog en behoeven niet te worden vastgebonden.

Voor groote perken, op regels, en als alleenstaande planten zijn ze bijzonder geschikt alsmede voor potcultuur, om ze later naar willekeur te verplaatsen. Ze zijn zeer rijkbloeiend, met dubbele bloemen in tal van fraaie kleuren.

Kweeking als de vorige.

Liliput-Dahlia's. Deze hebben zeer fraaie, kleine, kogelachtige bloemen, zeer rijkbloeiend wier bloemen uitnemend voor bouquetten geschikt zijn. Zij worden 1 à 1½ el hoog.

Kweeking als de vorige

Epacris Hybrida.

Australië. Mildbloeiend in vele schoone soorten, behooren zij tot een der schoonste kamerbloemen in het voorjaar.

Men zaait ze in Februari of begin van Maart in potten, op wier bodem men eerst eenige potscherven of kleine steentjes legt tot goede doorwatering, welke maatregel ook bij latere verplanting niet verzuimd mag worden; daarna vult men de potten met bladaarde, nog liever heideaarde. De fijne zaden worden weinig of niet bedekt, slechts een weinig aangedrukt; voorts worden de potten in een kouden bak geplaatst en met een glasruit gedekt, om het uitdrogen der aarde tegen te gaan; bij het vochtig houden der aarde moet men voorzichtig te werk gaan, en liever met een spons dan met een gieter werken, opdat de fijne zaadjes zich niet

Digitized by Google

verplaatsen; binnen 14 dagen volgt de ontkieming, waarna de plantjes jeugdig worden verpoot in andere potten.

Verder verlangen zij eene lichte en frissche plaats in een kouden bak of oranjerie; matige begieting en vooral niet te veel water op eens.

Eriostemon multiflorum.

Nieuw-Holland. Overblijvend. Dit zijn zeer fraaie rijkbloeiende, koude kas- of kamerplanten, welke in Mei en Juni bloeien met violet geaderde en gestreepte bloemen

Kweeking als de vorige. (Epacris Hybrida.)

Eriostemon pulchella. Een zeer bevallige, sterk vertakte en gevulde plant met gepunte bladeren; zij bloeit in April en Mei met zeer talrijke wit- en rooskleurige bloemen.

Kweeking als de vorige.

Fenzlia dianthiflora.

Californië. Een sierlijke laagbloeiende plant van 1½ palm hoogte, uitmuntend voor kamerplant geschikt, die een buitengewoon getal bloemen te voorschijn brengt, waardoor zij als potplant een schoon effect maakt; hare bloemen zijn wit, met vijf donkerviolette vlekken en bleek rozerooden rand; men heeft echter daarin nog al eens afwijkingen.

't Beste is, om ze in 't laatst van Augustus of begin van September in potten te zaaien, gevuld met lichte aarde, op een ietwat beschaduwde plaats in den vrijen grond; de jeugdige plantjes zet men in andere potten over, die gevuld zijn met bladaarde vermengd met zand; deze potten plaatst men in een vorstvrijen bak, dicht onder 't glas.

In Maart plant men ééne plant in een pot; in April nog eens verpotten, waardoor zij bloeien van 't laatst van April tot Juni.

Zaait men ze in 't voorjaar in potten in een bak of voor een zonnig raam, dan de plantjes in de potten laten en bij zacht weer in den grond brengen.

Gaillardia picta.

Mexico. Deze worden in 't laatst van Maart tot half April in

Digitized by Google

een bak gezaaid, in den bak verpoot en in Mei uitgeplant op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand; zij worden 1½ voet (4 à 5 palm) hoog en bloeien van Juli tot September met purperen bloemen en gelen rand.

Ook zaait men ze in Augustus in potten, die men in den grond graaft; later de plantjes in potten of schotels overzetten en in een vorstvrijen bak bewaren, om ze in 't einde van April in den vrijen grond uit te planten; deze bloeien van Juni tot September.

't Zijn bevallige en in 't oog loopende planten, zeer geschikt voor kleine en groote perken, randperken of als buitensten rand om hooger groeiende planten.

Gaillardia alba marginata. Een variëteit met groote bloemen, aan den rand geelachtig wit, en aan den grond met een donkerroode vlek met witten rand.

Kweeking als de vorige.

Gaura Lindheimerii.

Prachtkaars uit Texas. Zeer schoone planten, die alle aanbeveling verdienen; zij worden van 2 tot 4 voet (6 à 12 palm) hoog; hare bloemen zijn helder rozerood met wit; uitnemend geschikt voor perken, vooral als groepen; door gras omsloten, maken zij een schoon effect Ook in bouquetten en in vazen zijn ze zeer bevallig, en de nog niet geheel uitgebloeide stengels in water gezet, zullen daarin verder geheel uitbloeien.

Deze sierlijke planten bloeien reeds in 't eerste jaar, maar in het volgende jaar komt zij eerst tot volle schoonheid.

Zij worden in 't laatst van Augustus of begin van September op hare plaats gezaaid, of eerst op een ander bed, om later de plantjes te verpoten op een luwe, zonnige plaats, om ze in April in de perken te zetten op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand; zij bloeien dan van Mei tot Juli.

Ook zaait men ze in 't laatst van Maart tot half April in een bak; de plantjes in den bak verpoten en in Mei op hare plaats brengen; deze bloeien van Juli tot September.

Zaait men ze in Juni en Juli in den vrijen grond, dan heeft men, deze drie methoden volgende, van Mei tot November bloemen.

Grammanthus gentianoides.

Kaap de Goede Hoop. Plantjes van 1 palm hoogte, zeer rijk-

Digitized by Google

bloeiend met gele bloemen rood gevlekt; evenwel ontvangt men door uitzaaiing dikwerf vele nuancen, bijv.: lakrood, zalmroood, oranje, saffraan, heldergeel, roodachtig geel.

Men zaait ze half Augustus of begin van September in lichte goed zandige aarde; de fijne zaden worden bijna niet bedekt, maar wat aangedrukt; in October zet men de plantjes in potten en in den winter worden zij in een bak vorstvrij bewaard, met matige begieting en veel luchten; in 't laatst van Mei worden zij op 1½ palm afstand uitgeplant, 't zij voor lage perkjes of als rand om perken.

Ook worden zij van half Maart tot begin van April in een bak gezaaid, in den bak verpoot en in 't laatst van Mei in den vrijen grond uitgeplant.

Zij vorderen een luwe, maar vooral zonnige standplaats, daar de bloemen zich eerst in de zon openen.

Voor potcultuur zijn ze beter geschikt; men zij dan bedacht, vooral wat potscherven of kleine steentjes op den bodem der potten te leggen tot goede afwatering.

Helenium Douglasii.

Californië. Een rijkbloeiende, schoone plant, met citroengele straalbloemen en oranjekleurige schijf; voor perken en randperken zeer geschikt.

Zij worden van half Maart tot begin van April in een bak gezaaid, om ze bij gunstig weer na half April in den vrijen grond uit te planten op 2 voet (6 palm) afstand

Ook kunnen zij in 't laatst van April, als 't weer gunstig is, of in Mei in den vrijen grond worden gezaaid. Zij worden circa 2 voet hoog.

Humea elegans.

Nieuw-Holland. Een zeer sierlijke plant, die ook wel meer om haren schoonen vorm, als om hare bloemen gekweekt wordt. Zij wordt van 4 tot 6 voet (1½ à 2 el) hoog, in pyramidalen vorm, met zeer buigzame hangende takken; zij bloeit van Juli tot den winter, met talrijke roodbruine bloemen en geeft een geur van zich, overeenkomende met dien van zwarte aalbessen.

Als gazonplanten of als middenpunt in een bloemperk voldoen zij uitnemend, ook als potplanten.

Men zaait ze in Mei, Juni of Juli in potten, waarin men eerst

Digitized by Google

eenige potscherven of kleine steentjes legt tot goede afwatering, en die men verder aanvult met bladaarde, liefst heideaarde; deze potten bezaaid hebbende, zet men ze in de schaduw. De jeugdige plantjes verplant men 3 in een pot, en in October zet men elke plant in een pot met zandige blad- of tuinaarde; in November zet men ze in grootere potten en bewaart ze in den winter in een vorstvrijen bak of oranjerie, dicht bij 't glas, met zeer matige begieting. In Januari of Februari nog eens verpotten.

In Mei kan men ze òf in potten houden met rijkelijke begieting (enkele malen met gier) òf men zet ze in den vrijen grond in groepen of als alleenstaande planten.

Zij wil liefst een vasten, vochtigen grond en zal zoowel op schaduwachtige plaatsen, als in volle zon goed gedijen.

Ipomopsis.

Noord-Amerika. Deze worden in Augustus gezaaid in den vrijen grond, in lichte aarde en ietwat in de schaduw; de jeugdige plantjes worden in potten gezet, op wier bodems men wat scherven of steentjes legt, en in den winter in een kouden bak vorstvrij bewaard, dicht onder 't glas, met matige begieting en bij gunstig weer veel luchten.

Begin van Maart zet men ze in grootere potten met zandige tuinaarde, en wanneer geen vorst meer te vreezen is, plant men ze in den vrijen grond, waar zij zich beter ontwikkelen als in potten, ofschoon zij als potplanten ook uitnemend voldoen.

Plaatst men ze in groepen of perken, dan op een afstand van 4 palm; zij worden 4 à 5 voet (1½ el) hoog en bloeien van Juli tot October zeer rijk en zeer fraai in onderscheidene kleuren; en, wat eene eigenaardigheid in haren bloei is, zij gaat van boven naar beneden, iets, dat met bijna alle andere planten niet het geval is.

Zoo men, eer de knoppen zich vertoonen, de stengels afsnijdt, dan verkrijgt men door hare meerdere vertakking, planten van buitengewoon schoonen vorm.

Zaait men ze in 't laatst van Maart of begin van April in een bak, om later uit te planten, dan bloeien zij reeds in 't eerste jaar.

Isotoma axillaris.

Nieuw-Holland. Zeer sierlijke, rijkbloeiende planten, zeer geschikt voor perken, randen en potcultuur; zij worden nauwelijks

Digitized by Google

½ voet (ruim 1 palm) hoog, en bloeien in Augustus en September met azuurblauwe bloemen.

Zij verlangen lichte vruchtbare aarde en een warme, opene ligging.

Men zaait ze in Maart in een bak; de plantjes worden in potten gezet, die men in den bak houdt en in 't laatst van Mei in den vrijen grond uitplant, op ruim 1 voet (4 palm) afstand.

De Isotoma petraea is een variëteit met witte bloemen, maar de planten zijn wat teerder; men neemt voor haar iets zandiger aarde; verder dezelfde kweeking.

Lobelia erinus.

Kaap de Goede Hoop. Zeldzaam rijkbloeiende plantjes van nagenoeg ½ voet (1½ palm) hoog, welke men op verschillende wijze met voordeel kan gebruiken; in kleine perken voldoen zij uitmuntend, maar ze worden vooral gebezigd voor randen, kleurperken en potcultuur.

In 't laatst van Augustus of begin van September zaaien; zijn de plantjes genoeg ontwikkeld, dan 4 à 5 plantjes in een pot zetten en in een bak vorstvrij bewaren; begin van Maart zet men elke plant in een pot en houdt ze in den bak tot 't laatst van April of half Mei, wanneer men ze op hare plaats brengt op 2 palm afstand; zij bloeien van Mei tot Juli.

Ook zaait men ze in Maart en April in een bak; de plantjes in potten of schotels planten, om ze onder glas te houden, tot men ze half Mei naar buiten brengt; deze bloeien van 't begin van Juli tot October.

Men zaait ze ook in 't laatst van April of begin van Mei in den vrijen grond; de jeugdige plantjes verpoten, en eerst in Juni op hare plaats uitplanten; deze bloeien van 't laatst van Juli tot 't laatst van October.

Die men in 't laatst van Mei of begin van Juni zaait, bloeien nog in den herfst, en die planten in potten gezet, dienen in den winter voor kamerplanten.

Zoo men ze in potten zaait of plant, dan is het geraden, op den bodem der potten eenige potscherven of kleine steentjes te leggen, tot goede doorwatering.

Wanneer de vroeg gezaaide zijn uitgebloeid, en men ze even boven den grond afsnijdt, dan loopen zij opnieuw weer uit, en bloeien later nog zeer mild.

Deze Lobelia's verlangen vruchtbare, zandige aarde.

(Ik heb disponibel de bekende blauwe, de witte en de fraaie blauwe met wit).

Digitized by Google

Martinia formosa.

Mexico. Fraaie Bokshoorn. Deze wordt in April in een bak gezaaid, in den bak verpoot en later bij zacht weer in den vrijen grond uitgeplant, op een afstand van 2 voet (6 palm); zij bloeien van Juli tot September, terwijl de eigenaardige vruchten zich in den herfst vertoonen.

Ook kan men ze bij gunstig weer in 't laatst van April of Mei, dadelijk op hare plaats in den vrijen grond zaaien.

't Is aan te raden, de zaden 24 uren in lauw water te laten weeken en het puntig einde voorzichtig met de nagel ietwat los te maken.

Zij verlangt een lichten, goed gemesten grond, en in den zomer een rijke begieting, maar enkel den grond begieten, niet de plant en vooral met geen te koud water.

't Is een merkwaardige plant van 1½ voet (4 à 5 palm) hoog; groote purperviolette bloemen in trossen met vanille geur en groote fraai gevormde vruchten, welke nog jeugdig zijnde in haar vaderland worden ingemaakt, evenals hier de augurken.

't Gebeurt, dat de vruchten de zaden laten vallen en deze in 't voorjaar opkomen; de daaruit ontstane planten worden de krachtigste, verdragen het verplanten goed en worden 't bloemrijkst.

Mesembrianthenum tricolor.

Driekleurige vetplant van de kaap de Goede Hoop. Deze wordt slechts ½ voet (1½ palm) hoog, en bloeit van Juli tot October met driekleurige bloemen die open zijn, zoolang de zon schijnt.

Ze zijn zeer schoon voor perken, maar vooral als randen om perken; zij verlangen een zonnige standplaats en liefst een drogen zandigen grond.

Men zaait ze in 't laatst van Augustus of begin van September; de plantjes worden in potten gezet, die men in een bak vorstvrij bewaart; in Februari worden zij in andere potten overgezet, en na half April in den vrijen grond geplant op een afstand van ruim 2 palm; deze bloeien van Mei tot Juli.

Ook worden zij in Maart in een bak gezaaid; de plantjes in den bak verpoot en later uitgeplant, welke dan van Juni tot Augustus bloeien.

Mimulus cardinalis.

Noord-Amerika. Overblijvend. Schoon wel wat teedere, zijn

Digitized by Google

het sierlijke planten voor groote en kleine perken, voor randen om hoogere bloemen en ook voor potcultuur.

In 't laatst van Augustus of begin van September worden zij gezaaid op een gewoon bed van lichte, losse zeer fijne aarde; hare fijne zaden niet, of althans zeer weinig bedekken en een weinig aandrukken; hebben de plantjes 2 à 3 blaadjes, dan zet men 3 à 4 plantjes in een pot en bewaart ze vorstvrij in den bak; in Februari worden zij, met kluitjes om de wortels verzet, ééne plant in een pot, en in 't laatst van April, bij zeer gunstig weer, of in Mei worden zij in den vrijen grond uitgeplant op een luwe plaats, op een afstand van ruim 1 voet (of 3½ palm), en dan bloeien zij van Mei tot Juli; hare bloemen hebben een purperen of gele bloemkroon, met oranje of scharlakenrooden grond en purper gevlekt; zij worden 1 à 2 voet (3 à 6 palm) hoog.

Ook zaait men ze in 't laatst van Maart of in April in een bak in potten, de zaden slechts aandrukken, de aarde matig en voorzichtig vochtig houden en in de schaduw zetten; daarna de plantjes in den bak verpoten en in Mei uitplanten; deze bloeien van Juni tot September.

Deze Mimulus kan men in een kouden bak doen overwinteren, soms (met eenige bedekking) in den vrijen grond; zij bemint een lichten, vruchtbaren grond en een weinig beschaduwde plaats.

Mimulus Quinquevulnerus. Planten met sierlijke groote gele bloemen met donker purperroode stippen, en de bloembladeren met groote karmozijn purperroode vlekken; zij groeien in elken goeden tuingrond, even goed in de volle zon als in de schaduw; ook wel onder boomen, maar liefst op een luwe plaats.

Verdere kweeking als de vorige.

Nierembergia gracilis.

Noord-Amerika. Een schoone uiterst bloemrijke plant, zeer geschikt voor perken, randperken en randen om hoogere bloemen; vooral voor potcultuur.

Zij wordt nagenoeg 1 voet (2½ palm) hoog en bloeit van Juni tot October met lichtviolette bloemen, hebbende een zeer donkere vlek op de keel.

Men zaait ze in Maart en April in een bak; de plantjes worden in den bak of in potten verpoot, om ze in 't laatst van Mei in den vrijen grond uit te planten op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand.

Ook zaait men ze in Augustus om ze in September of October in potten te zetten, die men in een bak doet overwinteren

Digitized by Google

Zij wil liefst een zonnige standplaats en zandigen grond. In den winter kunnen zij in een kouden bak overblijven.

Palafoxia Hookeriana.

Mexico. Deze wordt ruim 1½ voet (5 palm) hoog en bloeit van Juli tot October met karmijn-rozeroode bloemen, gelijkende op kleine rechtopstaande kwastjes, zeer geschikt voor kleine en groote perken.

Zij worden in April in een bak gezaaid; in den bak verpoot en in Mei in den vrijen grond uitgeplant op een afstand van ruim 1 voet (3½ palm.)

Palafoxia texana. Dezelfde kweeking.

Een variëteit wier bloemen in 't begin violet rosa, later vleeschkleurig rosa gekleurd zijn; zeer rijkbloeiend.

Primula Chinensis.

China. Een der schoonste kamerplanten, in eene uitnemend fraaie verscheidenheid van talrijke sierlijke bloemen.

Men zaait ze van Mei tot Augustus onder glas in potten, schotels of kastjes met lichte losse aarde, de zaden slechts zeer weinig bedekkende met fijne zandige aarde; de potten in de schaduw plaatsende.

Zoodra de plantjes eenige blaadjes hebben, verpoot men ze in kleine potjes, later zet men ze in iets grootere potten. Bij de nadering van den herfst of ruw vochtig weer, worden de potten in den bak geplaatst, zoo dicht mogelijk bij 't licht; zij worden matig begoten, zonder het loof nat te maken; en de bladeren die geel worden zorgvuldig verwijderd.

De beste aarde is de helft gewone tuinaarde, een vierde bladaarde en een vierde mest- of staalaarde; enkele voegen daarbij een weinig fijne houtskoolpoeder en geven van tijd tot tijd een gierbemesting.

Op den bodem van den pot legt men eenige kleine potscherven of steentjes voor goede doorwatering.

Zij worden ruim ½ voet (1½ à 2 palm hoog; zij komen, na den tijd van uitzaaiing, in September, October of November in bloei, welke bij goede behandeling voortduurt tot Februari.

Digitized by Google

Rhododendron arboreum hybridum.

Nepaul. Een prachtige plant, rijkbloeiend met groote sierlijke bloemen, in verschillende maar schoone nuancen.

Zij worden in April in een bak gezaaid in potten of zaadpannen, liefst gevuld met boschgrond of anders bladaarde vermengd met zand en een weinig fijne houtskoolpoeder; de potten worden met een glasruit gedekt tot ze zijn opgekomen, en de aarde tamelijk maar voorzichtig vochtig gehouden; bij genoegzame grootte worden de plantjes in potjes overgeplant en later in den vrijen grond gebracht; den eerstvolgenden winter bewaart men ze in een vorstvrijen bak.

Salvia coccinea.

Florida. Hare glanzende scharlakenroode bloemen maken van Juni tot October in perken een schoon effect. Zij wordt 3 voet (1 el) hoog.

Men zaait ze in Maart in een bak; zij worden in den bak verpoot en half Mei in den vrijen grond uitgeplant op een afstand van 3 voet (1 el).

Zij vorderen een luwe, zonnige ligging en een lichten vruchtbaren grond, en in den zomer veel begieting.

Salvia coccinea splendens. Deze wordt 4 voet (1,2½ el) hoog; hare bloemen zijn helderder van kleur als de vorige, maar bloeien iets later.

Dezelfde kweeking.

Salvia punicea nana. Een variëteit van lageren groei (5 palm) die ook voor potcultuur zeer geschikt is.

Dezelfde kweeking.

Schizopetalum Walkeri.

Chili. Deze zaait men in de eerste helft van September; de plantjes worden later in potten gezet en in den bak vorstvrij bewaard dicht onder 't glas; men zal wel doen ze dikwijls te luchten om het geel worden te verhoeden; te veel vocht (vooral in haar bloei) is zeer nadeelig.

Zoo men wil, kan men ze in April in den vrijen grond uitplanten op nagenoeg 1 voet (3 palm) afstand; maar zij zijn schooner (hoewel wat teerder) als men ze voor potcultuur in den bak houdt; deze bloeien van April tot Juli.

Digitized by Google

Men kan ze ook in 't voorjaar in den bak zaaien, maar deze planten hebben dan dikwijls veel te lijden van insecten, die haren groei belemmeren, deze bloeien van Juni tot Augustus,

Wil men ze in 't voorjaar voor potcultuur telen, dan in potten zaaien en in een lauwen broeibak plaatsen; in Mei neemt men de potten er uit en zet ze eenigen tijd in de schaduw, waar ze ook in Juni in bloei komen tot Augustus.

Zaait men ze in 't laatst van Juni, direct in den vrijen grond op hare plaats, dan bloeien zij nog in September en October.

De hoogte van deze planten hangt af van de cultuurwijze van bijna 1 tot 2 voet (3 à 7 palm).

Hare bloemen, van boven wit, van onderen violet, hebben een aangenamen amandelgeur van den avond tot den morgen; vooral van nabij bezien, zijn hare bloemen zeer schoon.

Sedum coeruleum.

Zuid-Europa. Hemelsleutel. Buitengewoon mildbloeiend met violet of zachtblauwe bloemen zijn zij, ook door haren lagen groei (1 palm) uitnemend geschikt voor lage perken en randen, en in potten vertoont zij zich als ééne bloomkroon

Zij wil een lichten, lossen, zandigen grond, volle zon en matige begieting.

Men zaait ze in September, liefst in bladaarde of anders zeer fijne zandige aarde; men maakt die aarde eerst goed vochtig, want na de zaaiing mogen de zaden niet bedekt maar enkel aangedrukt worden; bij sterken zonneschijn is 't goed dien grond te beschaduwen, en de aarde verder tamelijk maar zeer voorzichtig vochtig te houden opdat de zaadjes zich niet verplaatsen.

Zijn het tamelijke plantjes, dan worden zij in potten gezet en in een bak vorstvrij bewaard om ze in April in den vrijen grond uit te planten op ruim ½ voet (2 palm) afstand, deze bloeien van Mei tot Juli.

Ook zaait men ze in Maart en April in een bak; de jeugdige plantjes worden in den bak verpoot en na half Mei in den vrijen grond gebracht, welke dan van Juni tot September bloeien.

Venedium calenduloides.

Zuid-Afrika. Deze planten worden ruim ½ voet (2 palm) hoog; bloeien zeer rijk met fraaie oranjegele bloemen met donker midden, van Juli tot November; 't zijn zeer schoone plantjes, die uitnemend geschikt zijn voor lage perken, randperken en potcultuur.

Digitized by Google

Men zaait ze in April in een bak, om ze in Mei uit te planten op een afstand van ruim 1 voet (3½ palm).

Of men zaait ze bij gunstig weer in 't laatst van April of in Mei, direct op hare plaats; uitdunnen op 1 voet (3 palm) afstand.

In de tweede helft van Juni gezaaid, geven zij een goeden herfstbloei.

Ook kan men ze in September zaaien in den vrijen grond; de planten worden in potten gezet, waarin op den bodem wat steentjes worden gelegd tot goede afwatering; de potten worden in den winter in een vorstvrijen bak bewaard, terwijl men ze veel lucht geeft om het geel worden der planten te verhoeden; in het begin van Maart worden zij in fiksche potten overgeplant en in April, bij gunstig weer, in den vrijen grond uitgeplant op ruim 1½ voet (5 palm) afstand.

Van de laatste methode krijgt men verreweg de krachtigste planten.

Vinca rosea.

Madagaskar. Zeer sierlijke, rijkbloeiende planten, welke meest voor potplanten worden gekweekt en als kamerplanten ook uitmuntend zijn.

De beste aarde is twee derde heideaarde en een derde blad- of mestaarde; bij gebreke van die neme men zandige tuinaarde, goed fijn gemaakt.

Men kan deze reeds in 't laatst van Februari of in Maart zaaien in een bak; men verpoot de plantjes in potten (velen zetten 2 planten in een pot) en laat ze gewoonlijk tot Juni in den bak blijven om hun groei te bespoedigen; zij worden 1 voet (3 palm) hoog en bloeien met zeer fraaie donkerrozeroode bloemen met donker oog.

Wil men een zeer schoone ontwikkeling en een nog rijkeren bloei, dan zet men de potten in een warmen bak, ze echter veel lucht gevende; wanneer de plantjes 8 bladeren hebben dan worden zij ontpunt, opdat zij zich meer vertakken; later doet men dit nog een of tweemaal; ze bloeien daardoor wel een maand later, maar des te schooner.

Bij vroege uitzaaiing kan men ze ook in den vrijen grond gebruiken voor perken en randen; men geve haar dan een lichten grond en warme ligging.

Vinca rosea alba. Een sierlijke variëteit met witte bloemen en purperen grond. Dezelfde kweeking.

Deze beide soorten kan men op elkander enten, zoodat men tweeërlei bloemen ziet te voorschijn komen op één stam.

Digitized by Google

Whitlavia grandiflora.

Californië. Men zaait ze in 't laatst van Maart in een bak; de plantjes worden in den bak verpoot en in 't laatst van April of Mei in den vrijen grond uitgeplant op ruim 2 palm afstand.

Men kan ze ook bij gunstig weer in 't laatst van April of in Mei in den vrijen grond zaaien, zelfs nog in 't laatst van Juni of begin van Juli direct op hare plaats, deze bloeien dan nog in 't laatst van September en October.

Ook zaait men ze in September in lichte aarde; de nog zeer jeugdige plantjes worden in potten gezet en in een bak bewaard dicht onder 't glas; in 't laatst van April of Mei plant men ze in den vrijen grond op een afstand van ruim 1 voet (3½ palm), ze bloeien dan van Juni tot September. Houdt men van deze enkele in potten, waarvoor zij bijzonder geschikt zijn, dan bloeien ze reeds in Mei.

De Whitlavia wordt 1 à 1½ voet (3 à 4½ palm) hoog; 't zijn zeer rijkbloeiende planten, met fraaie donkerblauwe of helderwitte bloemen in den vorm van klokjes.

Ze zijn zeer geschikt voor groote en kleine perken, randperken en potcultuur.

Yucca aloifolia.

Noord-Amerika. Overblijvend. Prachtige Sierplanten in de oranjerie en in de kamer, op balcons of daar waar men ze plaatsen wil; ook als gazonplanten of in 't midden van een perk, altijd zijn het sierplanten van hooge waarde.

Zij bestaat in onderscheidene soorten, als: Aloë-bladerige, de tweekleurige, de hooge, de langbladerige, de hangende, de purperroode, de rozeroode, de roode, de driekleurige en de gestreepte.

In Februari of Maart legt men hare korrels in potten met lichte, zandige aarde, liefst wat vermengd met bladaarde; op den bodem der potten legt men eerst eenige potscherven of kleine steentjes om van een goede afwatering verzekerd te zijn; verder legt men een glasruit op den pot en plaatst dezen in een kouden bak, de potten tamelijk vochtig houdende.

't Gebeurt dat de zaden zeer lang uitblijven, enkele komen eerst in 't volgende jaar op; de plantjes worden in potten verpoot, die men op een beschutte, heldere en droge plaats houdt; ze worden niet eer in den vrijen grond geplaatst, voor zij sterk genoeg zijn, om ons veranderlijk klimaat te kunnen verdragen.

Digitized by Google

ZADEN VOOR DEN WARMEN BAK.

Zulk een bak wordt eenige dagen te voren aangelegd, met een laag versche paardenmest goed uitgeschud en vlak gemaakt, waarop een laag droge, oude run, turfmolm of luchtige aarde.

Is deze warm geworden, dan zaait men op de wijze bij den kouden bak aangeduid, en zet de pottén daarin.

Zoodra mogelijk worden de plantjes in andere potten verpoot, 3 in een pot, en plaatst men die weer in den warmen bak, om ze later over te planten, òf in potten òf in den vrijen grond.

Begonia.

Bolivia. De schoone Begonia's in hare prachtige variëteiten, zijn gewis door hare sierlijke bloemen en langdurigen bloei bloemen van den eersten rang.

Als men ze in 't zelfde jaar in bloei wil hebben, zaait men ze van 't laatst van Februari tot half Maart. Men neemt daartoe platte schalen of zaadbakjes, gevuld met oude bakaarde met een goed deel zand vermengd.

't Fijne zaad wordt niet bedekt, maar enkel aangedrukt en men legt er een glasruit over; daarna zet men ze in een warmen bak; de aarde wordt zoo voorzichtig mogelijk vochtig gehouden, opdat de zaadjes zich niet verplaatsen.

Na drie weken komen de zaden doorgaans op; men beschut ze voor sterke zonnestralen en neemt de glasruit er af; wanneer de plantjes drie weken oud zijn, worden ze in andere schotels of zaadbakjes overgeplant op een afstand van 1½ Ned. duim en, weer drie weken daarna, elke plant in een klein potje, die men in een half warmen bak plaatst, voor scherpe zonnestralen behoedt en veel lucht geeft.

Digitized by Google

In 't laatst van Mei kan men ze naar verkiezing uitplanten in een vruchtbaren, lossen grond en warme ligging.

Houdt men de planten in potten, dan vult men die met bakaarde, vermengd met blad- en tuinaarde en wat jarige koemest.

Bij 't begin van de vorst snijdt men de stengels en bladeren af, neemt men de knolwortels uit den grond, laat ze eenige uren drogen en bewaart ze verder in droge aarde of op een vorstvrije plaats.

In Maart of April plant men de knollen in kleine potjes, gevuld met bakaarde, en plaatst ze in een matig warmen bak, om het uitloopen en den groei te bespoedigen; en wanneer geen vorst meer te vreezen is, neemt men ze voorzichtig uit de potjes en zet ze in den vrijen grond.

Bidens atrosanguinea.

Mexico. Deze planten maken rechte stengels met langgesteelde bladeren. waaraan ook langgesteelde, schoon gevormde bruinviolette bloemen met roode schijf.

Voor groote perken of groepen maken zij een goed effect, alsmede voor potcultuur, daar haar rijke bloei tevens van langen duur is

Men zaait ze in Maart in potten, en plaatst die in een warmen bak; of men zaait in April in een kouden bak in potten; later verpoot men de plantjes in een pot afzonderlijk, om wanneer geen sterke vorst meer te vreezen is, in den vrijen grond uit te planten, of ze in potten te houden.

Brachycome iberidifolia.

Australië Deze maakt een zeer vertakten stengel met zeer talrijke, waarlijk schoone straalbloemen, uitnemend geschikt voor groote en kleine perken en randen om hoogere bloemen en potcultuur.

Men zaait ze half Maart in potten, die men in een warmen bak plaatst; de jeugdige plantjes worden verpoot en onder glas bewaard, om ze in Mei in den vrijen grond uit te planten, in lichte losse aarde en zonnige ligging op een afstand van 2 palm. Zij wordt circa 1 voet (2 à 4 palm) hoog en bloeit van Juni tot Augustus.

Ook zaait men ze bij zeer gunstig weer in 't laatst van April

Digitized by Google

of in Mei in den vrijen grond, op een luwe zonnige plaats, welke dan bloeien van Juli tot September.

Wordt zij van half Juni tot half Juli gezaaid, direct op hare plaats, dan bloeien zij bij gunstig weer nog goed in den herfst.

Browallia elata.

Zuid-Amerika. Zeer schoone sierplanten van 1 à 1½ voet (3 à 4½ palm) hoog, zeer rijkbloeiend, waardoor zij van hooge waarde zijn voor groote en kleine perken, randperken, potcultuur, enz.

Zij worden in Maart in potten gezaaid, die men in een warmen bak plaatst; of ook wel in April in een kouden bak, in losse vruchtbare aarde; de plantjes worden in potten gezet, die men in den bak bewaart tot 't laatst van Mei, wanneer men ze in den vrijen grond uitplant op bijna 1 voet (3 palm) afstand, welke dan bloeien van Juni tot September met zeer fraaie zuiver witte of blauwe bloemen.

Men zaait ze ook wel in 't laatst van Mei op hare plaats, om nog van Augustus tot laat in den herfst bloemen te hebben.

Browallia Czerwiakowskiana. West-Indië. Eenjarig en in kasten overblijvend. Deze wordt slechts 1 voet (3 palm) hoog; hare bloemen zijn grooter en van donkerder blauw met een witte vlek in den grond, ook hare bladeren zijn grooter en van helderder groen, en daarbij zeer rijkbloeiend.

Capsicum annuum.

Oost-Indië. Spaansche Peper. Ofschoon deze in den groententuin voorkomen, zijn ze ook in den bloementuin van groote waarde; beginnen hare zeer talrijke witachtige bloemen te verdwijnen, dan treden zij op met hare sierlijke, schoongevormde vruchten van roode, gele en violette kleur.

Men zaait ze in 't laatst van Maart of April in potten, die men in een half warmen bak plaatst. Of ook wel half April in een een kouden bak (of in potten voor een zonnig raam); zij worden in den bak verpoot op 1½ palm afstand, om ze in 't laatst van Mei met kluit daaruit te heffen, en in den vrijen grond uit te planten op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand, op een luwe en zonnige plaats en in lichte vruchtbare aarde; of, men zet ze in potten tot versiering van kamers of kasten, waar zij zich zeer

Digitized by Google

lang in hare volle schoonheid blijven vertoonen. Zij worden circa 1½ voet (4½ palm) hoog.

't Is aan te raden een gedeelte der bebladerde takken af te snijden, opdat de vruchten meer zichtbaar worden en beter rijpen.

Zij verlangen een rijkelijke begieting, waartoe men liefst water gebruikt dat eenigen tijd in de zon heeft gestaan en dus ietwat lauw geworden is.

Capsicum annuum. Kersboompje of het zoogenaamne Oranje-Appelboompje Deze algemeen bekende en terecht beminde plant vertoont eerst een menigte van witte stervormige bloempjes, daarna een groot aantal van vruchten, van de grootte eener kers, die zeer lang hare fraaie levendig roode kleur behouden, en daar deze bevallige kleur eerst laat in de herfst komt, is zij van des te grootere waarde, omdat bijna alle andere planten hare schoonheid reeds hebben verloren. Zij wordt bijna 1½ voet (4½ palm) hoog.

Kweeking als de vorige. Beter is het om deze in Juli of in het begin van Augustus te zaaien, op een luwe, zonnige plaats in den vrijen grond; de plantjes later in potten te zetten en in een vorstvrijen bak doen overwinteren.

Celosia cristata.

Hanekam. Zie bij de Collectiën.

Coffea arabica.

Arabië. Koffijboom. De zaadboonen worden in potten gelegd, gevuld met bladaarde goed vermengd met zand, en in een warmen bak geplaatst (liefst runbak) waarna men de potten met een stolp dekt.

Zijn ze opgekomen en hebben de plantjes 3 blaadjes gemaakt, dan moeten zij in potten overgeplant en vooreerst in de schaduw gehouden worden; later worden zij in grootte potten of in tobben gezet. De beste aarde is 6 deelen bladaarde, 2 deelen jarige koemest, 1 deel zand en 1 deel run; goed dooreen en fijn gewerkt.

't Wordt een sierlijke boom met voortdurend groene bladeren; zij bloeit in Juli en Augustus met witte welriekende bloemen in trosjes, die vervangen worden door roode bessen, waarin zich 2 zaden bevinden die in de warme kas ook rijp worden.

Zij verlangt een heldere lichte plaats in de kas; in den zomer een ruime begieting, maar 's winters zeer weinig.

Digitized by Google

De planten moeten elk jaar in andere potten of tobben worden overgeplant.

Men zet ze van Juli tot half Augustus wel eens buiten op een luwe warme plaats, waardoor zij zeer worden versterkt, daarbij is het zeer heilzaam om ze voor de zoogenaamde schildluis te behoeden, van wie zij nog al eens te lijden hebben.

Datura fastuosa.

Egypte. Een der schoonste sierplanten die meer algemeenheid verdient dan zij tot heden bezit.

Hare bladeren hebben een onaangenamen, maar hare bloemen een aangenamen geur; hare gevulde bloemen zijn wit of blauwviolet. Zij verlangen lichte, vruchtbare aarde, een luwe zonnige standplaats en in den zomer veel water. Zij wordt 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog.

Zij worden in Maart of begin van April in een warmen bak gezaaid. of in de laatste helft van April in een kouden bak; de jeugdige plantjes verpoot men in potten en in 't laatst van Mei verplant men ze (met kluit) in den vrijen grond op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm), waarna men ze eenige dagen voor de scherpe zon beschermt; zij bloeien dan van 't laatst van Juli tot October

Men kan ze ook bij gunstig weer in Mei in den open grond zaaien, maar dan op de plaats waar zij blijven staan.

Ook voor potcultuur is zij zeer geschikt. waarin zij iets lager blijven.

Datura Huberiana pl. varitas. Deze onderscheidt zich door krachtiger groei, daar zij een hoogte van 1 à 2 el bereiken kan, alsmede door grootere bloemen, die dan eens flauw geel of wit van binnen zijn en purperviolet van buiten; dan weer geheel wit, geel, violet, enz.

Kweeking als de vorige.

Datura atroviolacea. Van deze zijn de stengels en takken donder purper-violet; de bloemkroon van buiten purper-violet en van binnen geelachtig wit.

Kweeking als de vorige.

Datura Humilis flava fl pl. Indië. Deze wordt 1½ à 2 voet (4 à 6 palm) hoog; minder vertakte stengels; donkergroene bladeren, fraaie dubbele lichtgele bloemen, waarna hoekige vruch-

Digitized by Google

ten; het dubbele van hare bloem bestaat daarin dat 2 à 3 bloemen in elkaar staan

Zij bloeien van September tot November Voor kleine groepen uitnemend.

Kweeking als de vorige

Datura Metel. Noord-Amerika. Deze wordt circa 1 el hoog. met groote, welriekende, helder glanzend witte bloemen van 1 palm lang; hare vrucht krijgt de grootte van een appel. Men plant ze op 2 à 2½ voet (6 à 7 palm) afstand.

Kweeking als de vorige.

Men kan deze ook bij zacht weer in April in den vrijen grond zaaien op een luwe, zonnige plaats, de aarde, na de zaaiing goed aandrukkende.

Datura Wrighti. Texas. Deze plant heeft lange, eironde bladeren· hare rechtopstaande, trechtervormige, lilawitte bloemen, zijn nog grooter dan die van de Datura Metel; zij bloeien van Augustus tot November en krijgen een stekelige vrucht.

In potten gezet en in kasten bewaard duren zij verscheidene jaren, mits men ze in den winter niet begiet; men kan hare wortels ook behandelen evenals van de Dahlia's.

Verdere kweeking als de vorige.

Dracaena australis.

Nieuw-Zeeland. Vrouwelijke Draak. Prachtige sierplant voor de oranjerie; zij wordt 3 à 4 el hoog, en haar loof bestaat in een kroon van 4 à 5 palm lange smalle lancetvormige bladeren; hare lichtblauwe bloemen zijn hangende in lange pluimen, schoon zij moeielijk hier in bloei te krijgen is.

Men zaait deze in Maart in potten of zaadpannen, de zaden niet dicht bij elkander leggen, liefst in lichte bladaarde; men dekt den pot met een glasruit of een stolp, verder houdt men de aarde matig vochtig.

Zijn ze opgekomen, dan neemt men het glas weg, en wanneer het tamelijke plantjes zijn, iedere plant in een pot planten en weer in de warme bak plaatsen; verder blijven zij in de kas in tobben, en bij meerdere ontwikkeling geeft men haar om de 14 dagen een gierbemesting, waardoor de groei wordt bevorderd.

Dracaena Draco. Drakenbloed-boom van Teneriffe

Uit dezen boom wordt het zoogenaamde drakenbloed bereid.

Digitized by Google

Hij komt in vorm met den vorige overeen, met zeer fraaie zeegroene puntige bladeren, met witte trosbloemen.

Kweeking als de vorige

Erytrina crista galli.

Koraalboom uit Brazilië. Een der schoonste planten met gedoornde takken en bladstelen; heldergroene gladde takken die tot 6 palm lange bloemtrossen dragen, van zeer schoone donker kersroode kleur van Juni tot Augustus, zoo zij in de kas worden gehouden; die in den vrijen grond geplant worden beginnen eerst in Augustus te bloeien.

Zij worden in 't laatst van Februari of Maart in potten gezaaid, gevoed met welige goed zandige aarde, op een diepte van 2 Ned. duim, de aarde tamelijk vochtig houdende; zijn het tamelijke plantjes, dan neemt men deze voorzichtig op (zorgende dat de aarde om de worteltjes blijft) en zet men ze in vrij groote potten, die men in een kouden bak graaft, om ze later óf in grootere potten te planten, óf na half Mei in den vrijen grond uit te planten op een luwe, warme standplaats en goed vruchtbaren grond.

Zijn de planten nagenoeg geheel ontwikkeld dan is het zeer nuttig ze een paar keeren een gierbemesting te geven (koemest door water verdund).

In den herfst neemt men ze op, men snijdt de uitgebloeide nieuwe bloemstengels af, want de nieuwe bloemen ontwikkelen zich uit het oude hout, en bewaart ze in den winter op een vorstvrije plaats; om ze in 't voorjaar weer buiten te brengen; echter is het goed, wanneer men daartoe gelegenheid heeft, ze eerst in een kast te zetten om haren groei en bloei te bespoedigen.

Men kan ze ook door stek vermeerderen, wanneer men de zwakste uitloopers dicht bij den stam afbreekt en in zuiver zand steekt, waarin zij bij eenige warmte en matige bevochtiging spoedig wortels maken.

De koraalboom wordt hier zelden hooger dan 2 el.

Fuchsia Hybrida fl. pl.

Chili. Deze schoone bevallige bloemen zijn algemeen bekend en bemind, om de rijke verscheidenheid harer kleuren en schoone vormen, en om haar langen en tevens milden bloei.

In 't laatst der vorige eeuw in Europa ingevoerd, zijn zij door herhaalde uitzaaiingen, tot het thans bestaande aantal variëteiten

Digitized by Google

vermeerderd, en jaarlijks brengen weer nieuwe soorten de Fuchsia's der volmaaktheid nabij.

In 't laatst van Februari of in Maart worden zij in potten gezaaid met zandige bladaarde, waarover men een glasruit legt en in een warmen bak plaatst, de aarde tamelijk vochtig houdende. De zaden ontkiemen en komen over een maand op; hebben de plantjes 3 à 4 blaadjes, dan worden zij (met kluitje) opgenomen en in kleine potjes gezet, en later aan de lucht gewend, en in groote (gewone) potten overgeplant. De meeste dezer planten bloeien nog in 't zelfde jaar. Men zij bedacht, de teederste plantjes niet te verwerpen, daar zij in den regel de fijnste en schoonste zijn.

Voor 't overige zijn de Fuchsia's planten voor den kouden bak of kas; zij beminnen het licht (ofschoon men ze voor te heete zonnestralen beschermen moet) en een rijkelijke begieting, vooral wanneer zij zich goed ontwikkelen. In Mei worden de potten weer buiten gebracht, maar liefst op een beschaduwde plaats. Zij worden circa 1½ voet (4 à 5 palm) hoog.

Bij zorgvuldige bedekking kunnen de Fuchsia's in den grond blijven, daar zij dan in 't voorjaar opnieuw uitloopen, maar van lateren bloei; ofschoon het beter is ze jaarlijks te verplanten.

Geranium.

Zie Pelargonium.

Gloxinia Hybrida.

Brazilië. Een der fraaiste potplanten met rechtopstaande of hangende bloemen, beiden even merkwaardig en schoon; in korten tijd bedekken zij met hare schoone donkergroene bladeren den geheelen pot, en hare heldere, prachtig gekleurde bloemen zijn waarlijk verrassend.

Men zaait ze in 't laatst van Februari of Maart in potten of schotels, gevuld met lichte zandige aarde, vermengd met heide- of bladaarde, welke men in een warmen bak plaatst; vóór men zaait, drukt men de aarde even aan, daarop strooit men de zaden zonder ze te bedekken en slechts even aandrukkende; op de potten legt men een glasruit tot ze zijn opgekomen; men houdt de aarde slechts matig vochtig, maar zeer voorzichtig, opdat de zaadjes zich niet verplaatsen.

De plantjes nog zeer jeugdig zijnde, worden in potten of scho-

Digitized by Google

tels verpoot; later in kleine potjes overgezet, één in een pot, vervolgens in grootere potten. Men zorge vooral bij de verplanting der jeugdige plantjes, dat de nog al broze bladstelen niet breken, waardoor de planten haar grootste sieraad verliezen zouden; ook zij men bedacht de planten voor de scherpe zonnestralen te beschermen. Deze bloeien reeds in 't eerste jaar. De bollen kunnen in den winter in droge aarde of zand, op een vorstvrije plaats overblijven.

In 't voorjaar worden zij weer in potten geplant en in een warmen bak of kas geplaatst, waarin eerst haar zeer schoone bloei aanvangt. Zij worden slechts 1½ palm hoog.

Heliotropium peruvianum.

Peru. Deze planten zijn uitmuntend in perken, randperken en potcultuur, zoo ook hare bloemen in vazen en bouquetten; ze zijn niet kiesch op plaats en grond, schoon zij aan eene opene, zonnige ligging de voorkeur geven.

Men zaait ze van half Maart tot half April in een warmen bak in potten; de plantjes verpoot men in andere potten, om ze later in den vrijen grond uit te planten, op een afstand van 1 voet (3 palm.)

In den zomer moet men ze rijkelijk begieten, zelfs is het zeer nuttig den grond met een dun laagje mest te bedekken, om het uitdrogen te voorkomen en den grond frisch te houden.

De Heliotropium wordt 2 voet (6 palm) hoog; zij kan jaren lang duren, wordt houtig en kan in kasten onder goede behandeling een lengte verkrijgen van meer dan 2 el. Hare kleine bloemen zijn helderblauw of grauwachtig lila, met vanilla geur.

Heliotropium Voltaireanum. Een zeer schoone variëteit van lageren groei, met groote, welriekende, donkerblauwe bloemen, van binnen wit.

Heliotropium Triomphe de Liége. Deze wordt ruim 2 voet (7 palm) hoog; een der beste soorten van de Heliotropium's, met groote grauwachtig blauwe bloemen; de planten zijn zeer krachtig met behaarde bladeren.

Mesembrianthenum crystallinum.

IJsplant van de Kaap de Goede Hoop. Een kruipende plant

Digitized by Google

van circa 2 palm hoog, zeer geschikt voor randen, maar vooral als potplant.

Zij worden in 't laatst van Maart of April in potten gezaaid, die in een warmen bak worden geplaatst; zoodra zij eenige blaadjes hebben, worden zij in andere potten verpoot, en zoo men ze in den vrijen grond wil planten, in 't laatst van Mei of Juni op hare plaats gebracht, in een luwe, zonnige ligging; afstand 1 voet (3 palm)

De zilverwitte (soms ook rosa) bloemen van Juli tot September beteekenen weinig, maar de plant is merkwaardig, daar zoowel de bladeren als de stengel als met een laag ijs overdekt is, die door de zon de meest schitterende kleurschakeeringen geeft. Zij verlangt daarom een zonnige, liefst hooge standplaats en zandige aarde. Als fiksche planten met pot en al opgehangen in de schuinte tegen de zon gekeerd, zonder dat men ze eenig water geeft, maken zij een bevallig effect.

Mimosa pudica.

Oost-Indië. Kruidje-roer-mij-niet. In April in een warmen bak zaaien; velen zaaien reeds in Maart, ook wel in Februari. Om verplanting te vermijden zaait men enkele zaadjes in een pot en laat er één in staan, waarna men, ook in den zomer, de potten in een warme kas houdt; maar ook plaatst men ze wel in de kamer, voor een raam tegen het zuiden; of in Juni en Juli in den vrijen grond, op een zeer luwe, zonnige plaats.

Bij zeer gunstig weer zaait men ze ook in Mei in den vrijen grond, op een luwe, warme standplaats, 't geen nog aardige planten kan opleveren

Zij verlangt lichte, vruchtbare aarde, en bij 't gieten vermijde men de bladeren nat te maken.

Zij bloeien van Juli tot September met blauwe bloemen, evenwel, hare bekendheid bestaat meer in hare prikkelbaarheid, zoodat bij de minste aanraking het betaste deel zich terstond neerbuigt, maar zich later weer verheft.

Zij wordt 1 voet (3 palm) hoog; houdt men ze in een warme kas, dan kan zij een lengte van 1 el bereiken en verscheidene jaren duren; maar beter is het, ze ieder jaar te zaaien, daar zij in hare jeugd het schoonst is.

Nicterinia capensis.

Australië. De waarde dezer plant bestaat minder in hare bloe-

Digitized by Google

men, maar in hare sterke vanille geur, waarom het raadzaam is ze in de nabijheid der woning te planten, of in potten.

Zij worden in 't laatst van Augustus tot half September gezaaid in den vrijen grond, mits in lichte aarde en zonnige ligging, (of in potten) men verpoot de plantjes in potten, verscheidene plantjes in ééne pot, om ze in een bak te doen overwinteren, dicht onder 't glas en veel luchten, om het geel worden te vermijden.

Men kan ze ook op het bed met een raam overdekken, zoodat de plantjes in den grond blijven staan.

In 't laatst van Maart worden de planten op een luwe, zonnige plaats gebracht, liefst aan de zuidkant van een muur of eene schutting, om ze in April op de voor haar bestemde plaats te brengen op een afstand van 1 voet (3° palm); liefst ietwat beschaduwd.

Zij wordt nagenoeg 1 voet (2½ palm) hoog, en bloeit van Juli tot October met bruinachtige bloemen, die van binnen wit zijn.

Zaait men ze in 't voorjaar, dan in potten, die men in een warmen bak plaatst, in 't laatst van Maart of in April; de jeugdige plantjes verpoten en in Mei op hare plaats brengen; deze bloeien van Juli tot September.

Die planten, die men in een bak den winter heeft overgehouden, kunnen in Maart gedeeld worden, eene plant in een pot, om ze òf in potten te houden, òf ultimo April in 't vrije uit te planten.

De Nicterinia is ook voor lage perken en randen zeer geschikt.

Pelargonium.

Kaap de Goede Hoop. Een waarlijk schoon geslacht, en de vele variëteiten die er in bestaan, zijn inderdaad eenig, en die door herhaalde uitzaaiing zijn verkregen; en hoewel men nu meenen zou, dat de Pelargoniums hare volkomenheid hebben bereikt, zoo zullen gewis, telken jare weer nieuwe verscheidenheden voorkomen die, 't zij meer of minder belangrijk, deze familie verrijken en in waarde doen stijgen.

Zij worden gezaaid van Februari tot April in potten, gevuld met blad en mestaarde, welke men in een lauw warmen bak plaatst in de schaduw, en met een glasruit dekt, om het uitdrogen der aarde te verhinderen; toch moet men vooral letten, dat de bovenaarde steeds matig vochtig blijft.

Wanneer ze zijn opgekomen en de plantjes hun tweede blaadje hebben, dan zet men de jeugdige plantjes in kleine potjes, één in een pot; bij meerdere ontwikkeling zet men ze in gewone potten, gevuld met blad- en mestaarde, maar nu vermengd met zand.

Digitized by Google

De Pelargoniums vroeg uitgezaaid, bloeien reeds in het eerste jaar; de teederste planten geven gewoonlijk de schoonste bloemen.

In den winter worden zij in een gematigde kas of kouden, vorstvrijen bak overgehouden.

Zoowel voor perken als in potten zijn ze uitstekend geschikt; zij worden van 1 tot 2 voet (3 à 6 palm) hoog.

Solanum melongena.

Oost-Indië. Eierplant.

In 't laatst van Maart in een warmen bak zaaien in potten, de jeugdige plantjes in andere potten overplanten en zoolang in de kas houden tot ze hare volle ontwikkeling bereikt hebben, waarna men ze als kamerplanten bezigen kan Zij worden ook wel als planten in Mei op eene warme standplaats in den open grond gezet, maar men treft het niet altijd, dat zij dan vruchten krijgen. Ze worden 1½ voet. (4 à 5 palm) hoog en dragen van Augustus tot November witte, roode of zwarte vruchten, in vorm en groote als kipeieren.

Zij vorderen veel begieting, maar aan den voet; men moet niet de planten begieten; en zoo men ze in den vrijen grond plant, dan in lichte vruchtbare aarde.

Digitized by Google

SIERBLAD-PLANTEN.

De volgende planten zijn door haren dikwijls interessanten groei en waardige houding, evenals de laaggroeiende kleurplantjes, voor groote zoowel als voor kleine tuinen van hooge waarde.

De soms zeer fraai gevormde of prachtig gekleurde bladeren, maken altijd een verrassend effect; 't zij in groote groepen of perken, randperken, randen, bordures, of als alleenstaande planten in gazons, of in tobben of potten, immer staan ze als tuin- en kamerplanten in hooge achting.

Acanthus latifolius.

Zuid-Europa. Beerenklauw. Overblijvend.

Een plant van schoone ontwikkeling; 2 voet (6 palm) hoog; 3 voet (9 palm) breed, met bloemstengels die van 1½ tot 2 el lang worden. Deze plant blijft 't gansche jaar in frisschen groei; neemt men ze in den herfst uit den grond, en zet men ze in potten, dan zullen de bladeren den geheelen winter hare schoonheid behouden, waardoor zij uitstekend zijn voor bloemtafels, kamerplanten en wintertuinen.

Men zaait ze in Mei of Juni op een luw en zonnig gelegen bed; de planten worden verpoot of in potten gezet, die men in den grond graaft, om ze in Maart of April op hare plaats te zetten op een afstand van ruim 3 voet (1 el).

Acanthus mollis. Overblijvend. 1½ voet (4 à 5 palm) hoog en 2½ palm breed, met bloemstengels van bijna 1 el lang, met talrijke bloemen van witte, roode of paarse kleur.

Kweeking als de vorige.

Digitized by Google

Amaranthus melancholicus.

Japan. Eenjarig. Een uitnemend schoone sierplant met fraaie bloedroode bladeren, welke 2 à 3 voet (6 à 9 palm) hoog wordt; zeer geschikt voor perken, randperken, en randen om hoogere bloemen of planten; vooral voor potcultuur, op bloemtafels, enz., maken zij een schoon effect, alsmede hare takken tot kamerversiering.

Zij verlangen liefst een lichten grond, en een luwe vooral zonnige standplaats, waardoor de fraaie kleuren der Amaranthussen te beter uitkomen.

Zij worden in Maart in potten gezaaid, die men in een warmen bak plaatst; de jeugdige plantjes worden verpoot, en in Mei of (met ongunstig weer) in Juni op hare plaats gezet op ruim 1 voet (3½ palm) afstand.

Ook kan men ze in April in een kouden bak zaaien; in den bak verpoten, en later in den vrijen grond uitplanten.

In Mei worden zij, bij zacht weer, direct in den vrijen grond gezaaid, op een gewoon tuinbed, om later op hare plaats gezet te worden.

Zoo men de jeugdige planten topt, dan zullen zij zich meer vertakken, blijven van lageren groei en worden krachtige planten van schoonen vorm.

Amaranthus bicolor. Een fraaie plant met een sterk roodgekleurden stengel, die circa 1 el hoog wordt, met glinsterend scharlakenroode bladeren aan de spitsen, 't geen een zeer prachtig effect maakt.

Kweeking als de vorige.

Amaranthus tricolor. Oost-Indië De bladstelen van deze zijn groen of geel, 't onderste deel van het blad helder purperrood of donker karmozijn, en 't boveneinde geheel of gedeeltelijk helder geel met groene punten

De fraaie kleurmenging hangt bij deze soort dikwijls af van het meer of minder gunstige seizoen, cultuur, grond en andere omstandigheden, die zich deswege niet altijd laten bepalen.

Kweeking als de vorige.

Amaranthus salicifolius. Philippijnen. De schoonste van de Amaranthus-soorten, van pyramidalen vorm; 1 el hoog.

Hare bladeren zijn eerst groen, brons geschakeerd; later worden de bovenste bladeren licht oranjerood.

Deze merkwaardige, schoongekleurde, prachtig gevormde plant

Digitized by Google

maakt in groote en kleine groepen een uitstekend effect; zoowel in 't midden van een groot of klein perk, òf als alleenstaande plant, of als potplant — steeds is zij de kweeking overwaard en aan te bevelen.

Cultuur als de vorige.

Artemisie annua.

Siberië. Eenjarig. Deze worden in Maart in een bak gezaaid, en in April bij gunstig weer in het vrije uitgeplant, op een vruchtbaren grond; 2 voet (6 palm) afstand.

Onder gunstige omstandigheden kan deze reeds midden zomer een hoogte van 1½ el bereiken. 't Is een sierplant van hooge waarde, zoowel in groepen als alleenstaande; in den bloeitijd is zij zeer welriekend, zelfs op tamelijken afstand.

Artemisia gracilis. Kaukasus. Deze aan de vorige gelijk in snellen groei en schoonheid van pyramidalen vorm, onderscheidt zich echter van die door een nog zachter heldergroene bladkleur en amandelgeur.

Atriplex hortense.

Tartarije. Eenjarig. Deze plant is minder aantrekkelijk om hare groenachtige bloemen, als wel om hare roode en purpere bladeren, die zeer schoon zijn en nog in schoonheid toenemen wanneer men de zijtakken en bloemstengels gestadig afnijpt.

Zij wordt 4 à 5 voet (1½ el) hoog; zij groeit in elke, maar liefst in lichten grond en opene ligging.

Men zaait ze in 't begin van April; uitdunnen of verplanten op 2 voet (6 palm) afstand.

Ook kan men ze nog in Juni zaaien waarna zij zich nog zeer goed ontwikkelen.

Beta braziliënsis.

Brazilië. Tweejarig. Pronkbiet. Sierlijke planten van 2½ voet (8 palm) hoog, met roodachtig gekleurde bladstelen, en roodachtig groene of bloedroode of violette, schoongevormde bladeren.

Digitized by Google

Zij worden in April gezaaid en later verpoot, gewoonlijk op ruim 1½ voet (5 palm) afstand.

Wil men echter deze fraaie planten met hare zeer groote, breede en golvende bladeren in hare geheele schoonheid en kleurenpracht zien ontwikkelen, zoo moet men ze vrij en in de volle zon en op een afstand van 3 voet (1 el) planten, op een goed gemesten grond; ze rijkelijk begieten (nu en dan met gier) en de grond om de stammen, met een dun laagje koemest bedekken.

Ook zijn ze uitnemend om ze in groote potten of bakken te planten. In den winter geeft men ze eene plaats in den kouden bak.

Bocconia cordata.

China. Overblijvend. Men zaait deze in potten van April tot Juni, en graaft ze in den vrijen grond. De zaden komen eerst in 't volgende jaar op; laat men de potten onaangeroerd staan, dan is begieten geheel onnoodig; in den winter worden de potten op een vorstvrije plaats bewaard.

Ook kan men de zaden in den tuin zaaien en in den winter met stroo of bladeren dekken.

In het tweede jaar bereiken de planten haar vollen wasdom, 1½ à 2½ el hoog; men laat ze verscheidene jaren op dezelfde plaats staan, liefst in gewone, zandige vruchtbare tuinaarde; zij bloeien van Juli tot September met groote witte bloemtrossen rooden tint.

't Is een schoone sierplant, die, wegens haar zeer fraaien vorm, ook als alleenstaande plant een prachtig effect maakt.

Brassica oleracea.

Zeer schoone sierplant voor wintertuin en oranjerie; zij prijkt het schoonst wanneer zij reeds in October tot volle ontwikkeling zijn gekomen, welke zij behouden tot 't laatst van Februari. Een goed geslaagd perk van deze planten trekt aller aandacht wegens hare rood- en witgevlekte of gemarmerde bladeren; zoo ook zijn die fraai gekleurde en gekrulde bladeren voor dessert-schalen algemeen bekend,

In potten gekweekt worden zij tot decoratie in de kamer gebruikt.

Men zaait ze in de eerste helft van Mei; de planten worden

Digitized by Google

verpoot, om ze later op de voor haar bestemde plaats of in potten te zetten.

Zij wordt circa 1 el hoog en vordert een afstand van 2 voet (6 palm).

Canna Indica.

Indië. Overblijvend Indiaansch bloemriet. De Canna's in hare groote en zeer schoone verscheidenheid van kleuren, zoowel van bladeren als bloemen, zijn gewis sierplanten van den eersten rang. Ze zijn voor perken en groote groepen, of als rijen langs een laan, of als rand om een groepje stamheesters, of ook in potten, uitstekend geschikt Gazons in hellend vlak gelegen bij vijvers en met Canna's beplant, maken een bijzonder effect. Zij worden 1 à 1½ el hoog.

Plant men ze in groote perken of groepen, dan plaatst men de hoogstgroeiende in het midden, afstand 3 voet (1 el), daarom de minder hooge op 2½ voet (8 palm) en de laagstgroeiende of buitenste rijen op 1½ voet (4½ palm) afstand.

Men zaait ze van begin van Maart tot en met April in een bak, waarin men de jeugdige plantjes eens verpoot en in 't laatst van Mei in den vrijen grond uitplant

Ook zaait men ze wel in potten in 't laatst van Mei tot Juli; de plantjes verplanten op een in 't zuiden gelegen rabat; deze wijze wordt door enkele gevolgd, om in 't volgende jaar krachtige planten te hebben.

Ook worden ze door enkelen in April gezaaid, in Juni in potten geplant, om ze in Mei van 't volgende jaar in den vrijen grond uit te planten.

Zijn de Canna's geplant, zoo zal men haren groei zeer bevorderen, wanneer men ze een- à tweemaal in de maand met verdunde koemest begiert, waardoor ook een dun laagje mest den grond bedekt, die dezen frisch houdt, en het uitdrogen verhindert. Een losse vruchtbare grond en eene rijkelijke begieting zullen zeer veel tot hare schoonheid bijbrengen.

Men plant ze ook in potten, welke tot decoratie van balcons, terrassen en woonkamers dienen. Wil men schoone planten hebben, zoo moeten de voor haar bestemde potten zeer ruim zijn, schoon ze in een pot nooit zoo krachtig ontwikkelen als in den vrijen grond.

Worden ze in September in potten geplant, en in den winter in een warme kast bewaard, zoo geven zij daarin een tamelijk rijken bloei, 't geen in dat seizoen nog al waarde heeft.

Digitized by Google

In den herfst worden, bij de eerste vorst, de stengels afgesneden, de knollen uit den grond genomen, gedroogd en op een droge vorstvrije plaats gebracht; ofschoon veler ondervinding geleerd heeft, dat het beter is, wel de bladeren maar niet de stengels af te snijden; in elk geval wordt herinnerd dat, zoo nuttig de vocht voor hen is gedurende den groei, zoo nadeelig ja doodelijk werkt de vochtigheid in hare rust.

Ook door wortelverdeeling kunnen de Canna's vermeerderd worden, en deze is ook de gebruikelijkste; dit wordt in den herfst, maar beter in het voorjaar gedaan; ze worden geplant in de eerste helft van Mei in den vrijen grond, of men legt ze in April eerst in een kouden bak, om ze later uit te planten, waardoor hun groei en bloei wordt vervroegd.

Op die wijze kunnen ze ook in potten worden gelegd, welke voor decoratie bestemd zijn op balcons, in kamers enz.

In Indië worden de bladeren van het bloemriet gebezigd tot het maken van fraaie korven, die zeer dikwijls tot verpakking van waren gebruikt en naar Europa verzonden worden.

Van de ronde, meest zwartglinsterende zaden worden ook rozekransen, halskettings en andere versierselen vervaardigd.

Cannabis gigantea.

China. Reuzen-hennep. Zeer fraaie planten, die een hoogte van 3 tot 4 el bereiken kunnen en voor groote groepen, maskeering of als alleenstaande planten uitnemend geschikt zijn

Zij wordt in April in den vrijen grond gezaaid, liefst direct op hare plaats, zonder ze te verplanten, en uitgedund op 3 voet (1 el) afstand.

Een goed vruchtbare grond zal haren groei en hare schoonheid zeer bevorderen.

Carduus marianus.

Inheemsch. Eenjarig. Een schoone plant van 4 voet (1,25 el) hoog; hare bladeren zijn glinsterend groen, met witte vlekken afgeteekend en purperkleurige bloemen; vooral als alleenstaande planten maken zij een goed effect.

Zij wordt in April gezaaid en uitgedund of verplant op 2 voet (6 palm) afstand; zij bloeien van Augustus tot October.

Wil men haar enkel als bladplant, dan moet men de bloem-

Digitized by Google

stengels tijdig wegsnijden, zoodra zij zich vertoonen, waardoor de plant veel langer hare sierlijkheid behoudt.

Centaurea candidissima.

Zuid-Europa. Overblijvend. Nagenoeg 2 palm hoog.

Deze plant, die in den tuin zelden hare goudgele of purperen bloemen laat zien, wordt dan ook niet om hare bloemen gekweekt; 't zijn hare glanzige zilverwitte bladeren, die hare schoonheid uitmaken; ze wordt voor een der fraaiste planten gehouden tot het maken van randen om kleine, maar vooral om groote perken of andere kleurschakeeringen. Men ziet bijna geen buitenplaats, (wanneer althans de bewoners beminnaars zijn van bloemen) of de Centaurea candidissima is er vertegenwoordigd; ze maakt dikwerf een groot deel uit in de verfraaiing van 't geheel.

Men zaait ze in Maart in potten, gevuld met bladaarde vermengd met zand, men plaatst ze in een warmen bak en dekt ze met een glasruit, die men weer verwijdert, zoodra het zaad is opgekomen.

Hebben de plantjes 2 blaadjes, dan verplant men ze in andere potten, 3 plantjes in één pot; liever echter elk plantje in een klein potje, om ze later (met kluit) daar te zetten waar men wil.

Ook worden ze in Augustus en September gezaaid, en dat is wel de beste tijd, daar men op die wijze in het voorjaar veel krachtiger planten verkrijgt, dan van het gezaai in Maart.

Zij worden dan op dezelfde wijze gezaaid en ook met een glasruit gedekt, maar nu plaatst men ze in een kouden bak, de aarde tamelijk vochtig houdende en ze beschermende tegen de felle zonnestralen.

Hebben de plantjes twee blaadjes, dan verpoot men ze in kleine potjes, om ze in den winter op een vorstvrije en zonnige plaats te bewaren.

Centaurea Clementei. (Veitch.)

Ook deze zijn zeer aanbevelenswaardige planten, wier bladeren grooter zijn dan van de vorige, waardoor zij uitstekend geschikt zijn voor groote perken en groepen en ook als alleenstaande planten; hare schoone bladeren zijn bedekt met een sneeuwwit dons en maken steeds een schoon effect.

Kweeking als de vorige.

Centaurea gymnocarpa.

Fraaie planten met schoone lange witte bladeren, in perken

Digitized by Google

en groepen uitnemend. De bloemstengels verwijderd houdende zal men zeer tot de ontwikkeling der planten bijdragen.

Kweeking als de vorige, die echter minder zorg vereischt.

Cerastium Biebersteinii.

Taures. Overblijvend. Een zilverwitte plant met witte bloemen in Mei en Juni; zij wordt slechts ½ voet (1½ palm) hoog, en is uitmuntend geschikt voor randen

Men zaait ze van April tot Juni, in potten met lichte aarde; op den bodem der potten legt men eenige steentjes of scherven tot goede afwatering, de potten houdt men eenigen tijd in de schaduw; later plaatst men de potten in den open grond; in den winter worden zij vorstvrij bewaard en in 't volgende voorjaar op hare plaats gezet, op ½ voet (1½ palm) afstand.

Cerastium Boissieri. Corsica. Overblijvend.

Het vilt dezer plant is iets grauwer, en de bladeren zijn smaller dan die van de vorige; ook voor randen uitmuntend.

Kweeking als de vorige.

Cerastium tomentosum. Zuid-Europa. Overblijvend.

Deze variëteit, evenals de vorige voor randen zeer geschikt, is aschkleurig wit, eironde bladeren en witte bloemen aan langwerpige trossen.

Kweeking als de vorige.

Chamaepeuce diacantha.

Syrië. Tweejarig. Een sierlijke plant; hare bladeren zijn van boven wit geaderd en van onderen geheel wit; zij wordt circa 2 voet (6 palm) hoog en bloeit in 't tweede jaar in Juni en Juli met purperroode bloemen.

Zij wordt in April in een bak gezaaid; de plantjes zet men in potten met losse aarde, tot ze sterk genoeg zijn om uitgeplant te worden. Wil men ze 's winters overhouden, dan houdt men de planten in de potten, om ze vorstvrij in den bak te bewaren; daartoe kan men ze ook in Augustus zaaien en de planten in potten zetten.

't Is een zeer merkwaardige plant, die men in 't eerste jaar zeer geschikt voor rand gebruiken kan, daar zij dan nog niet zoo groot wordt.

Digitized by Google

Zij vordert een lichten vruchtbaren grond, warme ligging, 1 voet (3 palm) afstand, en wil niet begoten worden.

Cineraria maritima.

Zuidelijk Frankrijk. Overblijvend. Circa 2 voet (6 palm) hoog; hare stengels en onderzijde der bladeren zijn met een zilverwit vilt overkleed; hare bloemen zijn heldergeel en duren van Juli tot October.

Zoo men de toppen der takjes en ook de bloemknoppen afsnijdt, verkrijgt men veel fraaiere planten, die, wanneer men ze als sierplanten kweekt, verre de voorkeur verdienen.

Voor groepen en randen is zij uitnemend geschikt.

Zij worden in Mei en Juni in potten of schotels gezaaid; de plantjes zet men in potten, die men in den winter vorstvrij bewaart, en in Mei op de voor dezen bestemde plaats uitplant op een afstand van 1½ voet (4 à 5 palm).

Ook kan men ze in Februari of Maart in een bak zaaien in potten of schotels, waarin men eenige potscherven of kleine steentjes heeft gelegd, tot goede afwatering; de zeer jeugdige plantjes worden in potten overgeplant, die men onder glas houdt, tot ze in Mei worden uitgeplant.

Cineraria candidissima. Een prachtige witte plant, die voor decoratie uitnemend geschikt is.

Kweeking als de vorige.

Coleus.

Java. Prachtige sierplanten voor kas 'en kamer, voor perken en randen.

Zij worden in Februari en Maart gezaaid in potten met zandige bladaarde, die men met een glasruit of stolp dekt, tot ze zijn opgekomen, men plaatst ze in een warmen bak, de aarde tamelijk vochtig houdende; wanneer de plantjes twee of drie blaadjes hebben, dan worden zij in potjes gezet en in den warmen bak gehouden, dicht bij 't glas. Verder worden zij veel gelucht tot versterking der planten, waarna zij in grootere potten worden overgezet, om ze in Juni in den vrijen grond te brengen.

Gunnera Scabra.

Chili. Overblijvend. Ofschoon deze meest door stekken worden

Digitized by Google

vermeerderd, gebeurt zulks ook door uitzaaiing; hare ontwikkeling gaat echter langzaam en vereischt groote zorgvuldigheid.

Zij worden in Juli, Augustus of September gezaaid in potten of schotels, gevuld met bladaarde en een weinig houtskoolpoeder; in den winter worden die potten in een kouden bak bewaard, en in 't volgende jaar heeft de ontkieming plaats.

De nog jeugdige plantjes worden zeer voorzichtig in een potje verpoot, waarin zij ook zeer langzaam groeien.

De plantjes worden nogmaals in een bak vorstvrij bewaard, om ze in 't daaraan volgende voorjaar in den vrijen grond uit te planten.

Zij worden van ruim 1½ tot 3 voet (4 à 9 palm) hoog, en zijn uitstekend geschikt tot versiering van grasperken door hare groote waarlijk schoone bladeren.

Uit hare kleine bloemen (in Juli), die de aren geheel bedekken, ontwikkelen zich kleine roodachtige vruchten.

Zij worden in den winter goed gedekt met bladeren of stroo, of met een omgekeerde mand of vat, dat dan nog bovendien gedekt moet worden.

De Gunnera verlangt een voedingrijken, tamelijk vochtigen, diepen en lossen grond.

Heracleum pubescens.

Kaukasus. Overblijvend. Schoone sierplanten wegens haar groote en zeer sierlijke bladeren, die van onderen ruw, van boven glad zijn; zij maken stengels van 2 à 3 el lengte, met geelachtig witte bloemen.

Haar groei is zeer snel; bij gunstig slagen wordt het een buitengewoon fraaie plant, die meer bekendheid en kweeking verdient dan zij tot heden geniet.

Zij beminnen een vruchtbaren, tamelijk vasten, diepen, vochtigen grond, ook wil zij in puinachtigen grond goed gedijen.

Zij worden van April tot Juli gezaaid in den vrijen grond; de plantjes worden verpoot om ze in den herfst of in het voorjaar op hare plaats uit te planten.

't Gebeurt wel eens, dat de zaden eerst in 't volgende jaar ontkiemen.

Heracleum eminens. Syberië. Overblijvend.

Een prachtige variëteit, met reusachtige groote bladeren met grauwen tint, die tot laat in den herfst hare schoonheid behoudt.

Kweeking als de vorige.

Digitized by Google

Melianthus major.

Kaap de Goede Hoop. Overblijvend. Deze worden in 't laatst van Februari of Maart in een warmen en in April in een kouden bak gezaaid in potten, welke men in den bak plaatst; de plantjes worden in potten overgezet, om ze na half Mei in den vrijen grond uit te planten.

Om sterke exemplaren te verkrijgen, bewaart men de planten in den winter in een bak.

't Is een der schoonste planten, vooral in 't midden van een groot perk, of in vereeniging van 3 of 5 planten bij elkaar. Laat men slechts één stengel doorgaan en snijdt men de andere af, benevens de bijkomende wortelspruiten, dan zal deze plant in sierlijkheid belangrijk toenemen.

Hare bloemen zijn onbeduidend, maar te meer merkwaardig zijn hare stengels van 1 tot 2½ el lang, alsmede hare grauwgroene bladeren van 4 palm lang en 3 palm breed, die een sterken geur geven, wanneer men deze tusschen de vingers wrijft.

Nicotiana atropurpurea grandiflora.

Tabaksplant uit Amerika. Deze worden ook als Sierplanten dikwijls gebezigd, waarvoor zij dan ook zeer geschikt zijn, 't zij als groepen of als alleenstaande planten. In een bak of tobbe geplaatst, altijd maken zij een goed effect.

Men zaait ze in April in een bak; de jeugdige plantjes worden in den bak verpoot en in Mei uitgeplant op een afstand van 1 el. Zij wordt 4 voet (1,25 el) hoog en bloeit in Juli en Augustus; snijdt men den bloemstengel in den beginne af, dan wordt de plant des te schooner.

Men kan ze ook in 't laatst van April of Mei in den vrijen grond zaaien, in lichte aarde, liefst wat vermengd met bladaarde; men zij bedacht, om de fijne zaden weinig of niet te bedekken, slechts een weinig aan te drukken en de aarde tamelijk vochtig te houden.

Zij verlangt liefst een lossen grond, goed doorwerkt met duiven- of kippenmest, nog liever schapenmest.

Nicotiana macrophylla gigantea. Extra fraaie planten met reusachtige en schoone bladeren; zij bloeit van Juli tot October met zeer groote donkerroode bloemtrossen.

Kweeking als de vorige.

Digitized by Google

Nicotiana fol. varigatis. Uitnemend schoon wegens hare glanzend groene witgestreepte bladeren.
Kweeking als de vorige.

Perilla nankinensis.

China. De Perilla's zijn algemeen bekend en bemind door hare sierlijke, donker purperroode bladeren en fraaien vorm, die zich van Juli tot de vorst in zijne volle schoonheid vertoont.
Voor groote en kleine perken, randperken, randen om hoogere planten, alleenstaande. zoowel in den vrijen grond als in potten, steeds maken zij een bevallig effect.
Zij worden in 't laatst van Maart in potten gezaaid, liefst gevuld met twee derde gewone zandige tuinaarde en een derde fijn gestampte turfmolm, goed dooreen gewerkt; deze potten plaatst men in een lauw warmen bak; de jeugdige plantjes worden in potten overgeplant en in den bak gehouden tot men ze half Mei op de voor hen bestemde plaats uitplant op 1½ voet (4 à 5 palm) afstand.
Bij gebreke van een lauw warmen bak, kan men haar half April in een kouden bak uitzaaien
Zij worden 2 à 2½ voet (6 à 8 palm) hoog en bloeien van September tot November met violet-rooskleurige bloemen in trossen aan de spits van den stengel; zij worden echter niet om hare bloemen gekweekt maar om hare schoone, metaalachtig flikkerende bladeren. Door insnijding kan men hare hoogte beperken tot op 1 voet (3 palm).
Hoewel deze planten ook wel in magere, droge gronden willen gedijen. zoo zullen zij in een goed met oude koemest toebereiden grond niet alleen sneller groeien, maar ook hare bladeren zullen grooter en glanziger zijn.

Perilla nankinensis fol. atropurpurea laciniatis.
Een variêteit met diep ingesneden bijna franje-bladeren, van nog krachtiger donker purperrood, waarom zij door vele liefhebbers boven de gewone Perilla's gewaardeerd wordt.

Phorminium tenax.

Nieuw-Zeeland. Overblijvend. Een schoone sierplant, die op elken gezonden, maar liefst in een lichten, vochtigen grond goed gedijen wil; zoowel in de volle zon, als in de schaduw; zij vordert echter in den zomer een ruime begieting.

Digitized by Google

Zij is uitnemend geschikt, zoowel voor groote groepen op buitenplaatsen, als in kleine tuinen tot maskeering; zoowel als gazonplanten, als tot versiering van balustraden in groote potten of tobben, als kamerplanten en in wintertuinen, — altijd maken zij een prachtig effect.

Hare glanzende, gebogen bladeren kunnen 1½ à 2 el lang worden, met bloemstengels van 2 à 2½ el hoog, die in Augustus beginnen te bloeien met gele bloemen in een pluim.

Ofschoon men haar in het voorjaar door uitloopers vermeerdert, kunnen zij ook door zaden worden gekweekt.

Men zaait ze in Maart of April in potten, gevuld met voedzame bladaarde, die men met een glasruit of stolp dekt, tot ze zijn opgekomen; maar de aarde vooral tamelijk vochtig houden.

Zijn de plantjes een palm hoog, dan zet men ze in tamelijk groote potten, om ze in Juni in den vrijen grond te plaatsen. Men bewaart ze in den winter in de oranjerie.

Phorminium tenax fol. variegatis. Een prachtvariëteit met witgestreepte bladeren.

Kweeking als de vorige.

Pyrethrum parthenifolium aureum.

Klein-Azië. Overblijvend. Schoon gevormde plantjes van 1 palm hoog, met goudgele bladeren op vederen gelijkend; uitstekend voor randen, bordures, lage perkjes, enz.

Zij wordt in Februari of Maart gezaaid in potten, met zandige tuinaarde; het zaad wordt slechts weinig bedekt, en op den pot legt men een glasruit, waarna de aarde tamelijk wordt vochtig gehouden; deze potten plaatst men in een warmen bak.

Zijn de plantjes te voorschijn gekomen, dan neemt men de glasruit er af tot versterking dier teedere plantjes; na 8 à 14 dagen verpoot men ze in kleine potjes, welke men in een kouden bak houdt, totdat men ze later op hare bestemde plaats uitplant.

Ook worden zij in Augustus of September gezaaid in den vrijen grond; de plantjes zet men in kleine potjes, om ze op eene vorstvrije plaats te doen overwinteren Deze planten zijn sterker en niet zoo vatbaar voor den noordewind, waardoor vooral het voorjaarsgezaai nog al eens lijden kan

De witte bloemen worden gestadig verwijderd, opdat de plant zich te beter ontwikkelen kan.

Digitized by Google

Rheum.

Tartarije. Overblijvend. Rhabarberplant. Voortreffelijke sierplanten, die in groepen maar vooral ook als gazonplanten een uitnemend effect maken.

Zij worden van 't laatst van April tot Juni op een gewoon bed gezaaid; men verplant de jeugdige plantjes op een ander bed, om ze in den herfst of liever in 't voorjaar op hare plaats uit te planten, op een afstand van 1½ à 2 el.

Zij krijgen roodachtige stengels van circa 1½ el hoog; hare bladeren zijn nagenoeg 1½ voet (4½ palm) breed; zij maken van Mei tot Augustus op den grond liggende bossen van 2 el middellijn.

Laat men de stengels doorgaan, waardoor de sierlijkheid der plant wordt verhoogd, dan is 't toch aan te raden, deze zoodra de bloei geëindigd is, af te snijden, waarna de plant nog in omvang zal toenemen en langer hare schoonheid behouden

Nog rijker en langer zal de plant zich ontwikkelen, wanneer men de stengels in den beginne verwijdert of afsnijdt.

Zij verlangen een diepen, leemig-zandigen, vruchtbaren grond, ofschoon zij in elken gezonden bodem goed gedijen willen, zoo zij maar niet al te droog zijn.

Ricinus sanguineus.

Wonderboom uit Afrika. Deze behooren gewis tot de sierplanten van den eersten rang; ze zijn van prachtige ontwikkeling, en haar groei is verbazend snel, wanneer de omstandigheden haar gunstig zijn; hare stengels zijn bloedrood en hare schoone donkere bladeren zijn zeer sierlijk gevormd; zij bloeien in Juli en Augustus met roode bloemen, maar daarmee wordt hare schoonheid niet zeer verhoogd

Men zaait ze in 't laatst van Maart, 4 à 5 korrels in één pot en plaatst dien in een warmen bak, of in April in een kouden bak, of in potten voor een zonnig raam, om ze in 't laatst van Mei op hare plaats te zetten.

Zoo men ze in potten gezaaid heeft, dan de plantjes spoedig in andere potten overzetten, één in een pot; worden de planten wat groot, en laat het weer het naar buiten brengen nog niet toe, dan verpoot men ze in grootere potten, waardoor haar groei wordt getemperd, ook krijgen ze daardoor meer wortels.

Men slaagt ook dikwijls met in 't laatst van April en Mei in den vrijen grond te zaaien, op een luwe zonnige plaats. Men werkt daartoe den grond diep om en gooit wat ruige paardenmest on-

Digitized by Google

derin; ook is het noodig, dat men een dun stokje steekt waar men de boontjes gelegd heeft, opdat men 's nachts dat plaatsje met een omgekeerden bloempot kan dekken; ook bij koude of ruwe dagen met een glazen stolp, al is het reeds een plantje geworden.

Ik heb er een gezien, die op deze laatste wijze gekweekt was, in een gewonen boerentuin en een hoogte had bereikt van ruim 2½ el, bij eene breedte van ruim 1½ el; evenwel 't was toen een warme en lange zomer, en daaraan hebben zij behoefte, om tot een genoegzame ontwikkeling te komen.

Bij droog weer is het aan te raden rijkelijk te gieten.

In Afrika zijn ze overblijvend, hare stengels worden houtachtig en kunnen zich daar tot ruim 10 el hoogte verheffen; ofschoon ze ook hier wel zijn over te houden in warme kasten, zijn de bladeren in 't volgende jaar minder groot en sierlijk.

Uit deze plant wordt de wonderolie bereid.

Salvia argentea.

Spanje. Tweejarig Fraaie planten van 2 voet (6 palm) hoog met zilverwitte bladeren; zij bloeien eerst in 't tweede jaar in Juli en Augustus, schoon de waarde dier planten niet in de bloemen maar in de bladeren gelegen is, waardoor zij voor groepen en randperken en ook als alleenstaande planten bijzonder geschikt zijn.

Zij wordt in Augustus of September gezaaid in den vrijen grond of in potten; de plantjes worden in kleine potjes gezet, en in den winter in een kouden bak bewaard, waarbij men matig giet en veel lucht geeft.

Ook worden zij in Maart of begin van April in een bak gezaaid; in den bak of in potten verpoot, om ze in Mei of Juni in den vrijen, liefst lossen grond uit te planten, op een afstand van 2 voet (6 palm.)

Zoo men de bloemstengels bij hunne wording onderdrukt of uitnijpt, dan zal de plant zich beter ontwikkelen en de bladeren hunne schoone en frissche kleur beter en langer bewaren.

Men kan ze ook van Mei tot Juli zaaien in den vrijen grond; later verpoten en in den herfst of in 't voorjaar uitplanten.

Saxifraga Aizoon.

Inheemsch. Overblijvend. Fraaie plantjes met witachtige bladeren; zij bloeien in Mei en Juni met 1½ palm hooge bloemsten-

Digitized by Google

gels, waaraan helder of geelachtig witte kroonbladeren, die purperrood of geel gepunt zijn, uitmuntend voor randen geschikt.

Zij worden van April tot Juli in potten gezaaid, gevuld met heide- of bladaarde, die in de schaduw gehouden worden. De fijne zaden moeten zeer weinig of niet bedekt worden, slechts een weinig aandrukken is voldoende, waarna men de potten met een glasruit bedekt; ook legt men wel, tot de ontkieming, een dun papier met gaatjes op de aarde, of een weinig fijne mos; de jeugdige plantjes worden spoedig in potjes overgeplant.

Zij groeien tamelijk goed in noordelijke ligging, maar geven aan een zuidelijke verre de voorkeur, willen liefst een zandigen ook wel een puinachtigen grond; in elk geval zorgt men voor een goede afwatering.

Saxifraga caespitosa. Overblijvend. Een fraaie variëteit met bloemstengels van 1 palm hoog, met groote witte bloemen

Kweeking als de vorige.

Saxifraga rotundifolia. Pyreneën. Overblijvend. Deze wordt nagenoeg 3 palm hoog, en bloeit in Mei met kleine witte bloemen met rozeroode punten.

Kweeking als de vorige.

Solanum marginatum.

Abyssinië. Ofschoon men deze tot de overblijvende planten kan rekenen, wordt zij meest altijd als eenjarige gekweekt; zij wordt in 't laatst van Maart en April in potten gezaaid, die men in een warmen bak zet; de jeugdige plantjes worden in potten verpoot en in den warmen bak gehouden, tot men ze in 't laatst van Mei uitplant op een afstand van 2 voet (6 palm.)

Zaait men ze in Februari in een warmen bak en verpoot men ze telkens, dan zullen ze een veel vroegeren bloei ontvangen.

Ook zaait men ze in Augustus en September in potten, waarin men eenige scherven of steentjes legt tot goede doorwatering; later verpoot men ze in potten, om ze onder glas te doen overwinteren en in 't laatst van Mei uit te planten.

't Zijn schoone gevulde planten, die een hoogte van 3 voet (1 el) bereiken kunnen; hare stengels zijn met een wit wollig vilt bedekt, hare bladeren zijn glinsterend groen, van boven witgerand, van onderen zijdeachtig wit; op de bloemen volgen vele vruchten, platronde en gladde bessen, eerst glanzend groen, later geel.

Digitized by Google

Solanum giganteum. Kaap de Goede Hoop. Deze variëteit bezit een grauwachtig wit vilt; op de jeugdige steeltjes is ze bijna zilverwit; hare groote bladeren zijn van onder wit en haar bloemkroon is violet. Zij wordt 4 voet (1,25 el) hoog, en prijkt met kleine roode bessen.

Deze planten willen liefst alleen staan, waardoor zij veel krachtiger worden; wil men een sterkere vertakking, zoo moet men ze ontpunten.

Zij verlangen een warme standplaats.

Kweeking als de vorige.

Solanum robustum. Brazilië. Eene merkwaardige plant van 1 el hoog; hare stengels zijn met lange kleverige roode haren bedekt; zeer groote bladeren, witte bloemkroon en bessen als kleine kersen.

Kweeking als de vorige.

Wigandia caracasana.

Caracas. Overblijvend. Een uitmuntend sierlijke plant, met groote schoone bladeren, van boven brons groen, van onder koperrood, die zoowel in groote groepen, als alleenstaande planten of ook wel als potplanten, een prachtg effect maken.

Men zaait ze in 't laatst van Februari of Maart in potten, die men in een warmen bak plaatst; men neemt daarvoor liefst heide- of bladaarde; de zaden moeten zeer weinig bedekt worden; later worden de plantjes in andere potten overgezet, ook in dezelfde aardsoort

Men houdt de potten in den bak, tot men ze in 't laatst van Mei of begin van Juni in den vrijen grond uitplant, waar zij een hoogte bereiken van 3 à 4 voet (ruim 1 el.)

Ze zijn overblijvend, mits men ze in den winter in een kast vorstvrij bewaart.

De Wigandia Vigieri en W. Urens zijn schoone variëteiten, die zich door bladkeur of gedoornde bladeren onderscheiden, en hare kweeking overwaard maken.

Zea Japonica.

Japansche Maïs. Zie bij de Siergrassen.

Digitized by Google

POMPOENEN EN KALABASSEN.

Ook deze zijn hare kweeking overwaard.

In den zomer worden deze planten gebezigd tot bekleeding of versiering van priëelen, schuttingen, muren, enz.; men maakt er bogen van naar willekeur of laat ze vrij over den grond kruipen,

Hare bloemen, maar vooral hare vruchten, die in zooveel soms zeer schoone kleuren voorkomen, in even fraaie dikwijls zonderlinge, verrassende vormen, de duur dier vruchten tot na den winter en het eigenaardig effect dier vruchten tot kamerversiering, — door deze en andere voordeelen zijn de Pompoenen en Kalabassen met alle recht aan te bevelen.

Zij willen over 't geheel een lossen, luchtigen, vochtigen, goed gemesten grond; hoe vetter de grond is, des te grooter en schooner zullen de vruchten zich ontwikkelen.

Abrobra viridiflora.

De beschrijving van deze vindt men bij de Klimplanten.

Bryonopsis erythrocarpa.

Oost-Indië. Eenjarig. Deze plant wordt 3 el hoog, met zeer fraai loof; hare bloemen zijn geelachtig groen, waarna eerst heldergroene met wit afgezette vruchten, ter grootte van een kers; later gaat die kleur over in karmijnrood, helder wit gemarmerd, van Juli tot 't begin van de vorst

Tot bekleeding van priëelen, hekwerk, muren, enz. kan zij zeer worden aanbevolen.

Digitized by Google

Men zaait ze in Maart in potten, die men liefst in een warmen bak plaatst, ook slaagt men dikwijls zeer goed in een kouden bak. Na genoegzame ontwikkeling der plantjes verpoot men ze in andere potten om ze in 't laatst van Mei (met kluit) in den vrijen grond uit te planten. Ze zijn echter ook voor potplanten zeer geschikt.

Zij verlangen lichte vruchtbare aarde, warme ligging, en wanneer het warm en droog weer is veel begieting. 't Is ook aan te raden om den stam een dun laagje koemest te leggen om het uitdrogen der aarde te beletten.

Coccinea indica.

Oost-Indië. Zeer fraaie planten met schoone, helder witte bloemen, waarna sierlijke scharlakenroode vruchten.

Kweeking als de vorige.

Cucumis flexuosus.

Middel-Afrika. Eenjarig. Slang-komkommer. De zeer zonderling gebogen en kronkelende vorm harer vruchten geeft haar naar waarheid de gedaante eener slang. Deze vrucht is zeer lang, hare kleur donkergroen, somtijds met witte strepen; worden zij rijp, dan ontvangen zij eene gele kleur.

Zij worden in April in een bak gezaaid, de plantjes in potten gezet en in den bak gehouden tot ze, bij genoegzame ontwikkeling in Mei uitgeplant worden.

Men zaait ze ook bij gunstig weer in 't laatst van April of Mei in den vrijen grond op een zonnige, luwe plaats, later de plantjes verpoten, om ze daarna op hare plaats uit te planten.

't Is aan te raden om den grond, waar zij moeten staan, een voet (3 palm) in 't vierkant uit graven, deze tot op de helft met koemest te vullen, en de bovenste helft met goede lichte aarde, liefst met een derde bladaarde vermengd. Daarop zet men de plant en bedekt haar met een glazen klok of stolp die men op 3 steenen zet, opdat de lucht vrijelijk daaronder heen kan gaan.

Op deze plaats kan men de pitten nog in de laatste helft van Mei leggen (zonder verplanting) om van deze in 't najaar nog schoone vruchten te zien.

Cucumis perennis. Texas. Overblijvend. Men legt in April de korrels van deze in potten met lichte, vruchtbare aarde, die

Digitized by Google

men in een lauw warmen bak plaatst, om de planten in Mei op een zonnige plaäts uit te planten.

Zij wil liefst een drogen, kalkhoudenden, diepen grond, daar hare wortels tot 1 el diep in den bodem dringen; vooral aan de zuidkant van een muur kunnen zij zich prachtig ontwikkelen.

In één zomer wordt zij dikwijls 10 el hoog en soms nog hooger, maar haar stengel sterft ieder jaar tot den grond toe af. In den winter worden zij met bladeren en stroo gedekt, waarna zij in 't voorjaar weer uitloopen.

Ze zijn ook zeer geschikt voor groote grasperken, waartoe men haar op een el afstand plaatst.

Zij geven fraaie gladde vruchten, ter grootte van een appel, donkergroen met wit gemarmerd.

Cucurbita argyrosperma.

Kaap de Goede Hoop. Eenjarig. De vruchten van deze zijn wit met zilvergrauwe randen; deze zijn eetbaar, zelfs van fijne smaak, waarom zij als dessert dikwijls gebruikt worden.

Kweeking als de cucumis flexuosa.

Cucurbita radicans. Een schoone variëteit met wit gemarmerde bladeren en donkergroene wit of geel gestreepte vruchten.

Kweeking als de vorige.

Cyclanthera pedata.

Noord-Amerika. Eenjarig. Deze worden in 't laatst van Maart of April in een bak gezaaid, om ze na half Mei of Juni in den vrijen grond uit te planten, liefst aan den voet van een muur; men kan ze ook tegen schuttingen of hekwerk doen opklimmen.

Het is een sierlijk gewas van zeldzaam snellen groei; zij wordt 2 à 3 el hoog, bloeit in den zomer met groene en gele bloemen, waarna zeer fraaie groene vruchten met zachte aangedrukte stekels. Die vruchten, jeugdig geplukt en ingelegd in wijnazijn, moeten zeer smakelijk zijn.

Eopepon aurantiacum.

Californië. Eenjarig. Fraaie planten met zeer sierlijke goudgele vruchten.

Kweeking als de cucumis flexuosa.

Digitized by Google

Eopopon vitifolium. Een variëteit met talrijke groote witte bloemen, waaraan oranjeroode vruchten.
Kweeking als de vorige.

Involucraria lepiana.

Texas. Deze geven zeer schoone vruchten, fraai rood, ter grootte van een hoenderei. Men kan deze ook opleiden tegen priëelen, schuttingen, hekwerk, enz., waarvoor zij uitnemend geschikt zijn.
Kweeking als de cucumis flexuosa,

Involucraria aurantica. Met prachtige gele vruchten.
Kweeking als de vorige.

Luffa cylindrica.

Indië. Zwam-Pompoen. De schoonheid van haar zeer fraai loof, maakt haar tot zeer sierlijke klimplanten; zij worden 5 à 6 el hoog; hare bloemen zijn geel en hare vruchten kan men als zwam gebruiken
Zij worden in April in potten gezaaid, die men in den bak plaatst, of voor een zonnig raam, en in 't laatst van Mei in den vrijen grond brengt in lichte vruchtbare aarde en warme ligging.
Men moet ze dikwijls begieten; ook is het aan te raden een dun laagje koemest om den stam te leggen, om het uitdrogen der aarde tegen te gaan.

Luffa acutangula. Een variëteit met minder spitse bladeren en scherpkantige vruchten.
Kweeking als de vorige.

Momordica elaterium.

Zuid-Europa. Springkomkommers. Deze geven groenachtige bloemen, daarna een langwerpige, eironde, ruwe, groene vrucht; wordt die vrucht geelachtig, dan zal zij door een lichte aanraking of knijping hare sappen en haar zaad met kracht wegspuiten.
Zij worden in April in een bak of in potten voor een zonnig raam gezaaid, om met gunstig weer in Mei uit te planten.

Digitized by Google

In Mei kan men ze bij zacht weer in den vrijen grond zaaien. Ook kunnen zij in 't laatst van Augustus tot half September in den vrijen grond gezaaid worden, liefst op de plaats, waar zij moeten blijven staan

Ook in puinachtige gronden willen zij goed gedijen.

Rhynchocarpa dissecta.

Zuid-Afrika. Overblijvend Een zeer schoone plant; wordt 5 à 6 el lang; hare vruchten zijn eerst groen gestreept, doch worden later oranjerood; ook zeer geschikt voor beklimming van hekwerk, muren, schuttingen, enz.

Kweeking als de vorige.

In den herfst in potten geplant en op een droge vorstvrije plaats bewaard, kunnen zij vele jaren duren

Trichosanthes colubrina.

Zuid-Amerika. Eenjarig. Dit is een zeer zonderlinge plant van 2 el hoog. Zij krijgt een witte bloemkroon, waarna een groene of witgestreepte vrucht, die met een kronkelenden vorm van 1 tot zelfs 1½ el lang kan worden. Zij heeft de overeenkomst eener slang, en levert hangende een merkwaardig gezicht op

Men zaait ze in een bak, of in potten voor een zonnig raam, om ze bij gunstig weer in Mei uit te planten in een liefst lossen, goed vruchtbaren grond en op een zonnige standplaats

Zij bloeit van Juni tot Augustus en hare vruchten zijn van Augustus tot October in hare volle schoonheid.

Verder heeft men nog de Reuzen-Pompoen, Turksche- en Keizersmuts, Flesch-Kalabas, Klok-Pompoen, Gele Regenscherm en de Herculesknods; allen uitmuntende in grootte, of in fraaie vormen en kleuren, waardoor zij als siervruchten ten zeerste kunnen worden aanbevolen.

Ook de kleine pompoenen als: de gele, witte en gemarmerde Appel, de China's Appel, de gele, witte, gemarmerde en gestreepte Peer, ook de half gele en half witte Peer, de gele Ei — zijn zeer merkwaardig en schoon.

Zij worden in April in een bak gezaaid, de aarde tamelijk vochtig houdende; de plantjes worden in potten geplant, en in den

Digitized by Google

bak gehouden tot ze genoeg ontwikkeld zijnde in Mei worden uitgeplant, 1½ el van elkander.

Heeft men geen bak, dan kan men de pitten in potten leggen en voor een zonnig raam plaatsen.

Men kan ze ook bij zeer gunstig weer in 't laatst van April of anders in Mei in den vrijen grond leggen, eerst op een luwe, zonnige plaats, om later de planten op hare plaats te brengen.

Men zij bedacht, om bij 't verpoten van deze pompoenen de plantjes iets dieper te zetten, dan zij gestaan hebben, waardoor zij nieuwe wortels maken — zoo ook, moet men bij droog weer wel telkens gieten, maar zorgen dat de planten zelf zoo min mogelijk nat worden.

Wil men zware pompoenen, men laat slechts 1 à 2 vruchten aan elke plant staan en snijdt de zijranken in.

Men kan ze ook tegen muren, latwerk en schuttingen opleiden, 't geen een aardig effect maakt, wanneer die vreemde waarlijk schoone vormen in fraaie kleuren ten toon hangen.

Zij willen liefst een lichten, vetten, versch gemesten grond en eene luwe, zonnige plaats.

Digitized by Google

VOORBEELDEN.

Hier volgt eene verzameling van voorbeelden, om de perken op de minst kostbare wijze te vullen met die soorten, die wegens de hoogte van haren groei, en ook met betrekking op kleuren en bloeitijd, bij elkander passen.

Om meer zeker te zijn zulke perken te krijgen als men verlangt, is het aan te raden, eerst op een reservebed te zaaien, en een paar soorten meer te nemen, opdat, wanneer eene of meer soorten mochten mislukken, men toch genoeg planten hebbe deze te vervangen.

Uit dat reservebed neemt men dan de planten, en zet dadelijk de perken vol op die afstanden, die elke soort noodig heeft, zooals bij de beschrijving is aangegeven, rekenende op een goeden vruchtbaren grond; ook dient men te letten bij het planten van den *tweeden* regel, welken omvang de planten van den *eersten* regel krijgen, opdat zij wel nagenoeg tegen, maar niet te veel in of over elkander groeien.

Zoo men ieder jaar schoone perken wenscht te hebben, is het noodig, dat men reeds in den herfst die soorten zaait, die daarvoor geschikt zijn, waardoor men doorgaans krachtiger planten, en een rijkeren en vroegeren bloei erlangt. Vooral ook is 't goed enkele *overblijvende* soorten te zaaien, waarbij men er vele heeft, die voor de perken uitnemend geschikt zijn, als: Overblijvende Riddersporen, Alyssum, Campanula carpatica, Myosotis, Pentstemon, Phlox perennis, Matricaria, Valeriana enz.; ook sierbladplanten, als: Cineraria maritima, Cerastium, Canna, Acanthus Mollis, Wigandia enz.

Bloemperken midden in het gras gelegen, maken het schoonste effect.

Met den eersten regel (N°. 1) wordt bedoeld, die plant of planten, die in het middelpunt van het perk moeten staan.

Digitized by Google

De tweede regel (N°. 2) sluit als rand om den eersten.
De derde regel (N°. 3) is de rand van den tweeden, en zoo vervolgens.

N°. I.
1. (Middelpunt.) Tagetes patula fl. pl. geel.
2. (Tweede regel.) Perilla nankinensis, purper.
3. (Derde regel.) Cineraria maritima, wit.

N°. II.
1. Amaranthus melancholicus, rood.
2. Ageratum mexicanum, blauw.
3. Calendula officinalis fl. pl. geel.
4. Chineesche Anjelieren, dubbel wit.
5. Lage glanzende Anjelieren, rozerood.
6. Lobelia erinus, blauw.
7. » » wit.

N°. III.
1. Tagetes erecta fl. pl goudgeel.
2. Riddersporen, schitterend blauwe.
3. Pelargonium (Geranium), wit.
4. Sanvitalia procumbens, geel.

N°. IV.
1. Amaranthus melancholicus, rood.
2. Ageratum mexicanum, blauw.
3. Pelargonium (Geranium), rood.
4. Nierembergia gracilis, paars.

N°. V.
1. Chrysanthenum carinatum, scharlakenrood.
2. Tagetes signata pumila, oranje.
3. Lobelia erinus, blauw.

N°. VI.
1. Hooge Fuchsia's, rood.
2. Ageratum mexicanum, blauw.
3. Chrysanthenum, dubbel wit
4. Petunia Hybrida, gemèngd.

N°. VII.
1. Chrysanthenum, scharlakenrood.
2. » goudgeel
3. » karmozijn.
4. » wit.
5. » Hybridum.

N°. VIII.
1. Zinnia elegans, goudgeel.
2. Campanula carpatica. blauw.

Digitized by Google

N°. IX.
1. Zinnia elegans, wit.
2. Campanula carpatica, blauw.
3. Calendula off. fl. pl. goudgeel.

N°. X.
1. Ricinus sanguineus, sierblad.
2. Wigandia caracasana »
3. Amaranthus melancholicus »
4. Salvia argentea »

N°. XI.
1. Dianthus Heddewegi, gemengd.
2. Nierembergia gracilis, paars.
3. Sanvitalia procumbens, goudgeel.

N°. XII.
1. Canna indica, groen blad.
2. Lavatera trimestris, rosa
3. Ageratum mexicanum, blauw.
4. Pelargonium (Geranium), rood.
5. Petunia Hybrida, gemengd.

N°. XIII.
1. Ageratum mexicanum, blauw.
2. Pelargonium » rood.
3. Chrysanthenum » wit.
4. Tagetes signata pumila, geel.

N°. XIV.
1. Amaranthus melancholicus, rood.
2. Cineraria maritima, wit.

N°. XV.
1. Cineraria maritima, wit.
2. Phlox Drummondi, geel.
3. Lobelia erinus, blauw.

N°. XVI.
1. Perilla nankinensis, purper.
2. Phlox Drummondi, gemengd.
3. Dwerg-Bouquet-Asters, gemengd.

N°. XVII.
1. Amaranthus melancholicus, rood.
2. Petunia Hybrida, gemengd
3. Lobelia erinus, wit.

N°. XVIII.
1. Amaranthus salicifolius, sierblad.
2. Rozen-Balsaminen, gemengd.
3. Pyrethrum partenifolium, goudgeel.

N°. XIX
1. Gaura Lindheimeri, rosa.
2. Tropaeolum, Oostind. kers, gemengd.
3. Verbena Hybrida, wit.

Digitized by Google

N°. XX.
1. Chrysanthenum carinata, wit.
2. » » geel.
3. Senicio elegans, dwerg-violet.

N°. XXI.
1. Dahlia's, gemengd.
2. Zinnia elegans, »
3. Phlox Drummondi, »

N°. XXII.
1. Amaranthus tricolor, driekleurig.
2. Anthirrhinium majus, gemengd.

N°. XXIII.
1. Mirabilis Jalappa, gemengd.
2. Petunia Hybrida, »

N°. XXIV.
1. Scabiosa atrop. gemengd.
2. Tagetes signata pumila, geel.

N°. XXV.
1. Chrysanthenum Car. Hybridum, gemengd.
2. Phlox Drummondi, gemengd.

N°. XXVI.
1. Petunia Hybrida, gemengd.
2. Tropaeolum, Oostind. kers, »

N°. XXVII.
1. Anthirrhinium majus, gemengd.
2. Tropaeolum, Oostind. kers, »

N°. XXVIII.
1. Zinnia elegans, scharlakenrood.
2. » » purperrood.
3. » » geel.
4. » » helderwit.

N°. XXIX.
1. Zinnia elegans, gemengd.
2. Dwerg Chrysanthenum Aster, »

N°. XXX.
1. Rozen-Balsaminen, gemengd.
2. Keizer-Anjelieren, »

N°. XXXI.
1. Canna indica, groenblad.
2. Lavatera trimestris, rood.
3. Petunia Hybrida, gemengd.

N°. XXXII.
1. Polygonum orientale, rosa.
2. Scabiosa, nana, gemengd.
3. Phlox Drummondi, geel.
4. Chrysanthenum, dubbel wit.

Digitized by Google

N°. XXXIII.
1. Zinnia elegans, purperrood.
2. Chrysanthenum, dubbel wit.
3. Tagetes patula, laag, bruin gestreept.
4. Dianthus, Chin. Anjelieren, gemengd.
5. Groote Engelsche violen, wit.

N°. XXXIV.
1. Lobelia erinus, blauw.
2. Cerastium tomentosum, wit.
3. Groote Engelsche violen, zwart.

N°. XXXV.
1. Dwerg-Salpiglossis, gemengd.
2. Phlox Drummondi, helder wit.

N°. XXXVI.
1. Phlox Perennis, gemengd.
2. Valeriana rubra, rood.
3. Tropaeolum, Oostind. kers, gemengd.

N°. XXXVII.
1. Valeriana alba, wit.
2. Perilla nankinensis, purper.
3. Tagetes patula nana, geel.

N°. XXXVIII.
1. Chrysanthenum Car. goudgeel.
2. Gaillardia picta, purper.
3. Convolvulus tricolor, driekleurig.

N°. XXXIX.
1. Amaranthus tricolor, driekleurig.
2. Paeonie Asters, gemengd.
3. Lobelia erinus, blauw.

N°. XL.
1. Amaranthus melancholicus, rood.
2. Cineraria maritima, wit
3. Anthirrhinium, nana, gemengd.

N°. XLI.
1. Overblijvende Riddersporen, scharlakenrood.
2. Xeranthenum, donker violet.
3. Groote Engelsche violen, zwarte

N°. XLII.
1. Linaria Bipartita, donker violet.
2. Tropaeolum, Oostind. kers, gemengd.
3. Dwerg Chrysanthenum Asters, »

N°. XLIII.
1. Zinnia elegans, geel.
2. Amaranthus melancholicus, rood.
3. Pyramide-Asters, gemengd.
4. Agrostemma coeli roza nana, violet.

Digitized by Google

N°. XLIV. 1. Mirabilis Jalappa, gemengd.
2. Pentstemon, Adeline Patti, wit met rood.

N°. XLV. 1. Overblijvende Riddersporen, scharlakenrood.
2. Pentstemon Lobbi, geel.

N°. XLVI. 1. Paeonie Asters, gemengd.
2. Tagetes patula, laag, gestreept.
3. Nierembergia gracilis, paars.
4. Lobelia erinus, blauw.

N°. XLVII. 1. Polygonum orientale, rosa.
2. Ageratum mexicanum, blauw.
3. Sanvitalia procumbens, geel.

N°. XLVIII. 1. Tagetes erecta, gondgeel.
2. Overblijvende Riddersporen, blauw.
3. Verbena Hybrida, wit.
4. Calendula officinalis, fl. pl. geel.

N°. XLIX. 1. Petunia Hybrida, gemengd.
2. Tagetes patula, laag, gestreept.
3. Lobelia erinus, wit met blauw.

N°. L. 1. Polygonum orientale, rood.
2. Zinna elegans, gemengd.
3. Petunia Hybrida, gestreept

N°. LI. 1. Coleus Verschaffelti, gemengd.
2. Cineraria maritima, wit.
3. Lobelia erinus, blauw.

N°. LII. 1. Verbena Hybrida, rood.
2. » » wit.
3. » » blauw.

of

» » wit.
» » blauw.
» » rood.

of

» » blauw.
» » rood.
» » wit.

Digitized by Google

N°. LIII.
1. Zinnia elegans, geel.
2. Petunia Hybrida, gemengd.
3. Calendula officinalis, oranje.

N°. LIV.
1. Verbena Hybrida, blauw.
2. Cerastium tomentosum, wit.

N°. LV.
1. Mirabilis Jalappa, gemengd.
2. Zinnia elegans, dwerg, »
3. Petunia Hybrida, »

N°. LVI.
1. Dahlia, geel.
2. Gaura Lindheimeri, rosa.
3. Petunia Hybrida, gemengd.
4. Ageratum mexicanum, wit.

N°. LVII.
1. Clarkia pulchella, violet.
2. » » dubbel rood.
3. » » wit.

N°. LVIII.
1. Viscaria oculata, rosa.
2. » » wit.
3. » » blauw.
4. » » dwerg, rosa.

N°. LIX.
1 Agrostemma coeli rosa, purper.
2. » » » dwerg, rosa.

N°. LX.
1. Silene pseudo-Atocion, karmozijn rosa.
2. » pendula.

N°. LXI.
1. Collinsia bicolor, tweekleurig.
2. Myosotis alpestris, wit.

N°. LXII.
1. Saponaria multiflora, wit.
2. » » rozerood.
3. Nemophila insignis, helder wit.

N°. LXIII.
1. Zinnia elegans, gemengd
2. Tropaeolum, Oostind. kers, »
3. Lage glanzende Anjelieren, rozerood.

N°. LXIV.
1. Phlox Drummondi, gemengd.
2. Portulaca, »

Digitized by Google

N°. LXV. Van 12 kleuren in 12 pakjes Paeonie Asters of Rozen Asters kan men 1 of meer zeer schoone randperken vormen, omgeven met een rand Dwerg Chrysanthenum Asters.

N°. LXVI.
1. Overblijvende Riddersporen in prachtsoorten.
2. Scabiosa purpurea, gemengd.
3. Tagetes signata pumila, geel.

N°. LXVII.
1. Pentstemon in prachtsoorten.
2. Sanvitalia procumbens, geel.

N°. LXVIII.
1. Salvia coccinea, scharlakenrood.
2. » » nana, »
3. Phlox Drummondi, gemengd.

N°. LXIX.
1. Pentstemon in prachtsoorten.
2. Pennisetum longistylum, glanzend.

N°. LXX.
1. Pentstemon Jeffreyanus, hemelsblauw.
2. Dianthus, Chineesche Anjelieren, gemengd.

N°. LXXI.
1. Callirrhoea pedata, karmozijnrood.
2. Palavia flexuosa, rosa lila.
3. Brachycome iberidifolia, blauw.

N°. LXXII.
1. Heliotropium peruvianum, helderblauw.
2. Vinca rosea, rood.
3. Groote Engelsche violen, helderwit.

N°. LXXIII.
1. Valeriana rubra, rood.
2. Matricaria capensis, wit.
3. Portulaca, gemengd.

N°. LXXIV.
1. Lavatera trimestris, rosa.
2. Ammobium alatum, wit met geel.
3. Phlox Drummondi, gemengd.

N°. LXXV.
1. Zinnia elegans, scharlakenrood.
2. Xeranthenum annuum, wit.
3. Dianthus, Chineesche Anjelieren, gemengd.

N°. LXXVI.
1. Amaranthus atropurpurea, purperrood.
2. Zinnia elegans, wit.
3. Verbena Hybrida, blauw.

Digitized by Google

N°. LXXVII.
1. Perilla nankinensis, purper.
2. Petunia Hybrida, gemengd.

N°. LXXVIII.
1. Canna indica, donkerbruin.
2. » » groen.
3. Zinnia elegans, goudgeel.

N°. LXXIX.
1. Canna indica, groen.
2. » » bruin.
3. Chrysanthennm, wit.
4. Ageratum mexicanum, blauw.
5. Tagetes signata pimula, oranje.

N°. LXXX.
1. Gladiolus in prachtsoorten.
2. Petunia Hybrida, gemengd.

N°. LXXXI.
1. Lilium Lancifolium speciosum.
2. Rozen-Asters, gemengd.

N°. LXXXII.
1. Perilla nankinensis, purper.
2. Pennisetum longistylum, glanzend.

N°. LXXXIII.
1. Ricinus sanguineus, (ééne plant.)
2. Chrysanthenum, dubbel wit.
3. Calendula officinalis, goudgeel.
4. Petunia argentea, zilverwit
5. Pelargonium (Geranium), rood.
6. Petunia grandiflora, gemengd.
7. Tagetes patula, laag, gestreept.
8. Pelargoniums, bontblad.

N°. LXXXIV.
1. Gynerium argenteum, zilverwit.
2. Pelargonium (Geranium). rood.

N°. LXXXV.
1. Canna indica, donkerbruin.
2. Cineraria maritima, zilverwit.
3. Petunia Hybrida, gemengd.

N°. LXXXVI.
1. Ricinus sanguineus, (ééne plant.)
2. Pelargonium (Geranium), bontblad.
3. Perilla nankinensis, purper.
4. Cerastium tomentosum, wit.

Digitized by Google

N°. LXXXVII.
1. Nicotiana macrophylla, ééne plant.
2. Overblijvende Riddersporen, blauw.
3 Chrysanthenum, dubbel wit.
4. Pentstemon cordifolius, scharlakenrood.
5. » Jeffreyanus, hemelsblauw.
6 Pelargonium (Geranium), rood.
7. Tagetes patula pumila, oranje.
8. Cerastium tomentosum, wit.

N°. LXXXVIII.
1. Ricinus sanguineus, (ééne plant.)
2. Zea Japonica, bont.
3. Chrysanthenum Carinatum, goudgeel.
4. Ageratum mexicanum, blauw.
5. Lobelia erinus, wit.

N°. LXXXIX.
1. Zea cuzco, (ééne plant.)
2. Ameranthus melancholicus, rood.
3. Chrysanthenum Carinatum, goudgeel.
4. Verbena Hybrida, purper.
5 » » wit.

N°. XC.
1. Canna indica in soorten.
2. Heliotropium » »

N°. XCI.
1. Paeonie Asters, gemengd.
2. Tagetes signata pumila, oranje.

N°. XCII.
1. Pentstemon in prachtsoorten.
2. Candalaber Riddersporen, gemengd.
3. Calendula officinalis, goudgeel.

N°. XCIII.
1. Canna indica in soorten.
2. Petunia Hybrida, gemengd

N°. XCIV.
1. Fuchsia, heldere kleuren.
2. Tagetes signata pumila, oranje.

N°. XCV.
1. Dahlia in soorten.
2. Chrysanthenum, dubbel wit.

N°. XCVI.
1. Petunia Hybrida, gemengd.
2. Zinnia elegans, Dwerg, »

N°. XCVII.
1. Delphinium, in prachtsoorten.
2. » scharlakenrood.
3. Anthirrhinium, nanum, gemengd.

Digitized by Google

N°. XCVIII. 1. Violier Riddersporen tusschen stokrozen.
2. Tagetes signata pumila, oranje.

N°. XCIX. 1. Lupinen Cruikshanksi, donkerblauw.
2. Lavatera trimestris, rood.
3. Viscaria oculata, wit.

N°. C. 1 Acanthus Mollis, sierplant.
2. Verbena Hybrida, gemengd.

GROEPEN.

I. Tagetes signata pumila, geel.
H. Pyramide Asters, gemengd
A en B. Dahlia's in soorten, 2 el van elkander; tusschen elke Dahlia 2 Canna's in kleuren.
C en D. Chrysanthenum wit en Ageratum mexicanum blauw, beide op één regel, om den anderen.
E, F en G. Petunia, blauwe Heliotropen en scharlakenroode Pelargoniums, ook om den anderen geplant.

A en B is hier de middelregel.
H aan de achterzijde tegen A en B.
I als rand aan de achterzijde.
C en D worden geplant aan de voorzijde tegen A en B.
E, F en G is de rand aan de voorzijde.
Op deze wijze kan men ook vele andere groepen vormen, naarmate men op het reservebed voorzien is van hooge en lage planten.

1. Ook maakt men ***Rabatten***, waarop men aan de achterzijde ***hooge*** planten zet, als: Ricinus sanguineus of andere Ricinus-soorten, Canna indica, Dahlia. Helianthus en andere; 't zij regels van **ééne** soort, of liever van verschillende soorten, om den anderen geplant.

2. Daarvóór, overblijvende Riddersporen in prachtsoorten, of Zinnia elegans, of Amaranthus-soorten, of Perilla nankinensis, of Mirabilis Jalappa, of Lavatera trimestris, of Cineraria maritima, enz.

3. Vervolgens vóór den tweeden regel Balsaminen, of Clarkia pulchella, of Chineesche Anjelieren, of Convolvulus, of Phlox drummondi, of Verbena Hybrida, of Iberis umbellata, of Violieren, of Petunia, of Senecio elegans, enz

4. Eindelijk als rand: Dwerg-Asters, of Dwerg-Balsaminen, of Dwerg-Anjelieren (schitterendroode) of Violen, of Portulaca, of Cheiranthus maritimus, of Nemesia, of Nemophila, of Sanvitalia, of Lobelia, enz.

Digitized by Google

GRONDBEDEKKING.

Heeft men groepen of perken enkel met *hooge* planten, en wil men dien grond ook begroeid zien, dan zaait of liever dan plant men onder de:

Stamrozen	Thumbergia alata.
Andere rozengroepen	Petunia Hybrida.
Hooge Fuchsia	Roode Verbena.
Gaura Lindheimeri	Lobelia wit.
Wigandia	Phlox Drummondi.
Phorminium Tenax	Portulaca.
Zea Japonica	Lobelia, blauw.
Dahlia's	Gele Violen.
Polygonum Orientale	Calendula.
Nicotiana	Ageratum mexicanum.
Ricinus	Reseda.

GEMENGD.

Twee of meer soorten door elkander geplant of gezaaid, maken dikwerf een schoon effect.

Zinnia elegans met Gaura Lindheimeri, omgeven met een rand van Ageratum mexicanum, blauw.
Gaura Lindheimeri met Calendula officinalis, omgeven met een rand van Petunia's.
Zea Japonica met Amaranthus tricolor, omgeven met een rand van Heliotropen.
Tritoma Uvaria (Vuurpijl) met Gaura Lindheimeri, omgeven met een rand van Perilla nankinensis.
Perilla nankinensis met Calendula officinalis, omgeven met een rand van Centaurea Candidissima.
Keizer-Anjelieren met Portulaca.
Portulaca met Reseda.
» » Alyssum.
Roode Phlox Drummondi met blauwe Lobelia.
Polygonium Orientale met Tropaeolum.
Alyssum, wit met Nemophila, blauw.
Helianthus fl. pl met Tropaeolum.
Zea Japonica met Perilla nankinensis.

Digitized by Google

MODELLEN VAN BLOEMPERKEN.

Bij elke figuur is aangegeven met welke soorten men de perken kan bezaaien, ofschoon het beter is eerst op een reservebed te zaaien en dan uit te planten.

Dat men aan deze soorten niet gebonden is, spreekt van zelf, en dat ook door eene variatie dikwijls menige verbetering is aan te brengen, wordt gaaf toegestemd.

De *eerste* wijze is van die soorten genomen, die allen in hetzelfde jaar nog tot vollen wasdom komen; dus al is men niet voorzien van een reservebed met twee- of meerjarige planten, of van planten die uit een bak of kas in de perken worden uitgeplant, kan men toch van elk perk partij trekken, door het te beplanten met eenjarige zomerbloemen.

Bij de *tweede* wijze wordt meestal verondersteld, dat men wél voorzien is van de daareven genoemde planten, waardoor het effect veelal wordt verhoogd.

Fig. 1.

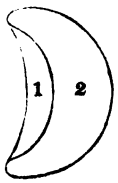

Eerste wijze.

1. Cuphea purpurea.
2. Nemophila maculata.

Tweede wijze.

1. Zea Japonica.
2. Perilla Nankinensis atropurpurea

Digitized by Google

Fig. 2.

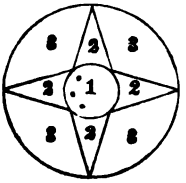

Eerste wijze.

1. Acroclinium roseum.
2. Ageratum mexicanum, wit.
3. Lobelia erinus, blauw.

Tweede wijze.

1. Canna indica, zeegroen.
2. Coleus.
3. Centaurea Candidissima.

Fig. 3.

Eerste wijze.

1. Petunia grandiflora.
2. Phlox drummondi cardinalis.
3. Portulaca, goudgeel.

Tweede wijze.

1. Lobelia Queen victoria.
2. Centaurea clementei.
3. Pyrethrum part., goudgeel.

Fig. 4.

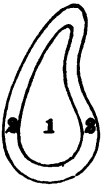

Eerste wijze.

1. Lobelia erinus, blauw.
2. » » wit.

Tweede wijze.

1. Begonia boliviensis.
2. Pelargonium, bonte.

Digitized by Google

Fig. 5.

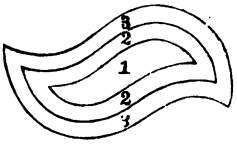

Eerste wijze.

1. Gomprena globosa, wit.
2. Rodanthe manglesii.
3. Nemophila, blauw.

Tweede wijze.

1. Perilla nankinensis atrop.
2. Cineraria maritima.
3. Pyrethrum parthenifolium.

Fig. 6.

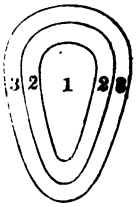

Eerste wijze.

1. Zinnia elegans, scharlakenrood.
2. Calendula officinalis.
3. Convolvulus, wit.

Tweede wijze.

1. Amarantus salicifolius.
2. » tricolor.
3. Centaurea gymnocarpa.

Fig. 7.

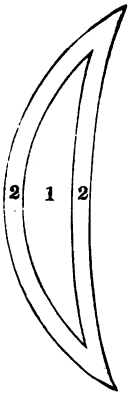

Eerste wijze.

1. Phlox drummondi, rood.
2. Nemophila insignis, blauw.

Tweede wijze.

1. Verbena, scharlakenrood.
2. » wit.

Digitized by Google

Fig. 8.

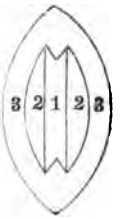

Eerste wijze.

1. Salpiglossis variabilis.
2. Eschscholtsia, geel.
3. Nemophila, blauw.

Tweede wijze.

1. Pelargonium, wit.
2. » goudbonte.
3. Centaurea candidissima.

Fig. 9.

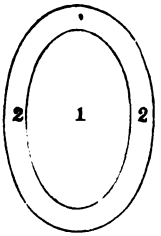

Eerste wijze.

1. Salpiglossis variabilis.
2. Verbena, helder wit.

Tweede wijze.

1. Coleus.
2. Cineraria maritima.

Fig. 10.

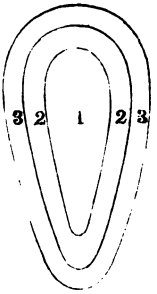

Eerste wijze.

1. Nigella damascena.
2. Gilia linifolia,
3. Calendula officinalis.

Tweede wijze.

1. Canna, donkerbruin.
2. Salvia argentea.
3. Amarantus bicolor.

Digitized by Google

Fig. 11.

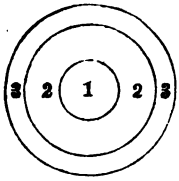

Eerste wijze.	Tweede wijze.
1. Gypsophila elegans.	1. Humea elegans.
2. Rodanthe maculata.	2. Lobelia Queen Victoria.
3. Nemophila, blauw.	3. Centaurea clementei.

Fig. 12.

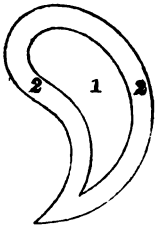

Eerste wijze.	Tweede wijze.
1. Viola, donkerblauw.	1. Campanula carpatica.
2. » wit.	2. Penstemon cordifolius.

Fig. 13.

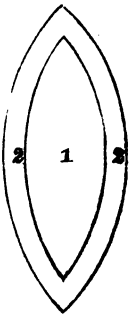

Eerste wijze.	Tweede wijze.
1. Pyramide Asters.	1. Amarantus melancholicus.
2. Dwerg Chrysanthenum Asters.	2. Pyrethrum parthenifolium.

Digitized by Google

Fig. 14.

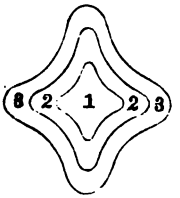

Eerste wijze.

1. Eschscholtsia, geel.
2. Nemophila, blauw.
3. Lobelia, wit.

Tweede wijze.

1. Begonia boliviensis.
2. Cuphea platicentra.
3. Mesembrianthenum, tricolor.

Fig. 15.

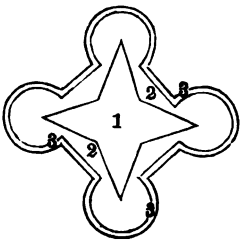

Eerste wijze.

1. Plox drummondi cardinalis.
2. Nemophila, blauw.
3. Portulaca, rozerood.

Tweede wijze.

1. Amarantus salicifolius.
2. Coleus.
3. Centaurea candidissima.

Fig. 16.

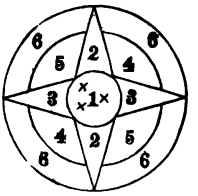

Eerste wijze.

1. Zea Japonica.
2. Iberis umbellata.
3. Mirabilis jalappa.

Tweede wijze.

1. Humea elegans.
2. Lobelia Queen victoria.
3. Amarantus tricolor.

Digitized by Google

4. Roode Verbena's.
5. Witte »
6. Lobelia, blauw.

4. Coleus.
5. Centaurea clementei.
6. Pyrethrum parthenifolium.

Fig 17.

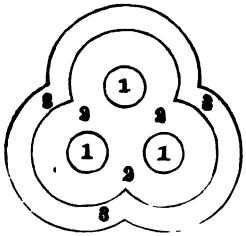

Eerste wijze.

1. Zinnia, scharlakenrood.
2. Chrysanthenum, wit.
3. Eschscholtsia.

Tweede wijze.

1. Yucca pendula.
2. Perilla nankinensis atrop.
3. Centaurea Gymnocarpa.

Fig. 18.

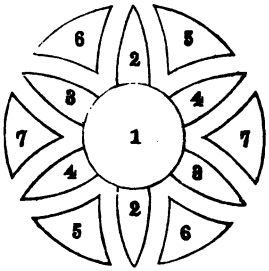

Eerste wijze.

1. Petunia Hybrida grandiflora.
2. Phlox drummondi cardinalis.
3. Acroclinium, wit.
4. Rodanthe manglesii.
5. Nemophila, blauw.
6. Tagetes signata pimula.
7. Portulaca, rood.

Tweede wijze.

1. Humea elegans.
2. Begonia boliviensis.
3. Coleus.
4. Amarantus melancholicus.
5. Pyrethrum parthenifolium.
6. Centaurea candidissima.
7. Mesembrianthenum tricolor.

Digitized by Google

Fig. 19.

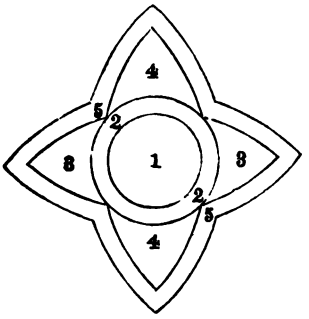

Eerste wijze.

1. Nigella damascena
2. Acroclinium roseum.
3. Calendula officinalis.
4. Phlox drummondi, wit.
5. Lobelia erinus, blauw.

Tweede wijze.

1. Ipomopsis elegans
2. Salvia argentea.
3. Perilla nankinensis atrop.
4. Amarantus tricolor.
5. Centaurea candidissima.

Fig. 20.

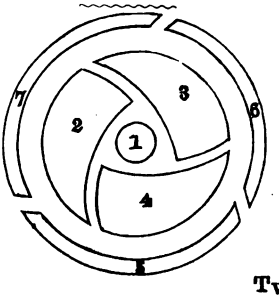

Eerste wijze.

1. Zea Japonica.
2. Zomervioletten.
3. Paeonie Asters.
4. Dianthus Heddewegi.
5. Groote Engelsche violen.
6. Portulaca, gemengd.
7. Nemophila, in soorten.

Tweede wijze.

1. Yucca, Aloë-bladerige.
2. Begonia boliviensis.
3. Calceolaria.
4. Fuchsia Hybrida.
5. Goudbonte Pelargoniums.
6. Coleus.
7. Cineraria maritima.

Fig. 21.

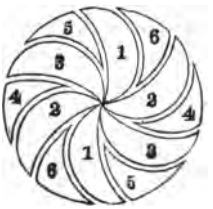

Digitized by Google

Eerste wijze.

1. Cuphea purpurea.
2. Rodanthe manglesii.
3. Eschscholtsia, geel.
4. Convolvulus, hemelsblauw.
5. Verbena, rood.
6. Nemophila maculata.

Tweede wijze.

1. Perilla nankinensis atrop.
2. Salvia argentea.
3. Amarantus melancholicus.
4. Centaurea candidissima.
5. Pyrethrum parthenifolium.
6. Mesembrianthenum tricolor.

Fig. 22.

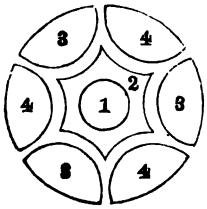

Eerste wijze.

1. Amarantus atropurpurea.
2. Petunia Hybrida.
3. Calendula officinalis.
4. Groote Engelsche violen.

Tweede wijze.

1. Amarantus salicifolius.
2. Perilla nankinensis.
3. Centaurea candidissima.
4. Coleus.

Fig. 23.

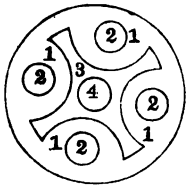

Eerste wijze.

1. Zea Japonica.
2. Zinnia elegans.
3. Amarantus, kattenstaart.
4. Acroclinium roseum.

Tweede wijze.

1. Yucca pendula.
2. Ipomopsis elegans.
3. Artemisia annua.
4. Perilla nankinensis atrop.

Fig. 24.

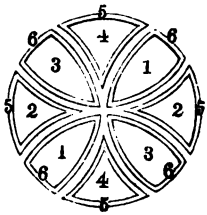

Digitized by Google

Eerste wijze.

1. Calendula officinalis.
2. Rodanthe maculata, wit.
3. Campanula speculum.
4. Nemophila, blauw.
5. Portulaca, rozerood.
6. Violen, purper.

Tweede wijze.

1. Perilla nankinensis atrop.
2. Amarantus melancholicus.
3. Hanekammen.
4. Centaurea Candidissima.
5. Pyrethrum parthenifolium.
6. Mesembrianthenum tricolor.

Fig. 25.

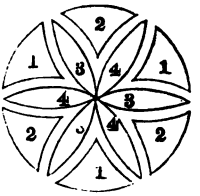

Eerste wijze.

1. Cuphea purpurea.
2. Phlox drummondi cardinalis.
3. Lobelia erinus, blauw.
4. Portulaca, wit.

Tweede wijze.

1. Coleus.
2. Cineraria maritima.
3. Centaurea Clementi.
4. Pyrethrum parthenifolium.

Fig. 26.

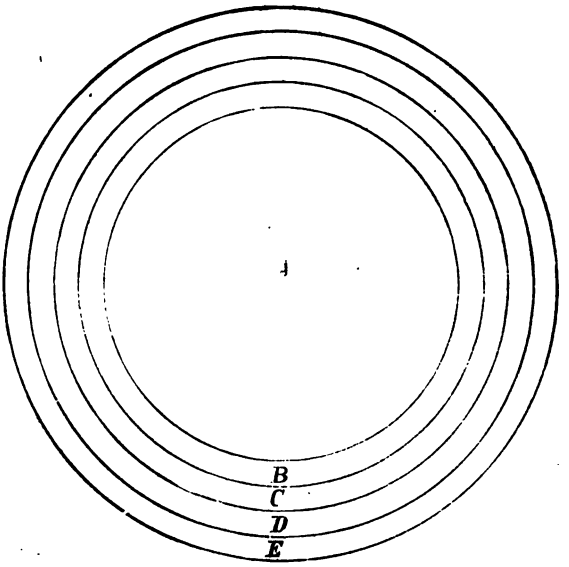

Digitized by Google

Eerste wijze.

A. Zinnia elegans, karmozijnrood.
B. Phlox drummondi, wit.
C. Eschscholtsia, geel.
D. Nemophila maculata.
E. Portulaca, rozerood.

Tweede wijze.

A. Canna indica, zeegroen.
B. Lobelia Queen Victoria.
C. Cineraria maritima.
D. Centaurea Clementi.
E. Pyrethrum parthenifolium.

Fig. 27.

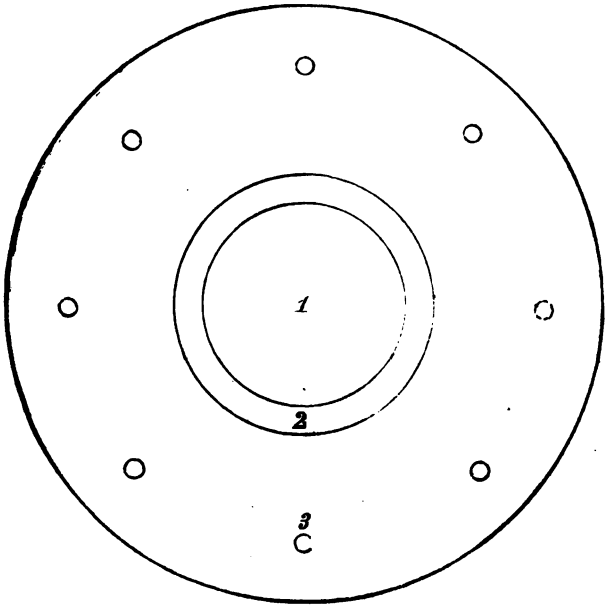

Eerste wijze.

1. Zea Japonica.
2. Amarantus atropurpurea.
3. Artemisia annua.

Tweede wijze.

1. Begonia boliviensis.
2. Centaurea candidissima
3. Tritoma uvaria, vuurpijl.

Digitized by Google

Fig. 28.

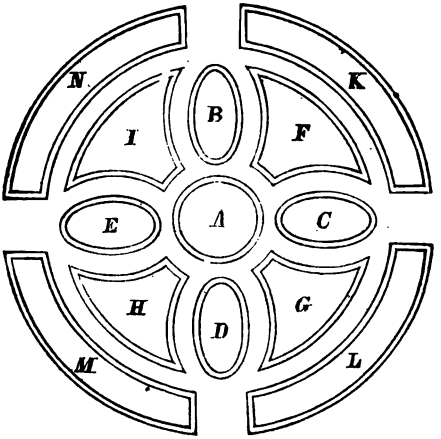

Eerste wijze.	Tweede wijze.
A. Zea Japonica	*A.* Amarantus tricolor.
B. Zinnia elegans, helder wit.	*B.* Perilla nankinensis atrop.
C. » » scharlakenrood	*C.* Begonia boliviensis
D. » » goudgeel,	*D.* Amarantus bicolor.
E. » » vleeschkleurig.	*E.* Pelargonium, rood.
F. Phlox Drummondi, gem.	*F.* Centaurea Clementei.
G. Petunia, grandiflora.	*G.* Coleus.
H. Verbena, blauw.	*H.* Amarantus tricolor.
I. Acroclinium, rood.	*I.* Pelargonium, goudbont.
K. Lobelia erinus, wit.	*K.* Mesembrianthenum tricolor.
L. Violen, donker blauw.	*L.* Pyrethrum parthenifolium.
M. Portulaca, rozezood.	*M.* Centaurea Candidissima.
N. Convolvulus, tricolor.	*N.* Viola cornuta.

Digitized by Google

Fig. 29.

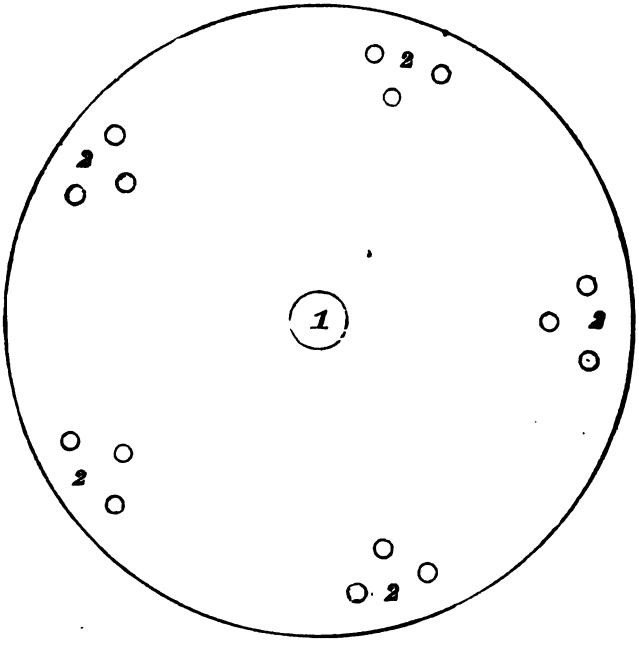

Eerste wijze.

1. Atriplex hortense.
2. Perilla nankinensis.

Tweede wijze.

1. Gynerium argenteum.
2. Tritoma uvaria.

Fig. 30.

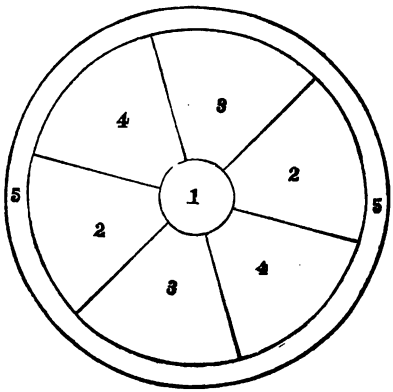

Digitized by Google

Eerste wijze.

1. Mirabilis Jalappa.
2. Paeonie Asters.
3. Doorbloeiende zomerviolieren.
4. Verbena in soorten.
5. Nemophila in soorten.

Tweede wijze.

1. Humea elegans.
2. Perilla nankinensis.
3. Centaurea nankinensis.
4. Pelargonium, goudbont.
5. Pyrethrum parthenifolium.

Fig. 31.

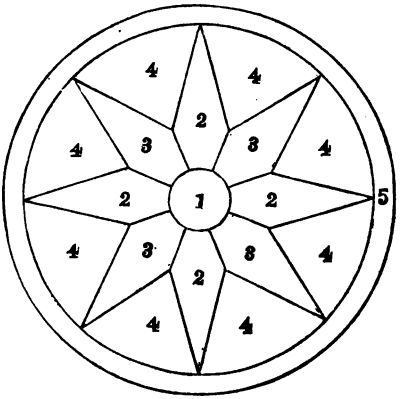

Eerste wijze.

1. Gypsophylla elegans.
2. Oxalis rosea.
3. Phlox Drummondi Cardinalis.
4. Nemophila maculata.
5. Lobelia erinus, blauw.

Tweede wijze.

1. Lobelia Queen Victoria.
2. Begonia Veitchi.
3. Coleus.
4. Centaurea candidissima.
5. Pyrethrum parthenifolium.

Fig. 32.

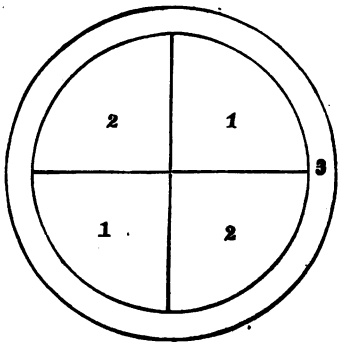

Digitized by Google

Eerste wijze.

1. Verbena, rood.
2. » wit.
3. Viola cornuta.

Tweede wijze.

1. Heliotropium peruvianum.
2. Ageratum mexicanum, wit.
3. Phlox Drummondi cardinalis.

Fig. 33.

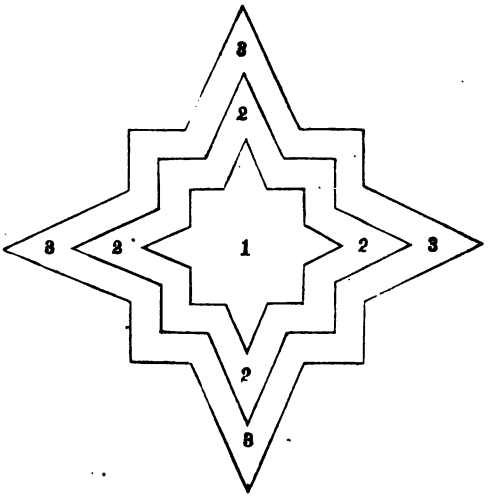

Eerste wijze.

1. Portulaca, goudgeel gestreept.
2. Violen, helder blauw.
3. Nemophila, helder wit.

Tweede wijze.

1. Centaurea candidissima.
2. Saxifraga Aizoon.
3. Pyrethrum parthenifolium.

Fig. 34.

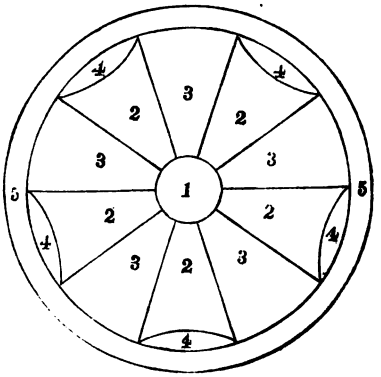

Digitized by Google

Eerste wijze.

1. Mirabilis Jalappa.
2. Linum grandiflorum.
3. Reseda Eximia.
4. Nemesia courulea.
5. Tagetes signata pumila.

Tweede wijze.

1. Humea elegans.
2. Perilla nankinensis.
3. Amarantus melancholicus.
4. Centaurea candidissima.
5. Pyrethrum parthenifolium.

Fig. 35.

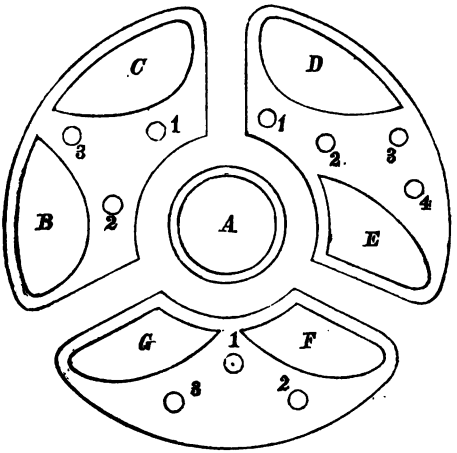

Eerste wijze.

A. Zinnia elegans, gemengd.
B. Paeonie Asters.
C. Doorbloeiende zomerviolieren.
D. Petunia grandiflora.
E. Phlox Drummondi, gemengd.
F. Verbena, gemengd.
G. Dianthus Heddewegi.
1. Carduus marianus.
2. Amarantus atropurpurea.
3. Zea Japonica.
4. Ipomopsis elegans.

Tweede wijze.

A. Canna indica, donkerbruin.
B. Coleus.
C. Amarantus bicolor.
D. Centaurea clementei.
E. Perilla nankinensis atrop.
F. Cineraria maritima.
G. Pelargonium, goudbont.
1. Yucca, Aloë-bladerige.
2. Humea elegans.
3. Gunnera scabra.
4. Yucca tricolor.

Digitized by Google

Fig. 36.

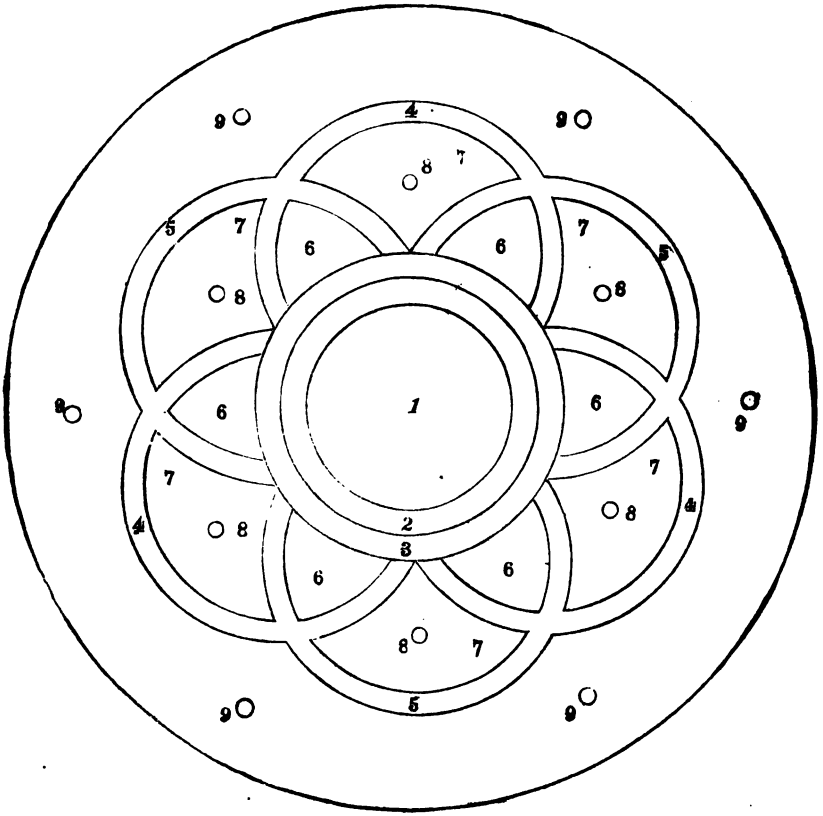

Eerste wijze.

1. Zinnia elegans, rood.
2. Petunia, grandiflora.
3. Phlox Drummondi, wit.
4. Lobelia erinus, wit.
5. Nemophila, blauw.
6. Phlox drummondi cardinalis.
7. Convolvulus tricolor.
8. Zea Japonica.
9. Perilla nankinensis.

Tweede wijze.

1. Lobelia Queen Victoria.
2. Salvia argentea.
3. Perilla nankinensis atrop.
4. Centaurea Candidissima.
5. Pyrethrum parthenifolium.
6. Coleus.
7. Amarantus melancholicus.
8. Yucca pendula.
9. Gynerium argenteum.

Digitized by Google

Fig. 37.

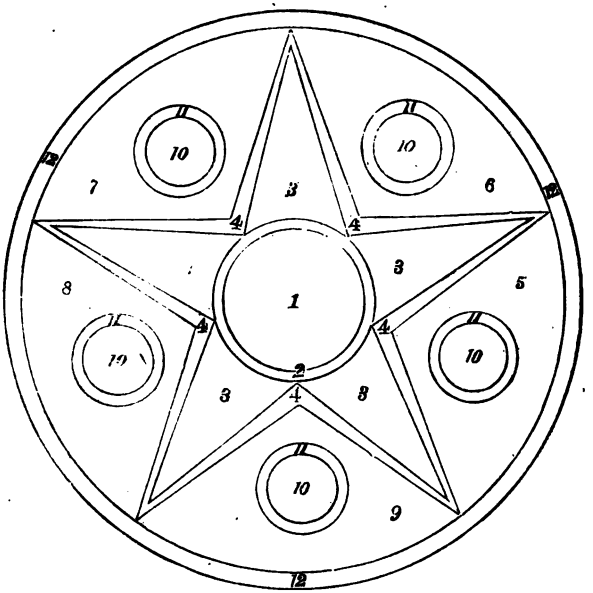

Eerste wijze.

1. Zea Japonica.
2. Salpiglossis variabilis.
3. Petunia Hybrida
4. Phlox Drummondi cardinalis.
5. Nemophila maculata.
6. Portulaca, rozerood.
7. Viola cornuta.
8. Nemophila, wit.
9. Portulaca, goudgeel.
10. Perilla, nankinensis.
11. Lobelia erinus, wit.
12. » » blauw.

Tweede wijze.

1. Humea elegans.
2. Lobelia Queen victoria.
3. Perilla nankinensis.
4. Pelargonium, goudbont.
5. Centaurea candidissima.
6. Amarantus bicolor.
7. Coleus.
8. Centaurea Clementi.
9. Cineraria maritima.
10. Yucca pendula.
11. Amarantus tricolor.
12. Pyrethrum parthenifolium.

Digitized by Google

Fig. 38.

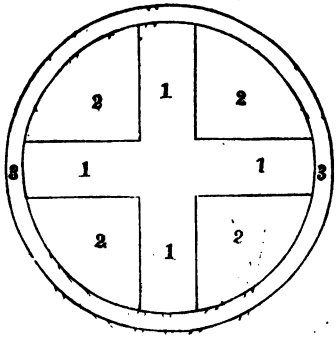

Eerste wijze.

1. Nemophila, blauw.
2. Portulaca, rozerood.
3. Lobelia erinus, wit

Tweede wijze.

1. Coleus.
2. Centaurea candidissima.
3. Pyrethrum parthenifolium.

Fig 39.

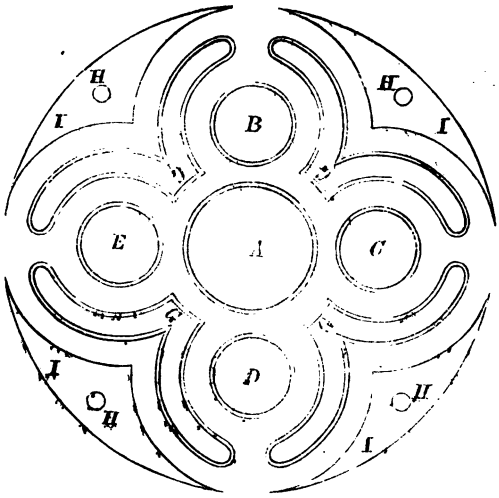

Eerste wijze.

A. Mirabilis Jalappa.
B. Petunia Hybridra grandiflora.
C. Phlox drummondi, gemengd.

Tweede wijze.

A. Wigandia caracasana.
B. Perilla nankinenses atrop.
C. Centaurea clementei.

Digitized by Google

D. Reseda meliorata.
E. Rodanthe manglesi.
G. Nemophila maculata.
H. Zea Japonica.
I. Lobelia erinus, blauw.

D. Coleus.
E. Amarantus melancholicus.
G. Centaurea candidissima.
H. Yucca pendula.
I. Pyrethrum parthenifolium.

Fig. 40.

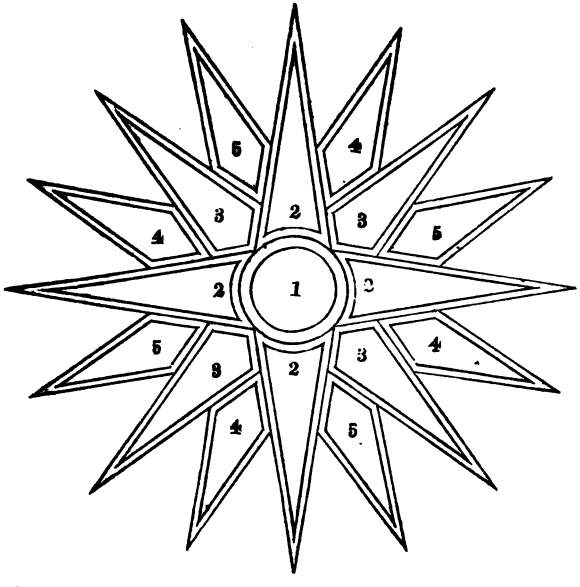

Eerste wijze.

1. Portulaca, scharlakenrood.
2. » goudgeel.
3. » wit gestreept.
4. » rozerood.
5. » zwavelgeel.

Tweede wijze.

1. Amarantus salicifolius.
2. Centaurea candidissima.
3. Saxifraga Aizoon.
4. Pyrethrum parthenifolium.
5. » »

Digitized by Google

Fig. 41.

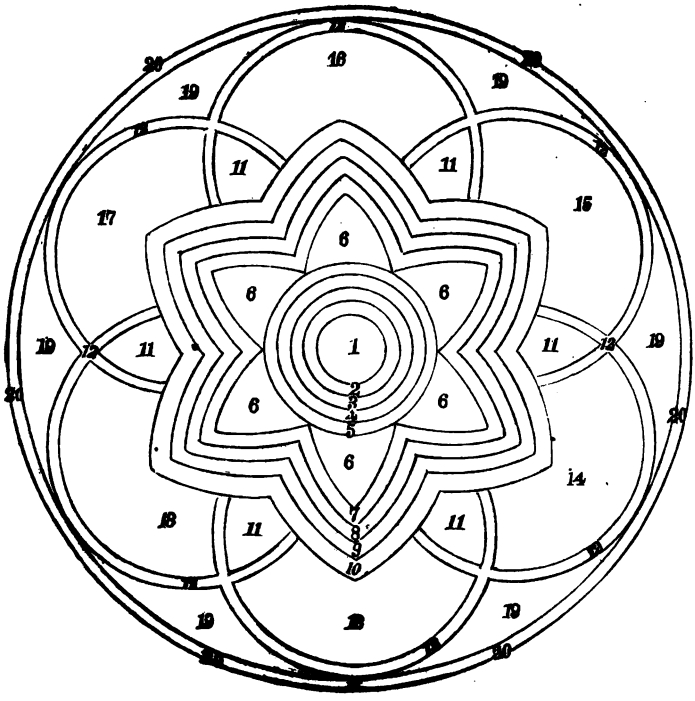

Eerste wijze.

1. Zea Japonica.
2. Zinnia, scharlakenrood.
3. Mirabilis Jalappa.
4. Petunia Hybrida.
5. Acroclinium roseum.
6. Phlox Drummondi
7. Paeonie asters.
8. Doorbloeiende Zomerviolieren vermengd met Herfstviolieren.
9. Dianthus heddewegi.
10. Rodanthe manglesii.
11. Roode Verbena's.
12. Linaria, wit.

Tweede wijze.

1. Yucca pendula.
2. Humea elegans.
3. Zea Japonica.
4. Lobelia Queen victoria.
5. Amarantus tricolor.
6. Perilla nankinensis atrop.
7. Begonia boliviensis.
8. Coleus.
9. Cineraria maritima.
10. Centaurea clementei.
11. Amarantus melancholicus.
12. Centaurea Candidissima.
13. Heliotropiums.

Digitized by Google

13. Convolvulus, hemelsblauw.
14. Clarkia elegans, rozerood.
15. Eschscholtsia, geel.
16. Iberis umbellata, paars.
17. Reseda meliorata.
18. Calendula officinalis.
19. Nemophila, hemelsblauw.
20. Portulaca, scharlakenrood.

14. Pelargoniums, goudbont.
15 Fuchsia's.
16. Pelargoniums, scharlakenrood.
17. Phlox Drummondi Cardinalis.
18. Calceolaria Hybrida.
19. Mesembrianthenum tricolor.
20. Pyrethrum parthenifolium.

Digitized by Google

BLOEMBOLLEN.

VOORJAARSBOLLEN.

Anemonen. Uit Zuid-Europa. Deze verlangen een goeden, met ouden koemest doorwerkten grond.

Men kan ze ook in 't najaar planten, de perkjes in den winter zorgvuldig dekkende, beter is het zoodra de vorst uit den grond is, 4 à 5 Ned. duimen diep en 8 duim van elkander; men kan ze gedurende eenige jaren laten staan, wanneer men ze in den winter met bladeren of iets dergelijks bedekt; ook kan men de bollen in 't begin van Augustus uit den grond nemen, om na ze droog en vorstvrij bewaard te hebben in 't voorjaar opnieuw te planten.

Zij worden 8 à 9 Ned. duimen hoog en bloeien in verschillende fraaie kleuren.

Dahlia. Zie bij den kouden bak.

Ferraria tigrida. Uit Mexico. Deze heeft liefst een lichten, goed gemesten grond, groeit met zwaardvormige geplooide bladeren en bloeit in Juli, bloem scharlakenrood, geel en rood gevlekt. Ze wordt ongeveer 3 palm hoog en is in perkjes zeer doelmatig.

Men plant ze in April, 4 Ned. duimen diep en 1 palm van elkander.

In het laatst van October worden de bollen uit den grond genomen en op een droge vorstvrije plaats bewaard om ze in 't voorjaar opnieuw te planten; de jonge bolletjes moet men er afnemen en op zichzelven planten tot vermeerdering.

Zij worden ook door zaad vermeerderd.

Gladiolus. Zie bij de overblijvende planten.

Digitized by Google

Goudlelie. Deze verlangt een krachtigen grond, liefst vermengd met koe- of varkensmest. Men plant ze in April, wanneer men geen vorst meer te vreezen heeft, 7 Ned. duimen diep en 10 à 12 Ned. duimen van elkander. Zij wordt ongeveer 2 palm hoog en bloeit in Juli met schitterend scharlakenroode bloemen.

Men mag ze te recht als een der prachtigste bloemen aanmerken. In 't laatst van October haalt men de bollen weer uit den grond en bewaart ze des winters op een droge, vorstvrije plaats.

De vermeerdering geschiedt door jonge bolletjes, die dan ook in het volgende jaar (April) worden uitgeplant.

Ook voor potcultuur zijn ze zeer doelmatig; in Januari of Februari zet men den bol even onder den rand in den pot; den pot plaatst men in de huiskamer om de plant vorstvrij te bewaren.

Men zorge, dat de aarde niet te nat wordt; hoe droger men de aarde houdt des te eerder zal de bloemstengel te voorschijn komen; is die zichtbaar dan een weinig meer water geven, maar niet te veel, daar anders de bloem spoedig verwelkt. Het is een uitnemend schoone plant in een bloemenmand, daar zij tusschen andere bloemen door hare schitterende bloem een schoon effect maakt.

Perzische ranonkels. Uit Klein-Azië en Perzië. Deze begeeren een niet al te lichten, goed bemesten grond; men plant de klauwtjes in het voorjaar, wanneer men geen nachtvorsten meer te vreezen heeft, 3 à 4 Ned. duimen diep en 8 Ned. duimen van elkander; zij bloeien in Juni en maken in een perkje een schoon effect door hare purperen, gele, rozeroode en andere kleuren; de bloemen zijn dubbel.

In Augustus haalt men de klauwtjes uit den grond om ze op een droge vorstvrije plaats te bewaren.

Turksche ranonkels. Dezelfde behandeling. Ze geven vroeger en ook grooter en schooner bloemen dan de Perzische.

HERFSTBOLLEN.

VOOR KAMER EN TUIN.

Hyacinthen. Nageltak, uit de Levant. Welriekend. Deze bollen verlangen een zandigen, met zuiveren ouden koemest doorwerkten grond, ongeveer 30 Ned. duimen diep losgemaakt.

Digitized by Google

Men plant ze in October en November 8 Ned. duimen diep en 15 Ned duimen van elkander. In den winter bedekt men de perkjes met een weinig bladriet of bladeren.

Zij bloeien in Mei met onderscheidene kleuren; wanneer de bladeren zijn verwelkt, haalt men de bollen uit den grond, legt ze op een droge plaats om ze in 't najaar opnieuw te planten.

Hyacinthen voor de kamer behandelt men eenigszins anders.

Men plant één bol in een pot van 12 Ned. duimen hoog, gevuld met goed vruchtbare, zandige aarde; de bol wordt zóó gezet, dat de punt slechts even onder de aarde komt, want zet men hem te diep, dan hebben de wortels te weinig ruimte om zich behoorlijk te ontwikkelen; de aarde aan de bovenzijde van den bol drukt men goed stevig aan, daar men anders gevaar loopt, dat de bol onder het groeien zich oplicht.

Verder zet men de potten in den grond, 3 Ned. duimen onder de aarde en laat ze 3 à 4 weken staan, waarna men ze opneemt en in de huiskamer plaatst, maar niet dicht bij een kachel, daar men dan wel veel loof maar weinig bloemen zou krijgen.

Heeft men geen gelegenheid ze in den grond te graven, dan zet men de potten eerst op een donkere, koele, maar droge plaats; daarna in de kamer.

Voorts giet men driemaal in de week water in de bakjes (niet bovenop), maar nooit zooveel, dat het water in de bakjes blijft staan, daar dat licht aanleiding zou geven tot bederf der wortels.

Gaan de knoppen zich openen, dan is het nuttig ze enkele malen met lauw water te besprenkelen.

De stengels bindt men met een draadje aan een stokje.

Zet men de Hyacinthen op glazen, dan worden deze zóóver met regenwater gevuld, dat de wortelkrans van den bol daardoor wordt aangeraakt, de bol zelf moet droog blijven; men zorge dat het water die hoogte behoudt, door telkens aan te vullen. De glazen worden 2 à 3 weken op een donkere plaats gezet, en wanneer dan de wortelkransen goed ontwikkeld zijn, voor een zonnig raam geplaatst; gedurende den bloeitijd is het aan te raden, het water een paar keeren te ververschen, en de stengels aan een ijzerdraadje vast te maken, dat men eerst om het glas slingert.

Plaatst men de bollen in schotels, dan worden zij 3 à 4 Ned. duimen van elkander gelegd.

De enkele Hyacinthen laten zich iets gemakkelijker vervroegen, hare bloemen zijn helderder van kleur en hare bloemtrossen zijn grooter.

De dubbele hebben grootere gevulde nagels aan den bloemstam.

Tulpen. Behandeling der Hyacinthen. Men legt ze in perkjes 6 à 7 Ned. duimen diep, op 12 Ned. duim afstand.

Digitized by Google

Voor potcultuur neemt men de vroege tulpen, 3 bollen in een pot.

Wil men de tulpen vervroegen, dan plaatst men de potten in een kouden bak en wanneer de bladeren van elkander gaan zal men spoedig de bloemknoppen ontdekken, waarna men ze in een warm vertrek brengt, en de aarde tamelijk vochtig houdt.

Het is aan te raden, vóór de planting de schil of bast der tulpen wat los te maken, daar enkelen door de stugheid der bast, die hare ontwikkeling belet, wegblijven.

Crocussen Ook deze hebben gaarne een vetten, met ouden koemest bereiden grond.

Men plant ze in 't laatst van September 5 à 6 Ned. duimen diep en 8 Ned. duimen van elkander; men beschut ze ook met bladeren of bladriet voor de vorst, zij bloeien in April in bijna alle kleuren, welke zoowel vermengd als in afzonderlijke kleuren te verkrijgen zijn Perkjes, figuren of letters daarvan geven, vroeg in 't voorjaar, altijd een bevallig gezicht, en kunnen meer dan één jaar in den grond blijven.

Zijn de bladeren gestorven, dan neemt men ze uit den grond, bewaart ze op een droge plaats om ze in September andermaal te leggen

Voor de kamer zijn ze ook bijzonder geschikt; men zet 5 à 6 bollen in een pot, plaatst de potten evenals de tulpen in den grond, om ze daarna voor een zonnig raam te brengen, maar vooral niet dicht bij de kachel, daar men anders wel bladeren, maar geen bloemen krijgt; men houde de aarde tamelijk vochtig.

Tros-Narcissen. Uit Zuid-Europa en Afrika. Deze verlangen een goed bemesten grond.

Men plant ze in September 10 Ned. duimen diep en 14 Ned. duimen van elkander.

Ze bloeien in April in grootte trossen, zijn welriekend en worden ongeveer twee en een halve palm hoog in diverse verscheidenheden met min of meer gele en witte bloemen. Als de bladeren zijn verwelkt, haalt men de bollen uit den grond om ze in September weer te planten.

Ook voor potcultuur zijn ze aanbevelingswaardig, men plant 4 à 5 bollen in een daaraan evenredigen pot (zij kunnen des noods tegen elkander gelegd worden) en behandelt ze vervolgens als de Hyacinthen en Tulpen. Ook voor vervroeging zijn zij vatbaar.

Dubbele Narcissen. Dezelfde kweeking als de Tros-Narcissen.

Digitized by Google

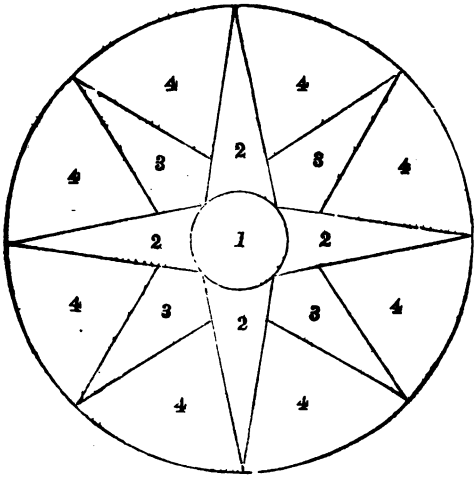

Dit perk (of een ander model) met onderstaande bollen beplant, maakt altijd een schoon effect.

Tulpen	of	Crocussen.
1. Tournesol.		1. Blauw.
2. Rosé.		2. Wit.
3. Purper.		3. Purper.
4. Wit.		4. Geel.

Ook een perk Narcissen met een rand van Hyacinthen is zeer schoon.

Keizerskronen. Deze zijn oorspronkelijk uit het Oosten en groeien hier te lande in den open grond. Zij verlangen een goed losgemaakten vetten grond; men plant ze in September en dekt ze in den winter met eenig bladriet of bladeren; zij worden 8 à 9 palm hoog; bloeien in April en Mei met groote nederhangende bloemen in onderscheidene kleuren.

Wanneer de plant van boven is verdord, dat gewoonlijk in de maand Juli plaats heeft, haalt men de bollen uit den grond om ze in September weer te planten

Voor potcultuur zijn ze niet aan te bevelen, daar de geur, die zij verspreiden, niet bekoorlijk is De planten en bloemen zijn echter zeer schoon.

Digitized by Google

Scilla amoena (Siberica). Uit Zuid-Europa. Zij verlangt een lichten, met ouden koemest goed bereiden grond; men plant ze in September of October 6 Ned. duimen diep en 8 Ned. duimen van elkander.

Voor perkjes is zij uitmuntend geschikt, daar zij reeds in 't begin van April met fraaie blauwe bloempjes te voorschijn komt.

Ultimo Juni neemt men ze weer uit den grond en bewaart ze op een droge plaats om ze in September of October opnieuw te planten. Voor potcultuur zijn deze planten ook aan te bevelen; men legt daartoe 6 bollen in één pot.

Hyacinthus botrioides. Blauwe Druifjes, uit Zuid-Europa. Deze verlangen een lichten, goed bemesten grond; men plant ze in October ongeveer 6 Ned. duimen diep en 9 à 10 Ned. duimen van elkander in een perkje. Ze bloeien in Mei met een bloemstengel van anderhalve palm hoog.

Wanneer het loof verdord is, haalt men de bollen uit den grond, en bewaart ze op een droge plaats, om ze in October weer te planten.

Ook voor potcultuur zijn ze aan te bevelen; men zet dan 5 à 6 bollen in een pot, en graaft de potten in den grond, den rand der potten 2 Ned. duimen onder de aarde; na 4 à 5 weken brengt men ze in de kamer, wel in de zon maar niet dicht bij de kachel, de aarde tamelijk vochtig houdende.

De Witte Druifjes Dezelfde kweeking.

Leliën. Een van ouds bekend en vermaard geslacht, met schubachtige bollen en meestal groote welriekende, waarlijk prachtige bloemen. Zij zijn afkomstig uit gematigde luchtstreken, en kunnen in den open grond geplant worden; zij verlangen liefst een zwaren, goed bemesten grond.

Men plant ze in September en October, ongeveer 1 palm diep; in den winter worden zij gedekt met bladeren of bladriet, daar zij zeer gevoelig zijn voor vorst.

Wanneer men ze twee jaren laat staan worden de bloemen des te schooner en grooter. Jaren lang kunnen zij op dezelfde plaats blijven; wil men ze echter in October opnemen, dan zorge men dat zij niet kunnen uitdrogen, daar dit zeer nadeelig is

De Lilium Auratum (Lelie uit Japan) is een der nieuwste en schoonste exemplaren

Zij wordt in goeden grond meer dan 3 voet (1 el) hoog; zij brengt een dunnen stengel voort, die zich eerst later gaat verdikken, en dan, naar de kracht van den bol, van 2 tot 12 bloemen draagt, die elk eene breedte hebben van circa 2 palm, sierlijk naar beneden zijn gebogen en een heerlijke krachtige geur verspreiden.

Digitized by Google

De kleur harer bloemen is wit met violette stippen en goudgele strepen; zij bloeien in Juli en Augustus.

Deze zoowel als vele andere leliën zijn ook bijzonder voor potcultuur geschikt; men zet 1 bol in een grooten pot, die men in den grond plaatst, zorgende voor goede bedekking.

Wanneer de bloemknop zichtbaar is, dan zet men de potten in de huiskamer, en geen meubelstuk zal meer de aandacht trekken dan de schoone welriekende lelie.

Digitized by Google

Digitized by Google

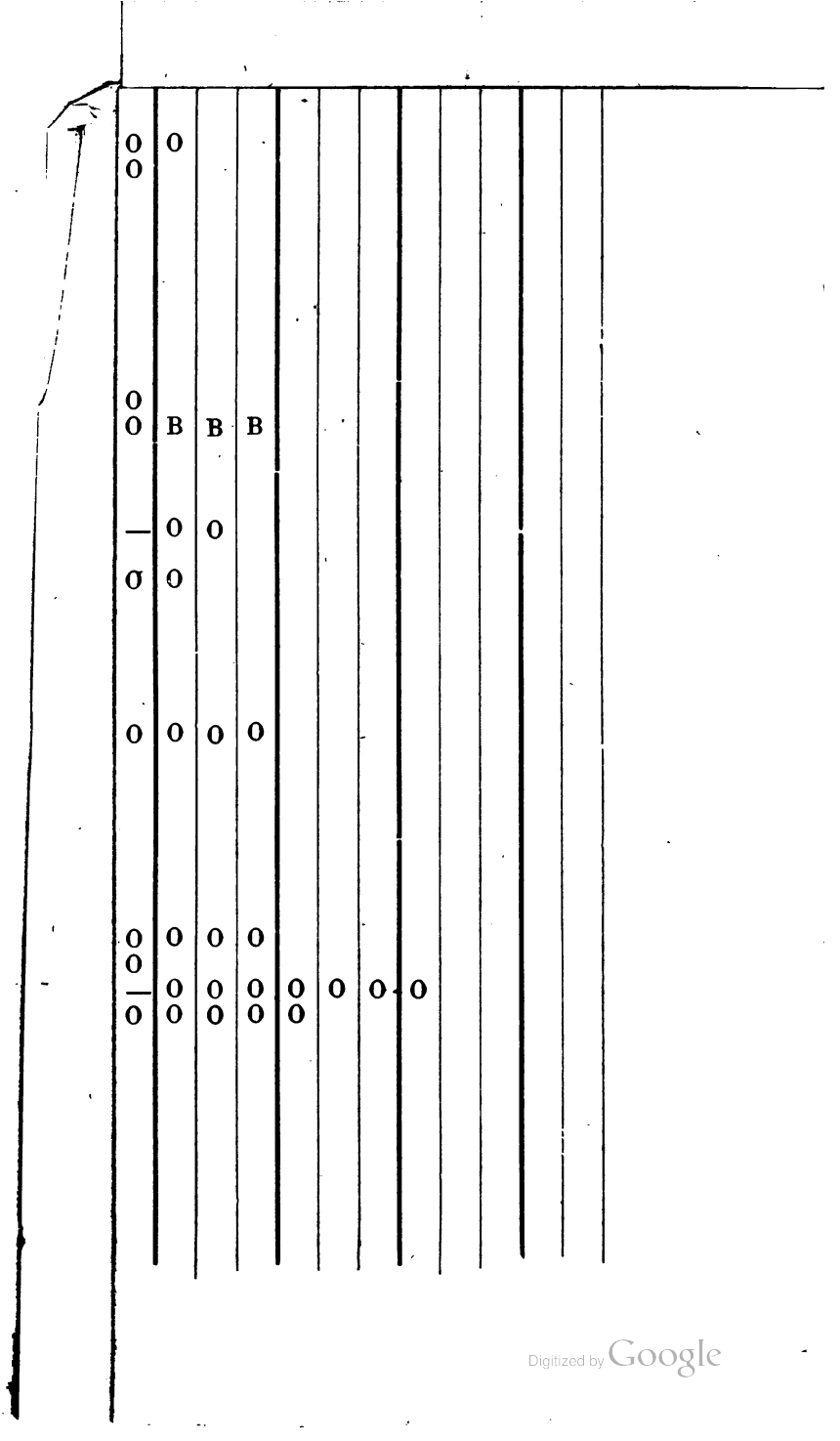

Digitized by Google

Digitized by Google

INHOUD.

	Bladz.
Inleiding	1
Algemeene Opmerkingen	3

GROENTEZADEN.

	Bladz.
Andijvie	9
Angelica	10
Anijs	11
Artischokken	11
Asperges	12
Augurken	13
Basilicum	14
Boonen	14
Boonenkruid	19
Borage	20
Chalotten	20
Citroen-Melissen	20
Dille	20
Dop-Erwten	21
Dragon	22
Dunsel	23
Erwten	23
Kervel	23
Knol Kervel of Kervelraap	24
Knollen of Rapen	24
Knoflook	25
Komkommers	26
Kool	26
Koolrapen	35
Koriander	36
Kroten	36
Krop-Salade	37
Krulsla	37
Latuw	37
Lavendel	38
Lepelblad, of Lepelkruid	38
Lieve vrouwen-bedstroo, (Waldmeister)	38
Majoraan (of Marjolan.)	38
Melde, (Tuinmelde)	39
Meloenen, (voor de Bakken.)	39
Meloenen, (voor den vrijen grond.)	40
Mosterd, Bruine en Witte	40
Patientie, (of Engelsche Spinazie)	41
Peper	41
Peulen	41
Pieterselie	41
Pimpernel	42
Pinksternakel (of Pastinaak voor de keuken.)	42
Pompoenen. (Eetbare)	42
Postelein	43
Prei	43
Raapsteien, of Steelmoes. (Koolen.)	44
Radijs	45
Rammenas	46
Rhabarber	46
Rozemarijn	47
Salade, (Krop-Salade)	47
Salie	49
Schorseneeren, (Nere)	50
Selderij	51
Snijbiet, (Winterspinazie)	52
Spaansche Peper	52
Spinazie	52
Sterkers, (Tuinkers)	53
Suikerij, (Cichoreiwortel)	54
Thijm	54
Tomaten	55
Uien	55
Veld-Salade	57
Venkel	58
Wortelen, (Tuinwortelen of Peen)	59
Wijnruit	59
Zuring	60

Digitized by Google

LANDBOUWZADEN.

	Bladz
Roode Klaver. (Trifolium pratense)	61
Roode Klaver vermengd met Gras	64
Witte Klaver. (Trifolium repens)	65
Lucerne Klaver. (Medicago Sativa)	66
Incarnaat Klaver. (Trifolium incarnatum)	68
Engelsch Raijgras. (Lolium perenne)	69
Italiaansch Raijgras. (Lolium Italicum)	70
Timothij-gras. (Pleum pratense)	71
Wortelgewassen	72

BLOEMZADEN.

	Bladz.
Inleiding	77
Algemeene Opmerkingen	81

Collectiën en Specialiteiten.

Asters. (Aster Chinensis fl. pl.)	89
Violieren. (Cheiranthus)	91
Balsaminen (Impatiens Balsamina fl pl.)	94
Riddersporen. (Delphinium)	95
Anjelieren. (Dianthus)	98
Groote Engelsche Violen, Pensees. (Viola tricolor maxima)	102
Hanekamen. (Celosia Christata)	103
Nachtschoonen. (Mirabilis Jalappa)	103
Stokrozen. (Althea rosea fl. pl)	104
Papaver Rhoeas fl. pl. (Klaprozen)	105
Papaver Somniferum fl. pl. (Slaapboilen)	105
Papaver Murselli fl. pl. (Chineesche Papaver)	105
Papaver Paeniflorum fl. pl.	106
Petunia Hybrida	106
Viambloem. (Phlox Drummondi)	107
Portulaca	107
Salpiglossis variabilis	109
Scabiosa atropurpurea major	109
Verbena Hybrida	110
Zinnia elegans fl. pl.	111

Rankende of Klimplanten.

Abrobra virdiflora	113
Abronia umbellata	113
Cajophora lateritia, (Loasa)	114
Cobaea Scandens	114
Dolichos Lablab	115
Ecremocarpus Scaber	115
Impomœa purpurea	116
Lathyrus odorata	117
Lophospernum Scandens	117
Mauraudia	118
Passiflora Coerulea	119
Phaseolus ensiformis gigas	120
Rhodochiton volubile	120
Scyphanthus elegans	120
Solanum Lycopersicum	121
Thunbergia	121
Tropaeolum majus	122

Immortellen, Stroo- of Papierbloemen.

	Bladz.
Acroclinium roseum	123
Ammobium alatum	124
Elischysum monstrosum	124
Gomprena globosa	124
Helipterum Sanfordi	125
Polycolymna Stuarti	125
Rhodanthe manglesii	125
Statice Bonduelli	126
Waitzia aurea	127
Xeranthenum annuum	127

Siergrassen.

Agrostis nebulosa	129
Aira juncea	130
Andropogon argentea	130
Anthoxanthum gracile	131
Armeria maritima	131
Briza maxima	131
Bromus Brizaeformis	132
Cloropsis Blanchardiana	132
Coix Lacryma	132
Eragrostis elegans	133
Gymnotrix latifolia	133
Gynerium argenteum	133
Hordeum jubatum	134
Imperata saccharifolia	135
Isolepis gracilis	135
Lagurus ovatus	135
Panicum capillare	136
Pennisetum longistylum	136
Phalaris arundinacea medio picta	137
Spartina cynosuroides	137
Stipa pennata	137
Zea Japonica	138

Tweejarige en Overblijvende- of Vaste Planten.

Adonis vernalis	140
Alstroemeria chilensis	140
Althaea rosea fl. pl.	141
Alyssum saxati compactum	141
Anemone chinensis coronaria	141
Antirrhinum majus	142
Apocynum androsaeniflorum	143

Digitized by Google

	Bladz.
Aquilegia skinneri	143
Arabis alpina	144
Asclepias tuberosa	144
Belles perennis fl. pl.	144
Campanula carpatica	145
Catananche coerulea	146
Chelone barbata	146
Commelina coelestis	147
Delphinium	147
Dianthus	147
Dianthus barbatus	147
Dictamnus Fraxinella	148
Digitalis purpurea	148
Gentiana acoulis	149
Gladiolus gandavensis	149
Gypsophila paniculata	150
Hedysarum coronarium	150
Hesperis tristis	150
Linum perenne	151
Lobelia Scarlet Queen Victoria	151
Lunaria biennis	152
Lupinus Polyphyllus	152
Lychnus Chalcedonica	153
Matricaria Capensis	153
Mimulus Moschatus	154
Myosotis alpestris	154
Pentstemon	156
Phlox perennis	157
Potentilla	157
Primula Auricala	157
Pyrethrum Carneum	159
Rudbeckia speciosa	159
Saponaria ocymoides	160
Trachelium coeruleum	160
Tritoma Uvaria grandiflora	161
Valeriana	161
Viola cornuta, (Purple Queen)	162
Viola tricolor maxima	162
Hangplanten voor vazen	163

Eenjarige Zomerbloemen.

Adonis aestivalis	165
Agrostemma coeli rosa	165
Alyssum Benthami	166
Amarantus caudatus	167
Asperula azurea setosa	167
Aster Chinensis	167
Bartonia aurea	167
Cacalia sonchifolia	168
Calandrina umbellata	168
Calendula officinalis fl. pl.	169
Calliopsis drummondi	169
Campanula Speculum	170
Centaurea Cyanus	171
Centranthus macrosiphon	171
Chaenostoma fastigiatum	172
Cheiranthus annuus-incanus en Cheiri (violieren)	172
Cheiranthus maritimus	172
Chrysanthemum	173
Clarkia elegans	173
Collincia bicolor	174
Convolvulus	175
Crepis rubra	175
Cynoglossum linifolium	175
Delphinium	176
Erysimum Petrowskianum	176
Eschscholtzia californica	176
Eucharidium grandiflorum	177
Eutosa multiflora	177
Gamolepis tagetes	178
Gilia achilleaefolia	178
Godetia Lindleyana	179
Gypsophila elegans	180
Helianthus annuus	181
Iberis umbellata	181
Impatiens Balsamine	183
Kaulfussia amelloides	183
Lavatera trimestris	183
Leptosiphon Hybridus	184
Limnanthus douglasii	185
Linaria bipartita	185
Linum Grandiflorum	185
Lupinus cruiksbanksi	186
Madia elegans	187
Malope grandiflora	187
Malva crispa	188
Mirabilis jalappa	188
Nemesia compacta	188
Nemophila	188
Nigella damascena	189
Nolana atriplicifolia	189
Oenothera acoulis	190
Oxalis rosea	191
Palavia flexuosa	192
Papaver	192
Petunia	192
Phlox Drummondi	192
Podolepis gracilis	192
Polygonum orientale	193
Portulaca	194
Reseda odorata	194
Salpiglossis variabilis	195
Sanvitalia procumbens	195
Saponaria multiflora	196
Scabiosa	196
Schizanthus grandiflorus oculatus	197
Senecio elegans	197
Silene pendula	198
Sphenogyne speciosa	199
Tagetes erecta aurantica pl.	199
Tropaeolum, (Tom Thumb)	201
Verbena Hybrida	201
Veronica syriaca	201
Viscaria oculata	202
Zinnia elegans fl. pl.	202

Zaden voor den kouden Bak.

Acacia	203
Ageratum mexicanum	204
Alonzoa Warscewiczii	204
Anagallis	204
Azalea indica	205
Calceolaria Hybrida	206
Callirrhoea pedata	206
Camellia Japonica fl. pl.	207
Cineraria Hybrida	207
Clintonia pulchella	208
Cosmanthus fimbriatus	209
Cosmidium Burridgeanum	209
Cuphea	209

Digitized by Google

	Bladz.
Dahlia, (Georgina)	209
Epacris Hybrida	211
Eriostemon multiflorum	212
Fenzlia dianthiflora	212
Gaillardia picta	212
Gaura Lindheimerii	213
Grammanthus gentianoides	213
Helenium Douglasii	214
Humea elegans	214
Ipomopsis	215
Isotoma axillaris	215
Lobelia erinus	216
Martinia formosa	217
Mesembrianthenum tricolor	217
Mimulus cardinalis	217
Nierembergia gracilis	218
Palafoxia Hookeriana	219
Primula Chinensis	219
Rhododendron arboreum hybridum	220
Salvia coccinea	220
Schizopetalum Walkeri	220
Sedum coeruleum	221
Venedium calenduloides	221
Vinca rosea	222
Whitlavia grandiflora	223
Yucca aloifolia	223

Zaden voor den warmen Bak.

Begonia	224
Bidens atrosanguinea	225
Brachycome iberidifolia	225
Browallia elata	226
Capsicum annuum	226
Celosia cristata	227
Coffea arabica	227
Datura fastuosa	228
Dracaena australis	230
Erytrina crista galli	230
Fuchsia Hybrida fl pl	230
Geranium	231
Gloxinia Hybrida	231
Heliotropium peruvianum	232
Mesembrianthenum crystallinum	232
Mimosa pudica	233
Nicterinia capensis	233
Pelargonium	234
Solanum melongena	235

Sierblad-Planten.

Acanthus latifolius	236
Amarantus melancholicus	237
Artemisia annua	238
Atriplex hortense	238
Beta braziliensis	238
Bocconia cordata	239
Brassica oleracea	239
Canna Indica	240
Cannabis gigantea	241
Carduus marianus	241
Centaurea candidissima	242
Cerastium Biebersteinii	243
Chamaepeuce diacantha	243
Cineraria maritima	244
Coleus	245
Gunnera Scabra	244
Heracleum pubescens	245
Melianthus major	246
Nicotiana atropurpurea grandiflora	246
Perilla nankinensis	247
Phorminium tenax	247
Pyrethrum parthenifolium aureum	248
Rheum	249
Ricinus sanguineus	249
Salvia argentea	250
Saxifraga Aizoon	250
Solanum marginatum	251
Wigandia caracasana	252
Zea Japonica	252

Pompoenen en Kalabassen.

Abrobra viridiflora	253
Bryonopsis erythrocarpa	253
Coccinea indica	254
Cucumis flexuosus	254
Cucurbita argyrosperma	255
Cyclanthera pedata	255
Eopepon aurantiacum	255
Involucraria lepiana	256
Luffa cylindrica	256
Momordica elaterium	256
Rhynchocarpa dissecta	257
Trichosanthes colubrina	257

Voorbeelden	259
Groepen	269
Grondbedekking	270
Gemengd	270

Modellen van Bloemperken	271

Bloembollen.

Voorjaarsbollen	293
Herfstbollen, voor kamer en tuin	294

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

YC 60250

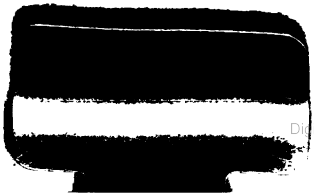

Digitized by Google

Digitized by Google